

9.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI POTROŠAČA

Proglašavam **Zakon o zaštiti potrošača**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine.

Broj: 01-1974/2

Podgorica, 30. decembra 2013. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA

DIO PRVI OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se zaštita prava potrošača pri kupovini i drugim oblicima prometa proizvoda na tržištu, a naročito: zaštita ekonomskih interesa, pravna zaštita, informisanje i obrazovanje, udruživanje potrošača radi zaštite njihovih interesa i druga pitanja od značaja za zaštitu potrošača.

Potrošač i trgovac

Član 2

(1) Potrošač, u smislu ovog zakona, je fizičko lice koje zaključuje pravni posao ili djeluje na tržištu u svrhe koje nijesu namijenjene njegovom zanimanju ili poslovnoj djelatnosti.

(2) Trgovac, u smislu ovog zakona, je lice koje zaključuje pravni posao ili djeluje na tržištu u okviru svoje poslovne ili druge komercijalne djelatnosti.

(3) Trgovcem se, u smislu čl. 55 do 60, čl.90 do 101 i čl. 109 do 117 ovog zakona, smatra i lice koje nastupa u ime ili za račun trgovca.

Primjena drugih propisa

Član 3

(1) Ovim zakonom ne ograničavaju se prava koja potrošači imaju na osnovu drugih zakona.

(2) Na obligacione odnose između potrošača i trgovca primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Obavezujuća priroda

Član 4

(1) Potrošač se ne može odreći prava koja ima na osnovu ovog zakona.

(2) Odredbe ugovora između potrošača i trgovca koje su suprotne odredbama ovog zakona i na štetu su potrošača, ništave su.

Izbor stranog prava

Član 5

(1) Izborom stranog prava kao mjerodavnog, potrošač koji ima boravište u Crnoj Gori ne može biti lišen zaštite na koju ima pravo u skladu sa ovim zakonom.

(2) Na zaštitu prava potrošača kod ugovora o turističkim uslugama iz člana 90 ovog zakona za koje je mjerodavno strano pravo primjenjuju se odredbe ovog zakona, ako je predmet ugovora nepokretnost koja se nalazi na teritoriji Crne Gore.

(3) Odredba stava 2 ovog člana primjenjuje se i na ugovor koji se ne odnosi neposredno na nepokretnost, ako trgovac vrši djelatnost u Crnoj Gori ili na drugi način usmjerava tu djelatnost ka Crnoj Gori, a ugovor je zaključen u okviru te djelatnosti.

Značenje izraza

Član 6

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **proizvođač** je lice koje proizvodi robu, kao i uvoznik robe ili drugo lice koje se predstavlja kao proizvođač stavljajući svoje ime, robni žig ili drugo obilježje na robu;

2) **proizvod** je roba ili usluga, uključujući nepokretnosti, prava i obaveze;

3) **roba** je pokretna stvar, osim: stvari prodatih u izvršnom postupku ili na drugi način na osnovu zakona, polovne stvari koje se prodaju putem aukcijske prodaje na kojoj potrošači mogu lično da učestvuju, voda i gasa kada nijesu stavljeni u prodaju u ograničenom obimu ili utvrđenoj količini, i električne energije;

4) **roba u rasutom stanju** je roba koja nije prethodno upakovana i koja se mjeri u prisustvu potrošača;

5) **prodajna cijena proizvoda** je krajnja cijena za pojedini proizvod ili određenu količinu proizvoda, uključujući porez na dodatu vrijednost (u daljem tekst: PDV), druge poreze i dažbine;

6) **cijena po jedinici mjere** je krajnja cijena, uključujući PDV, druge poreze i dažbine, po jedinici mjere, u skladu sa zakonom (kilogram, litar, metar, kvadratni metar, kubni metar ili druga pojedinačna mjerna jedinica koja je u uobičajenoj upotrebi u Crnoj Gori);

7) **trajni medij** je sredstvo koje omogućava potrošaču da sačuva podatke za ličnu upotrebu, na način da podaci ostanu dostupni za buduću upotrebu tokom vremena primjerenog svrsi informacije i koji omogućava nepromijenjenu reprodukciju sačuvanih podataka (papir, CD i DVD diskovi, USB fleš uređaji, memorijske kartice ili hard disk računara, elektronska pošta i dr.);

8) **sredstva komunikacije na daljinu** su sredstva koja mogu biti korišćena za zaključenje ugovora između trgovca i potrošača bez njihovog istovremenog fizičkog prisustva na jednom mjestu, kao što su: adresirani i neadresirani štampani materijali, standardna pisma i dopisnice, štampana propagandna poruka s formularom za porudžbinu, katalog, telefon sa i bez ljudskog posredovanja, radio, videofon, videotekst, telefaks uređaj, televizija, internet, elektronska pošta i dr.;

9) **operator sredstva komunikacije na daljinu** je svako lice koje u okviru svoje djelatnosti ili zanimanja omogućava trgovcu upotrebu jednog ili više sredstava komunikacije na daljinu;

10) **poslovna praksa** je svaka radnja, propuštanje, način ponašanja ili predstavljanja, poslovna komunikacija, uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište, koju je preduzeo trgovac, a neposredno je povezana sa promocijom, prodajom ili isporukom proizvoda potrošaču;

11) **kodeks** je pravilo ili skup pravila koja nijesu uređena zakonom ili aktom organa državne uprave ili lokalne samouprave kojim se uređuje način postupanja trgovaca koji su se obavezali da poštuju taj kodeks u vezi sa jednom ili više poslovnih praksi ili poslovnih sektora;

12) **nosilac kodeksa** je svaki subjekat, uključujući trgovca ili grupu trgovaca koji je ovlašćen za sastavljanje i izmjenu kodeksa i/ili nadzor nad njegovim sprovođenjem;

13) **profesionalna pažnja** je povećana pažnja koja se u pravnom prometu osnovano očekuje od trgovca u ponašanju prema potrošačima, u skladu sa dobrim poslovnim običajima i načelom savjesnosti i poštenja;

14) **bitan uticaj** je djelovanje poslovne prakse na ekonomsko ponašanje potrošača na način na koji se umanjuje sposobnost potrošača da donese odluku zasnovanu na potpunoj obaviještenosti, iz kog razloga potrošač može da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio;

15) **nedozvoljeni uticaj** je iskorišćavanje nadmoći u odnosu na potrošača upotrebom pritiska, na način kojim se u znatnoj mjeri ograničava njegova sposobnost da donese odluku zasnovanu na potpunoj obaviještenosti, bez obzira da li je primijenjena sila ili prijetnja;

16) **poziv za kupovinu** je svaka poslovna komunikacija kojom se navode osnovne karakteristike proizvoda i njegova cijena i to na način koji odgovara sredstvu poslovne komunikacije koje se koristi, čime se potrošaču daje mogućnost kupovine proizvoda;

17) **odluka o poslu** je svaka odluka potrošača koja se odnosi na to da li će, kako i pod kojim uslovima zaključiti posao, platiti cijenu u cjelosti ili u obrocima, zadržati proizvod ili će dalje raspolagati sa proizvodom, koristiti prava koja ima na osnovu ugovora, bez obzira da li je potrošač odlučio da djeluje ili da se uzdrži od djelovanja;

18) **uređena profesija** je profesionalna djelatnost ili skup profesionalnih djelatnosti čije počinjanje, obavljanje ili način obavljanja, neposredno ili posredno, zavisi od posjedovanja posebnih profesionalnih kvalifikacija, u skladu sa zakonom.

(2) Svi izvori koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

**DIO DRUGI
ZAŠTITA EKONOMSKIH INTERESA POTROŠAČA**

**Glava I
OSNOVNE ODREDBE O PROMETU PROIZVODA**

**ODJELJAK A
INFORMISANJE O PROIZVODIMA**

Obavještenje o robi i uslugama

Član 7

(1) Trgovac ne smije da stavi u promet robu na kojoj nije istaknuto obavještenje sa podacima o robi (u daljem tekstu: obavještenje o robi), u skladu sa zakonom.

(2) Trgovac je obavezan da vidno istakne obavještenje o sadržaju GMO (genetski modificovanih organizama) u proizvodima koji služe za ljudsku ishranu. Isto obavještenje je dužno da istakne i kod proizvoda namijenjenih za prehranu domaćih životinja ili njihov uzgoj;

(3) Ako posebnim zakonom nije drukčije propisano, obavještenje o robi obavezno sadrži:

- 1) naziv pod kojim se roba prodaje i trgovačko ime, ako postoji;
- 2) naziv i sjedište proizvođača;
- 3) naziv i sjedište uvoznika, ako se radi o robi iz uvoza;
- 4) naziv države porijekla robe;

5) podatke o količini, sastavu, kvalitetu, tipu i modelu robe, datumu proizvodnje i roku upotrebe, načinu upotrebe, održavanju i čuvanju robe i upozorenje o mogućim rizicima vezanim za pravilnu i nepravilnu upotrebu robe, u zavisnosti od prirode robe.

(4) Podaci u obavještenju o robi moraju biti odštampani, napisani čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivim štampanim slovima na crnogorskom jeziku, kao i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe.

(5) Zabranjeno je uklanjanje ili mijenjanje podataka iz obavještenja o robi, kao i isticanje neistinitih podataka.

(6) Odredbe st. 1 do 4 ovog člana primjenjuju se i na usluge, na način da se obavještenje o uslugama, uključujući i upozorenja o rizicima koji su povezani sa pružanjem usluge ističe na mjestu pružanja, odnosno ponude usluge ili na drugi potrošaču dostupan način.

Način isticanja obavještenja

Član 8

(1) Trgovac je dužan da obavještenje o robi istakne na svakom pojedinačnom primjerku robe, a kod robe male veličine ili neprikladne za isticanje obavještenja, na zbirnom pakovanju, odnosno na mjestu prodaje.

(2) Kod prodaje robe u rasutom stanju obavještenje iz stava 1 ovog člana ističe se na mjestu prodaje.

(3) Trgovac je dužan da obezbijedi da obavještenje o robi, odnosno uslugama, isprave o usaglašenosti, ostala dokumentacija (uputstva za upotrebu, uputstvo za montažu, garantni list i dr.) koja prati robu, odnosno usluge i druge informacije budu na crnogorskom jeziku, što ne isključuje mogućnost istovremene upotrebe drugih jezika.

Označavanje upotrebljavane, popravljane ili robe sa nedostatkom

Član 9

(1) Trgovac je dužan da robu koja je upotrebljavana, popravljana ili sa nedostatkom, odnosno robu čija su upotrebna svojstva i karakteristike na drugi način ograničeni, fizički odvoji od druge robe, a na mjestu ponude čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istakne oznaku da se radi o "robi sa greškom", "oštećenjem", „pred istekom roka trajanja" i slično.

(2) Ako se roba iz stava 1 ovog člana prodaje u prostoru isključivo namijenjenom za prodaju takve robe, oznaka iz stava 1 ovog člana ističe se na prodajnom prostoru.

(3) Trgovac je dužan da potrošača informiše o prirodi nedostatka, odnosno ograničenja upotrebni svojstava i karakteristika robe.

(4) Teret dokazivanja da je potrošaču dao sve potrebne informacije iz stava 3 ovog člana je na trgovcu.

Posebni slučajevi označavanja robe

Član 10

(1) Trgovac je dužan da robu koja je izložena u prodajnom objektu, a nije namijenjena prodaji vidno označi oznakom "nije za prodaju", "uzorak", ili "ekspонат".

(2) Prodatu robu koja se nalazi u prodajnom objektu trgovac je dužan da vidno označi oznakom "prodato".

ODJELJAK B ISTICANJE CIJENA

Isticanje cijene proizvoda

Član 11

(1) Trgovac je dužan da za proizvode koji se prodaju ili nude na prodaju, čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo za potrošača, istakne prodajnu cijenu i cijenu po jedinici mjere, u skladu sa ovim zakonom, osim kod aukcijske prodaje i prodaje umjetničkih djela i antikviteta.

(2) Cijenu po jedinici mjere nije potrebno isticati ako je jednaka prodajnoj cijeni proizvoda.

(3) Cijenu po jedinici mjere nije potrebno isticati ni za proizvode kod kojih isticanje cijene nema svrhe zbog prirode ili namjene proizvoda ili bi moglo izazvati zabunu kod potrošača.

(4) Kod proizvoda u rasutom stanju ističe se samo cijena po jedinici mjere.

(5) Ako se za određenu vrstu prethodno upakovane robe može izraziti neto masa i neto masa suve materije, dovoljno je istaći samo cijenu po jedinici neto mase suve materije.

(6) Kada se dio složenog proizvoda prodaje ili nudi na prodaju kao poseban proizvod, pored cijene za cijeli proizvod, trgovac je dužan da istakne cijenu i za taj dio proizvoda.

(7) Prodajna cijena i cijena po jedinici mjere proizvoda ističu se u eurima.

(8) Osim cijena iz st. 1 i 6 ovog člana, na proizvodu ili na prodajnom mjestu ne smiju se isticati druge cijene, osim u slučaju prodajnih pogodnosti koje se odnose na umanjenje cijene, u skladu sa ovim zakonom.

(9) Listu prehrambenih i neprehrambenih proizvoda, odnosno grupa proizvoda, za koje, pored prodajne cijene, ne treba isticati cijenu po jedinici mjere, uključujući i uslove i način prodaje proizvoda u skladu sa stavom 3 ovog člana, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite potrošača (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Način isticanja cijene

Član 12

(1) Trgovac je obavezan da utvrđenu cijenu robe istakne na robi, odnosno ambalaži svakog pojedinačnog proizvoda ili na mjestu gdje se roba prodaje ili nudi, kao i na robi u izlogu.

(2) Cijena se ističe odštampano u jasno vidljivoj veličini, koja ne može dovesti potrošača do zablude na koju se robu odnosi, kao i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe, pri čemu istaknuta cijena ne smije da oštećuje robu.

(3) Trgovac je dužan da cijenu usluge koja se pruža ili nudi utvrdi u cjenovniku ili tarifi.

(4) Cjenovnik ili tarifa obavezno se ističu na mjestu gdje se usluga pruža ili nudi ili na drugi potrošaču lako dostupan način.

Pridržavanje istaknutih cijena

Član 13

Trgovac je dužan da se pridržava utvrđenih i istaknutih cijena.

Isticanje cijene kod prodajnih pogodnosti

Član 14

(1) Ako se proizvod prodaje ili nudi po umanjenoj cijeni iz čl. 30 i 31 ovog zakona, trgovac je dužan da čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo za potrošača istakne cijenu koja je važila prije umanjenja i umanjenu cijenu.

(2) Ako se cijena iz stava 1 ovog člana promijeni više puta, umanjena cijena se iskazuje u odnosu na najnižu cijenu koja je važila u poslednjih 30 dana.

Isticanje cijene pri oglašavanju

Član 15

Trgovac je dužan da prilikom oglašavanja cijena proizvoda istakne cijene u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje oglašavanje.

Benzinske stanice i parkirališta

Član 16

Trgovac je dužan da:

1) cijenu po jedinici mjere za gorivo na benzinskim stanicama istakne na način koji licu koje upravlja motornim vozilom u pravcu benzinske stanice omogućava da cijenu lako i blagovremeno uoči;

2) prodajnu cijenu za uslugu parkiranja motornih vozila, odnosno zakupa parking mjesta istakne na način koji licu koje upravlja motornim vozilom u pravcu parkirališta omogućava da cijenu lako i blagovremeno uoči;

3) obezbijedi da se prilikom pružanja usluga parkiranja motornih vozila, odnosno zakupa parking mjesta, dostupnost slobodnih mjesta može lako i blagovremeno uočiti.

ODJELJAK C DRUGE OBAVEZE TRGOVCA

Ispunjenje ugovora

Član 17

Trgovac je dužan da prilikom prodaje proizvoda potrošaču preda proizvod:

1) u traženoj količini kad je ta količina na raspolaganju, ako zakonom nije drukčije utvrđeno;

2) u tačnoj mjeri ili količini;

3) propisanog, odnosno ugovorenog kvaliteta, a ako kvalitet nije propisan, odnosno ugovoren, uobičajenog kvaliteta;

4) sa obavještenjem o robi, odnosno uslugama, ispravama o usaglašenosti, drugom dokumentacijom i informacijama, u skladu sa zakonom;

5) po cijeni obračunatoj u skladu sa propisanim ili utvrđenim kriterijumima, odnosno po ugovorenoj cijeni;

6) na način i u roku utvrđenim zakonom, odnosno ugovorom.

Upoznavanje sa svojstvima i karakteristikama proizvoda

Član 18

(1) Trgovac je dužan da potrošača, na njegov zahtjev, upozna o svojstvima i karakteristikama ponuđenog proizvoda.

(2) Trgovac je dužan da, na zahtjev, potrošaču pokaže proizvod i/ili način njegove upotrebe, ako to priroda proizvoda dozvoljava.

Račun

Član 19

(1) Trgovac je dužan da potrošaču za kupljeni proizvod izda jasan, razumljiv, lako čitljiv račun na crnogorskom jeziku, u skladu sa zakonom.

(2) Za proizvode koji se isporučuju račun obavezno sadrži i mjesto i datum isporuke.

(3) U računu za robu koja je upotrebljavana, popravljana ili sa nedostatkom, odnosno čija su upotrebna svojstva i karakteristike na drugi način ograničeni mora biti naznačeno da se radi o takvoj robi.

(4) Ako je potrošaču prilikom kupovine proizvoda odobren popust, na računu mora biti iskazan ukupan iznos računa, iznos popusta u procentima i umanjeni iznos za plaćanje.

Ponuda popravke ili održavanja proizvoda

Član 20

(1) Za uslugu popravke ili održavanja proizvoda čija je vrijednost veća od 40,00 eura, trgovac je dužan da ispostavi potrošaču ponudu sa specifikacijom opisa radova, potrebnog materijala i djelova za popravku.

(2) Ako se tokom popravke i održavanja proizvoda pojavi potreba za dodatnim radovima i ugradnjom dodatnih materijala i djelova, čime se cijena usluge uvećava za više od 10%, trgovac je dužan da dobije prethodni pisani pristanak potrošača, dat lično ili putem sredstava komunikacije na daljinu.

(3) Prihvaćenu ponudu iz stava 1 ovog člana potpisuju trgovac i potrošač, čiji se jedan primjerak predaje potrošaču.

(4) Uz račun za izvršenu uslugu iz st. 1 i 2 ovog člana trgovac je dužan da izda specifikaciju izvršenih radova, korišćenog materijala i djelova za popravku.

Dostupnost rezervnih djelova i servisa

Član 21

Trgovac je dužan da prilikom ponude i prodaje tehničke robe obavijesti potrošača, u pisanoj formi, o dostupnosti:

1) rezervnih djelova, priključnih aparata i sličnih djelova, za vrijeme i nakon prestanka proizvodnje ili uvoza robe;

2) tehničkog servisa, odnosno održavanja i popravke za vrijeme i poslije prestanka proizvodnje ili uvoza robe.

Materijal za pakovanje

Član 22

(1) Trgovac je dužan da obezbijedi potrošaču odgovarajući materijal za pakovanje u skladu sa vrstom i svojstvima robe.

(2) U neto masu robe ne smije se uračunavati težina materijala za pakovanje.

(3) Trgovac može, na zahtjev potrošača, da obezbijedi posebno pakovanje i dužan je da potrošača prethodno obavijesti o cijeni posebnog pakovanja, s tim da cijena pakovanja ne može biti veća od prodajne cijene materijala korišćenog za pakovanje.

(4) Kese i torbe koje služe za nošenje kupljenih proizvoda i imaju u potpunosti ili djelimično logotip, znak, slogan i/ili naziv proizvođača ili trgovca smatraju se promotivnim materijalom. Takvu ambalažu trgovac ne smije naplatiti.

Dokumentacija koja prati robu

Član 23

(1) Trgovac je dužan da potrošaču uz robu preda dokumentaciju koja prati robu (uputstvo za upotrebu, uputstvo za montažu, garantni list i sl.), kao i druga dokumenta koja je obezbijedio proizvođač.

(2) Dokumentacija iz stava 1 ovog člana izdaje se u skladu sa tehničkim i drugim propisima i mora biti napisana čitko, jasno i lako razumljivo.

(3) Prevod dokumentacije iz stava 1 ovog člana mora biti istovjetan izvornom tekstu.

Isporuka proizvoda

Član 24

(1) Ako trgovac nudi isporuku proizvoda na adresu i prostor koji odredi potrošač, a isporuka se vrši uz naknadu, dužan je da prethodno obavijesti potrošača o cijeni i načinu isporuke.

(2) Ako potrošač nije prethodno obaviješten o cijeni i načinu isporuke, smatra se da se isporuka (prevoz, poštanski troškovi i slično) vrši bez naknade i da proizvod treba isporučiti na adresu i u prostor koji odredi potrošač.

(3) Teret dokazivanja da je prethodno obavijestio potrošača o cijeni i načinu isporuke je na trgovcu.

(4) Trgovac je dužan da, bez odlaganja, isporuči proizvod nakon plaćanja proizvoda, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Prigovor potrošača

Član 25

(1) Potrošač ima pravo da podnese prigovor trgovcu kod koga je kupio proizvod u slučaju nesaobraznosti proizvoda ugovoru, u vezi sa datom garancijom, na račun za kupljeni proizvod i iz drugih sličnih razloga, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Kupovina proizvoda iz stava 1 ovog člana može se utvrditi na osnovu računa o kupljenom proizvodu, ugovora o prodaji, garantnog lista ili na drugi odgovarajući način.

(3) Prigovor iz stava 1 ovog člana podnosi se na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju.

(4) Trgovac je dužan da u prodajnom objektu na vidnom mjestu istakne obavještenje o načinu i mjestu podnošenja prigovora, odnosno da pri zaključenju ugovora na drugi odgovarajući način o tome obavijesti potrošača.

(5) Teret dokazivanja da je ispunjena obaveza iz stava 4 ovog člana je na trgovcu.

(6) Trgovac je dužan da vodi evidenciju prigovora iz stava 1 ovog člana i čuva je najmanje dvije godine od dana prijema prigovora potrošača.

(7) Evidencija iz stava 6 ovog člana sadrži podatke o podnosiocu i datumu prijema prigovora, proizvodu, predmetu i zahtjevu iz prigovora, kao i datumu izdavanja potvrde iz člana 27 stav 4 ovog zakona i vodi se u obliku tvrdo ukoričene knjige čije su stranice numerisane ili u elektronskom obliku.

(8) Trgovac je dužan da na mjestu za podnošenje prigovora u toku radnog vremena obezbijedi prisustvo lica ovlašćenog za prijem prigovora.

Rokovi za podnošenje prigovora

Član 26

Potrošač može podnijeti prigovor:

1) u slučaju nesaobraznosti proizvoda ugovoru, u rokovima iz člana 49 ovog zakona;

2) u vezi sa datom garancijom, u roku iz garantnog lista;

3) na račun odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana plaćanja računa, a za usluge, iz člana 34 ovog zakona, u roku od 15 dana od dana prijema računa.

Rješavanje prigovora

Član 27

(1) Trgovac je dužan da potrošaču, bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam dana od prijema prigovora, odgovori u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju, sa izjašnjenjem o sadržini zahtjeva iz prigovora i predlogom za njegovo rješavanje.

(2) Ako se o prigovoru ne rješava bez odlaganja, trgovac je dužan da potrošaču izda pisanu potvrdu o prijemu prigovora.

(3) Teret dokazivanja da je potrošaču izdata potvrda iz stava 2 ovoga člana je na trgovcu.

(4) Potvrda iz stava 2 ovog člana obavezno sadrži podatke iz evidencije iz člana 25 stav 7 ovog zakona, kao i datum izdavanja potvrde.

ODJELJAK D PRODAJNE POGODNOSTI

Vrste prodajnih pogodnosti

Član 28

(1) Prodajne pogodnosti su prodaja ili nuđenje proizvoda pod povoljnijim uslovima u odnosu na redovnu ili prethodnu ponudu, i to naročito: umanjene cijene (sniženje, rasprodaja, akcijska prodaja i promotivna prodaja), posebni uslovi prodaje, obećanje nagrade, dodatni proizvod bez naknade (prateći poklon), učešće u nagradnoj igri i druge pogodnosti, u skladu sa zakonom.

(2) Trgovac je dužan da se pridržava utvrđenih i istaknutih uslova prodajnih pogodnosti.

Član 29

(1) Zabranjeno je oglašavanje proizvoda i usluga koje dovodi ili može da dovede potrošača u zabludu, zabranjeno je oglašavanje kojim se vrši diskriminacija potrošača na osnovu rase, pola ili nacionalnosti, vrijeđa dostojanstvo, religija ili politička ubjeđenja potrošača, podstiče nasilje ili ponašanje koje je štetno za sigurnost i zdravlje potrošača ili životnu sredinu.

(2) Zabranjeno je oglašavanje kojim se ugrožavaju zdravlje, psihički ili moralni razvoj maloljetnih lica.

(3) Zabranjeno je korišćenje upoređujućih, prevarnih i neistinitih propagandnih i oglasnih poruka, koje na obmanjujući način vrše promociju proizvoda ili usluge, prenaglašavajući efekte koje imaju ili rezultate do kojih dovodi njihovo korišćenje. Zabranjena je upotreba sumnjivih tvrdnji u pogledu ishrane i uticaja koji proizvodi, posebno prehrambeni, mogu imati na čovjeka i njegovo zdravlje, stvarajući obmanu da pozitivno djeluju, što naučno nije potvrđeno.

Sniženje i rasprodaja

Član 30

(1) Sniženje cijene proizvoda je prodaja proizvoda po umanjenoj cijeni.

(2) Rasprodaja proizvoda je prodaja proizvoda po umanjenoj cijeni u slučaju prestanka trgovine u prodajnom objektu ili prestanka trgovine određenim proizvodom u prodajnom objektu.

(3) Rasprodaja iz stava 2 ovog člana može se organizovati pod uslovom da trgovac ne nastavi sa trgovinom u istom prodajnom objektu, odnosno sa istim proizvodom, u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca od dana završetka rasprodaje.

(4) Ako je procenat umanjenja cijene istaknut u rasponu, trgovac je dužan da najveći procenat umanjenja na početku sniženja, odnosno rasprodaje utvrdi za najmanje jednu petinu vrijednosti svih proizvoda na sniženju, odnosno rasprodaji.

(5) Isticanje cijena proizvoda koji su na sniženju, odnosno rasprodaji vrši se u skladu sa čl. 11 do 15 ovog zakona.

Akcijska i promotivna prodaja

Član 31

(1) Akcijska prodaja je prodaja određene količine proizvoda određenog proizvođača u određeno vrijeme na određenom mjestu, po umanjenoj cijeni.

(2) Promotivna prodaja je akcijska prodaja radi promocije novog proizvoda.

(3) Proizvod iz st. 1 i 2 ovog člana mora biti čitko, jasno razumljivo i lako uočljivo označen riječima „akcija“ ili „akcijska prodaja“, odnosno „promocija“ ili „promotivna prodaja“.

(4) Isticanje cijena proizvoda na akcijskoj, odnosno promotivnoj prodaji vrši se u skladu sa čl. 11 do 15 ovog zakona.

Posebni uslovi prodaje

Član 32

(1) Posebni uslovi prodaje su prodajne pogodnosti koje trgovac odobrava naročito za:

1) pojedine grupe potrošača (imaoci potrošačke kartice, penzioneri, studenti, djeca određenog uzrasta i slično);

2) pojedine proizvode (otplata na rate, popust i slično).

(2) Trgovac je dužan da posebne uslove prodaje čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istakne na mjestu prodaje, odnosno ponude.

Posebne prodajne pogodnosti

Član 33

(1) Na proizvode koji se dobijaju kao nagrada ili učešćem u nagradnoj igri, kao i prateće poklone shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o saobraznosti robe i garanciji.

(2) Trgovac koji prilikom oglašavanja proizvoda obeća potrošaču prateći poklon dužan je da taj proizvod isporuči potrošaču u roku i na način određen prilikom oglašavanja, odnosno u skladu sa zakonom.

(3) Svaka isporuka nenaručene robe i pružanje nenaručene usluge potrošaču smatra se propagandnim poklonom trgovca.

(4) Ako je predmet prodajne pogodnosti roba čija su upotrebna svojstva i karakteristike ograničeni, trgovac je dužan da taj razlog istakne na robi na način utvrđen čl. 8 i 9 ovog zakona.

(5) Na robi koja je na sniženju, rasprodaji ili akcijskog prodaji zbog isticanja roka upotrebe, mora biti čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istaknut krajnji rok upotrebe.

Informisanje i oglašavanje prodajnih pogodnosti

Član 34

(1) Oglašavanje prodajne pogodnosti mora da sadrži:

- 1) vrstu prodajne pogodnosti;
- 2) precizno i jasno određenje proizvoda na koji se prodajna pogodnost odnosi;
- 3) period važenja pogodnosti, sa naznakom početka i završetka, ako postoje;
- 4) ukupne troškove vezane za dobijanje ili preuzimanje proizvoda, uključujući isporuku, odnosno napomenu o tome da troškovi padaju na teret potrošača, ukoliko isti postoje;
- 5) druge uslove vezane za ostvarivanje prodajne pogodnosti.

(2) Ako se radi, ostvarivanja prava na prodajnu pogodnost, izdaje vaučer, kupon ili drugo sredstvo za ostvarivanje prava na pogodnost, pored podataka iz stava 1 ovog člana, to sredstvo mora da sadrži i podatke o izdavaocu, kao i novčanjoj vrijednosti ili visini umanjenja.

(3) Ako prema prirodi stvari nije moguće istovremeno u ponudi dati podatke iz stava 1 tač. 2 do 5 ovog člana, trgovac je dužan da prije kupovine proizvoda iz te ponude na drugi način besplatno obezbijedi te podatke potrošaču.

Glava II

USLUGE OD JAVNOG INTERESA

Prava potrošača na usluge od javnog interesa

Član 35

(1) Usluge od javnog interesa su usluge koje su utvrđene zakonom, kao što su: distribucija i snabdijevanje električnom energijom, gasom, toplotom i vodom, prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda, održavanje čistoće u gradovima i drugim naseljima, odlaganje komunalnog otpada, održavanje groblja i sahranjivanje, dimnjačarske i druge komunalne usluge, prevoz putnika, elektronske komunikacione usluge, poštanske i druge usluge.

(2) Potrošač ima pravo na:

- 1) pristup i korišćenje usluge od javnog interesa pod jednakim uslovima, ako je to tehnički moguće i bez diskriminacije;
- 2) pristup i nesmetano korišćenje usluge od javnog interesa pod uslovima utvrđenim zakonom, odnosno ugovorom;
- 3) račun koji sadrži sve podatke koji mu omogućavaju provjeru obračuna pruženih usluga;
- 4) besplatnu kontrolu računa;
- 5) besplatnu promjenu pružaoca usluge od javnog interesa bez naknade, ako je to moguće.

Uslovi korišćenja

Član 36

(1) Trgovac je dužan da prije pružanja usluge od javnog interesa upozna potrošača sa uslovima korišćenja, a naročito sa:

1) utvrđenom cijenom, odnosno tarifom, vrstama naknada za korišćenje i održavanje, ako trgovac nudi i uslugu održavanja, u kojoj se navode popusti na koje potrošač ima pravo i posebni tarifni stavovi, odnosno elementi, kao i naknadom i rokom za priključenje na distributivnu mrežu;

2) načinom na koji se može ostvariti uvid u važeće cijene, odnosno tarifu i cijene održavanja;

3) načinom ostvarivanja prava na naknadu, odnosno povraćaj plaćenog iznosa, ako pružena usluga ne odgovara propisanom, odnosno ugovorenom kvalitetu.

(2) Uslove iz stava 1 ovog člana i njihove promjene trgovac je dužan da objavi u najmanje jednom dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Crne Gore i istakne u svojim poslovnim prostorijama.

(3) Trgovac iz stava 1 ovog člana dužan je da prije utvrđivanja cijene usluge od javnog interesa zatraži mišljenje organizacija za zaštitu potrošača (u daljem tekstu: organizacija potrošača) koje imaju ovlašćenje za podnošenje kolektivne tužbe iz člana 168 ovog zakona.

(4) Mišljenje iz stava 3 ovog člana organizacije potrošača dužne su dostaviti na zahtjev trgovca, u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

(5) Trgovac je dužan da potrošača obavijesti o promjeni cijena i drugih uslova iz stava 1 ovog člana, najkasnije 30 dana prije početka njihove primjene.

(6) Cijena usluge od javnog interesa obračunava se prema stvarnoj potrošnji, ako je to tehnički moguće, po utvrđenoj tarifi ili cjenovniku.

Priključak na distributivnu mrežu

Član 37

(1) Trgovac je dužan da o pružanju usluge od javnog interesa putem distributivne mreže sa potrošačem zaključi ugovor u pisanoj formi.

(2) Trgovac koji pruža uslugu od javnog interesa putem distributivne mreže dužan je da, bez diskriminacije i pod jednakim uslovima, omogući potrošaču priključak na distributivnu mrežu i upotrebu priključka i mreže pod unaprijed poznatim i ugovorenim uslovima.

Kvalitet usluge od javnog interesa

Član 38

Trgovac je dužan da obezbijedi kvalitet usluge od javnog interesa, u skladu sa zakonom i ugovorom.

Modernizacija distributivne mreže

Član 39

Trgovac koji pruža uslugu od javnog interesa putem distributivne mreže ne smije potrošaču uračunavati u cijenu usluge troškove izgradnje, rekonstrukcije i modernizacije distributivne mreže.

Električna energija, gas, voda i grijanje

Član 40

Trgovac koji nudi ili oglašava pružanje usluge snadbijevanja električnom energijom, gasom, vodom ili usluge grijanja dužan je da u ponudi ili oglasu jasno istakne cijenu po jedinici mjere, cijenu drugih pratećih elemenata, u skladu sa posebnim pravilima, koji se ne računaju prema potrošenoj količini, kao i cijenu za priključenje na distributivnu mrežu.

Obustavljanje pružanja usluge

Član 41

(1) Ako se iznos računa osporava u sudskom, vansudskom ili upravnom postupku, a potrošač redovno plaća nesporne iznose računa, trgovac ne smije potrošaču obustaviti pružanje usluge ili ga isključiti sa distributivne mreže do okončanja tog postupka.

(2) Ako je trgovac obustavio pružanje usluge ili izvršio isključenje sa distributivne mreže dužan je da, bez odlaganja, nastavi sa pružanjem usluge potrošaču, odnosno priključi potrošača bez naknade na distributivnu mrežu do okončanja postupka iz stava 1 ovog člana.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i kada trgovac pokrene postupak prinudne naplate protiv potrošača.

(4) Postupkom u smislu st. 1 i 2 ovog člana smatra se i drugi postupak utvrđen opštim uslovima ili drugim pravilima trgovca koji pruža uslugu od javnog interesa.

Potrošački servis

Član 42

(1) Trgovac koji pruža usluge od javnog interesa dužan je da obezbijedi potrošački servis za pružanje potrebnih informacija potrošačima i prijem prigovora u skladu sa članom 25 ovog zakona.

(2) Potrošač ima pravo da, pored prigovora iz člana 25 ovog zakona, uloži i prigovor u vezi sa pristupom uslugama od javnog interesa, uključujući i priključak na distributivnu mrežu, kao i prigovor na korišćenje i kvalitet usluge od javnog interesa.

(3) Trgovac iz stava 1 ovog člana dužan je da u poslovnim prostorijama čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istakne radno vrijeme potrošačkog servisa, odnosno na drugi odgovarajući način o tome obavijesti potrošača, s tim da radno vrijeme potrošačkog servisa mora biti organizovano radnim danima, uključujući i subotu, u prijedpodnevnim i poslijepodnevnim intervalima.

(4) Teret dokazivanja da je ispunio obavezu iz stava 3 ovog člana je na trgovcu.

(5) Na način podnošenja prigovora, isticanje obavještenja o načinu i mjestu podnošenja prigovora, teret dokazivanja o isticanju obavještenja, vođenje evidencije prigovora potrošača, obavezu lica ovlašćenog za primanje prigovora, kao i na obavezu izdavanja potvrde o prijemu prigovora, ako se o prigovoru ne rješava bez odlaganja, i sadržinu evidencije i potvrde i rokove rješavanja po prigovoru potrošača iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuje čl. 25, 26 i 27 ovog zakona.

Glava III SAOBRAZNOST UGOVORU I GARANCIJA

Saobraznost ugovoru

Član 43

(1) Trgovac je dužan da potrošaču isporuči robu koja je saobrazna ugovoru o prodaji.

(2) Ugovorom o prodaji, u smislu st. 1 i 3 ovog člana i čl. 44 do 53 ovog zakona, smatra se i ugovor o isporuci buduće robe, odnosno robe koju tek treba proizvesti.

(3) Isporučena roba smatra se saobraznom ugovoru, ako:

1) odgovara opisu koji je dao trgovac i ima svojstva robe koju je trgovac pokazao potrošaču kao uzorak ili model, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavještenja;

2) ima svojstva potrebna za naročitu upotrebu za koju je potrošač nabavlja, a koja je bila poznata trgovcu ili mu je morala biti poznata u vrijeme zaključenja ugovora;

3) ima svojstva potrebna za redovnu upotrebu robe iste vrste;

4) ima svojstva i osobine koje su izričito ili prećutno ugovorene, odnosno propisane;

5) po kvalitetu i funkcionalnosti odgovara uobičajenim karakteristikama robe iste vrste koje potrošač može osnovano da očekuje, s obzirom na prirodu robe i javno obećanje o posebnim svojstvima robe dato od strane trgovca, proizvođača ili njihovih predstavnika, naročito ako je obećanje učinjeno oglasom ili na ambalaži robe.

Odgovornost za nesaobraznost

Član 44

(1) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost robe ugovoru koja je postojala u trenutku prelaska rizika na potrošača, bez obzira da li je znao za nesaobraznost.

(2) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost robe ugovoru koja se pojavi nakon prelaska rizika na potrošača, ako potiče od uzroka koji je postojao prije prelaska rizika na potrošača.

(3) Trgovac ne odgovara za nesaobraznost robe ako je u trenutku zaključenja ugovora potrošaču bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da roba nije saobrazna ugovoru ili je uzrok nesaobraznosti u materijalu koji je dao potrošač.

(4) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost robe koju je potrošač mogao lako opaziti ako je izjavio da je roba saobrazna ugovoru.

(5) Trgovac nije odgovoran za javno obećanje u pogledu svojstava robe iz člana 43 stav 3 tačka 5 ovog zakona, ako:

1) nije znao ili nije mogao znati za dato obećanje;

2) je prije zaključenja ugovora objavljena ispravka obećanja;

3) obećanje nije moglo uticati na odluku potrošača da zaključi ugovor.

Nepravilna instalacija ili montaža

Član 45

(1) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost isporučene robe koja je nastala kao posljedica nepravilne instalacije ili montaže koju je izvršio trgovac ili drugo lice pod njegovim nadzorom, ako je usluga montaže uključena u ispunjenje ugovora o kupoprodaji.

(2) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost robe ako je nepravilna instalacija ili montaža robe posljedica nedostataka u uputstvu za instalaciju i montažu.

Pravne posljedice nesaobraznosti

Član 46

(1) Ako isporučena roba nije saobrazna ugovoru, potrošač ima pravo da zahtijeva od trgovca da se nesaobraznost otkloni bez naknade, opravkom ili zamjenom, odnosno da zahtijeva odgovarajuće umanjeње cijene ili da raskine ugovor uz povraćaj plaćenog iznosa.

(2) Potrošač ima pravo da bira između zahtjeva da se nesaobraznost otkloni opravkom ili zamjenom, osim ako je izabrani zahtjev nemoguć ili ako predstavlja nesrazmjerno opterećenje za trgovca.

(3) Nesrazmjerno opterećenje iz stava 2 ovog člana postoji ako izabrani zahtjev, u odnosu na alternativni zahtjev, stvara pretjerane troškove za trgovca, uzimajući u obzir:

1) vrijednost robe koju bi imala da je saobrazna ugovoru;

2) značaj saobraznosti u konkretnom slučaju;

3) da li se alternativni zahtjev može ostvariti bez značajnijih neugodnosti za potrošača.

(4) Trgovac je dužan da opravku ili zamjenu izvrši u primjerenom roku, ali ne dužem od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva i bez značajnijih neugodnosti za potrošača, uzimajući u obzir prirodu robe i svrhu zbog koje je potrošač nabavio.

(5) Troškove neophodne da se roba saobrazi ugovoru (troškovi rada, materijala, preuzimanja, isporuke i dr.) plaća trgovac.

(6) Potrošač ima pravo da zahtijeva umanjeње cijene ili raskid ugovora uz povraćaj plaćenog iznosa, ako ne može da ostvari pravo na opravku ili zamjenu ili ako trgovac nije izvršio opravku ili zamjenu u roku iz stava 4 ovog člana ili ako opravka ili zamjena nije moguća bez značajnijih neugodnosti za potrošača.

(7) Potrošač ne može da raskine ugovor ako je nesaobraznost robe neznatna. Prava iz stava 1 ovog člana ne utiču na pravo potrošača da zahtijeva od trgovca naknadu štete koja potiče od nesaobraznosti u skladu sa opštim pravilima o odgovornosti za štetu.

Sloboda izbora

Član 47

(1) Potrošač ima pravo da po svom izboru zahtijeva opravku, zamjenu, umanjeње cijene ili raskid ugovora uz povraćaj plaćenog iznosa, ako u roku od 90 dana od dana preuzimanja robe obavijesti trgovca o nesaobraznosti.

(2) Na izbor potrošača iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se odredbe člana 46 st. 4 do 8 ovog zakona.

Odgovornost proizvođača

Član 48

(1) Ako trgovac odgovara potrošaču za nesaobraznost robe koja je posljedica činjenja ili nečinjenja proizvođača ili drugog lica u ugovornom lancu, trgovac ima pravo

da zahtijeva od proizvođača ili drugog lica u ugovornom lancu naknadu troškova nastalih zbog nesaobraznosti robe.

(2) Proizvođač ili drugo lice iz stava 1 ovog člana, postupak i uslovi za ostvarivanje naknade troškova utvrđuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Rokovi i teret dokazivanja

Član 49

(1) Trgovac je odgovoran za nesaobraznost robe ugovoru u roku od dvije godine od dana prelaska rizika na potrošača.

(2) Ako se nesaobraznost pokaže u roku od šest mjeseci od dana prelaska rizika na potrošača, pretpostavlja se da je nesaobraznost postojala u trenutku prelaska rizika, osim ako je to u suprotnosti sa prirodom robe, odnosno nesaobraznosti.

(3) Kod prodaje polovne robe može se ugovoriti kraći rok od roka iz stava 1 ovog člana u kome trgovac odgovara za nesaobraznost, ali ne kraći od godinu dana.

(4) Potrošač je dužan da obavijesti trgovca o postojanju nesaobraznosti robe ugovoru u roku od 90 dana od dana kada je otkrio nesaobraznost, a najkasnije prije isteka roka iz stava 1 ovog člana.

(5) Ako ne obavijesti trgovca o postojanju nesaobraznosti robe ugovoru u rokovima iz stava 4 ovoga člana, potrošač gubi prava koja mu po tom osnovu pripadaju.

(6) Prava potrošača koji je blagovremeno obavijestio trgovca o postojanju nesaobraznosti gase se istekom perioda od dvije godine, računajući od dana slanja obavještenja o nesaobraznosti trgovcu, osim ako je prevarom trgovca potrošač bio spriječen da ih ostvari.

Prelazak rizika

Član 50

(1) Rizik slučajne propasti ili oštećenja robe do trenutka predaje robe potrošaču ili trećem licu koje je odredio potrošač, a koje nije prevoznik ili otpremnik, je na trgovcu.

(2) Rizik slučajne propasti ili oštećenja robe nakon predaje robe potrošaču ili trećem licu koje je odredio potrošač, a koje nije prevoznik ili otpremnik, je na potrošaču.

(3) Ako je potrošač raskinuo ugovor ili tražio zamjenu robe zbog nesaobraznosti robe ugovoru, rizik iz st. 1 i 2 ovog člana ne prelazi na potrošača.

(4) Ako predaja robe nije izvršena iz razloga što potrošač ili treće lice koje je odredio potrošač, a koje nije prevoznik ili otpremnik, bez osnovanog razloga odbija da primi robu ili svojim ponašanjem sprečava isporuku, rizik iz st. 1 i 2 ovog člana prelazi na potrošača istekom roka za isporuku, odnosno u roku od 30 dana od dana zaključenja ugovora, ako rok isporuke nije ugovoren.

Garancija i garantni list

Član 51

(1) Garancija je obaveza trgovca ili proizvođača (davaoca garancije) koja je preuzeta bez dodatne naknade da potrošaču vrati plaćeni iznos, izvrši zamjenu ili opravku ili na drugi način postupi s robom, ako roba ne odgovara sadržini garantne izjave ili oglasa koji se na tu robu odnosio.

(2) Davalac garancije je dužan da garantni list izda prilikom zaključenja ugovora ili predaje robe potrošaču.

(3) Garantni list se izdaje u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju i sadrži podatke iz garantne izjave, navedene na čitak, jasan, razumljiv i lako uočljiv način, a naročito o:

1) nazivu i adresi davaoca garancije;

2) robi na koju se garancija odnosi, sadržini garancije i uslovima za ostvarivanje prava iz garancije;

3) tome da se garancijom ne utiče na prava potrošača u slučaju nesaobraznosti robe ugovoru;

4) vremenskom i prostornom važenju garancije;

5) datumu predaje robe potrošaču;

(4) Teret dokazivanja da je garantni list predat potrošaču je na trgovcu;

(5) Ako davalac garancije ne izda garantni list ili ga ne izda u skladu sa st. 2 i 3 ovog člana, potrošač ima pravo da zahtijeva da se garancija ispuni u skladu sa datom garantnom izjavom i oglasom koji se odnosi na robu.

Zloupotreba izraza garancija

Član 52

Trgovac je dužan da se prilikom zaključenja ugovora o prodaji robe i oglašavanju prodaje uzdrži od upotrebe izraza „garancija” i sličnih izraza sa tim značenjem, ako na osnovu ugovora o prodaji potrošač ne stiče više prava nego što ima na osnovu odredbi o saobraznosti, u skladu sa ovim zakonom.

Način ostvarivanja prava iz garancije

Član 53

Prava po osnovu garancije potrošač po svom izboru ostvaruje kod trgovca ili proizvođača, u skladu sa čl. 25 do 27 ovog zakona.

Shodna primjena odredbi na druge proizvode

Član 54

Odredbe čl. 43 do 53 ovog zakona shodno se primjenjuju i na druge proizvode u smislu člana 6 tačka 2 ovog zakona.

Glava IV

UGOVORI ZAKLJUČENI IZVAN POSLOVNIH PROSTORIJA TRGOVCA

Pojam

Član 55

(1) Ugovori zaključeni izvan poslovnih prostorija trgovca, u smislu ovog zakona, su ugovori na osnovu kojih trgovac prodaje robu ili pruža uslugu potrošaču, a zaključeni su:

1) u vrijeme putovanja koje je organizovao trgovac;

2) u toku posjete trgovca u stanu potrošača ili stanu drugog potrošača ili radnom mjestu potrošača;

3) na javnom mjestu.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana i čl. 56 do 60 ovog zakona primjenjuju se i na ugovore:

1) zaključene prilikom posjete trgovca mjestu stanovanja ili radnom mjestu potrošača do koje je došlo na izričit zahtjev potrošača, iako je ugovor zaključen za robe ili usluge za koje potrošač, u vrijeme kad je zahtijevao posjetu trgovca, nije znao niti je mogao znati da predstavljaju dio poslovne ili druge komercijalne djelatnosti trgovca;

2) čije je zaključenje ponudio potrošač pod uslovima sličnim uslovima iz stava 1 ili stava 2 tačka 1 ovog člana, bez obzira na to da li je potrošač bio vezan tom ponudom prije njenog prihvatanja od strane trgovca.

Legitimisanje trgovca

Član 56

(1) Trgovac je dužan da prilikom prvog kontakta sa potrošačem radi zaključivanja ugovora iz člana 55 ovog zakona potrošaču pruži dokaz da se može baviti trgovinom izvan poslovnih prostorija.

(2) Nepružanje dokaza iz stava 1 ovog člana ne oslobađa trgovca obaveze da ispuni obaveze iz čl. 58 i 60 stav 3 ovog zakona, niti lišava potrošača prava koje ima na osnovu čl. 58 i 59 ovog zakona.

Izuzeci od primjene

Član 57

Odredbe čl. 55, 56, 58, 59 i 60 ovog zakona ne primjenjuju se na ugovore:

1) čija vrijednost ne prelazi 10 eura;

2) o građenju, prodaji ili zakupu nepokretnosti ili drugim pravima na nepokretnosti, osim na ugovore o prodaji robe i njenoj ugradnji u nepokretnost i na ugovore o građenju koji se odnose na adaptaciju, odnosno popravku nepokretnosti;

3) o dostavi hrane, pića ili druge robe namijenjene svakodnevnoj upotrebi u domaćinstvu koja se obavlja preko redovnog dostavljača;

4) zaključene na osnovu kataloga trgovca, ako je:

- potrošač imao priliku da pročita ugovor bez prisustva trgovca ili njegovog predstavnika,

- predviđeno da će na osnovu tog ili nekog kasnije zaključenog ugovora trgovac i potrošač ostati u trajnijem poslovnom odnosu,

- u katalogu trgovca i u ugovoru potrošač bio jasno obaviješten o pravu na raskid ugovora iz člana 59 ovog zakona;

5) o osiguranju;

6) o prodaji hartija od vrijednosti.

Obavještenje o pravu na jednostrani raskid ugovora

Član 58

(1) U slučaju zaključenja ugovora iz člana 55 ovog zakona trgovac je dužan da potrošaču preda pisano obavještenje o pravu na raskid ugovora iz člana 59 ovog zakona.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana naročito sadrži ime, odnosno naziv trgovca, adresu na koju potrošač može da pošalje obavještenje o raskidu, datum davanja

obavještenja, podatke neophodne za identifikaciju ugovora, ugovorne strane, predmet ugovora i cijenu, kao i rok za raskid ugovora.

(3) Ako je obavještenje iz stava 1 ovog člana sastavni dio ugovora, mora da bude posebno istaknuto i napisano na isti način (vrsta slova , veličina, boja, podloga, oblik, i dr.) kao i ostale odredbe ugovora.

(4) Trgovac je dužan da obavještenje iz stava 1 ovog člana potrošaču preda najkasnije u trenutku zaključenja ugovora, a u slučaju iz člana 55 stav 2 tačka 2 ovog zakona, u trenutku kad je potrošač dao ponudu za zaključenje ugovora.

(5) U slučaju spora, teret dokazivanja da je obavještenje iz stava 1 ovog člana dato potrošaču u rokovima iz stava 4 ovog člana je na trgovcu.

Pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora

Član 59

(1) Potrošač ima pravo da, bez navođenja razloga, jednostrano raskine ugovor iz člana 55 ovog zakona, u roku od sedam dana od dana prijema pisanog obavještenja iz člana 58 ovog zakona.

(2) Ako trgovac nije ispunio obavezu iz člana 58 ovog zakona, potrošač ima pravo da jednostrano raskine ugovor iz člana 55 ovog zakona, u roku od 90 dana od dana zaključenja ugovora.

(3) Ako trgovac obavještenje iz člana 58 ovog zakona uputi potrošaču u roku od 90 dana od dana zaključenja ugovora, rok iz stava 1 ovog člana teče od dana izvršenja te obaveze.

(4) Ugovor se raskida pisanim obavještenjem o raskidu.

(5) Ugovor se smatra raskinutim u trenutku kada je trgovac primio obavještenje o raskidu.

(6) Ugovor je raskinut na vrijeme ako je obavještenje o raskidu upućeno u rokovima iz st. 1 do 3 ovog člana.

Posljedice raskida ugovora

Član 60

(1) U slučaju jednostranog raskida ugovora iz člana 59 ovog zakona potrošač je dužan da o svom trošku vrati robu trgovcu.

(2) Potrošač ne odgovara za štetu koju je trgovac pretrpio zbog raskida ugovora i nije dužan da plati naknadu štete, ni drugu naknadu, troškove, kamatu ili kaznu zbog raskida ugovora.

(3) Trgovac je dužan da, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja o raskidu ugovora, vrati potrošaču iznos koji je platio na osnovu ugovora, uvećan za zatezne kamate za period od prijema pisanog obavještenja o raskidu do isplate.

Glava V

UGOVORI ZAKLJUČENI NA DALJINU

Pojam ugovora zaključenog na daljinu

Član 61

Ugovor zaključen na daljinu, u smislu ovog zakona, je ugovor između trgovca i potrošača zaključen u okviru organizovanog programa prodaje proizvoda trgovca koji za

potrebe zaključenja takvih ugovora isključivo koristi jedno ili više sredstava komunikacije na daljinu.

Izuzeće od primjene

Član 61

(1) Odredbe čl. 63 do 74 ovog zakona ne primjenjuju se na ugovore:

- 1) zaključene putem automata za prodaju;
- 2) zaključene s operaterom sredstava komunikacije na daljinu upotrebom javnih govornica;
- 3) o građenju;
- 4) kojima je svrha sticanje prava na nepokretnosti, osim na ugovore o zakupu nepokretnosti;
- 5) zaključene javnim nadmetanjem,
- 6) zaključene na daljinu koji su uređeni posebnim propisima.

(2) Ako ugovori iz stava 1 tačka 6 ovog člana nijesu u potpunosti uređeni posebnim propisima, odredbe člana 61 i čl. 63 do 74 ovog zakona primjenjuju se na one aspekte tih ugovora koji nijesu uređeni posebnim propisima.

(3) Odredbe čl. 64 do 71 i člana 74 ovog zakona ne primjenjuju se na ugovore o finansijskim uslugama.

(4) Odredbe čl. 64 do 71 stav 1 ovog zakona ne primjenjuju se na ugovore o:

- 1) dostavi hrane, pića i druge robe namijenjene svakodnevnoj upotrebi u domaćinstvu ili na radnom mjestu potrošača, koja se obavlja preko redovnog dostavljača;
- 2) pružanju usluga smještaja, transporta, dostave hrane ili usluga razonode kojim trgovac preuzima obavezu da pruži ugovorenu uslugu tačno određenog datuma ili u okviru tačno određenog perioda, a kod pružanja usluga razonode na otvorenom trgovac može isključiti primjenu i člana 71 stav 2 ovog zakona u slučajevima određenim ugovorom.

Ograničavanje upotrebe sredstava komunikacije na daljinu

Član 63

(1) Telefon bez ljudskog posredovanja (pozivni automat), elektronska pošta i telefaks mogu se koristiti za zaključenje ugovora na daljinu, samo uz prethodnu saglasnost potrošača.

(2) Druga sredstva komunikacije na daljinu mogu se upotrebljavati za zaključenje ugovora, pod uslovom da se potrošač tome izričito ne protivi.

Prethodno obavještenje

Član 64

(1) Trgovac je dužan da, prije zaključenja ugovora na daljinu, u primjerenom roku obavijesti potrošača o:

- 1) svom imenu, odnosno nazivu i adresi na koju potrošač može uputiti prigovor;
- 2) nazivu i glavnim svojstvima proizvoda;
- 3) cijeni proizvoda, uključujući sve poreze;
- 4) troškovima dostave, ako ugovor uključuje i dostavu koja nije besplatna;
- 5) načinu plaćanja, kao i načinu i roku isporuke robe ili pružanja usluge;

6) uslugama koje se nude nakon prodaje (dostupnosti servisa i rezervnih dijelova i drugih sličnih usluga);

7) garancijama koje prate robu ili uslugu

8) pravu potrošača na jednostrani raskid ugovora iz člana 66 ovog zakona, roku za raskid i slučajevima u kojima je, u skladu sa ovim zakonom, isključeno to pravo;

9) uslovima za raskid ugovora zaključenog na neodređeno vrijeme ili na period duži od jedne godine;

10) troškovima upotrebe sredstava komunikacije na daljinu kada se ti troškovi ne računaju po osnovnoj tarifi;

11) roku važenja ponude;

12) najkraćem roku na koji ugovor može da se zaključi, ako se radi o ugovoru o kontinuiranoj isporuci robe ili kontinuiranom pružanju usluga.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana obavezno sadrži jasno istaknutu komercijalnu namjeru trgovca i mora da bude čitko, jasno, razumljivo, lako uočljivo i prilagođeno sredstvu komunikacije na daljinu koje se koristi.

(3) Ako se za zaključenje ugovora koristi telefon, trgovac je dužan da na početku komunikacije potrošaču navede svoj identitet i komercijalnu svrhu poziva.

(4) Obavještenje iz stava 1 ovog člana obavezno se daje u skladu s načelom savjesnosti i poštenja i u skladu sa principima zaštite lica koja ne mogu samostalno da izraze svoju volju i obavezno sadrži upozorenje da ugovor, u ime i za račun maloljetnika ili poslovno nesposobnog lica, može da zaključi samo njegov zakonski zastupnik.

Potvrda prethodnog obavještenja

Član 65

(1) Trgovac je dužan da potrošaču blagovremeno izda potvrdu o prethodnom obavještenju u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju, a najkasnije u trenutku isporuke robe, odnosno na dan početka pružanja usluge, osim ako je potvrda u toj formi bila dostavljena potrošaču prije zaključenja ugovora.

(2) U potvrdi iz stava 1 ovog člana navode se podaci iz člana 64 ovog zakona.

(3) Trgovac nije dužan da izda potvrdu iz stava 1 ovog člana u slučaju zaključenja ugovora o pružanju usluge jednokratnom upotrebom sredstava komunikacije na daljinu koju naplaćuje operater, ali dužan je da potrošača na primjeren način obavijesti o adresi sjedišta trgovca na koju može da uputi prigovor.

Pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora

Član 66

(1) Potrošač ima pravo da, bez navođenja razloga, jednostrano raskine ugovor zaključen na daljinu u roku od sedam radnih dana od dana prijema robe, odnosno za usluge od dana zaključenja ugovora ili prijema potvrde iz člana 65 ovog zakona, ako je prijem potvrde uslijedio poslije zaključenja ugovora.

(2) Potrošač ima pravo da jednostrano raskine ugovor u roku od tri mjeseca od dana prijema robe, odnosno za usluge od dana zaključenja ugovora, ako mu trgovac nije izdao potvrdu iz člana 65 ovog zakona.

(3) Ako trgovac dostavi potrošaču potvrdu iz člana 65 ovog zakona u roku od tri mjeseca od dana kada je potrošač primio robu, odnosno za usluge od dana zaključenja ugovora, rok iz stava 1 ovog člana počinje da teče od dana prijema potvrde.

Način jednostranog raskida ugovora

Član 67

(1) Ugovor zaključen na daljinu raskida se slanjem pisanog obavještenja trgovcu.

(2) Ugovor se smatra raskinutim u trenutku kada je trgovac primio obavještenje iz stava 1 ovog člana.

(3) Ugovor je raskinut na vrijeme ako je obavještenje o raskidu upućeno u rokovima iz člana 65 ovog zakona.

Posljedice jednostranog raskida ugovora

Član 68

(1) U slučaju jednostranog raskida ugovora potrošač je dužan da o svom trošku vrati trgovcu primljenu robu što je prije moguće, a najkasnije u roku od 30 dana od dana upućivanja obavještenja iz člana 67 stav 1 ovog zakona.

(2) Potrošač ne odgovara za štetu koju je trgovac pretrpio zbog raskida ugovora i nije dužan da plati naknadu štete, ni drugu naknadu, troškove, kamatu ili kaznu zbog raskida ugovora.

(3) Trgovac je dužan da što je moguće prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o raskidu, vrati potrošaču cjelokupan iznos koji je potrošač do trenutka raskida platio na osnovu ugovora, uvećan za iznos zatezne kamate od prijema pisanog obavještenja o raskidu do isplate.

Izuzeci od prava na jednostrani raskid ugovora

Član 69

Potrošač nema pravo na jednostrani raskid ugovora zaključenog na daljinu, osim ako je drukčije ugovoreno, ako se radi o ugovoru o:

1) pružanju usluge čije je pružanje započelo uz izričit pristanak potrošača prije isteka roka u kome je potrošač imao pravo da traži raskid ugovora;

2) prodaji proizvoda čija cijena zavisi od kretanja na finansijskom tržištu na koje trgovac nije mogao uticati;

3) prodaji proizvoda izrađenog po specifikaciji potrošača ili prilagođenog ličnim potrebama potrošača ili proizvoda koji zbog svoje prirode ne može biti vraćen ili je podložan brzom propadanju;

4) prodaji audio i video zapisa i kompjuterskih programa koje je potrošač otpakovao;

5) prodaji novina, periodičnih publikacija i magazina;

6) igrama na sreću.

Uticaj jednostranog raskida na ugovor o kreditu

Član 70

(1) Ako je, radi djelimične ili potpune isplate cijene iz ugovora zaključenog na daljinu, trgovac ili drugo lice na osnovu sporazuma sa trgovcem, potrošaču odobrilo kredit, raskidom ugovora zaključenog na daljinu na osnovu člana 66 ovog zakona raskida se i ugovor o kreditu.

(2) U slučaju raskida ugovora o kreditu iz stava 1 ovog člana potrošač nije dužan da kreditoru plati naknadu štete ni drugu naknadu, troškove, kamate ili kaznu.

(3) Trgovac, odnosno drugo lice iz stava 1 ovog člana dužno je da vrati potrošaču iznos plaćen po osnovu ugovora o kreditu, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o raskidu ugovora zaključenog na daljinu.

Izvršenje ugovora u roku

Član 71

(1) Trgovac je dužan da ugovor zaključen na daljinu izvrši najkasnije u roku od 30 dana od dana kada mu je potrošač uputio porudžbinu, osim ako je drukčije ugovoreno.

(2) Ako trgovac ne izvrši ugovor u roku iz stava 1 ovog člana, odnosno poručenu robu nema na zalihama ili nije u mogućnosti da pruži poručenu uslugu, dužan je da o tome obavijesti potrošača bez odlaganja, a potrošač može da raskine ugovor ili da ostavi trgovcu primjereni dodatni rok za izvršenje ugovora.

(3) U slučaju raskida ugovora iz stava 2 ovog člana trgovac je dužan da potrošaču vrati plaćeni iznos najkasnije u roku od 30 dana od dana upućivanja obavještenja iz stava 2 ovog člana, uvećan za zatezne kamate za period od prijema pisanog obavještenja o raskidu ugovora do isplate.

Zloupotreba platne kartice potrošača

Član 72

Ako je u vezi s ugovorom zaključenim na daljinu zloupotrijebljena platna kartica potrošača, oštećeni potrošač ima pravo da od trgovca zahtijeva storniranje plaćanja, a ako je plaćanje izvršeno da zahtijeva vraćanje ili naknadu plaćenog iznosa, uvećanog za zatezne kamate za period od dana kada je plaćanje izvršeno.

Zabrana isporuke robe ili usluge bez porudžbine potrošača

Član 73

(1) Zabranjeno je isporučiti robu ili pružiti uslugu koju potrošač nije unaprijed poručio, ako se radi o teretnom poslu.

(2) Ako trgovac isporuči robu ili pruži uslugu iz stava 1 ovog člana, smatra se da je roba ili usluga propagandni poklon trgovca.

(3) Odredba u opštim uslovima poslovanja ili ponudi trgovca poslatoj bez prethodne porudžbine potrošača kojom je utvrđeno da ćutanje potrošača znači prihvatanje ponude, ništava je.

(4) Odredbama st. 1 do 3 ovog člana ne isključuje se primjena propisa o prećutnom obnavljanju ugovora.

Teret dokazivanja

Član 74

Teret dokazivanja pružanja prethodnog obavještenja, pisane potvrde prethodnog obavještenja i pridržavanja rokova za ispunjenje ugovora zaključenog na daljinu je na trgovcu, odnosno operatoru sredstava komunikacije na daljinu.

Glava VI

UGOVORI O FINANSIJSKIM USLUGAMA ZAKLJUČENI NA DALJINU

Pojam

Član 75

(1) Ugovor o finansijskim uslugama zaključen na daljinu, u smislu ovog zakona, je ugovor između trgovca i potrošača, čiji je predmet pružanje finansijskih usluga u okviru organizovanog programa prodaje proizvoda na daljinu trgovca koji, prije i u vrijeme zaključivanja ugovora, isključivo koristi jedno ili više sredstava komunikacije na daljinu.

(2) Finansijske usluge iz stava 1 ovog člana su bankarske usluge, usluge kreditiranja, usluge osiguranja, uključujući usluge dobrovoljnog penzijskog osiguranja, investicione usluge, usluge stambene štednje i usluge platnog prometa.

(3) Ako se na osnovu ugovora iz stava 1 ovog člana potrošaču sukcesivno pruža određena usluga, odnosno niz odvojenih usluga iste prirode, odredbe čl. 76 do 89 ovog zakona odnose se samo na početni ugovor.

(4) Ako za pružanje usluge određene vrste, odnosno niza odvojenih usluga iz stava 3 ovog člana nije zaključen početni ugovor, odredbe čl. 76 do 81 ovog zakona primjenjivaće se samo kad se ta usluga pruža prvi put.

(5) Ako usluga određene vrste iz stava 4 ovog člana nije pružena u periodu od godinu dana, sljedeća usluga iste vrste smatraće se prvom uslugom i na nju će se primjenjivati odredbe čl. 76 do 81 ovog zakona.

Prethodno obavještenje

Član 76

(1) Trgovac je dužan da u primjerenom roku prije zaključivanja ugovora iz člana 75 ovog zakona pruži obavještenje potrošaču o sebi kao trgovcu, usluzi koja je predmet ugovora, pojedinostima ugovora, kao i načinu rješavanja sporova.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana obavezno sadrži podatke iz čl. 77 do 80 ovog zakona.

(3) Trgovac je dužan da u obavještenju iz stava 1 ovog člana čitko, jasno, razumljivo, lako uočljivo i prilagođeno sredstvu komunikacije na daljinu koje se upotrebljava za zaključenje ugovora istakne komercijalnu namjeru.

(4) U slučaju upotrebe telefona trgovac je dužan da navede svoj identitet i komercijalnu svrhu poziva prilikom započinjanja razgovora.

(5) U slučaju iz stava 4 ovog člana, uz izričiti pristanak potrošača, lice koje u ime trgovca koji pruža finansijske usluge kontaktira s potrošačem dužno je da ga obavijesti o svom identitetu, prirodi njegovog odnosa sa trgovcem koji pruža finansijske usluge, podacima iz člana 78 tač. 1, 2 i 5 i člana 79 tačka 1 ovog zakona, kao i da mu na zahtjev mogu biti dostavljena dalja obavještenja i kakva je priroda tih obavještenja.

(6) Izvršenje obaveza iz člana 81 ovog zakona ne oslobađa trgovca obaveze iz st. 4 i 5 ovog člana.

(7) Obavještenja o ugovornim obavezama koja su dostavljena potrošaču prije zaključivanja ugovora moraju biti saglasna sa ugovornim obavezama koje mogu nastati iz primjene prava mjerodavnog za taj ugovor, ako bude zaključen.

(8) Pored podataka iz st. 1 do 7 ovog člana i čl. 77 do 80 ovog zakona, trgovac je dužan da obavijesti potrošača i o drugim podacima u skladu sa propisima kojima se

uređuju pojedine finansijske usluge koje su predmet ugovora između potrošača i trgovca koji pruža finansijske usluge.

Obavještenje o trgovcu

Član 77

(1) Obavještenje o trgovcu koji pruža finansijske usluge sadrži: ime, odnosno naziv, djelatnost, adresu njegovog prebivališta, odnosno sjedišta, drugu adresu koja je od značaja za vezu sa potrošačem, kao i njegov registracioni broj i naziv registra u koji je upisan.

(2) Ako se za djelatnost trgovca koji pruža finansijske usluge izdaju određene dozvole ili saglasnosti nadležnog organa, obavještenje iz stava 1 ovog člana sadrži naziv organa koji je izdao dozvolu ili saglasnost, rok na koji je izdata, kao i sadržaj dozvole ili saglasnosti.

(3) Ako trgovac koji pruža finansijske usluge u Crnoj Gori ima svog predstavnika, obavještenje iz stava 1 ovog člana sadrži i ime, odnosno naziv predstavnika, kao i drugu adresu koja je od značaja za vezu potrošača sa tim predstavnikom.

(4) Ako trgovac iz stava 1 ovog člana zaključuje ugovor sa potrošačem preko lica koje nije njegov predstavnik, obavještenje iz stava 1 ovog člana sadrži i ime, odnosno naziv tog lica, svojstvo u kojem ono djeluje, kao i sjedište ili drugu adresu koja je od značaja za vezu potrošača sa tim licem.

Obavještenje o finansijskoj usluzi

Član 78

Obavještenje o finansijskoj usluzi koja je predmet ugovora sadrži:

- 1) osnovne karakteristike finansijske usluge;
- 2) ukupnu cijenu koju je potrošač dužan da plati za tu uslugu, uključujući poreze, dažbine, naknade i druge troškove, odnosno, ako iznos ukupne cijene nije moguće utvrditi, elemente za obračun ukupne cijene koji omogućavaju potrošaču da sam utvrdi cijenu;
- 3) naznaku da finansijska usluga uključuje finansijske instrumente povezane s posebnim rizikom koji proizlazi iz specifičnosti tog instrumenta, odnosno finansijske usluge koja se nudi, ako je to primjenljivo;
- 4) naznaku da cijena ili rezultati finansijske usluge zavise od promjena na finansijskom tržištu na koje trgovac koji pruža finansijske usluge nema uticaja i naznaku da dosadašnja cijena i rezultati finansijske usluge nijesu pokazatelj buduće cijene i budućih rezultata te finansijske usluge, ako je to primjenljivo;
- 5) informaciju o mogućnosti da potrošač bude obavezan na plaćanje dodatnih poreza ili troškova, u skladu sa poreskim propisima koje ne plaća trgovcu koji pruža finansijske usluge, odnosno koje ne plaća preko trgovca koji pruža finansijske usluge;
- 6) bilo koje vremensko ograničenje važenja obavještenja;
- 7) način i uslove plaćanja i ispunjenja finansijske usluge;
- 8) informaciju o dodatnom trošku koji je potrošač dužan da plati za upotrebu sredstava komunikacije na daljinu.

Obavještenje o pojedinostima ugovora

Član 79

Obavještenje o pojedinostima ugovora sadrži:

- 1) informaciju o pravu potrošača na jednostrani raskid ugovora iz člana 82 ovog zakona i uslove i rok u kojem se to pravo može ostvariti, iznos koji bi potrošač mogao biti dužan da plati u skladu sa članom 85 stav 3 ovog zakona, kao i posljedice nekorišćenja prava na jednostrani raskid ugovora;
- 2) minimalno trajanje ugovora o finansijskoj usluzi, ako se usluga pruža trajno ili višekratno;
- 3) informaciju o pravu ugovornih strana na jednostrani raskid ugovora ili otkaz ugovora prije isteka vremena na koje je ugovor zaključen, kao i informaciju o ugovornoj kazni ili drugom obliku obeštećenja predviđenom ugovorom za te slučajeve;
- 4) praktična uputstva za ostvarivanje prava potrošača na jednostrani raskid iz člana 82 ovog zakona, uključujući adresu na koju se obavještenje o raskidu dostavlja;
- 5) naziv države čije pravo je mjerodavno za uređenje odnosa trgovca koji pruža finansijske usluge i potrošača prije zaključivanja ugovora;
- 6) ugovorne odredbe o određivanju prava mjerodavnog za ugovor o finansijskoj usluzi, kao i određivanju suda nadležnog za rješavanje sporova iz tog ugovora;
- 7) informaciju o jeziku na kojem ili na kojima je sastavljen ugovor i prethodno obavještenje i informaciju o jeziku na kojem ili na kojima će davalac usluga uz pristanak potrošača u vrijeme trajanja ugovora komunicirati s potrošačem.

Obavještenje o načinu rješavanja sporova

Član 80

Obavještenje o načinu rješavanja sporova sadrži informaciju da li je:

- 1) predviđeno vansudsko rješavanje sporova i naknade štete, kao i način i uslovi za njegovo korišćenje;
- 2) predviđen određeni garantni fond ili drugi oblik obeštećenja potrošača koji nije obuhvaćen posebnim propisima o kreditnim institucijama i tržištu kapitala.

Oblik prethodnog obavještenja

Član 81

(1) Trgovac koji pruža finansijske usluge dužan je da prije zaključenja ugovora ili predugovora na papiru ili na drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju, u primjerenom roku, potrošaču dostavi sve ugovorne odredbe i uslove, kao i prethodno obavještenje iz člana 76 ovog zakona.

(2) Ako je na izričit zahtjev potrošača ugovor zaključen upotrebom sredstava komunikacije na daljinu koje ne omogućava da se ugovorne odredbe i uslovi iz stava 1 ovog člana, kao i prethodno obavještenje iz člana 76 ovog zakona dostave potrošaču u skladu sa stavom 1 ovog člana, trgovac koji pruža finansijske usluge dužan je da obavezu iz stava 1 ovog člana izvrši odmah nakon zaključenja ugovora.

(3) Trgovac koji pruža finansijske usluge dužan je da na zahtjev potrošača, u toku trajanja ugovornog odnosa, dostavi primjerak zaključenog ugovora.

(4) Potrošač ima pravo i da promijeni sredstvo komunikacije na daljinu koje koristi, osim ako je to nespojivo sa zaključenim ugovorom ili prirodom finansijske usluge koja mu se pruža.

Pravo na jednostrani raskid ugovora

Član 82

(1) Potrošač može bez navođenja razloga jednostrano raskinuti ugovor o finansijskim uslugama zaključen upotrebom sredstava komunikacije na daljinu, u roku od 14 dana od dana zaključenja ugovora, odnosno ugovor o životnom osiguranju i dobrovoljnom penzijskom osiguranju, u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja da je ugovor zaključen.

(2) U slučaju iz člana 81 stav 2 ovog zakona, rok za raskid ugovora počinje da teče od dana kada su potrošaču dostavljane ugovorne odredbe, uslovi i obavještenja.

(3) Potrošač nema pravo na jednostrani raskid ugovora iz stava 1 ovog člana, ako je:

1) zaključen ugovor o finansijskim uslugama čija cijena zavisi od promjena na finansijskom tržištu na koje trgovac koji pruža finansijske usluge ne može uticati, a do kojih može doći tokom trajanja roka za raskid ugovora iz stava 1 ovog člana, i to usluge koje se odnose na: kupoprodaju strane valute; instrumente tržišta novca; prenosive obveznice;

2) udjele u investicionim fondovima; fjučerse, uključujući uporedive instrumente s ugovorenim gotovinskim namirenjem, kamatne terminske ugovore; kamatne, valutne i akcijske svop zamjene i opcije sticanja ili otuđenja tih instrumenata, uključujući ekvivalentne instrumente koji se namiruju gotovinskim sredstvima, a naročito opcije na valute i kamatne stope;

3) zaključen ugovor o osiguranju putnika i prtljaga ili druga kratkoročna polisa osiguranja koja se zaključuje na rok kraći od mjesec dana; ugovor u potpunosti ispunjen na izričit zahtjev potrošača prije nego što je potrošač iskoristio svoje pravo na raskid ugovora iz st. 1 i 2 ovog člana;

4) u pitanju ugovor o kreditu koji se raskida u skladu sa članom 70 i članom 101 stav 3 ovog zakona.

Oblik jednostranog raskida ugovora

Član 83

(1) Ugovor se raskida dostavljanjem obavještenja na papiru ili drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju, upućenom prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora iz člana 82 ovog zakona, s tim da je potrošač dužan da slijedi uputstva za ostvarivanje prava na jednostrani raskid datim u prethodnom obavještenju iz člana 76 ovog zakona.

(2) Ugovor se smatra raskinutim u trenutku kada je trgovac primio obavještenje o raskidu.

(3) Ugovor je raskinut na vrijeme ako je obavještenje o raskidu upućeno u rokovima iz člana 82 stav 1 ovog zakona.

Početak izvršenja ugovora

Član 84

(1) Trgovac koji pruža finansijske usluge može početi sa izvršenjem ugovora prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora iz člana 82 ovog zakona samo uz izričit pristanak potrošača.

(2) Trgovac koji pruža finansijske usluge nema pravo da zahtijeva izvršenje obaveze potrošača iz ugovora prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora.

Posljedice jednostranog raskida ugovora

Član 85

(1) U slučaju jednostranog raskida ugovora iz člana 82 ovog zakona potrošač ne odgovara za štetu koja je nastala kao posljedica raskida tog ugovora i nije dužan da plati naknadu štete, ni drugu naknadu, troškove, kamatu ili kaznu zbog raskida ugovora.

(2) U slučaju raskida ugovora iz stava 1 ovog člana ugovorne strane su dužne da jedna drugoj vrate ono što su na osnovu tog ugovora primile.

(3) Ako povraćaj iz stava 1 ovog člana nije moguć, potrošač je dužan da plati cijenu dijela usluge koja mu je pružena do trenutka raskida ugovora.

(4) Cijena dijela usluge iz stava 3 ovog člana mora biti proporcionalna pruženoj usluzi i ne smije biti takva da se može ocijeniti kao kazna ili naknada za raskid ugovora.

(5) Trgovac koji pruža finansijske usluge nema pravo da zahtijeva od potrošača plaćanje cijene iz stava 3 ovog člana ako ne može da dokaže da je o mogućoj obavezi tog plaćanja potrošač bio prethodno obaviješten u skladu sa članom 79 tačka 1 ovog zakona.

(6) Trgovac koji pruža finansijske usluge nema pravo da zahtijeva od potrošača plaćanje cijene dijela usluge koju je bez izričitog pristanka potrošača izvršio prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora u skladu sa članom 84 stav 1 ovog zakona.

(7) Ako potrošač raskine ugovor, trgovac koji pruža finansijske usluge dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja o raskidu ugovora, vrati potrošaču sve što je na osnovu tog ugovora od njega primio, umanjeno za iznos cijene iz stava 3 ovog člana.

(8) Ako potrošač u skladu sa članom 82 ovog zakona raskine ugovor, dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana slanja obavještenja o raskidu, trgovcu koji pruža finansijske usluge vrati ono što je od njega primio na osnovu tog ugovora.

Uticao raskida ugovora o finansijskoj usluzi na druge ugovore

Član 86

Ako potrošač iskoristi pravo na jednostrani raskid ugovora iz člana 82 ovog zakona, raskidom tog ugovora raskida se i drugi ugovor koji je na osnovu ili u vezi s ugovorom o finansijskoj usluzi potrošač zaključio sa trgovcem koji pruža finansijske usluge ili trećim licem na osnovu sporazuma tog lica i trgovca koji pruža finansijske usluge.

Posljedice neispunjenja obaveza trgovca

Član 87

(1) Ako trgovac koji pruža finansijske usluge ne izvrši određenu obavezu iz čl. 76 do 85 ovog zakona, potrošač ima pravo da raskine ugovor u bilo kom trenutku.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana potrošač nije dužan da trgovcu koji pruža finansijske usluge naknadi štetu koju je trgovac zbog raskida pretrpio, ni da mu plati drugu naknadu, troškove, kamatu ili kaznu zbog raskida ugovora.

Teret dokazivanja

Član 88

(1) U slučaju spora u vezi sa ugovorom o finansijskim uslugama zaključenim na daljinu trgovac je dužan da dokaže da je postupio u skladu sa članom 76 ovog zakona i da je potrošač pristao da zaključi ugovor, odnosno pristao da trgovac počne da pruža ugovorenu uslugu prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora iz člana 82 ovog zakona.

(2) Ugovorna odredba kojom je predviđeno da je teret dokazivanja iz stava 1 ovog člana na potrošaču smatraće se nepoštenom ugovornom odredbom, u skladu sa članom 102 ovog zakona.

Shodna primjena

Član 89

Na ugovore, prava i obaveze iz čl. 75 do 88 ovog zakona shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na ograničavanje upotrebe sredstava komunikacije na daljinu, zloupotrebu platne kartice potrošača i zabranu slanja proizvoda bez porudžbine potrošača iz čl. 63, 72 i 73 ovog zakona.

Glava VII UGOVORI O TURISTIČKIM USLUGAMA

Pojam

Član 90

(1) Ugovor o vremenski podijeljenom korišćenju (timesharing) je ugovor zaključen na period duži od jedne godine, kojim potrošač uz naknadu stiče pravo na jedan ili više smještaja za noćenje kroz više perioda korišćenja, pri čemu se prilikom izračunavanja vremena trajanja ugovora uzima u obzir svaka ugovorna odredba kojom se dopušta prećutno obnavljanje ugovora ili neki drugi vid produženja trajanja ugovora.

(2) Ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu je ugovor zaključen na period duži od jedne godine, kojim potrošač uz naknadu stiče pravo da ostvari popuste ili druge pogodnosti u pogledu smještaja, odvojeno ili zajedno sa putovanjem ili ostalim uslugama i prilikom izračunavanja vremena trajanja ugovora uzima se u obzir bilo koja ugovorna odredba kojom se dopušta prećutno obnavljanje ugovora ili neki drugi vid produženja trajanja ugovora.

(3) Ugovor o preprodaji je ugovor na osnovu kojeg trgovac uz naknadu pomaže potrošaču u prodaji ili kupovini vremenski podijeljenog korišćenja ili drugog dugotrajnog turističkog proizvoda.

(4) Ugovor o razmjeni je ugovor na osnovu kojeg se potrošač uz naknadu priključuje sistemu razmjene koji mu omogućava pristup smještaju za noćenje ili drugim uslugama pod uslovom da potrošač omogući drugim licima u sistemu razmjene privremeni pristup pravu koje ima na osnovu ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju.

(5) Odredbe st. 1, 2, 3 i 4 ovog člana i čl. 91 do 101 ovog zakona ne utiču na primjenu pravila:

- 1) opšteg ugovornog prava;

- 2) o registraciji nepokretnosti ili pokretnosti, kao i pravila o korišćenju nepokretnosti;
- 3) koja se odnose na uslove osnivanja, odobrenja ili licenciranja;
- 4) kojima se utvrđuje pravna priroda prava koja su predmet ugovora obuhvaćenih ovim članom.

Oglašavanje i obavještenje

Član 91

(1) Trgovac je dužan da prilikom oglašavanja ugovora iz člana 90 ovog zakona navede mogućnost dobijanja prethodnog obavještenja iz člana 92 ovog zakona i mjesto na kojem se to obavještenje može dobiti.

(2) Ako se zaključenje ugovora iz člana 90 ovog zakona potrošaču nudi lično, na promotivnom ili prodajnom događaju, trgovac je dužan da u pozivu na taj događaj jasno istakne komercijalnu svrhu i prirodu događaja.

(3) Obavještenje iz stava 2 ovog člana mora biti dostupno potrošaču tokom čitavog trajanja događaja iz stava 2 ovog člana.

(4) Vremenski podijeljeno korišćenje ili drugi dugotrajni turistički proizvod ne smiju se promovisati, ni nuditi na tržištu kao investicija.

Prethodno obavještenje

Član 92

(1) Trgovac je dužan da na jasan i razumljiv način potrošaču pruži tačno i potpuno obavještenje na standardnom informacionom obrascu za ugovore o:

- 1) vremenski podijeljenom korišćenju;
- 2) dugotrajnom turističkom proizvodu;
- 3) preprodaji;
- 4) razmjeni.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana trgovac je dužan da dostavi potrošaču u razumnom roku prije nego što ugovor ili ponuda za zaključenje ugovora postanu obavezujući za potrošača.

(3) Obavještenje putem informacionog obrasca iz stava 1 ovog člana potrošaču se, bez naknade, dostavlja u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču lako dostupnom, trajnom mediju.

(4) Trgovac je dužan da obavještenje iz stava 1 ovog člana sastavi na crnogorskom jeziku ili jednom od službenih jezika države u kojoj potrošač ima prebivalište ili čiji je državljanin, po izboru potrošača, a ako ima prebivalište ili je državljanin države članice Evropske unije, i na službenom jeziku te države ako je taj jezik službeni jezik Evropske unije.

(5) Standardni informacioni obrazac iz stava 1 ovoga člana i podatke koje sadrži propisuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma.

Forma ugovora

Član 93

Ugovori iz člana 90 ovog zakona zaključuju se u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju.

Jezik ugovora

Član 94

(1) Ugovori iz člana 90 ovog zakona moraju biti sastavljeni na crnogorskom jeziku ili jednom od službenih jezika države u kojoj potrošač ima prebivalište ili čiji je državljanin, po izboru potrošača, a ako ima prebivalište ili je državljanin države članice Evropske unije, i na službenom jeziku te države ako je taj jezik službeni jezik Evropske unije.

(2) Ako potrošač boravi u Crnoj Gori ili trgovac obavlja svoju djelatnost na teritoriji Crne Gore, ugovori iz člana 90 ovog zakona sastavljaju se na službenom jeziku ili na jeziku koji je u službenoj upotrebi.

(3) Ako se ugovor o vremenski podijeljenom korišćenju odnosi na određenu nepokretnost, trgovac je dužan da dostavi potrošaču ovjereni prevod tog ugovora na crnogorskom jeziku ili na službenom jeziku države u kojoj se nepokretnost nalazi.

(4) Ako se nepokretnost nalazi u nekoj državi članici Evropske unije, ugovor mora biti preveden na službeni jezik ili jedan od službenih jezika te države, ako je taj jezik i službeni jezik Evropske unije.

Sadržaj ugovora

Član 95

(1) Obavještenje iz člana 92 ovog zakona čini sastavni dio ugovora iz člana 90 ovog zakona i ne može biti izmijenjeno osim ako su se ugovorne strane izričito drukčije sporazumjele ili su izmjene rezultat neuobičajenih ili nepredvidivih okolnosti koje su van kontrole trgovca, a čije se posljedice nijesu mogle izbjeći ni uz upotrebu dužne pažnje.

(2) Izmjene obavještenja iz člana 92 ovog zakona trgovac je dužan da dostavi potrošaču u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču lako dostupnom, trajnom mediju prije zaključenja ugovora.

(3) Izmjene obavještenja iz člana 92 ovog zakona moraju biti izričito navedene u ugovoru.

(4) Pored podataka iz obavještenja iz člana 92 ovog zakona, ugovor iz člana 90 ovog zakona obavezno sadrži:

- 1) podatke o identitetu i prebivalištu, odnosno sjedištu ugovornih strana;
- 2) podatke o mjestu i vremenu zaključenja ugovora;
- 3) potpis ugovornih strana.

(5) Prije zaključenja ugovora iz člana 90 ovog zakona trgovac je dužan da upozna potrošača o pravu na jednostrani raskid ugovora iz člana 96 ovog zakona i trajanju roka za raskid, kao i na zabranu plaćanja unaprijed za vrijeme trajanja roka za raskid iz člana 99 ovog zakona.

(6) Ugovorne odredbe o pravu na jednostrani raskid ugovora, roku za raskid i zabranu plaćanja unaprijed za vrijeme trajanja roka za raskid, potrošač mora posebno potpisati.

(7) Sastavni dio ugovora iz člana 90 ovog zakona je standardni obrazac za jednostrani raskid ugovora iz člana 96 ovog zakona.

(8) Trgovac je dužan da dva primjerka ugovora preda potrošaču i to u vrijeme zaključenja ugovora.

(9) Sadržaj standardnog obrasca za jednostrani raskid ugovora iz stava 7 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma.

Pravo na jednostrani raskid ugovora

Član 96

(1) Potrošač ima pravo da bez navođenja razloga raskine ugovor iz člana 90 ovog zakona u roku od 14 dana od dana:

- 1) zaključenja ugovora ili obavezujućeg predugovora, ili
- 2) kada je potrošač primio kopiju ugovora ili obavezujućeg predugovora, ako taj rok nastupa nakon dana iz tačke 1 ovog stava.

(2) Rok iz stava 1 ovog člana ističe nakon:

1) godine i 14 dana od dana iz stava 1 ovog člana, ako trgovac obavještenje i standardni informacioni obrazac iz člana 92 ovog zakona nije popunio i dostavio potrošaču u pisanoj formi, na papiru ili drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju,

2) tri mjeseca i 14 dana od dana iz stava 1 ovog člana, ako obavještenje i standardni informacioni obrazac iz člana 92 ovog zakona nijesu dostavljeni potrošaču u pisanoj formi, na papiru ili drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju.

(3) Kada je trgovac ispunio i predao potrošaču u pisanoj formi, na papiru ili drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju standardni informacioni obrazac za jednostrani raskid ugovora u roku od godinu dana od dana iz stava 1 ovog člana, rok za jednostrani raskid ugovora iz člana 89 ovog zakona počinje da teče od dana kad je potrošač primio taj obrazac.

(4) Ako je obavještenje, uključujući standardni informacioni obrazac iz člana 92 ovog zakona dostavljeno potrošaču u pisanoj formi, na papiru ili drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju u roku od tri mjeseca od dana iz stava 1 ovog člana, rok za jednostrani raskid ugovora počinje da teče od dana kada je potrošač primio to obavještenje.

(5) Ako se potrošaču ugovor o razmjeni nudi zajedno i istovremeno kada i ugovor o vremenski podijeljenom korišćenju, na oba ugovora primjenjuje se rok za jednostrani raskid koji se računa na način koji se primjenjuje kod ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju.

Način ostvarivanja prava na jednostrani raskid ugovora

Član 97

(1) Potrošač je dužan da jednostrani raskid ugovora iz člana 90 ovog zakona izvrši obavještenjem u pisanoj formi, na papiru ili na drugom trajnom mediju, upućenom trgovcu prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora, pri čemu može da koristi standardni obrazac za jednostrani raskid ugovora iz člana 95 stav 7 ovog zakona.

(2) Ugovor se smatra raskinutim na vrijeme ako je obavještenje iz stava 1 ovog člana poslato prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora.

Prava potrošača u slučaju jednostranog raskida ugovora

Član 98

Potrošač nije dužan da plati troškove, ni drugu vrijednost za usluge koje su mu na osnovu ugovora pružene prije korišćenja prava na jednostrani raskid ugovora iz člana 96 ovog zakona i nije odgovoran za štetu koja trgovcu nastane zbog jednostranog raskida ugovora.

Plaćanje unaprijed

Član 99

(1) Zabranjeno je zahtijevati od potrošača da, prije isteka roka za jednostrani raskid ugovora iz člana 96 ovog zakona, izvrši plaćanje unaprijed, položi jemstvo, izvrši rezervaciju novčanih sredstava na računu, izričito prizna dug ili izvrši drugu finansijsku transakciju u korist trgovca ili trećeg lica.

(2) Zabranjeno je zahtijevati od potrošača da, kod ugovora o preprodaji, izvrši plaćanje unaprijed, pruži jemstvo, izvrši rezervaciju novčanih sredstava na računu, izričito prizna dug ili izvrši drugu finansijsku transakciju u korist trgovca ili trećeg lica prije izvršene preprodaje prava, odnosno prestanka ugovora o preprodaji iz člana 90 stav 3 ovog zakona na drugi način.

Posebna pravila o ugovorima o dugotrajnim turističkim proizvodima

Član 100

(1) Plaćanje ugovorene cijene dugotrajnog turističkog proizvoda trgovac može da zahtjeva isključivo na osnovu plana obročnog plaćanja predviđenog ugovorom.

(2) Sva plaćanja na osnovu ugovora iz stava 1 ovog člana, uključujući i plaćanje članske naknade moraju biti podijeljena na godišnje obroke jednake vrijednosti.

(3) Za svaku isplatu na osnovu ugovora iz stava 1 ovog člana trgovac je dužan da uputi potrošaču zahtjev za plaćanje u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju, najkasnije 14 dana prije dana dospijeća obroka.

(4) Zabranjeno je plaćanje na osnovu ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu koje nije zasnovano na planu obročnog plaćanja.

(5) Od drugog obroka nadalje potrošač može otkazati ugovor o dugotrajnom turističkom proizvodu bez naknade ili kazne i to obavještenjem upućenim trgovcu u roku od 14 dana od dana prijema zahtjeva za plaćanje pojedinog obroka.

(6) Pravo iz stava 5 ovog člana ne utiče na prava koja u pogledu prestanka ugovora potrošač ima na osnovu ovog ili drugih zakona.

Prestanak sporednog ugovora

Član 101

(1) Jednostranim raskidom ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju i ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu raskida se i sa njima povezani ugovor o razmjeni, odnosno drugi sporedni ugovor, bez troškova za potrošača.

(2) Sporedni ugovor je ugovor na osnovu koga potrošač stiče pravo na usluge koje su povezane sa ugovorom o vremenski podijeljenom korišćenju ili s drugim ugovorom o dugotrajnom turističkom proizvodu, a koje pruža trgovac ili treće lice na osnovu ugovora između trgovca i trećeg lica.

(3) Ako je radi potpune ili djelimične isplate cijene iz nekog ugovora iz člana 90 ovog zakona potrošaču odobren kredit od trgovca ili od trećeg lica na osnovu sporazuma tog lica i trgovca, raskidom nekog od tih ugovora raskida se i ugovor o kreditu.

(4) U slučaju raskida ugovora o kreditu iz stava 3 ovog člana potrošač nije dužan da plati kreditoru naknadu štete, ni drugu naknadu, troškove, kamatu ili kaznu.

(5) Sporedni ugovor raskida se u trenutku kada trgovac primi obavještenje iz člana 97 ovog zakona, bez obzira da li je sporedni ugovor zaključen sa trgovcem ili sa trećim licem na osnovu sporazuma tog lica i trgovca.

(6) Ako je sporedni ugovor zaključen sa trećim licem, trgovac je dužan da obavijesti to lice o raskidu ugovora.

(7) Trgovac ili treće lice sa kojim je potrošač zaključio sporedni ugovor dužni su da potrošaču vrate sve što je na osnovu sporednog ugovora platio i to u roku od 30 dana od dana prijema obavještenje iz člana 97 ovog zakona.

Glava VIII NEPOŠTENE ODREDBE U POTROŠAČKIM UGOVORIMA

Pojam nepoštene ugovorne odredbe

Član 102

(1) Ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra se nepoštenom ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, dovodi do neravnoteže u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu potrošača.

(2) Smatra se da se o ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ugovornu odredbu unaprijed formulisao trgovac, iz kog razloga potrošač nije imao uticaja na njen sadržaj, naročito ako je riječ o odredbi unaprijed formulisanog tipskog ugovora trgovca (u daljem tekstu: formularni ugovor).

(3) Ako se pojedinačno pregovaralo o pojedinim aspektima neke ugovorne odredbe, odnosno o pojedinoj ugovornoj odredbi, a cjelokupna ocjena ugovora ukazuje na to da je riječ o formularnom ugovoru trgovca, to ne isključuje mogućnost da se druge odredbe tog ugovora ocijene nepoštenim u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(4) Teret dokazivanja da se o određenoj ugovornoj odredbi u formularnom ugovoru pojedinačno pregovaralo je na trgovcu.

(5) Odredbe st. 1, 2, 3 i 4 ovog člana i čl. 103 do 108 ovog zakona ne primjenjuju se na ugovorne odredbe kojima se u ugovor unose zakonske odredbe prinudne prirode, odnosno kojima se u ugovor unose odredbe i načela međunarodnih ugovora koji obavezuju Crnu Goru.

Posljedice nepoštenih odredbi u ugovoru

Član 103

(1) Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima ništave su.

(2) Ništavost neke odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora, ako ugovor može opstati bez ništave odredbe.

Nepoštene odredbe u ugovorima

Član 104

Ugovorne odredbe koje se u skladu sa članom 102 ovog zakona mogu smatrati nepoštenim su naročito odredbe kojima se:

1) ograničava ili isključuje odgovornost trgovca za štetu prouzrokovanu smrću ili tjelesnom povredom potrošača, ako je šteta posljedica štetne radnje trgovca;

2) ograničavaju ili isključuju prava koja potrošač ima prema trgovcu ili nekom trećem licu u slučaju potpunog ili djelimičnog neispunjenja ugovora, uključujući i odredbu o isključenju prebijanja duga potrošača sa dugom koji trgovac ima prema potrošaču;

3) potrošač obavezuje na ispunjenje ugovorne obaveze, a ispunjenje obaveze trgovca je uslovljeno okolnostima čije ispunjenje zavisi isključivo od volje trgovca;

4) predviđa da trgovac zadrži plaćeni iznos od potrošača kada potrošač odluči da ne zaključi odnosno ne izvrši ugovor, a to se pravo ne predviđa za potrošača ako trgovac ne želi da zaključi, odnosno izvrši ugovor;

5) potrošač obavezuje na naknadu štete zbog neizvršavanja ugovora u iznosu većem od stvarno prouzrokovane štete;

6) trgovac ovlašćuje na raskid ugovora na osnovu svoje diskrecione ocjene, a isto pravo nije predviđeno i za potrošača;

7) trgovac ovlašćuje da, u slučaju kada raskine ugovor, zadrži plaćeno za usluge koje nije pružio;

8) trgovac ovlašćuje na otkaz ugovora zaključenog na neodređeno vrijeme bez ostavljanja primjerenog otkaznog roka, osim u slučajevima kada postoje opravdani razlozi za otkaz ugovora;

9) određuje da će se ugovor na određeno vrijeme produžiti na neodređeno ili određeno vrijeme bez pristanka potrošača prije prestanka ugovora, ako je rok u kojem potrošač može da izjavi da ne pristaje na produžetak ugovora neprimjereno kratak;

10) potrošaču nameću određene obaveze, a potrošaču prije zaključenja ugovora nije omogućeno da se upozna sa tom odredbom;

11) trgovcu dopušta da jednostrano mijenja ugovorne odredbe bez valjanog, ugovorom predviđenog razloga;

12) trgovcu dopušta da jednostrano mijenja karakteristike proizvoda koji je predmet ugovora, bez valjanog razloga;

13) cijena robe ili usluge utvrđuje u vrijeme isporuke robe, odnosno pružanja usluge ili kojom se trgovcu dopušta povećanje cijene, bez prava potrošača na raskid ugovora, ako je stvarna cijena viša od cijene ugovorene u vrijeme zaključenja ugovora;

14) trgovcu daje pravo da ocijeni da li je proizvod saobrazan ugovoru;

15) trgovcu daje isključivo pravo tumačenja svih ili pojedinih odredaba ugovora;

16) isključuje ili ograničava odgovornost trgovca za obaveze koje je za njega preuzeo njegov zastupnik ili odredba kojom se poštovanje tih obaveza uslovljava ispunjenjem određenih formalnosti;

17) obavezuje potrošač na ispunjenje svojih ugovornih obaveza i ako trgovac nije ispunio ugovorne obaveze;

18) trgovcu dopušta da bez prethodnog pristanka potrošača prenese prava i obaveze iz ugovora na treće lice, ako se potrošač time dovodi u nepovoljniji položaj;

19) isključuje, ograničava ili otežava pravo potrošača da prava iz ugovora ostvari pred sudom ili drugim nadležnim organom ili organizacijom, a naročito kojom se obavezuje potrošač na rješavanje spora pred arbitražom koja nije predviđena odgovarajućim propisima, odnosno koja onemogućava izvođenje dokaza koji idu u prilog potrošaču ili odredba kojom se teret dokazivanja prebacuje na potrošača kada bi, na osnovu mjerodavnog prava, teret dokazivanja bio na trgovcu.

Okolnosti koje se uzimaju u obzir prilikom ocjene ugovora

Član 105

Prilikom ocjene da li je određena ugovorna odredba nepoštena cijeni se priroda proizvoda koji predstavlja predmet ugovora, sve okolnosti prije i prilikom zaključenja ugovora, druge ugovorne odredbe, kao i drugi ugovor koji, u odnosu na ugovor koji se ocjenjuje, predstavlja glavni ugovor.

Nedopuštenost ocjene pojedinih ugovornih odredaba

Član 106

(1) Nije dopušteno ocjenjivanje nepoštenosti ugovornih odredaba o predmetu ugovora i cijeni ako su te odredbe čitke, jasne, nedvosmislene, razumljive i lako uočljive.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, dopušteno je ocijenjivati ugovorne odredbe koje se odnose na formiranje i promjenu cijena, kao i na način plaćanja.

Odredbe ugovora u pisanoj formi

Član 107

Ako ugovor mora biti sačinjen u pisanoj formi, u skladu sa zakonom ili sporazumom stranaka, odredbe ugovora moraju biti napisane čitko, jasno, nedvosmisleno, razumljivo i lako uočljive.

Tumačenje ugovora

Član 108

(1) Nejasne, dvosmislene ili nerazumljive ugovorne odredbe tumače se u smislu koji je najpovoljniji za potrošača.

(2) Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se u postupcima pokrenutim u skladu sa članom 118 ovog zakona.

DIO TREĆI NEPOŠTENA POSLOVNA PRAKSA

Područje primjene

Član 109

(1) Odredbe čl. 110 do 117 ovog zakona primjenjuju se na poslovnu praksu trgovca u odnosu prema potrošaču prije, za vrijeme i nakon zaključenja pravnog posla u vezi s određenim proizvodom.

(2) Odredbe čl. 110 do 117 ovog zakona ne utiču na primjenu pravila i propisa:

1) ugovornog prava, naročito pravila o punovažnosti, sačinjavanju ili pravnim posljedicama ugovora;

2) kojima se uređuju zdravstveni i zahtjevi bezbjednosti za proizvode;

3) kojima se određuje nadležnost sudova;

4) kojima se određuju uslovi zasnivanja ili sistem odobravanja uređenih profesija, kao i primjena deontoloških kodeksa ponašanja ili druga posebna pravila, a čija je svrha da održe visok stepen profesionalnog integriteta tih profesija.

(3) Odredbe čl. 110 do 117 ovog zakona ne primjenjuju se na izdavanje sertifikata i utvrđivanje stepena finoće predmeta od dragocjenih metala.

(4) Ako su pojedini aspekti nepoštene poslovne prakse uređeni posebnim propisima, odredbe čl. 109 do 117 ovog zakona ne primjenjuju se na te aspekte.

Pojam nepoštene poslovne prakse

Član 110

(1) Nepoštenom poslovnom praksom, u smislu ovog zakona, smatra se praksa koja:

1) je suprotna zahtjevima profesionalne pažnje;

2) u pogledu određenog proizvoda bitno utiče ili je vjerovatno da će bitno uticati na ekonomsko ponašanje prosječnog potrošača koji je tom djelovanju izložen ili kome je namijenjena ili prosječnog člana grupe potrošača kada je poslovna praksa usmjerena na posebnu grupu potrošača.

(2) Nepoštenom poslovnom praksom iz stava 1 ovog člana naročito se smatra: obmanjujuća poslovna praksa iz čl. 112, 113 i 114 ovog zakona; agresivna poslovna praksa iz čl. 115, 116 i 117 ovog zakona.

(3) Poslovna praksa koja će vjerovatno bitno uticati na ekonomsko ponašanje jasno odredive grupe potrošača koji su zbog tjelesnih ili duševnih mana, starosne dobi ili lakomislenosti posebno osjetljivi na određenu poslovnu praksu ili određeni proizvod, na način koji je trgovac mogao razumno predvidjeti, procjenjivaće se prema prosječnom članu te grupe potrošača.

(4) Odredba stava 3 ovog člana ne primjenjuje se na slučajeve uobičajenog i dopuštenog oglašavanja koje podrazumijeva i davanje pretjeranih izjava ili izjava koje ne treba uzimati doslovno.

Zabrana nepoštene poslovne prakse

Član 111

Nepoštena poslovna praksa zabranjena je.

Pojam obmanjujuće poslovne prakse

Član 112

(1) Poslovna praksa smatra se obmanjujućom ako sadrži informacije koje je čine neistinitom, ili na drugi način obmanjuje ili je vjerovatno da će obmanuti prosječnog potrošača u pogledu neke od okolnosti iz stava 2 ovog člana, čime ga navodi ili je vjerovatno da će da ga navede da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio.

(2) Postojanje obmanjujuće poslovne prakse može da se odnosi na sljedeće okolnosti:

1) postojanje ili prirodu proizvoda;

2) osnovne karakteristike proizvoda koje se odnose na dostupnost, korist, rizike, način izrade, sastav, dodatke koji prate proizvod, pomoć koja se pruža potrošačima poslije prodaje i postupanje po njihovim prigovorima, način i datum proizvodnje ili nabavke, isporuku, podobnost za ostvarivanje cilja, način korišćenja, količina, specifikacija, geografsko ili tržišno porijeklo, rezultati koji se očekuju od njegove upotrebe ili rezultati i bitni pokazatelji ispitivanja ili provjera sprovedenih na proizvodu;

3) obim obaveza trgovca, razloge za određeno postupanje trgovca, kao i prirodu postupka prodaje, izjavu ili simbol koji se odnosi na direktno ili indirektno sponzorstvo ili preporučivanje trgovca ili proizvoda;

4) cijenu proizvoda ili način na koji je cijena obračunata ili obećanje prodajne pogodnosti u pogledu cijene;

5) potrebu servisiranja, rezervnih dijelova, zamjenu ili popravku;

6) prirodu, obilježja i prava trgovca ili njegovog zastupnika, kao što su identitet, imovina, kvalifikacije, status, odobrenja, članstvo u određenim udruženjima ili povezanost s nekim drugim subjektima, industrijska, komercijalna ili intelektualna svojina, nagrade i priznanja;

7) prava potrošača, uključujući pravo zamjene ili povraćaja plaćenog iznosa, u skladu sa odredbama ovog zakona kojima se uređuje saobraznost ugovoru i garancija, kao i rizicima kojima potrošač može biti izložen.

(3) Poslovna praksa smatra se obmanjujućom i ako, u određenom slučaju, uzimajući u obzir sva obilježja i okolnosti slučaja, prosječnog potrošača navede ili je vjerovatno da će da ga navede da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio, a obuhvata:

1) bilo koji oblik stavljanja proizvoda na tržište, uključujući i komparativno oglašavanje koje otežava razlikovanje tog proizvoda od drugih proizvoda, žigova, trgovačkih naziva ili drugih znakova raspoznavanja konkurenata na tržištu;

2) nepoštovanje obaveza od strane trgovca, koje proizilaze iz kodeksa koji ga obavezuje, pod uslovom da ta obaveza ne predstavlja samo namjeru već utvrđenu obavezu koju je moguće provjeriti, a pod uslovom da je trgovac u okviru poslovne prakse naznačio da je vezan tim kodeksom.

Obmanjujuća propuštanja

Član 113

(1) Poslovna praksa smatra se obmanjujućom ako u određenom slučaju, uzimajući u obzir sva obilježja i okolnosti slučaja, kao i ograničenja sredstva komunikacije, ne sadrži važna obavještenja koja su potrebna prosječnom potrošaču za donošenje odluke o pravnom poslu zasnovane na potpunoj informisanosti i time ga navede ili je vjerovatno da će da ga navede da donese odluku o pravnom poslu koju inače ne bi donio, kao i:

1) skrivanje važnih obavještenja ili pružanje nejasnih, nerazumljivih, dvosmislenih ili nepravovremenih obavještenja;

2) nenavođenje svrhe poslovne prakse koja nije očigledna iz okolnosti slučaja.

(2) Kada trgovac koristi sredstvo komunikacije koje je prostorno ili vremenski ograničeno, a prilikom ocjene da li je određeno važno obavještenje izostavljeno uzimaju se u obzir ta ograničenja i druge mjere koje je trgovac preduzeo radi dostavljanja tih obavještenja potrošaču na neki drugi način.

(3) U slučaju poziva na kupovinu, ako nije očigledno iz okolnosti slučaja, bitnim će se smatrati informacije o:

1) osnovnim obilježjima proizvoda u mjeri koja je prikladna proizvodu i sredstvu komunikacije koje se koristi;

2) sjedištu i identitetu trgovca, kao što su naziv ili ime i, ako je to potrebno, adresa i identitet lica u čije ime nastupa;

3) cijeni proizvoda ili, kad priroda proizvoda ne omogućava da cijena bude izračunata unaprijed, načinu na koji će cijena biti izračunata, kao i o, kad je vjerovatno da će

iziskivati dodatne troškove, poštanskim troškovima i troškovima prevoza i dostave, a ako ti troškovi ne mogu biti izračunati unaprijed, naznaku da se plaćaju i ti dodatni troškovi;

4) uslovima plaćanja, dostave, drugim elementima ispunjenja ugovora, kao i sistemom rješavanja prigovora potrošača, ako ti elementi odstupaju od zahtjeva profesionalne pažnje, i

5) postojanju prava na raskid ili otkaz ugovora, ako je riječ o proizvodima ili pravnim poslovima za koje su predviđena i ta prava.

(4) Bitnim informacijama iz st. 1, 2 i 3 ovog člana smatraju se i informacije koje je trgovac dužan da pruži potrošaču prilikom poslovne komunikacije, uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište, u skladu sa ovim ili drugim zakonom.

Obmanjujuća poslovna praksa

Član 114

Obmanjujućom poslovnom praksom smatraju se:

1) neistinita tvrdnja trgovca da je potpisnik određenog kodeksa;

2) isticanje zaštitnih znakova, znakova kvaliteta ili sličnih znakova bez propisanog odobrenja;

3) neistinita tvrdnja da je kodeks koji trgovac primjenjuje odobrila ovlašćena organizacija;

4) neistinita tvrdnja trgovca da je njegovu djelatnost, poslovnu praksu ili proizvod odobrio, preporučio ili dopustio nadležni organ ili imenovana, odnosno ovlašćena organizacija, odnosno da njegova poslovna praksa ili proizvod ispunjava zahtjeve za izdavanje tog odobrenja, preporuke ili dozvole;

5) pozivanje na kupovinu proizvoda po određenoj cijeni, bez obavještenja o razumnim osnovima zbog kojih bi trgovac mogao očekivati da neće biti u mogućnosti da isporuči, odnosno osigura da drugi trgovac isporuči taj ili sličan proizvod po cijeni, u roku i u količini koji su razumni s obzirom na taj proizvod, obim oglašavanja proizvoda i ponuđenu cijenu;

6) pozivanje na kupovinu proizvoda po određenoj cijeni, uz odbijanje trgovca da potrošaču pokaže oglašeni proizvod ili da prihvati narudžbinu potrošača ili odbijanje da dostavi proizvod u razumnom roku, kao i pokazivanje neispravnog primjerka proizvoda, sa namjerom promovisanja nekog drugog proizvoda;

7) neistinita tvrdnja da će proizvod biti dostupan samo u kratkom roku, odnosno da će biti dostupan samo pod posebnim uslovima u kratkom roku, da bi se potrošač naveo da odmah donese odluku o kupovini, čime mu se uskraćuje mogućnost ili vrijeme potrebno da donese odluku zasnovanu na saznanju o svim relevantnim okolnostima;

8) nuđenje postprodajnih usluga potrošaču na jeziku koji nije službeni jezik države u kojoj se trgovac nalazi, a zatim pružanje te usluge na drugom jeziku, bez upozorenja potrošača prije zaključenja ugovora;

9) neistinita tvrdnja ili stvaranje utiska na drugi način da se proizvod može legalno prodati;

10) isticanje kao prednosti ponude prava potrošača koja mu po zakonu pripadaju;

11) korišćenje uredničkih sadržaja u medijima radi promocije proizvoda, bez jasne i nedvosmislene informacije izražene riječima, znakovima ili zvucima, na osnovu kojih potrošač može jasno prepoznati da se radi o plaćenju promociji;

12) neistinita tvrdnja o prirodi i obimu rizika za ličnu bezbijeđnost potrošača ili članova njegove porodice, ako potrošač ne kupi proizvod;

13) oglašavanje proizvoda koji je sličan proizvodu koji je proizveo neki drugi proizvođač, na način da se potrošač namjerno navodi na pogrešan zaključak da je oglašavani proizvod proizveo taj drugi proizvođač;

14) uspostavljanje, vođenje ili promocija piramidalnih promotivnih programa, u kojima potrošač određenim činjenjem stiče mogućnost da dobije naknadu koja prvenstveno potiče od uvođenja drugih potrošača u piramidalni program, a ne od kupovine ili korišćenja proizvoda;

15) neistinita tvrdnja da će trgovac uskoro prestati sa svojom djelatnošću ili da će se preseliti u drugi poslovni prostor;

16) tvrdnja da proizvod povećava šansu za dobitak u igrama na sreću;

17) neistinita tvrdnja da proizvod može da izliječi bolest, disfunkcionalnost ili malformaciju;

18) prenošenje netačnih obavještenja u odnosu na stanja na tržištu ili dostupnost proizvoda, s namjerom da se potrošač navede da kupi proizvod pod uslovima koji su nepovoljniji od uobičajenih tržišnih uslova;

19) tvrdnja trgovca da u okviru poslovne prakse nudi učešće u promotivnoj nagradnoj igri ili nagradu, bez dodjeljivanja tih nagrada ili odgovarajuće zamjene;

20) opisivanje proizvoda oznakama "gratis", "besplatno", "bez naknade" ili sličnim oznakama ako je potrošač dužan da za taj proizvod plati iznos različit od nužnih troškova odgovora na ponudu, troškova dostave ili primanje proizvoda;

21) uvrščivanje u promotivne materijale računa ili drugog zahtjeva za plaćanje da bi potrošač stekao utisak da je već naručio oglašavani proizvod koji se nudi;

22) lažna tvrdnja ili stvaranje utiska da trgovac ne djeluje u okviru svoje poslovne djelatnosti, odnosno djelatnosti slobodnog zanimanja ili lažno predstavljanje trgovca kao potrošača;

23) stvaranje pogrešnog utiska kod potrošača da su usluge koje se nude poslije prodaje određenog proizvoda dostupne i na teritoriji druge države.

Agresivna poslovna praksa

Član 115

Poslovna praksa smatra se agresivnom, u smislu ovog zakona, ako se u određenom slučaju, uzimajući u obzir sva obilježja i okolnosti slučaja, vrši uznemiravanje, prinuda, uključujući fizičku silu ili prijetnju, kao i nedopušten uticaj, koji u bitnoj mjeri umanjuju ili je vjerovatno da će umanjiti slobodu izbora ili postupanja prosječnog potrošača u odnosu na proizvode, čime se navodi ili je vjerovatno da će se navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio.

Uznemiravanje, prinuda i nedopušteni uticaj

Član 116

Prilikom odlučivanja da li je u poslovnoj praksi korišćeno uznemiravanje, prinuda, uključujući fizičku silu ili prijetnju ili nedopušteni uticaj, cijeni se:

1) vrijeme, mjesto odnosno priroda i trajanje poslovne prakse i upornosti koju je trgovac pokazao;

2) da li je trgovac koristio prijeteći ili uvredljiv govor ili ponašanje;

3) da li je trgovac iskorištavao nesrećne ili druge okolnosti u kojima se potrošač nalazio, a koje su umanjile sposobnost potrošača da razumno rasuđuje, a trgovac je bio svjestan da će te okolnosti uticati na odluku potrošača u pogledu proizvoda;

4) otežavajuća ili nesrazmjerna vanugovorna prepreka koju trgovac postavlja potrošaču koji želi da ostvari svoje ugovorno pravo, uključujući pravo da raskine ili otkáže ugovor ili izabere drugi proizvod ili drugog trgovca;

5) korišćenje prijetnje o preduzimanju radnje koja se po zakonu ne može preduzeti.

Agresivna poslovna praksa u svim okolnostima

Član 117

Agresivnom poslovnom praksom smatra se:

1) stvaranje utiska da potrošač ne može da napusti poslovni prostor trgovca prije zaključenja ugovora;

2) posjećivanje potrošača u njegovom domu, suprotno zahtjevu potrošača da se napusti njegov dom ili da se više ne čine posjete, osim u slučaju i u mjeri u kojoj je to potrebno radi prinudnog ispunjenja u skladu sa propisima;

3) uporno i protiv volje potrošača obraćanje preko telefona, telefaks-uređaja, elektronske pošte ili drugog sredstva komunikacije na daljinu, osim u slučajevima i u mjeri u kojoj je to opravdano zbog prinudnog ispunjenja ugovorne obaveze u skladu sa zakonom;

4) zahtijevanje od potrošača koji želi da podnese odštetni zahtjev na osnovu polise osiguranja da dostavi određene dokumente koji, po razumnoj ocjeni, nijesu od značaja za ocjenu opravdanosti tog zahtjeva ili izbjegavanje odgovora na dopise potrošača, sa namjerom da se odvrati od ostvarivanja prava koja mu pripadaju na osnovu ugovora;

5) oglašavanje kojim se direktno obraća djeci da kupuju ili da nagovore svoje roditelje ili druga punoljetna lica da im kupe oglašavani proizvod;

6) zahtijevanje plaćanja proizvoda odmah, plaćanja na rate, vraćanja ili čuvanja proizvoda koji potrošač nije naručio;

7) direktno obavješćavanje potrošača da će posao ili opstanak trgovca biti ugroženi ako potrošač ne kupi proizvod;

8) lažno predstavljanje da je potrošač osvojio ili da će osvojiti, bezuslovno ili uz ispunjenje određenog uslova, određenu nagradu ili neku drugu korist, ako ta nagrada ili druga korist nije predviđena, odnosno kada je u stvarnosti preduzimanje bilo kakve radnje usmjerene na ostvarivanje te nagrade ili druge koristi uslovljeno određenim plaćanjem od strane potrošača ili potrošaču prouzrokuje troškove.

DIO ČETVRTI ZAŠTITA PRAVA POTROŠAČA

Glava I ZAŠTITA KOLEKTIVNIH INTERESA POTROŠAČA

Tužba za zaštitu kolektivnih interesa potrošača

Član 118

(1) Protiv trgovca koji upotrebom nepoštenih ugovornih odredbi, poslovne prakse ili na bilo koji drugi način krši prava potrošača utvrđena ovim ili drugim zakonom, čime

narušava kolektivne interese potrošača, može se podnijeti tužba za prestanak tih radnji (u daljem tekstu: kolektivna tužba).

(2) Kolektivna tužba može se podnijeti protiv pojedinog trgovca ili grupe trgovaca iz istog privrednog sektora koji svojim postupanjem krši prava potrošača utvrđena ovim ili drugim zakonom, čime narušavaju kolektivne interese potrošača, protiv komorskih i interesnih udruženja trgovaca koji podstiču takvo postupanje ili protiv nosioca kodeksa kojim se podstiče korišćenje nepoštene poslovne prakse.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana i čl. 119 do 130 ovog zakona ne utiču na primjenu opštih pravila za određivanje mjerodavnog prava u sporovima sa međunarodnim elementom.

Lica ovlašćena za pokretanje postupka (ovlašćena lica)

Član 119

(1) Kolektivnu tužbu mogu da podnesu:

1) Ministarstvo, druga ministarstva i organi državne uprave nadležni za sprovođenje zakona kojima se štite prava potrošača;

2) organizacija potrošača iz člana 169 stav 1 ovog zakona.

(2) Kolektivnu tužbu mogu da podnesu komorska i interesna udruženja trgovaca (privredna, zanatska, i dr.).

(3) Organizacije potrošača iz člana 169 stav 1 ovog zakona ovlašćene su i za pokretanje postupka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača pred nadležnim tijelom neke od drugih država članica Evropske unije.

Postupci koji prethode pokretanju sudskog postupka

Član 120

(1) Prije podnošenja tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača ovlašćeno lice dužno je da lice koje namjerava da tuži prethodno pisano upozori da će u slučaju da ne prekine s postupanjem kojim narušava kolektivne interese potrošača, protiv njega podnijeti kolektivnu tužbu.

(2) Ovlašćeno lice ne može podnijeti kolektivnu tužbu prije isteka roka od 14 dana od dana dostavljanja upozorenja iz stava 1 ovog člana.

(3) Predlog za izdavanje privremene mjere može se podnijeti i prije isteka roka iz stava 2 ovoga člana.

Posebna pravila postupka

Član 121

(1) Za suđenje u postupku po kolektivnoj tužbi stvarno je nadležan sud opšte nadležnosti.

(2) Za suđenje u postupku po kolektivnoj tužbi mjesno je nadležan sud prema mjestu sjedišta tuženog, odnosno njegovog dijela ili poslovne jedinice, ako spor proizlazi iz poslovanja tog dijela ili poslovne jedinice.

(3) Ako tuženi nema sjedište, ni svoj dio ili poslovnu jedinicu u Crnoj Gori, mjesno je nadležan sud na čijem je području došlo do postupanja kojim se narušavaju kolektivni interesi potrošača ili do štetnih posljedica.

(4) U postupku po kolektivnoj tužbi vrijednost predmeta spora utvrđuje sud.

(5) Sud će vrijednost predmeta spora utvrditi u iznosu najviše do 5.000 eura, bez obzira na stvarni ekonomski značaj spora.

(6) Kod smanjenja vrijednosti predmeta spora posebno će se voditi računa o složenosti i obimu spora, broju lica protiv kojih se vodi postupak i značaju tužbenog zahtjeva sa stanovišta javnog interesa.

Postojeća parnica i srodne parnice

Član 122

(1) Dok teče postupak po kolektivnoj tužbi ne može se pokretati drugi postupak za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u pogledu istog zahtjeva protiv istog tuženog.

(2) Drugo ovlašteno lice može se pridružiti tužiocu u postupku koji je u toku kao umješlač, bez prava na naknadu troškova.

(3) Pokretanje ili vođenje postupka po kolektivnoj tužbi ne sprječava potrošača koji protivpravnim postupanjem trgovca trpi štetne posljedice da pred nadležnim sudom pokrene postupak za naknadu štete, za poništenje ili utvrđivanje ništavosti ugovora koji je zaključen pod uticajem postupanja kojim se narušavaju kolektivni interesi potrošača, odnosno bilo koji drugi postupak za ostvarenje prava koja mu pripadaju na osnovu ovog ili drugih zakona.

Odluka suda

Član 123

(1) Ako je kolektivna tužba osnovana, sud će odlukom kojom usvaja tužbu utvrditi povredu ovog ili drugih zakona u skladu sa članom 118 st. 1 i 2 ovog zakona, precizno je opisati i tuženom:

1) narediti da prekine s postupanjem iz člana 118 st. 1 i 2 ovog zakona i narediti mu da, ako je to moguće, preduzme mjere neophodne za otklanjanje štetnih posljedica koje su nastale zbog njegovog postupanja;

2) zabraniti takvo ili slično postupanje ubuduće, kojima se narušavaju kolektivni interesi potrošača;

3) naložiti da o svom trošku objavi cijelu ili dio odluke ako njeno objavljivanje može doprinijeti da se ublaže ili u potpunosti otklone štetne posljedice postupanja iz člana 118 stav 1 ovog zakona;

4) naložiti da o svom trošku objavi ispravku nedopuštenog oglašavanja, kada je to primjenljivo.

(2) Odlukom kojom se usvaja tužbeni zahtjev sud određuje rok za njeno izvršenje.

Dejstvo sudske odluke

Član 124

(1) Izvršenje pravosnažne sudske odluke iz člana 123 ovog zakona, osim tužioca i drugih ovlašćenih lica iz člana 119 ovog zakona, može tražiti i svaki potrošač koji ima pravni interes.

(2) Ako sud zabrani korišćenje određenih nepoštenih odredbi u ugovoru, trgovac koji je bio stranka u postupku po kolektivnoj tužbi ne može se pozivati na takve odredbe iz već ranije zaključenih ugovora.

Posebne odredbe za postupke u vezi sa nepoštenim poslovnim praksama

Član 125

(1) Ako je postupak kolektivne tužbe pokrenut zbog nepoštene poslovne prakse iz čl.109 do 117 ovog zakona, prilikom odlučivanja o tome da li je poslovna praksa nepoštena neće se uzimati u obzir da li je tom praksom nekom prouzrokovana šteta, odnosno da li je vjerovatno da će nekome biti prouzrokovana šteta, kao ni da li je lice protiv kojeg se vodi postupak krivo za nepoštenu poslovnu praksu.

(2) Ako je postupak kolektivne tužbe pokrenut zbog obmanjujuće poslovne prakse iz čl. 112, 113 i 114 ovog zakona, sud će zahtijevati od tuženog, ako je to primjereno s obzirom na okolnosti slučaja i uzimajući u obzir opravdane interese tuženog i druge strane u postupku, da u roku od sedam dana dostavi dokaze koji potvrđuju istinitost iznesenih činjeničnih navoda u okviru poslovne prakse.

(3) Ako dokazi ne budu dostavljeni u roku iz stava 2 ovog člana ili ako sud utvrdi da su dostavljeni dokazi nepotpuni ili nedovoljni, smatra se da su činjenični navodi izneseni u okviru poslovne prakse neistiniti.

Obavezujuća snaga sudske odluke

Član 126

U postupku po pojedinačnoj tužbi, podnijetoj u smislu člana 122 stav 3 ovog zakona, protiv istog tuženog koji je bio tuženi i u postupku po kolektivnoj tužbi, koja je usvojena, sud će odlučivati u skladu sa pravosnažnom odlukom iz postupka po kolektivnoj tužbi.

Registar presuda

Član 127

(1) Ministarstvo vodi elektronski registar podnesenih kolektivnih tužbi i donesenih odluka.

(2) Sud će kolektivnu tužbu dostaviti Ministarstvu odmah nakon prijema, odnosno odluku odmah nakon donošenja.

(3) Registar odluka je javan i uvid je dostupan bez naknade.

(4) Bliži sadržaj i način vođenja registra podnesenih tužbi i donesenih odluka utvrđuje se propisom Ministarstva.

Privremene mjere

Član 128

(1) Sud može, do donošenja konačne odluke, pod uslovima propisanim zakonom kojim se uređuju mjere obezbeđenja, odrediti privremenu mjeru kojom će narediti prekid postupanja kojima se narušavaju kolektivni interesi potrošača.

(2) Sud može privremenu mjeru odrediti i u slučaju da trgovac još nije počeo sa postupanjem kojim se narušavaju kolektivni interesi potrošača, ali je početak tog postupanja izvjestan.

Shodna primjena

Član 129

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, u postupku povodom tužbe iz člana 118 ovog zakona nadležni sud će shodno primjenjivati odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak i zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbjeđenje.

Aktivna legitimacija tijela iz drugih država članica EU

Član 130

(1) Ako je postupanje određenog trgovca, njegovog dijela ili poslovne jedinice ili grupe trgovaca sa sjedištem u Crnoj Gori u suprotnosti s odredbama ovog zakona i drugih zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača ili to postupanje potiče iz Crne Gore i utiče ili može uticati na položaj potrošača u drugoj državi članici Evropske unije, postupak kolektivne tužbe može pokrenuti ovlašćeno lice te države.

(2) Lica iz stava 1 ovog člana ovlašćena su da pokrenu postupak kolektivne tužbe, ako su uvrštena na listu lica ovlašćenih za pokretanje postupka za zaštitu kolektivnih interesa objavljenu u Službenom listu Evropske unije.

(3) Listu iz stava 2 ovog člana ovlašćeno lice dostaviće sudu istovremeno sa tužbom za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u obliku kopije Službenog lista Evropske unije u kojem je ta lista objavljena.

(4) Ovlašćena lica iz ovog člana mogu da podnesu tužbu u skladu sa članom 120 ovog zakona poslije savjetovanja sa Ministarstvom, kao i u slučaju da Ministarstvo u roku od 15 dana ne odgovori na zahtjev za savjetovanje.

Glava II IMOVINSKO PRAVNA ZAŠTITA

ODJELJAK A PRAVO NA NAKNADU ŠTETE

Naknada štete prouzrokovane na proizvodu koji je dat na popravku

Član 131

(1) U slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja proizvoda datog na popravku potrošač ima pravo, po svom izboru, da traži naknadu štete u visini stvarne vrijednosti proizvoda na dan predaje proizvoda na popravku ili popravku oštećenog proizvoda.

(2) U slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja proizvoda datog na popravku po osnovu nesaobraznosti ugovoru, kao i po osnovu garancije, potrošač ima pravo, po svom izboru, da traži da mu se isporuči novi proizvod ili da mu se na ime naknade štete isplati novčana vrijednost u visini plaćene cijene tog proizvoda ili popravku oštećenog proizvoda.

(3) Pravo iz st. 1 i 2 ovog člana potrošač ostvaruje podnošenjem zahtjeva licu koje je dovelo do uništenja, gubitka ili oštećenja proizvoda, koje je dužno da postupi po zahtjevu u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Odredbe st. 1 i 3 ovoga člana primjenjuju se i pri pružanju drugih usluga u vezi sa proizvodom (usluge hemijskog čišćenja, pranja i sl.)

Naknada štete prouzrokovane upotrebom neispravnog proizvoda

Član 132

(1) Proizvođač koji stavi u promet proizvod odgovara, u skladu sa ovim članom, za štetu prouzrokovanu neispravnošću tog proizvoda.

(2) Proizvođačem iz stava 1 ovog člana smatra se svako lice utvrđeno odredbama o odgovornosti proizvođača stvari sa nedostatkom, zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

(3) Proizvod iz stava 1 ovog člana je svaka pokretna stvar, samostalna ili ugrađena u drugu pokretnu ili nepokretnu stvar, uključujući električnu energiju i druge oblike energije.

(4) Štetom u smislu stava 1 ovog člana smatra se šteta prouzrokovana:

1) smrću ili tjelesnom povredom, i

2) oštećenjem ili uništenjem dijela imovine, koja nije neispravan proizvod i koja je uobičajeno namijenjena za ličnu upotrebu i koju je oštećeni pretežno koristio za te svrhe.

(5) Oštećeno lice ima pravo na naknadu materijalne štete u slučaju iz stava 4 tačka 2 ovog člana ako je iznos štete veći od 500 eura.

(6) Odredbe st. 1 do 5 ovog člana ne isključuju ostvarivanje prava na naknadu nematerijalne štete po osnovu opštih pravila o odgovornosti za štetu.

(7) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se na štetu prouzrokovanu nuklearnom nesrećom, utvrđenu međunarodnim ugovorima koji obavezuju Crnu Goru.

ODJELJAK B VANSUDSKA ZAŠTITA

Odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova

Opšte odredbe

Član 133

(1) Vansudsko rješavanje potrošačkih sporova u cilju zaključenja poravnanja ili donošenja odluke, u skladu sa zakonom, sprovodi odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova (u daljem tekstu: Odbor) pri Privrednoj komori Crne Gore (u daljem tekstu: Komora) koji je funkcionalno nezavisan organ.

(2) Potrošački spor, u smislu ovog zakona, je spor koji proističe iz pravnog odnosa potrošača i trgovca.

(3) Komora vrši stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Odbora i obezbjeđuje prostorije i druge tehničke uslove za njegov rad.

(4) Lokalna samouprava može, na osnovu sporazuma sa Komorom, da pomaže rad Odbora, obezbjeđivanjem prostornih, tehničkih i drugih uslova.

Članovi Odbora

Član 134

(1) Odbor ima 10 članova od kojih se bira predsjednik i zamjenik predsjednika.

(2) Članove Odbora bira Komora i organizacije potrošača, u jednakom odnosu, na osnovu javnog oglasa.

(3) Spisak članova Odbora, Komora objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" i na svojoj internet stranici.

(4) Predsjednika Odbora iz reda članova Odbora na njihov predlog, imenuje starješina Ministarstva, a zamjenika predsjednika imenuje predsjednik Odbora iz reda članova Odbora.

(5) Predsjednik Odbora, a u njegovoj odsutnosti, zamjenik predsjednika predstavlja i organizuje rad Odbora.

(6) Članovi Odbora biraju se na period od tri godine, uz mogućnost ponovnog izbora.

(7) Za člana Odbora bira se lice koje ima visoku školsku spremu i najmanje dvije godine radnog iskustva u struci, pod uslovom da je poslovno sposobno i da nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje poslova arbitraže.

(8) Bliže kriterijume za izbor članova Odbora, način pokretanja postupka i postupak pred vijećem propisuje Ministarstvo.

Nezavisnost, nepristrasnost i povjerljivost

Član 135

(1) Članovi Odbora dužni su da sprovode postupak nezavisno i nepristrasno i ne smiju da nastupaju kao predstavnici strana u postupku ili organizacija koje su ih predložile za članstvo u Odboru ni od njih primati ili tražiti instrukcije u vezi sa predmetom spora.

(2) Članovi Odbora dužni su da čuvaju kao tajnu podatke dobijene tokom rada u Odboru i po okončanju postupka, u skladu sa zakonom.

(3) Članovi Odbora ne mogu svjedočiti u građanskom sudskom postupku o informacijama ili ispravama do kojih su došli u postupcima pred Odborom.

(4) Članovi Odbora dužni su da u trenutku imenovanja potpišu izjavu o prihvatanju obaveza iz st. 1 do 3 ovog člana.

(5) Članovi Odbora su odgovorni za štetu prouzrokovanu povredom iz stava 2 ovog člana.

Prestanak mandata

Član 136

(1) Mandat članu Odbora prestaje:

1) istekom mandata;

2) ako je donijeta pravosnažna presuda za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, izuzev za krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja;

3) na zahtjev člana;

4) nakon iskazane nestručnosti ili neaktivnosti pri obavljanju svojih dužnosti;

5) zloupotrebom položaja;

6) gubitkom radne sposobnosti za obavljanje poslova u odboru;

7) smrću.

(2) U slučajevima iz stava 1 tač. 2 do 6 ovog člana predsjednik Odbora obavještava Komoru, odnosno organizaciju potrošača da su se stekli uslovi za prestanak mandata.

(3) U slučaju prestanka mandata članu Odbora, novi član se imenuje u roku od 60 dana od dana prestanka mandata, u skladu sa ovim zakonom.

Pokretanje postupka i izuzeci

Član 137

- (1) Postupak pred Odborom može da pokrene samo potrošač.
- (2) Odbor ne rješava spor ako je zahtjev u vezi sa:
 - 1) smrću, tjelesnom povredom ili narušavanjem zdravlja;
 - 2) pružanjem zdravstvenih ili pravnih usluga;
 - 3) prenosom prava na nepokretnostima;
 - 4) vrijednošću spora koja prelazi 10.000 eura;
 - 5) slučajem za koji je drugim zakonom uređen postupak vansudskog rješavanja.

Odbijanje odlučivanja zbog postojanja posebnih organa

Član 138

- (1) Odbor će se oglasiti nenadležnim za odlučivanje po tužbi ako spor proizilazi iz potrošačkog ugovora za koji je osnovan poseban organ za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova i ustupiti je tom organu.
- (2) Informacije o vrstama potrošačkih sporova o kojima rješavaju organi iz stava 1 ovog člana Odbor objavljuje na svojoj internet stranici.

Sporazum o rješavanju spora

Član 139

- (1) Prethodni sporazum potrošača i trgovca o prihvatanju vansudske zaštite ne obavezuje potrošača na pokretanje postupka pred Odborom.
- (2) Ako potrošač pokrene spor, a nije očigledno da je upoznat da postupak može rezultirati donošenjem obavezujuće odluke, Odbor će potrošača o tome obavijestiti i omogućiti mu da, ako se sa tim ne slaže, povuče tužbu.
- (3) Trgovac se može ugovorom obavezati da će, ako potrošač započne postupak pred Odborom, prihvatiti odluku Odbora kao obavezujuću.

Pokušaj rješenja spora neposredno sa trgovcem

Član 140

- (1) Potrošač je dužan da, prije podnešenja tužbe Odboru, pokuša da riješi spor neposredno sa trgovcem.
- (2) Ako potrošač nije pokušao da riješi spor u skladu sa stavom 1 ovog člana, predsjednik Odbora će odbaciti tužbu potrošača.
- (3) Uslov iz stava 1 ovog člana smatra se ispunjenim i ako je potrošač u istom predmetu već podnio prigovor u skladu sa članom 25 ovog zakona.

Tužba i preispitivanje njene dopuštenosti

Član 141

- (1) Postupak pred Odborom pokreće se podnošenjem tužbe.
- (2) Ako je zahtjev neosnovan ili tužba nedopuštena, odnosno tužilac propusti da je dopuni ili ispravi u određenom roku, tužba se odbija.

(3) Tužba se odbija i ako se utvrdi da predmet nije podoban za odlučivanje u postupku pred Odborom.

(4) Zahtjev se može smatrati nepodobnim za rješavanje u postupku pred Odborom, ako:

- 1) se radi o izrazito pravno ili činjenično složenom sporu;
- 2) se zahtijeva detaljno ispitivanje svjedoka;
- 3) je naknada za mišljenje vještaka koje je neophodno za donošenje odluke znatno nesrazmjerna vrijednosti zahtjeva.

Odgovor na tužbu

Član 142

Odbor dostavlja trgovcu primjerak tužbe u roku od pet dana od prijema tužbe i poziva ga da, u roku od 15 dana od dana dostavljanja tužbe, dostavi odgovor na tužbu u koje treba da se izjasni o tužbenom zahtjevu i činjenicama i dokazima navedenim u tužbi.

Imenovanje vijeća

Član 143

(1) U sporu odlučuje vijeće, sastavljeno od tri člana.

(2) Predsjednik Odbora imenuje dva člana vijeća, po jednog sa liste članova koje je izabrala Komora, odnosno organizacija potrošača, u roku od pet dana od dana prijema odgovora na tužbu.

(3) Imenovani članovi vijeća sporazumno imenuju trećeg člana koji će obavljati funkciju predsjednika vijeća.

(4) Ako članovi vijeća u roku od pet dana od dana imenovanja ne imenuju predsjednika vijeća, predsjednika vijeća će imenovati predsjednik Odbora.

(5) Izuzetno od stava 1 ovog člana, stranke se mogu sporazumjeti da spor rješava jedan član Odbora koji ima ulogu vijeća, a imenuje ga predsjednik Odbora.

Izuzeće člana vijeća

Član 144

(1) Izuzeće člana vijeća može se zatražiti ako postoje okolnosti koje mogu izazvati opravdanu sumnju u njegovu nepristrasnost ili nezavisnost, osim ako je član vijeća obavijestio strane u postupku o tim okolnostima, a nijedna strana po obavještenju nije istakla prigovor na njegov izbor.

(2) Član vijeća dužan je da, bez odlaganja, obavijesti predsjednika Odbora o svim okolnostima koje mogu izazvati osnovanu sumnju u njegovu nezavisnost ili nepristrasnost.

(3) Predlog za izuzeće imenovanog člana vijeća može podnijeti svaka stranka.

(4) Predsjednik Odbora dužan je da, nakon saslušanja člana vijeća čije se izuzeće traži, bez odlaganja, donese odluku po predlogu za izuzeće.

(5) Vijeće, uključujući člana zbog kog je pokrenut postupak izuzeća, može da nastavi sa postupkom do trenutka donošenja odluke o izuzeću, ali ne može da donese konačnu odluku o predmetu spora.

(6) Ako se traži izuzeće člana vijeća koji je predsjednik Odbora, odluku o izuzeću donosi Odbor.

Obavezujuća odluka

Član 145

(1) Odluka vijeća ima snagu pravosnažne sudske presude i izvršna je, ako je trgovac prije ili poslije početka postupka izjavio da prihvata odluku Odbora kao obavezujuću.

(2) Odbor po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke u postupku stavlja na odluku klauzulu pravosnažnosti i izvršnosti.

Neobavezujuća odluka

Član 146

(1) Ako je trgovac, po pokretanju postupka, izjavio da ne prihvata obaveznost odluke Odbora, vijeće donosi preporuku.

(2) Preporuka ne utiče na pravo potrošača da traži zaštitu svojih prava u sudskom postupku.

(3) Protiv neobavezujuće odluke vijeća ne može se izjaviti žalba ni tužba za poništaj ili drugi pravni lijek.

(4) Ako u roku od 60 dana od dana dostavljanja neobavezujuće odluke potrošač podnese tužbu redovnom sudu po istom osnovu, smatraće se da je tužba podnijeta u trenutku kada je pokrenut postupak pred Odborom.

Obustavljanje postupka

Član 147

(1) Vijeće obustavlja postupak bez donošenja odluke o predmetu spora kada:

1) utvrdi da je tužba nedopuštena;

2) odlučivanje o zahtjevu nije moguće na osnovu pruženih dokaza;

3) smatra da nastavak postupka nije potreban jer je spor razriješen na drugi način;

4) je potrošač povukao tužbu.

(2) Odluku o obustavljanju postupka po tužbi donosi vijeće, koje pisanim putem, bez odlaganja, obavještava stranke u postupku o obustavljanju i razlozima za obustavljanje postupka.

Objavljivanje odluka

Član 148

(1) Trgovac je dužan da, u roku od 30 dana od dana prijema odluke, obavijesti Odbor da li je izvršio obavezu utvrđenu odlukom Odbora.

(2) Ako trgovac u roku iz stava 1 ovog člana ne dostavi obavještenje ili dostavi negativan odgovor, Odbor je dužan da, u obimu koji je odredilo vijeće, objavi sažetak odluke na internet stranici Odbora, kojim se otkriva samo identitet trgovca, ne i potrošača.

(3) Ako trgovac naknadno obezbijedi dokaz da se presuda suda o istoj stvari znatno razlikuje od odluke Odbora, sažetak odluke Odbora briše se sa internet stranice.

(4) Odbor objavljuje i sažetke svojih najvažnijih odluka, bez otkrivanja identiteta strana, kako bi prezentiranjem svojih aktivnosti omogućio pristup svojoj praksi i uticao na podizanje svijesti javnosti o pravima potrošača.

Tužba za poništaj odluke

Član 149

(1) Tužba za poništaj dozvoljena je samo protiv obavezujuće odluke, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Stranke se ne mogu unaprijed odreći prava da zahtijevaju poništenje odluke vijeća.

(3) Ako utvrdi da je tužbeni zahtjev osnovan, sud će poništiti odluku vijeća i, u zavisnosti od razloga za poništaj, predmet može vratiti vijeću na ponovni postupak.

(4) Odluka se može poništiti ako tužilac dokaže da:

1) sastav vijeća ili postupak nije u skladu sa ovim zakonom, a postoji pretpostavka da je bio od uticaja na odluku;

2) stranka u postupku nije imala stranačku ili procesnu sposobnost u skladu sa propisima;

3) stranka nije bila u mogućnosti da izloži slučaj;

4) su prinudne norme prava zaštite potrošača na koje se strana izričito pozvala bile očigledno prekršene.

(5) Odluka se može poništiti i ako sud po službenoj dužnosti utvrdi da: predmet spora nije podoban za vansudsko rješavanje sporova iz ovog zakona; je odluka suprotna javnom poretku.

(6) Tužba za poništaj podnosi se Osnovnom sudu u Podgorici.

(7) Protiv odluke suda po tužbi za poništaj odluke Odbora vanredni pravni lijekovi nijesu dozvoljeni.

Poravnanje

Član 150

(1) Ako tokom postupka strane sporazumno riješe spor, vijeće je dužno da sporazum o poravnanju unese u zapisnik.

(2) Poravnanje zaključeno u skladu sa stavom 1 ovog člana ima dejstvo sudskog poravnanja.

(3) Vijeće ne smije da odobri poravnanje koje je suprotno zakonu ili javnom moralu.

Troškovi

Član 151

(1) Svaka stranka u postupku plaća svoje troškove (troškovi zastupanja, putni troškovi i sl.).

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ukoliko se radi o obavezujućoj odluci po kojoj je trgovac izgubio spor, trgovac je dužan da potrošaču naknadi troškove koje je imao u vezi sa vođenjem postupka.

(3) Ako se ustanovi da tužba predstavlja zloupotrebu prava, Odbor će narediti tužiocu da plati naknadu u iznosu od 20 eura.

(4) Predsjednik Odbora, na predlog vijeća, može da odluči da potrošač bude oslobođen troškova izvođenja dokaza vještačenjem koji će biti obezbijeđeni iz sredstava Odbora u granicama raspoloživih finansijskih mogućnosti.

Naknada za rad

Član 152

(1) Članovi Odbora imaju pravo na nagradu i naknadu troškova za rad u vijeću, a predsjednik i zamjenik predsjednika Odbora imaju i pravo na nagradu za vođenje Odbora.

(2) Sredstva iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se iz sredstava ostvarenih po osnovu člana 151 stav 3 ovog zakona.

(3) Kriterijume za utvrđivanje naknade i nagrade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Odbor.

Izveštaj o radu Odbora

Član 153

(1) Odbor je dužan da godišnji izvještaj o radu dostavi Ministarstvu, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

(2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

DIO PETI SPROVOĐENJE ZAŠTITE POTROŠAČA

Glava I NACIONALNI PROGRAM ZAŠTITE POTROŠAČA

Sadržina Nacionalnog programa

Član 154

(1) Nacionalnim programom zaštite potrošača (u daljem tekstu: Nacionalni program) određuje se politika zaštite potrošača, prioritetne aktivnosti i uslovi za njeno sprovođenje.

(2) Nacionalni program donosi Vlada, na period od tri godine.

(3) Radi sprovođenja Nacionalnog programa Vlada donosi Akcioni plan, na period od godinu dana.

(4) Akcioni plan za prvu godinu realizacije Nacionalnog programa donosi se istovremeno sa donošenjem Nacionalnog programa, a za narednu godinu, istovremeno sa usvajanjem godišnjeg izvještaja o realizaciji Nacionalnog programa za prethodnu godinu.

Sprovođenje Nacionalnog programa

Član 155

(1) Akcionim planom utvrđuju se poslovi, zadaci, obim, nosioci i dinamika sprovođenja, potrebna finansijska sredstva, kao i drugi uslovi za realizaciju Nacionalnog programa.

(2) Ministarstvo podnosi Vladi godišnji izvještaj o sprovođenju politike zaštite potrošača iz Nacionalnog programa, najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka perioda za koji je donošen.

(3) Izvještaj iz stava 2 ovog člana dostavlja se Skupštini Crne Gore na razmatranje.

Realizacija pojedinih poslova iz Nacionalnog programa

Član 156

(1) Obavljanje pojedinih poslova utvrđenih Nacionalnim programom može se ustupiti organizacijama potrošača ili drugim pravnim i fizičkim licima, na osnovu javnog oglasa.

(2) Javni oglas za vršenje poslova iz stava 1 ovog člana raspisuje Ministarstvo, odnosno drugi organi državne uprave nosioci zaštite potrošača.

(3) Bliže uslove za ustupanje i vršenje poslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje Vlada.

Glava II SISTEM ZAŠTITE POTROŠAČA

ODJELJAK A NOSIOCI ZAŠTITE POTROŠAČA

Saradnja nosilaca zaštite potrošača

Član 157

(1) Nosioci zaštite potrošača su: Vlada, Ministarstvo, drugi organi državne uprave nadležni za sprovođenje politike zaštite potrošača, Savjet za zaštitu potrošača (u daljem tekstu: Savjet), jedinice lokalne samouprave, Komora i druga udruženja učesnika na tržištu i organizacije potrošača.

(2) Nosioci zaštite potrošača iz stava 1 ovog člana dužni su da međusobno saraduju u cilju razvoja sistema i ostvarivanja politike zaštite potrošača.

ODJELJAK B ZAŠTITA POTROŠAČA NA DRŽAVNOM NIVOU

Nadležnost Ministarstva

Član 158

(1) Ministarstvo je dužno da, u saradnji sa drugim nosiocima zaštite potrošača, štiti prava i interese potrošača.

(2) Ministarstvo je nadležno da:

- 1) prati sprovođenje ovog i drugih zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača;
- 2) daje predloge za unaprjeđenje i razvoj politike zaštite potrošača;
- 3) predlaže Nacionalni program, prati njegovu realizaciju i dostavlja Vladi i Skupštini Crne Gore godišnji izvještaj o realizaciji Nacionalnog programa;
- 4) saraduje sa drugim nosiocima zaštite potrošača;
- 5) saraduje sa organima drugih država nadležnim za zaštitu potrošača i međunarodnim organizacijama za zaštitu potrošača;
- 6) vrši i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Nadležnost drugih organa državne uprave

Član 159

Drugi organi državne uprave koji u skladu sa zakonom vrše poslove zaštite potrošača u okviru nadležnosti utvrđenih zakonom:

- 1) prate sprovođenje ovog i drugih zakona kojima se uređuju odnosi od značaja za zaštitu potrošača;
- 2) učestvuju u pripremi Nacionalnog programa i Akcionog plana, realizuju planirane aktivnosti i, u roku od 15 dana od isteka roka na koji je donesen Akcioni plan dostavljaju Ministarstvu izvještaj o realizaciji aktivnosti na području zaštite potrošača;
- 3) vrše i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Praćenje podataka o primjeni zakona

Član 160

(1) Ministarstvo, drugi organi državne uprave i organi lokalne uprave, kao i drugi organi nadležni za sprovođenje ovog i drugih zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača dužni su da vode evidenciju o podacima iz nadzora, uključujući i evidenciju o primljenim žalbama potrošača i njihovom rješavanju.

(2) Sudovi nadležni za rješavanje potrošačkih sporova dužni su da vode evidenciju potrošačkih sporova.

(3) Organi i sudovi iz st. 1 i 2 ovog člana dužni su da podatke iz evidencije o nadzoru, primljenim žalbama potrošača, njihovom rješavanju i podatke o potrošačkim sporovima dostavljaju Ministarstvu na propisanom obrascu.

(4) Bliži sadržaj i način vođenja evidencije i obrasca za dostavljanje podataka iz stava 1 ovoga člana propisuje Ministarstvo.

(5) Bliži sadržaj i način vođenja evidencije i obrasca za dostavljanje podataka iz stava 2 ovoga člana propisuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Savjet za zaštitu potrošača

Član 161

(1) Radi davanja predloga za odlučivanje o stručnim pitanjima i za stručnu pomoć u postupku donošenja odluka i pripreme propisa iz oblasti zaštite potrošača Ministarstvo osniva Savjet.

(2) Članovi Savjeta se imenuju iz reda predstavnika nosioca zaštite potrošača iz člana 157 stav 1 ovog zakona i nezavisnih stručnjaka iz oblasti zaštite potrošača.

(3) Predsjednika i ostale članove Savjeta imenuje Ministarstvo, na period od četiri godine.

(4) Stručne i administrativne poslove za Savjet obavlja Ministarstvo.

(5) Rad Savjeta je javan.

(6) Bliži sastav, uslovi za imenovanje i razrješenje članova Savjeta, kao i druga pitanja od značaja za rad Savjeta uređuju se aktom o osnivanju, koji donosi Ministarstvo.

(7) Akt iz stava 6 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Nadležnost Savjeta

Član 162

U vršenju poslova iz člana 161 stav 1 ovog zakona Savjet:

- 1) prati stanje zaštite potrošača na tržištu i predlaže odgovarajuće mjere i aktivnosti;
- 2) daje mišljenja o potrebi izmjena i dopuna postojećih i donošenje novih propisa u oblasti zaštite potrošača i razmatra nacрте propisa koji se donose u ovoj oblasti;

3) učestvuje u izradi Nacionalnog programa i surađuje u pripremi Akcionog plana, prati realizaciju i učestvuje u pripremi godišnjeg izvještaja o realizaciji Nacionalnog programa i predlaže određene mjere za: zaštitu zdravlja, bezbjednosti i ekonomskih interesa potrošača, unaprjeđenje pravne zaštite, unaprjeđenje informisanja i obrazovanja, kao i za podizanje svijesti o značaju zaštite potrošača;

4) donosi poslovnik o radu, na koji saglasnost daje Ministarstvo.

ODJELJAK C ZAŠTITA POTROŠAČA NA LOKALNOM NIVOU

Nadležnost jedinica lokalne samouprave

Član 163

(1) Jedinice lokalne samouprave dužne su da učestvuju u zaštiti potrošača na svom području preduzimanjem mjera i aktivnosti iz svoje nadležnosti, a naročito da:

1) podstiču djelovanje organizacija potrošača, posebno organizovanje savjetovališta za potrošače, radi boljeg informisanja, savjetovanja i edukacije potrošača u cilju ostvarivanja njihovih prava i interesa;

2) planiraju aktivnosti u oblasti zaštite potrošača na svom području u skladu sa politikom zaštite potrošača;

3) učestvuju u realizaciji Nacionalnog programa i Akcionog plana i dostavljaju Ministarstvu izvještaj o realizaciji Akcionog plana, u roku od 15 dana od isteka roka na koji je Akcioni plan donesen;

4) dostavljaju Ministarstvu godišnji izvještaj o sprovođenju politike zaštite potrošača na svom području, najkasnije do 31. januara tekuće za prethodnu godinu;

5) vrše i druge poslove utvrđene zakonom.

(2) Jedinice lokalne samouprave pomažu rad organizacija potrošača naročito obezbjeđivanjem prostora i drugih uslova za njihov rad.

ODJELJAK D ORGANIZACIJE POTROŠAČA

Oblici udruživanja potrošača

Član 164

(1) Radi zaštite svojih prava i interesa potrošači mogu osnivati organizacije potrošača, u skladu sa zakonom.

(2) Organizacije potrošača štite interese potrošača u svim ili u određenim oblastima i mogu djelovati na državnom i/ili lokalnom nivou.

(3) Organizacije potrošača mogu da se udružuju u saveze radi boljeg uticaja na politiku zaštite potrošača, kao i radi predstavljanja i učešća u organima i organizacijama na državnom i/ili lokalnom nivou i međunarodnim organizacijama potrošača.

Evidencija organizacija potrošača

Član 165

(1) Evidenciju organizacija potrošača i saveza organizacija potrošača vodi Ministarstvo.

(2) Organizacija potrošača upisuje se u evidenciju iz stava 1 ovog člana, pod uslovom da je:

1) osnovana u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad i djelovanje nevladinih organizacija;

2) osnovana radi zaštite prava i interesa potrošača;

3) nezavisna u skladu sa članom 167 ovog zakona.

(3) Upis u evidenciju iz stava 2 ovog člana vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) broj rješenja o upisu u Registar nevladinih organizacija koji se vodi kod nadležnog organa;

2) ime i prezime lica ovlašćenog za zastupanje organizacije.

(4) Uz zahtjev za upis organizacija potrošača podnosi:

1) kopiju akta o osnivanju;

2) kopiju statuta;

3) izjavu da je organizacija potrošača nezavisna u skladu sa ovim zakonom, potpisanu od ovlašćenog lica.

(5) Ministarstvo cijeni ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana i o upisu u evidenciju iz stava 1 ovog člana, u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana podnosiocu zahtjeva izdaje potvrdu.

(6) Evidencija iz stava 1 ovog člana vodi se u obliku knjige tvrdog poveza čije su stranice numerisane ili u elektronskom obliku i, osim podataka iz stava 3 ovog člana, sadrži i podatke o ovlašćenju iz člana 169 ovog zakona.

(7) Organizacija potrošača koja prestane da ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana ili koja ne dostavi godišnji izvještaj iz člana 166 stav 3 ovog zakona brisaće se iz evidencije organizacija potrošača.

(8) Odredbe st.2 do 7 ovog člana primjenjuju se i na saveze organizacija potrošača.

(9) Bliži postupak upisa i brisanja, kao i sadržaj i način vođenja evidencije organizacija potrošača propisuje Ministarstvo.

Aktivnosti organizacija potrošača

Član 166

(1) Organizacija potrošača:

1) obavještava i savjetuje potrošače sa ciljem informisanja i edukacije o njihovim pravima i obavezama, pomaže potrošačima u rješavanju sporova sa trgovcima i štiti kolektivne interese potrošača, u skladu sa ovim zakonom;

2) vodi evidencije o primljenim prijavama potrošača i postupcima preduzetim za njihovo rješavanje;

3) daje primjedbe i predloge u postupku donošenja propisa koji se odnose na oblast zaštite potrošača učešćem u javnoj raspravi;

4) učestvuje u pripremi Nacionalnog programa i njegovoj realizaciji;

5) ispituje i vrši uporedne analize proizvoda preko imenovanih, odnosno ovlašćenih organizacija, odnosno imenovanih organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti, u skladu sa zakonom, uz obavezno saopštavanje rezultata javnosti;

6) saraduje sa odgovarajućim domaćim i međunarodnim organima i organizacijama koje se bave zaštitom potrošača;

7) vrši i druge poslove u oblasti zaštite potrošača, u skladu sa zakonom.

(2) Za sprovođenje poslova iz stava 1 tačka 1 ovog člana organizacije potrošača mogu organizovati savjetovišta.

(3) Organizacije potrošača dužne su da učine dostupnim javnosti godišnji izvještaj o radu i dostave ga Ministarstvu, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu .

(4) Godišnji izvještaj iz stava 3 ovog člana sadrži i podatke o finansiranju i to: pregled svih prihoda, izvora prihoda i troškova organizacija potrošača.

Nezavisnost organizacija potrošača

Član 167

(1) U ostvarivanju zaštite prava i interesa potrošača organizacije potrošača i njihovi savezi nezavisni su od organa vlasti na državnom i lokalnom nivou, interesa trgovaca, političkih stranaka i sindikata.

(2) Lica koja imaju status državnih službenika, kao i službenika jedinice lokalne samouprave, lica na rukovodećim položajima kod trgovaca, kao i lica na rukovodećim položajima u političkoj stranci i sindikalnoj organizaciji ne smiju imati rukovodeći položaj u organima upravljanja organizacije potrošača i njihovim savezima.

(3) Organizacije potrošača ne mogu koristiti bespovratna finansijska sredstva od trgovca i drugih učesnika na tržištu, osim kotizaciju za organizovanje seminara ili sličnih aktivnosti u skladu sa članom 168 ovog zakona.

(4) Svoju nezavisnost organizacija potrošača uređuje statutom.

Finansiranje organizacija potrošača

Član 168

(1) Organizacije potrošača mogu da se finansiraju iz:

- 1) članarina;
- 2) kotizacije za organizovanje seminara, konferencija, okruglih stolova i drugih aktivnosti u oblasti zaštite potrošača;
- 3) sredstava budžeta Crne Gore za poslove zaštite potrošača, na osnovu javnog oglasa;
- 4) donacija;
- 5) i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

(2) Pravo učešća na javnom oglasu iz stava 1 tačka 3 ovog člana imaju organizacije potrošača koje su upisane u evidenciju iz člana 165 ovog zakona i koje stvarno djeluju i imaju ostvarene rezultate u oblasti zaštite interesa potrošača.

(3) Bliže kriterijume, način i postupak finansiranja iz stava 1 tačka 3 ovog člana propisuje Vlada.

(4) Organizacije potrošača dužne su da sredstva iz stava 1 tač. 2, 3 i 4 ovog člana koriste za namjene za koje su data i transparentno, u skladu sa zakonom.

Ovlašćenje za podnošenje kolektivne tužbe

Član 169

(1) Kolektivnu tužbu iz člana 118 ovog zakona može podnijeti organizacija potrošača koja:

- 1) je upisana u evidenciju iz člana 165 ovog zakona najmanje godinu dana;
- 2) ima angažovanog najmanje jednog diplomiranog pravnika, sa najmanje tri godine radnog iskustva;
- 3) stvarno djeluje i ima ostvarene rezultate u oblasti zaštite interesa potrošača.

(2) Ispunjenost uslova iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

(3) Stvarno djelovanje i ostvareni rezultati organizacije potrošača dokazuje se naročito godišnjim izvještajem iz člana 166 stav 3 ovog zakona.

(4) Ministarstvo do 30. aprila tekuće godine utvrđuje listu organizacija potrošača koje su ovlaštene za podnošenje tužbe iz člana 118 ovog zakona.

(5) Lista iz stava 3 ovog člana i lista organizacija potrošača kojima su oduzeta ovlaštenja objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

(6) Listu iz stava 3 ovog člana Ministarstvo dostavlja Evropskoj komisiji, u roku od 15 dana od dana njenog utvrđivanja.

Oduzimanje ovlaštenja

Član 170

(1) Ovlaštene organizacije potrošača dužne su da, bez odlaganja, obavijeste Ministarstvo o svim promjenama koje mogu biti od uticaja na ovlaštenje iz člana 169 ovog zakona.

(2) Ministarstvo će brisati sa liste iz člana 169 stav 4 ovog zakona organizaciju potrošača u slučaju:

- 1) davanja netačnih podataka od važnosti za ovlašćivanje;
- 2) prestanka ispunjavanja uslova utvrđenih ovim zakonom;
- 3) zahtjeva organizacije;
- 4) prestanka rada organizacije.

Glava III

INFORMISANJE I OBRAZOVANJE POTROŠAČA

Informisanje i obrazovanje o osnovnim pravima

Član 171

(1) Potrošači imaju pravo na informisanje i obrazovanje o osnovnim pravima potrošača.

(2) Pravo na obrazovanje potrošača u cilju sticanja znanja o pravima, obavezama i načinu ostvarivanja prava neophodnih za pravilan i pouzdan izbor i korišćenje proizvoda, upoznavanje sa odgovornostima učesnika na tržištu i o načinu ostvarivanja prava i pružanje pravne pomoći za zaštitu potrošača ostvaruje se u obrazovnim ustanovama (predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, fakultetima), organizacijama potrošača, kao i putem sredstava javnog informisanja.

Nastavni planovi i program

Član 172

(1) Ministarstvo, zajedno sa organom državne uprave nadležnim za poslove obrazovanja, učestvuje u pripremanju vaspitnih i obrazovnih programa zaštite potrošača u okviru nastavnih planova i programa.

(2) Organi iz stava 1 ovog člana i organizacije potrošača saraduju sa vaspitno-obrazovnim institucijama i sprovode druge aktivnosti informisanja i edukacije iz oblasti zaštite potrošača.

DIO ŠESTI UPRAVNO-PРАВNA ZAŠTITA POTROŠAČA

Zahtjev za zaštitu prava

Član 173

(1) Ako trgovac ne odgovori na prigovor potrošača u roku iz člana 27 stav 1 ovog zakona, potrošač može podnijeti zahtjev za zaštitu prava iz ovog zakona organu uprave nadležnom za inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, koji će preduzeti mjere u skladu sa ovim zakonom.

(2) Ako trgovac odbije prigovor, potrošač može podnijeti zahtjev za zaštitu prava nadležnom inspekcijskom organu ili zaštitu svojih prava tražiti u vansudskom ili sudskom postupku.

(3) U slučaju iz stava 2 ovog člana, ako je zahtjev za zaštitu prava podniet nadležnom inspekcijskom organu koji neposrednim opažanjem i/ili sprovođenjem drugih propisanih radnji, bez uključivanja stručnih lica i organizacija, može da utvrdi da se radi o povredi prava potrošača iz ovog zakona, a naročito prava koja se odnose na cijene, garanciju, saobraznost proizvoda, štetu na proizvodu datom na popravku, nepoštene ugovorne odredbe i nepoštene poslovne prakse, nadležni inspekcijski organ će preduzeti mjere i narediti trgovcu da postupi po prigovoru potrošača u skladu sa ovim zakonom.

(4) Ako nadležni inspekcijski organ, na osnovu sprovedenih radnji iz stava 3 ovog člana, nije u mogućnosti da utvrdi da se radi o povredi prava potrošača iz ovog zakona, pisano će obavijestiti potrošača da zaštitu svojih prava može tražiti u vansudskom ili sudskom postupku.

DIO SEDMI

NADZOR

Član 174

(1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa koji su donijeti na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo i organ državne uprave nadležan za poslove turizma.

(2) Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora, organi državne uprave preko nadležnih inspekcija, nezavisna pravna lica koja su ovlašćena za vršenje inspekcijskog nadzora, kao i nadležni organi lokalne uprave preko lokalnih inspektora, u okviru nadležnosti lokalne samouprave.

(3) Listu organa iz stava 2 ovog člana nadležnih za inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i drugih zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača Vlada utvrđuje posebnim aktom, na predlog Ministarstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor i posebnim zakonima.

(4) Ministarstvo sačinjava Izvještaj o saradnji i postupanju nadležnih organa po žalbama potrošača i dostavlja ga Evropskoj komisiji, svake godine.

Član 175

(1) Pored upravnih mjera utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, nadležni inspektor će rješenjem narediti trgovcu otklanjanje utvrđene nepravilnosti i odrediti rok u kojem se nepravilnost mora otkloniti, ako u toku inspekcijskog nadzora utvrdi da:

- 1) roba koja je izložena u prodajnom objektu, a nije namijenjena prodaji ili je prodana nije označena na način propisan ovim zakonom (član 10);
- 2) je cijena na robi istaknuta na način da oštećuje robu (član 12 stav 2 tačka 2);
- 3) cijena po jedinici mjere za gorivo ili cijena usluge parkiranja, odnosno zakupa parking mjesta nije istaknuta ili nije dostupna na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 16);
- 4) nije potrošaču predao proizvod na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 17);
- 5) nije postupio na zahtjev potrošača na način propisan ovim zakonom (član 18);
- 6) za kupljeni proizvod potrošaču nije izdao račun ili nije izdao račun na propisan način i propisane sadržine ili nije omogućio besplatnu kontrolu računa u skladu sa ovim zakonom (članom 19 i članom 35 stav 1 tač. 3 i 4);
- 7) kod usluge popravke ili održavanja nije postupio na način propisan ovim zakonom (član 20);
- 8) nije obavijestio potrošača o dostupnosti rezervnih djelova, priključnih aparata i sličnih djelova i tehničkog servisa, odnosno održavanja i popravke, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 21);
- 9) nije obezbijedio odgovarajući materijal za pakovanje ili ako je uračunao težinu materijala u neto masu robe ili nije ispoštovao obaveze koje se odnose na posebno pakovanje (član 22);
- 10) ako potrošaču nije predao dokumentaciju koja prati robu i druga dokumenta koja je obezbijedio proizvođač na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 23);
- 11) pri isporuci proizvoda potrošaču nije postupio na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 24);
- 12) u prodajnom objektu nije istakao obavještenje ili na drugi način nije obavijestio potrošača o načinu i mjestu podnošenja prigovora u skladu sa ovim zakonom (član 25 stav 4);
- 13) ne vodi i ne čuva evidenciju prigovora potrošača u skladu sa ovim zakonom (član 25 st. 6 i 7);
- 14) nije prisutno lice ovlašćeno za primanje prigovora u skladu sa ovim zakonom (član 25 stav 8);
- 15) nije odgovorio u propisanom roku i na propisani način na prigovor potrošača ili nije izdao pisanu potvrdu o prijemu prigovora propisane sadržine (član 27);
- 16) na mjestu prodaje, odnosno ponude jasno i vidljivo nije istakao posebne uslove prodaje (član 32);
- 17) nije omogućio potrošaču ostvarivanje prava po osnovu saobraznosti i prava po osnovu garancije za proizvode koji se dobijaju kao nagrada ili učešćem u nagradnoj igri, kao i prateće poklone (član 33 stav 1);
- 18) potrošaču nije omogućio pristup i korišćenje usluge od javnog interesa, odnosno promjenu pružaoca javne usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 35 stav 2 tač. 1, 2 i 5);
- 19) prije pružanja usluge od javnog interesa nije upoznao potrošača sa uslovima korišćenja ili ove uslove i promjene uslova nije objavio na propisani način ili za cijenu usluge od javnog interesa nije tražio mišljenje organizacije potrošača ili potrošača nije obavijestio o promjeni cijena i drugih uslova u propisanom roku ili cijenu usluge od javnog interesa nije obračunao prema stvarnoj potrošnji ako je to moguće, odnosno prema potrošnji, po utvrđenoj tarifi ili cijenovniku (član 36 st. 1, 2, 3, 5 i 6);

20) ugovor o korišćenju usluge od javnog interesa putem distributivne mreže nije zaključio u pisanoj formi ili nije omogućio potrošaču priključak na distributivnu mrežu, upotrebu priključka i mreže pod propisanim uslovima (član 37);

21) kvalitet usluge od javnog interesa koja se pruža nije u skladu sa zakonom i ugovorom (član 38);

22) je potrošaču uračunao u cijenu usluge od javnog interesa troškove izgradnje, rekonstrukcije i modernizacije distributivne mreže (član 39);

23) u ponudi ili oglasu nije jasno istakao cijenu po jedinici mjere, cijene drugih pratećih elemenata u skladu sa posebnim pravilima, a koje se ne računaju prema potrošenoj količini, kao i cijenu za priključenje na distributivnu mrežu (član 40);

24) je potrošaču obustavio pružanje javne usluge ili ga je isključio sa distributivne mreže u toku postupka u kome se račun osporava ili nije, bez odlaganja, nastavio sa pružanjem usluge potrošaču, odnosno priključio potrošača bez naknade na distributivnu mrežu do okončanja postupka, a potrošač uredno plaća nesporne iznose računa (član 41);

25) nije obezbijedio potrošački servis na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom (član 42);

26) nije omogućio potrošaču ostvarivanje prava po osnovu saobraznosti, u skladu sa ovim zakonom (član 46 st. 2, 4, 5 i 6, član 47 stav 1 i član 54);

27) nije ispunio garanciju pod uslovima sadržanim u garantnoj izjavi i u oglasu koji se na tu robu odnosio (član 51 st. 1 i 5 i član 54);

28) nije izdao garantni list potrošaču na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 51 st. 2 i 3 i čl. 53 i 54);

29) je pri zaključenju ugovora o prodaji i oglašavanju povodom prodaje zloupotrebio izraz "garancija" i izraze s tim značenjem (čl. 52 i 54);

30) prilikom prvog kontakta sa potrošačem radi zaključivanja ugovora iz člana 55 potrošaču nije pružio dokaz da se može baviti trgovinom izvan poslovnih prostorija (član 56);

31) nije dao pisano obavještenje o pravu na raskid ugovora iz člana 59 ovog zakona na način, sadržinu i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 58);

32) u slučaju jednostranog raskida ugovora nije vratio potrošaču cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 60 stav 3);

33) je za zaključenje ugovora na daljinu upotrijebio telefon bez ljudskog posredovanja (pozivni automat), elektronsku poštu ili telefaks bez prethodne saglasnosti potrošača ili druga sredstva daljinske komunikacije na daljinu ako se potrošač tome izričito protivi (čl. 61 i 89);

34) prije zaključenja ugovora na daljinu potrošaču nije pružio prethodno obavještenje propisane sadržine, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 64);

35) potrošaču nije blagovremeno, a najkasnije u trenutku isporuke robe, odnosno na dan početka pružanja usluge, izdao potvrdu prethodnog obavještenja pod uslovima, na način i sadržine propisane ovim zakonom ili u slučaju zaključenja ugovora o pružanju usluge jednokratnom upotrebom sredstava komunikacije na daljinu koju naplaćuje njen operater nije na primjeren način obavjestio potrošača o adresi sjedišta trgovca (član 65);

36) u slučaju jednostranog raskida ugovora nije vratio potrošaču cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 68 stav 3);

37) u slučaju jednostranog raskida ugovora o kreditu nije vratio potrošaču plaćeni iznos po osnovu ugovora o kreditu, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 70 stav 3);

38) u slučaju jednostranog raskida ugovora zaključenog na daljinu nije vratio plaćeni iznos u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 71 stav 3);

39) nije ispunio zahtjev potrošača u slučaju zloupotrebe platne kartice, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 72 i 89);

40) u primjerenom roku prije zaključivanja ugovora nije obavijestio potrošača, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (čl. 76 do 80);

41) potrošaču nije dostavio ugovorne odredbe i uslove, kao i prethodno obavještenje u primjerenom roku, prije zaključenja ugovora ili predugovora, odnosno odmah nakon zaključenja ugovora pod uslovima i na način propisan ovim zakonom ili na zahtjev potrošača, u toku trajanja ugovornog odnosa, nije dostavio primjerak zaključenog ugovora ili potrošaču nije omogućio promjenu sredstva komunikacije na daljinu u skladu sa ovim zakonom (član 81);

42) je započeo sa ispunjenjem ugovora prije isteka roka za jednostrani raskid bez izričitog pristanka potrošača ili da zahtijeva ispunjenje obaveze potrošača prije isteka roka za jednostrani raskid (član 84);

43) u slučaju jednostranog raskida ugovora o finansijskim uslugama zaključenog na daljinu nije vratio potrošaču sve što je na osnovu ugovora od njega primio, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 85 stav 7);

44) oglašava ugovore iz člana 90 ovog zakona i obavještava potrošača, u roku, pod uslovima i na način suprotan ovom zakonu (čl. 91 i 92);

45) ne zaključi ugovor u formi ili na jeziku u skladu sa ovim zakonom (čl. 93 i 94);

46) u pogledu sadržine ugovora, izmjene ugovora i obavještenja, obaveznog upozorenja potrošača, odredbi o jednostranom raskidu ugovora i predaji primjerka ugovora potrošaču postupa suprotno ovom zakonu (član 95);

47) zahtijeva od potrošača da izvrši plaćanje unaprijed, davanje jemstva, rezervaciju novčanih sredstava na računu, izričito priznanje duga ili bilo koju drugu finansijsku transakciju u svoju korist ili nekog trećeg lica, prije isteka roka za jednostrani raskid, a u pogledu ugovora o preprodaji, prije nego preprodaja prava bude izvršena, odnosno ugovor o preprodaji prestane na neki drugi način (član 99);

48) zahtijeva plaćanje na osnovu ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu suprotno uslovima i načinu koji je propisan ovim zakonom (član 100);

49) u slučaju jednostranog raskida ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju i ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu nije vratio potrošaču sredstva primljena po osnovu sporednog ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 101 stav 7);

50) ugovor nije sačinjen u pisanoj formi u skladu sa ovim zakonom ili ugovorne odredbe nijesu napisane čitko, jasno, nedvosmisleno, razumljivo i nijesu lako uočljive (član 107);

51) nije omogućio potrošaču ostvarivanje prava u slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja proizvoda (član 131).

(2) Nadležni inspektor će rješenjem privremeno zabraniti promet robe ili pružanje usluga trgovcu do otklanjanja nepravilnosti, ako utvrdi da:

1) na robi u prometu nije istaknuto obavještenje o robi ili istaknuto obavještenje o robi nije propisane sadržine ili nije napisano čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo (član 7 st. 1, 2 i 3);

2) je izvršeno uklanjanje ili mijenjanje podataka iz obavještenja o robi, kao i isticanje neistinitih podataka (član 7 stav 4);

3) obavještenje o uslugama nije istaknuto ili istaknuto obavještenje nije propisane sadržine ili ne sadrži istinite podatke ili nije napisano čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo ili je izvršeno uklanjanje ili mijenjanje podataka iz obavještenja o usluzi (član 7 stav 5);

4) obavještenje o robi nije istaknuto na propisan način (član 8 st. 1 i 2);

5) obavještenje o robi, odnosno uslugama, isprave o usaglašenosti, ostala dokumentacija (uputstva za upotrebu, uputstvo za montažu, garantni list i dr.) koja prati robu, odnosno usluge i druge informacije nijesu na crnogorskom jeziku (član 8 stav 3);

6) roba koja je upotrebljavana, popravljana ili je sa nedostatkom, odnosno roba čija su svojstva i karakteristike na drugi način ograničeni nije fizički odvojena od druge robe ili na mjestu ponude nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istaknuta oznaka da se radi o takvoj robi ili nije istaknuta oznaka o prodaji na prostoru isključivo namijenjenom za prodaju takve robe ili potrošač nije informisan o prirodi nedostatka, odnosno o ograničenju upotrebnih svojstava i karakteristika robe (član 9);

7) prodajna cijena i cijena po jedinici mjere nije istaknuta u skladu sa ovim zakonom i propisom donesenim na osnovu ovog zakona (član 11);

8) cijena robe ili usluge nije istaknuta na način propisan ovim zakonom ili je cijena na robi istaknuta na način da potrošača može dovesti u zabludu (član 12 st. 1 i 2 tačka 1 i st. 3 i 4);

9) se ne pridržava utvrđenih i istaknutih cijena (član 13);

10) nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo za potrošača istaknuo cijenu koja je važila prije umanjnja i umanjenu cijenu ili kod cijene koja se promijenila više puta, umanjenu cijenu nije iskazao u odnosu na najnižu cijenu koja je važila u poslednjih 30 dana (član 14);

11) cijena prilikom oglašavanja nije istaknuta na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje oglašavanje (član 15);

12) se ne pridržava utvrđenih i istaknutih uslova prodajnih pogodnosti (član 28 stav 2);

13) se sniženje i rasprodaja i akcijska i promotivna prodaja ne vrše u skladu sa ovim zakonom (čl. 30 i 31);

14) prateći poklon ne isporuči u roku i na način određen prilikom oglašavanja, odnosno u skladu sa zakonom (član 33 stav 2);

15) vrši promet robe čija su upotrebna svojstva i karakteristike ograničeni suprotno ovom zakonu (član 33 stav 4);

16) na robi koja je na sniženju, rasprodaji ili akcijskog prodaji zbog isticanja roka upotrebe, nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istaknut krajnji rok upotrebe (član 33 stav 5);

17) oglašavanje prodajne pogodnosti ili sredstvo za ostvarivanja prava na prodajnu pogodnost ne sadrži propisane podatke, ili se podaci ne pruže ili obezbijede potrošaču na drugi način (član 34 st. 1 do 4).

(3) Nadležni inspektor će rješenjem privremeno zabraniti promet robe ili pružanje usluga trgovcu do otklanjanja nepravilnosti, ako trgovac nije postupio po rješenju iz stava 1 ovog člana.

(4) Nadležni inspektor može rješenjem trgovcu zabraniti korišćenje nepoštenih ugovornih odredbi iz čl. 102 i 104 i člana 106 stav 2 ovog zakona.

(5) Nadležni inspektor će rješenjem trgovcu zabraniti poslovnu praksu prema potrošaču koja se smatra nepoštenom iz čl. 109 do 117 ovog zakona

(6) Pored mjera iz st. 1 i 2 ovog člana, nadležni inspektor naložiće trgovcu da vrati potrošaču:

- 1) više naplaćeni iznos ako je u cijenu usluge od opšteg interesa uračunao troškove modernizacije distributivne mreže (stav 1 tačka 22);
 - 2) cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u slučaju jednostranog raskida ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 32);
 - 3) cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u slučaju jednostranog raskida ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 36);
 - 4) plaćeni iznos po osnovu ugovora o kreditu, u slučaju jednostranog raskida ugovora o kreditu, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 37);
 - 5) plaćeni iznos u slučaju jednostranog raskida ugovora zaključenog na daljinu, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 38);
 - 6) ili nadoknadi iznos plaćen zloupotrebom platne kartice, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 39);
 - 7) sve što je na osnovu ugovora o finansijskim uslugama zaključenim na daljinu od njega primio, u slučaju jednostranog raskida ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 43);
 - 8) sve što je na osnovu sporednog ugovora od njega primio, u slučaju jednostranog raskida ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju i ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (stav 1 tačka 49);
 - 9) više naplaćeni iznos ako se nije pridržavao utvrđenih i istaknutih cijena (stav 2 tačka 9);
 - 10) više naplaćeni iznos ako se nije pridržavao utvrđenih i istaknutih uslova prodajnih pogodnosti (stav 2 tačka 12).
- (7) Ako je postupanjem suprotno odredbama ovog zakona trgovac ostvario imovinsku korist, inspektor će rješenjem privremeno oduzeti stečenu imovinsku korist.
- (8) Žalba izjavljena protiv rješenja iz st. 1 do 7 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

DIO OSMI

KAZNE NE ODREDBE

Član 176

- (1) Novčanom kaznom od 3.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - trgovac, ako:
- 1) uklanja ili mijenja podatke iz obavještenja o robi, odnosno usluzi ili ističe neistinite podatke u obavještenju o robi, odnosno usluzi (član 7 stav 4);
 - 2) cijena na robi je istaknuta na način da potrošača može dovesti u zabludu (član 12 stav 2 tačka 1);
 - 3) se ne pridržava utvrđenih i istaknutih uslova prodajnih pogodnosti (član 28 stav 2);
 - 4) potrošaču nije omogućio pristup i korišćenje usluge od javnog interesa pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 34 stav 2 tač. 1, 2 i 5);
 - 5) u ponudi ili oglasu nije jasno istakao cijenu po jedinici mjere, cijene drugih pratećih elemenata u skladu sa posebnim pravilima, a koje se ne računaju prema potrošenoj količini, kao i cijenu za priključenje na distributivnu mrežu (član 40);
 - 6) nije ispunio garanciju pod uslovima sadržanim u garantnoj izjavi i u oglasu koji se na tu robu odnosio (član 501 st. 1 i 5 i član 54);
 - 7) koristi nepoštene ugovorne odredbe (član 104 u vezi sa članom 102);
 - 8) neistinito tvrdi da je potpisnik određenog kodeksa (član 114 stav 1 tačka 1);

9) ističe zaštitne znakove, znakove kvaliteta ili slične znakove bez potrebnog odobrenja (član 114 stav 1 tačka 2);

10) neistinito tvrdi da je kodeks koji taj trgovac primjenjuje odobrilo neko javno ili drugo tijelo (član 114 stav 1 tačka 3);

11) neistinito tvrdi da je njegovu djelatnost, poslovnu praksu ili proizvod odobrio, preporučio ili dopustio nadležni organ ili imenovana, odnosno ovlaštena organizacija, odnosno da njegova poslovna praksa ili proizvod ispunjava zahtjeve za izdavanje tog odobrenja, preporuke ili dozvole (član 114 stav 1 tačka 4);

12) poziva na kupovinu proizvoda po određenoj cijeni, bez obavještanja o razumnim osnovama zbog kojih bi trgovac mogao očekivati da neće biti u mogućnosti da isporuči, odnosno da osigura da drugi trgovac isporuči taj ili sličan proizvod po cijeni, u roku i u količini koji su razumni s obzirom na taj proizvod, obim oglašavanja proizvoda i ponuđenu cijenu (član 114 stav 1 tačka 5);

13) poziva na kupovinu proizvoda po određenoj cijeni, a zatim odbija da kupcu pokaže oglašavani proizvod ili da prihvati narudžbinu potrošača, odnosno dostave proizvoda u razumnom roku ili pokazivanje neispravnog primjerka proizvoda, a sve s namjerom promovisanja nekog drugog proizvoda (član 114 stav 1 tačka 6);

14) je lažno tvrdio da će proizvod biti dostupan samo u kratkom roku, odnosno da će biti dostupan jedino pod posebnim uslovima u vrlo kratkom roku, kako bi se naveo potrošač da odmah donese odluku o kupovini, čime mu se uskraćuje mogućnost ili vrijeme potrebno da donese odluku zasnovanu na saznanju o svim relevantnim okolnostima (član 114 stav 1 tačka 7);

15) se obavezao na pružanje nekih postprodajnih usluga potrošaču na jeziku koji nije službeni jezik države u kojoj se trgovac nalazi, a zatim omogući pružanje tih usluga samo na nekom drugom jeziku, a da potrošač na to nije bio jasno upozoren prije zaključenja ugovora (član 114 stav 1 tačka 8);

16) neistinito tvrdio ili na drugi način stvarao utisak da se proizvod može legalno prodati (član 114 stav 1 tačka 9);

17) ističe potrošaču prava koja mu po zakonu inače pripadaju kao posebnost ponude trgovca (član 114 stav 1 tačka 10);

18) je koristio uredničke sadržaje u medijima radi promocije proizvoda, bez jasne i nedvosmislene informacije, izražene riječima, znakovima ili zvucima koje potrošač može jasno prepoznati da je trgovac platio tu promociju (član 114 stav 1 tačka 11);

19) je iznosio netačne tvrdnje u pogledu prirode i obima rizika kojim bi mogla biti izložena lična sigurnost potrošača ili članova njegove porodice u slučaju da potrošač ne kupi proizvod (član 114 stav 1 tačka 12);

20) je oglašavao proizvod koji je sličan proizvodu koji je proizveo neki drugi proizvođač na način da se namjerno navodi potrošač na pogrešan zaključak da je oglašavani proizvod proizveo taj drugi proizvođač (član 114 stav 1 tačka 13);

21) je uspostavljao, vodio ili promovisao piramidalne promotivne programe, pri čemu potrošač određenim činjenjem stiče mogućnost da dobije naknadu koja prvenstveno potiče od uvođenja drugih potrošača u piramidalni program, a ne od kupovine ili korišćenja proizvoda (114 stav 1 tačka 14);

22) neistinito je tvrdio da će uskoro prestati sa svojom djelatnošću ili da će se preseliti u drugi poslovni prostor i ako to nije slučaj (član 114 stav 1 tačka 15);

23) je neistinito tvrdio da proizvod povećava šansu za dobitak u igrama na sreću (član 114 stav 1 tačka 16);

24) neistinito je tvrdio da proizvod može da izliječi bolest, disfunkcionalnost ili malformaciju (član 114 stav 1 tačka 17);

25) je prenosio netačna obavještenja u odnosu na stanja na tržištu ili dostupnost proizvoda, s namjerom da se navede potrošač da kupi proizvod pod uslovima koji su nepovoljniji od uobičajenih tržišnih uslova (član 114 stav 1 tačka 18);

26) je tvrdio da u okviru poslovne prakse nudi učešće u promotivnoj nagradnoj igri ili nagradu, bez dodjeljivanja opisanih nagrada ili odgovarajuće zamjene (član 114 stav 1 tačka 19);

27) je opisivao proizvod oznakama "gratis", "besplatno", "bez naknade" ili sličnim oznakama, a potrošač mora za taj proizvod da plati bilo koji iznos različit od nužnih troškova odgovora na ponudu, troškova dostave ili primanja proizvoda (član 114 stav 1 tačka 20);

28) je uvršćavao u promotivne materijale račune ili neke druge zahtjeve za plaćanje kojim se kod potrošača stvara utisak da je već naručio oglašavani proizvod koji se nudi iako to nije slučaj (član 114 stav 1 tačka 21);

29) je lažno tvrdio ili stvarao utisak da ne djeluje u okviru svoje poslovne djelatnosti, odnosno djelatnosti slobodnog zanimanja ili se lažno predstavljao kao potrošač (član 114 stav 1 tačka 22);

30) je stvarao pogrešan utisak kod potrošača da su usluge koje se nude poslije prodaje određenog proizvoda dostupne i na teritoriji druge države (član 114 stav 1 tačka 23);

31) je stvarao utisak da potrošač ne može napustiti poslovni prostor trgovca prije zaključenja ugovora (član 117 stav 1 tačka 1);

32) je posjećivao potrošača u njegovom domu, suprotno zahtjevu potrošača da se napusti njegov dom ili da se više ne čine posjete, osim u slučaju i u mjeri u kojoj je to potrebno radi prinudnog ispunjenja u skladu sa propisima (član 117 stav 1 tačka 2);

33) se uporno i protiv volje potrošača obraćao preko telefona, telefaks-uređaja, elektronske pošte ili drugog sredstva daljinske komunikacije, osim u slučajevima i u mjeri u kojoj je to opravdano zbog prinudnog ispunjenja ugovorne obaveze predviđene propisima (član 117 stav 1 tačka 3);

34) je zahtijevao od potrošača koji želi da podnese zahtjev za naknadu štete na osnovu polise osiguranja da dostavi određene dokumente koji, po razumnoj ocjeni, nisu relevantni za ocjenu opravdanosti tog zahtjeva ili je izbjegavao davanje odgovora na dopise potrošača, s namjerom da se odvrti od ostvarivanja prava koja mu pripadaju na osnovu ugovora (član 117 stav 1 tačka 4);

35) se oglašavanjem direktno obraćao djeci da kupuju oglašavani proizvod ili da nagovore svoje roditelje ili druga punoljetna lica da im kupe oglašavani proizvod (član 117 stav 1 tačka 5);

36) je zahtijevao da se proizvod plati odmah ili plaćanje proizvoda na rate, vraćanje ili čuvanje proizvoda koji potrošač nije naručio (član 117 stav 1 tačka 6);

37) je direktno obavještavao potrošača da će posao ili opstanak trgovca biti ugroženi ako potrošač ne kupi proizvod (član 117 stav 1 tačka 7);

38) je lažno predstavljao da je potrošač osvojio ili da će osvojiti, bezuslovno ili uz ispunjenje određenog uslova, određenu nagradu ili neku drugu korist, kada u stvarnosti nikakva nagrada ili druga korist nije predviđena ili kada je u stvarnosti preduzimanje bilo kakve radnje usmjerene na ostvarivanje te nagrade ili druge koristi uslovljeno određenim plaćanjem od strane potrošača ili kod potrošača uzrokuje troškove (član 117 stav 1 tačka 8).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice i odgovorno lice u pravnom lice novčanom kaznom od 400 eura do 4.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 900 eura do 12.000 eura.

(4) Za najteže prekršaje iz stava 1 tačka 1 ovog člana može se izreći i novčana kazna pravnom licu i preduzetniku u procentu od 5% do 10% povrijeđene zaštićene vrijednosti.

(5) Ako je prekršajem iz stava 1 ovog člana trgovac ostvario imovinsku korist, uz novčanu kaznu izreći će se i mjera oduzimanja imovinske koristi pribavljene izvršenjem prekršaja.

(6) Uz novčanu kaznu iz stava 1 ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrane vršenja djelatnosti u trajanju od dva mjeseca do šest mjeseci.

Član 177

(1) Novčanom kaznom od 1.500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - trgovac, ako:

1) na robu, odnosno usluzi u prometu nije istaknuto obavještenje o robu ili istaknuto obavještenje o robu nije propisane sadržine ili nije napisano čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo (član 7 st. 1, 2 i 3);

2) obavještenje o robu, odnosno uslugama, isprave o usaglašenosti, ostala dokumentacija (uputstva za upotrebu, uputstvo za montažu, garantni list i dr.) koja prati robu, odnosno usluge i druge informacije nijesu napisane na crnogorskom jeziku (član 8 stav 3);

3) se ne pridržava utvrđenih i istaknutih cijena (član 13);

4) nije potrošaču predao proizvod na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 17);

5) za kupljeni proizvod potrošaču ne izda račun ili ne izda račun na način i sadržine propisanim ovim zakonom (član 19);

6) za uslugu popravke ili održavanja proizvoda ne postupi na način propisan ovim zakonom (član 20);

7) potrošaču nije predao dokumentaciju koja prati robu i druga dokumenta koja je obezbijedio proizvođač na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 23);

8) prije pružanja usluge od javnog interesa nije upoznao potrošača sa uslovima korišćenja ili ove uslove i promjene uslova nije objavio na propisani način ili za cijenu usluge od javnog interesa nije tražio mišljenje organizacije potrošača ili potrošača nije obavijestio o promjeni cijena i drugih uslova u propisanom roku ili cijenu usluge od javnog interesa nije obračunao prema stvarnim isporukama, odnosno prema stvarnoj potrošnji, ako je to tehnički moguće, po utvrđenoj tarifi ili cijenovniku (član 36 st.1, 2, 3, 5 i 6);

9) ugovor o korišćenju usluge od javnog interesa putem distributivne mreže nije zaključio u pisanoj formi ili nije omogućio potrošaču priključak na distributivnu mrežu, upotrebu priključka i mreže pod propisanim uslovima (član 37);

10) kvalitet usluge od javnog interesa koju pruža nije u skladu sa zakonom i ugovorom (član 38);

11) je potrošaču uračunao u cijenu usluge od javnog interesa troškove izgradnje, rekonstrukcije i modernizacije distributivne mreže (član 39);

12) potrošaču obustavi pružanje javne usluge ili ga isključi sa distributivne mreže u toku postupka u kome se račun osporava ili nije, bez odlaganja, nastavio sa pružanjem

usluge potrošaču, odnosno priključio potrošača bez naknade na distributivnu mrežu do okončanja postupka, a potrošač redovno plaća nesporne iznose računa (član 41);

13) onemogućio potrošača u ostvarivanju prava po osnovu nesaobraznosti, u skladu sa ovim zakonom (član 46 st. 2, 4, 5 i 6, član 47 stav 1 i član 54);

14) pri zaključenju ugovora o prodaji i oglašavanju povodom prodaje zloupotrebio izraz "garancija" i izraze s tim značenjem (čl. 52 i 54);

15) ne omogućio potrošaču ostvarivanje prava u slučaju uništenja, gubitka ili oštećenja proizvoda datog na popravku (član 131).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice i odgovorno lice u pravnom lice novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 450 eura do 6.000 eura.

(4) Ako je prekršajem iz stava 1 ovog člana trgovac ostvario imovinsku korist, uz novčanu kaznu izreći će se i mjera oduzimanja imovinske koristi pribavljene izvršenjem prekršaja.

(5) Uz novčanu kaznu iz stava 1 ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrane vršenja djelatnosti u trajanju od dva mjeseca do godinu dana.

Član 178

(1) Novčanom kaznom od 1.000 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) obavještenje o robi nije istakao na propisan način (član 8 st. 1 i 2);

2) nije fizički od druge robe odvojio robu koja je upotrebljavana, popravljana ili je sa nedostatkom, odnosno robu čija su svojstva i karakteristike na drugi način ograničeni, ili na mjestu ponude nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istakao oznaku da se radi o takvoj robi ili nije istakao oznaku o prodaji na prostoru isključivo namijenjenom za prodaju takve robe ili potrošača nije informisao o prirodi nedostatka, odnosno o ograničenju upotrebnih svojstava i karakteristika robe (član 9);

3) prodajna cijena i cijena po jedinici mjere nije istaknuta u skladu sa ovim zakonom i propisom donesenim na osnovu ovog zakona (član 11);

4) utvrđena cijena robe ili usluge nije istaknuta na način propisan ovim zakonom (član 12 st.1, 3 i 4);

5) nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo za potrošača istaknuo cijenu koja je važila prije umanjenja i umanjenu cijenu ili kod cijene koja se promijenila više puta, umanjenu cijenu nije iskazao u odnosu na najnižu cijenu koja je važila u poslednjih 30 dana (član 14);

6) cijena prilikom oglašavanja nije istaknuta na način i pod uslovom propisanim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje oglašavanje (član 15);

7) cijena po jedinici mjere za gorivo ili cijena usluge parkiranja, odnosno zakupa parking mjesta nije istaknuta ili nije dostupna na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 16);

8) za uslugu popravke ili održavanja proizvoda ne postupi na način propisan ovim zakonom (član 20);

9) prilikom ponude i prodaje tehničke robe nije obavijestio potrošače u pisanoj formi o dostupnosti rezervnih djelova, priključnih aparata i sličnih djelova i tehničkog servisa, odnosno održavanja i popravke na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 21);

10) pri isporuci proizvoda potrošaču ne postupi na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 24);

11) na vidnom mjestu nije istakao obavještenje o načinu i mjestu podnošenja prigovora, odnosno pri zaključenju ugovora na drugi odgovarajući način o tome nije obavijestio potrošača ili na mjestima u kojima se prima prigovor u toku radnog vremena nije prisutno lice ovlašteno za primanje prigovora (član 25 st. 4 i 8);

12) ne odgovori u propisanom roku i na propisani način na prigovor potrošača ili ne izda pisanu potvrdu o prijemu prigovora propisane sadržine (član 27);

13) sniženje i rasprodaja i akcijska i promotivna prodaja se ne vrše u skladu sa ovim zakonom (čl. 30 i 31);

14) na mjestu prodaje, odnosno ponude čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo nije istakao posebne uslove prodaje (član 32);

15) ne omogući potrošaču ostvarivanje prava po osnovu saobraznosti i prava po osnovu garancije za proizvode koji se dobijaju kao nagrada ili učešćem u nagradnoj igri, kao i prateće poklone (član 33 stav 1);

16) prateći poklon ne isporuči u roku i na način određen prilikom oglašavanja, odnosno u skladu sa zakonom (član 33 stav 2);

17) vrši promet robe čija su upotrebna svojstva i karakteristike ograničeni suprotno ovom zakonu (član 33 stav 4);

18) na robu koja je na sniženju, rasprodaji ili akcijskog prodaji zbog isticanja roka upotrebe, nije čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo istaknut krajnji rok upotrebe (član 33 stav 5);

19) oglašavanje prodajne pogodnosti ili sredstvo za ostvarivanja prava na prodajnu pogodnost ne sadrži propisane podatke ili se podaci ne pruže ili obezbijede potrošaču na drugi način (član 34 st. 1 do 3);

20) potrošaču nije izdao račun koji sadrži sve potrebne podatke koji potrošaču omogućavaju provjeru obračuna pruženih usluga ili besplatnu kontrolu računa (član 35 stav 2 tač. 3 i 4);

21) nije obezbijedio potrošački servis na način i pod uslovima utvrđen ovim zakonom (član 42);

22) nije izdao u pisanoj formi, na papiru ili nekom drugom, potrošaču dostupnom, trajnom mediju garantni list pri zaključenju ugovora ili predaje robe, odnosno drugog proizvoda potrošaču ili garantni list ne sadrži sve propisane podatke iz garancije ili podaci nisu navedeni na jasan i čitljiv način, lako razumljivim jezikom (član 51 st. 2 i 3 i član 54);

23) nije dao pisano obavještenje o pravu na raskid ugovora iz člana 58 ovog zakona na način, sadržine i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 58);

24) u slučaju jednostranog raskida ugovora ne vrati potrošaču cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 60 stav 3);

25) za zaključenje ugovora na daljinu upotrijebi telefon bez ljudskog posredovanja (pozivni automat), elektronsku poštu ili telefaks bez prethodne saglasnosti potrošača ili druga sredstva daljinske komunikacije na daljinu ako se potrošač tome izričito protivi (član 61 i 89);

26) prije zaključenja ugovora na daljinu u primjerenom roku potrošaču nije pružio prethodno obavještenje propisane sadržine, pod uslovima i na način propisano ovim zakonom (član 64);

27) potrošaču nije blagovremeno, a najkasnije u trenutku isporuke robe, odnosno na dan početka pružanja usluge, izdao potvrdu prethodnog obavještenja pod uslovima, na način i sadržine propisane ovim zakonom ili u slučaju zaključenja ugovora o pružanju usluge jednokratnom upotrebom sredstava komunikacije na daljinu koju naplaćuje njen

operater nije na primjeren način obavjestio potrošača o adresi sjedišta trgovca na koju može da uputi prigovor (član 65);

28) u slučaju jednostranog raskida ugovora ne vrati potrošaču cjelokupan iznos koji je potrošač platio na osnovu ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 68 stav 3);

29) u slučaju jednostranog raskida ugovora zaključenog na daljinu ne vrati potrošaču plaćeni iznos po osnovu ugovora o kreditu, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 70 stav 3);

30) u slučaju jednostranog raskida ugovora zaključenog na daljinu ne vrati plaćeni iznos u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 71 stav 3);

31) u slučaju zloupotrebe platne kartice ne ispuni zahtjev potrošača pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (čl.72 i 89);

32) u primjerenom roku prije zaključivanja ugovora ne obavijesti potrošača pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (čl. 76 do 80);

33) potrošaču nije dostavio ugovorne odredbe i uslove, kao i prethodno obavještenje u primjerenom roku, prije zaključenja ugovora ili predugovora, odnosno odmah nakon zaključenja ugovora pod uslovima i na način propisan ovim zakonom ili na zahtjev potrošača, u toku trajanja ugovornog odnosa, nije dostavio primjerak zaključenog ugovora ili potrošaču nije omogućio promjenu sredstva komunikacije na daljinu u skladu sa ovim zakonom (član 81);

34) započne sa ispunjenjem ugovora prije isteka roka za jednostrani raskid bez izričitog pristanka potrošača ili zahtijeva ispunjenje obaveze potrošača prije isteka roka za jednostrani raskid (član 84);

35) u slučaju jednostranog raskida ugovora o finansijskim uslugama zaključenog na daljinu ne vrati potrošaču sve što je na osnovu ugovora od njega primio, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 85 stav 7);

36) oglašava ugovore iz člana 89 ovog zakona i obavještava potrošača, u roku, pod uslovima i na način suprotan ovom zakonu (čl. 91 i 92);

37) ne zaključi ugovor u formi ili na jeziku u skladu sa ovim zakonom (čl. 93 i 94);

38) u pogledu sadržine ugovora, izmjene ugovora i obavještenja, obaveznog upozorenja potrošača, odredbi o jednostranom raskidu ugovora i predaji primjerka ugovora potrošaču postupa suprotno ovom zakonu (član 95);

39) zahtjeva od potrošača da izvrši plaćanje unaprijed, davanje jemstva, rezervaciju novčanih sredstava na računu, izričito priznanje duga ili bilo koju drugu finansijsku transakciju u svoju korist ili nekog trećeg lica, prije isteka roka za jednostrani raskid, a u pogledu ugovora o preprodaji, prije nego preprodaja prava bude izvršena, odnosno ugovor o preprodaji prestane na neki drugi način (član 99);

40) zahtjeva plaćanje na osnovu ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu suprotno uslovima i načinu koji je propisan ovim zakonom (član 100);

41) u slučaju jednostranog raskida ugovora o vremenski podijeljenom korišćenju i ugovora o dugotrajnom turističkom proizvodu ne vrati potrošaču sredstva primljena po osnovu sporednog ugovora, u roku, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom (član 101 stav 7);

42) ugovor nije u pisanoj formi u skladu sa ovim zakonom ili ugovorne odredbe nisu napisane čitko, jasno, nedvosmisleno, razumljivo i nijesu lako uočljive (član 107).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice i odgovorno lice u pravnom lice novčanom kaznom od od 150 eura do 1.500 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 5.000 eura.

Član 179

(1) Novčanom kaznom od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice-trgovac, ako:

1) nije vidno označio robu koja je izložena u prodajnom objektu, a nije namijenjena prodaji oznakom "nije za prodaju", "uzorak", "ekspонат" ili prodatu robu koja se nalazi u prodajnom objektu nije vidno označio oznakom "prodato" (član 10);

2) je cijena na robu istaknuta na način da oštećuje robu (član 12 stav 2 tačka 2);

3) potrošača na njegov zahtjev nije upoznao sa svojstvima i karakteristikama ponuđenog proizvoda ili na zahtjev potrošača nije pokazao proizvod i/ili način njegove upotrebe ako to priroda proizvoda dozvoljava (član 18);

4) ne obezbijedi odgovarajući materijal za pakovanje ili uračuna težinu materijala u neto masu robe ili ne ispoštuje obaveze koje se odnose na posebno pakovanje (član 22);

5) ne vodi i ne čuva evidenciju prigovora potrošača na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 25 st. 6 i 7);

6) prilikom prvog kontakta sa potrošačem radi zaključivanja ugovora iz člana 55 potrošaču ne pruži dokaz da se može baviti trgovinom izvan poslovnih prostorij (član 56).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 4.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od od 100 eura do 1.000 eura.

DIO DEVETI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za osnivanje savjeta

Član 180

Ministarstvo će osnovati Savjet za zaštitu potrošača u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nastavak rada Arbitražnog odbora

Član 181

(1) Organizacija Arbitražnog odbora za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova uskladiće se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Arbitražni odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova do usklađivanja organizacije iz stava 1 ovog člana nastavlja sa radom u skladu sa zakonom.

(3) Arbitražni odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova dužan je da uskladi svoje poslovanje sa ovim zakonom, u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(4) Članovi Arbitražnog odbora za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova imenovani u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača ("Službeni list RCG", broj 26/07) nastavlja sa radom do isteka mandata.

Usklađivanje organizacije

Član 182

Postojeće organizacije potrošača dužne su da usklade organizaciju sa članom 165 ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Započeti postupci

Član 183

Postupci započeti do stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po zakonu po kojem su započeti.

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 184

(1) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Do stupanja na snagu podzakonskih akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o zaštiti potrošača ("Službeni list RCG", broj 26/07).

Odložena primjena

Član 185

Odredbe člana 119 stav 3, člana 130, člana 132 stav 5, člana 169 stav 6 i člana 174 stav 4 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Prestanak važenja

Član 186

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti potrošača ("Službeni list RCG", broj 26/07) i član 48 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG" broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 187

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se nakon isteka šest mjeseci od dana stupanja na snagu.

Broj 28-1/13-1/15

EPA 232 XXV

Podgorica, 23.decembar 2013.godine

Skupština Crne Gore 25.saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

10.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 10 stav 3 Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl. list Crne Gore“, br. 40/13) Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ODLUKU
O DAVANJU SAGLASNOSTI NA STATUT AGENCIJE ZA
ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

Daje se saglasnost na Statut Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 00-72/13-32/3

EPA 277 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predšednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

11.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

**ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA SA PROGRAMOM RADA
KOMISIJE ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI ZA 2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan sa Programom rada Komisije za hartije od vrijednosti za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-45/6

EPA 332 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

12.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 39 Zakona o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore”, br. 21/09 i 40/11) Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O PRIHVATANJU ANEKSA UGOVORA O DUGOROČNOM ZAKUPU
ZEMLJIŠTA, ZAKLJUČENOG IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
KONZORCIJUMA NORTHSTAR D.O.O. PODGORICA I EQUEST
CAPITAL LIMITED JERSEY, UK**

Član 1

Prihvata se Aneks Ugovora o dugoročnom zakupu zemljišta, zaključenog između Vlade Crne Gore i Konzorcijuma Northstar d.o.o Podgorica i Equest Capital Limited Jersey, UK.

Član 2

Ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta, zaključenog između Vlade Crne Gore i Konzorcijuma Northstar d.o.o Podgorica i Equest Capital Limited Jersey, UK se, shodno sadržaju stava 1 Preambule Aneksa Ugovora iz člana 1 ove odluke, odnosi na zemljište koje se nalazi na katastarskim parcelama broj 1539, 1540, 1544, 1564, 1545, 1546 i 1563/2, izvod iz zemljišne knjige broj 242 i 95 u Katastarskoj opštini Rose, opštini Herceg Novi, ukupne površine 522.521 m² („Zakupljeno zemljište” ili „Lokacija”).

Član 3

Ugovor iz člana 2 ove odluke su strane potpisale 11. septembra 2009. godine u svrhu izgradnje i upravljanja ekskluzivnim turističkim kompleksom od strane Konzorcijuma.

Član 4

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-72/13-41/8

EPA 320 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

**Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsednik,
Ranko Krivokapić, s.r.**

13.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

**ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA SA PLANOM RADA
REGULATORNE AGENCIJE ZA ENERGETIKU ZA 2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan sa Planom rada Regulatorne agencije za energetiku za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-46/6

EPA 333 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

14.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

**ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA I PLANA RADA AGENCIJE ZA
ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST ZA
2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan i Plan rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-33/9

EPA 278 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

15.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

**ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA SA PLANOM RADA AGENCIJE
ZA ELEKTRONSKE MEDIJE ZA 2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan i Plan rada Agencije za elektronske medije za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-35/5

EPA 281 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

16.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

ODLUKU

**O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA SA PROGRAMOM RADA
AGENCIJE ZA LJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA ZA 2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan sa Programom rada Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-44/5

EPA 331 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

17.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore i člana 27 stav 2 Zakona o budžetu („Službeni list RCG“, br. 40/01, 44/01, 28/04 i 71/05 i „Službeni list Crne Gore“ br. 12/07, 73/08, 53/09 i 49/10), Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine donijela je

**ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA SA PLANOM RADA AGENCIJE
ZA NADZOR OSIGURANJA ZA 2014. GODINU**

Usvaja se Finansijski plan i Plan rada Agencije za nadzor osiguranja za 2014. godinu.

Broj: 00-72/13-34/5

EPA 279 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

18.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Predloga zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2012. godinu i Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2012 - oktobar 2013. godine, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

ZAKLJUČKE

Skupština Crne Gore, podržava preporuke Državne revizorske institucije, iskazane u Godišnjem izvještaju o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2012 - oktobar 2013. godine, koje ukazuju na nedostatke koje treba otkloniti do podnošenja Završnog računa Budžeta Crne Gore za 2013. godinu, u cilju unapređenja javne potrošnje, a odnose se na sljedeće:

1. Analiza i računska tačnost

Potrebno je da Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija u narednom periodu vode računa o fiskalnim ograničenjima koja su utvrđena godišnjim zakonom o budžetu.

Potrebno je da Ministarstvo finansija izradi Pravilnik o evidenciji neizmirenih obaveza i njihovoj otplati i u skladu sa istim uspostavi centralizovanu evidenciju nastanka i otplate neizmirenih obaveza.

Preporučuje se da se sredstva za obeštećenje planiraju u okviru nadležne institucije – Fonda za obeštećenje. Fond za obeštećenje je institucija, koja raspolaže odgovarajućom analitičkom dokumentacijom i informacijama od suštinskog značaja za projektovanje potrošnje po osnovu obeštećenja.

2. Primici budžeta

Preporučuje se Ministarstvu finansija da obezbijedi blagovremenu i cjelokupnu evidenciju javnih prihoda u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Uputstvom o radu Državnog trezora. Preporučuje se Ministarstvu finansija da preispita mogućnost obezbjeđenja adekvatnijeg nadzora nad prikupljanjem prihoda od naknada za korišćenje domena "ME", na način što će uplatni račun za naplatu ove naknade prebaciti u okviru grupe računa koncesione i druge naknade čiju naplatu kontroliše Poreska uprava. Takođe, preporučuje se objedinjavanje prihodnog modula Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije s obzirom da je Uprava policije uključena u RTGS sistem, odnosno da ima obezbjeđenu konekciju na telekomunikacionu mrežu Centralne banke.

Preporučuje se da Ministarstvo finansija sve kompenzacije evidentira u Glavnoj knjizi trezora i da ih sprovodi u skladu sa limitima potrošnje opredjeljenim godišnjim zakonom o budžetu.

Preporučuje se Ministarstvu finansija da u saradnji sa Poreskom upravom donese Pravilnik kojim će se utvrditi bliži uslovi i način povraćaja PDV - a, definišu norme koje propisuju kada je i do kojeg iznosa novčanih sredstava neophodno vršiti inspeksijski nadzor nad povraćajem PDV - a, koji bi predstavljao osnovu za povraćaj više uplaćenih sredstava.

Preporučuje se da se obezbijedi konzistentna informatička cjelina Poreske uprave i Ministarstva finansija, koja bi omogućila da se za iznos pretplate kod jednog dijela poreskih obaveza mogu razdužiti neplaćene obaveze po drugoj vrsti poreskih davanja. Preporučuje se Ministarstvu finansija da sagleda mogućnost storniranja obračunatih kamata na poreski dug, koji nije razdužen po osnovu preplaćenog poreza na osnovu opravdanih zahtjeva poreskih obveznika po rješenjima dostavljenim od strane Poreske uprave.

3. Izdaci budžeta

Potrebno je od svih korisnika javnih sredstava zahtjevati da uredno dostavljaju obrazac IOPPD 1 - mjesečni Izvještaj o isplaćenim ličnim primanjima, obračunatim i obustavljenim porezima i doprinosima iz i na ta primanja i obrazac OPD 3 - godišnji Izvještaj o obračunatim ličnim primanjima, obračunatim i uplaćenim porezima i doprinosima iz ličnih primanja za sve zaposlene.

Preporučuje se postupak izvještavanja o utrošku sredstava tekuće budžetske rezerve u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta Republike, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave na Obrascu 9 - Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće rezerve.

4. Kapitalni budžet

Preporučuje se da se kod planiranja i izvršenja Kapitalnog budžeta obezbijedi puna primjena Zakona o budžetu, kao i da se na teret Kapitalnog budžeta ne vrše plaćanja koja pripadaju tekućem budžetu.

Potrebno je prije donošenja godišnjeg zakona o budžetu provjeriti realnost pretpostavki kod planiranja i kandidovanja konkretnih projekata. Posebno treba obratiti pažnju na revizijom utvrđene nepravilnosti, koje se ponavljaju u dužem periodu, a koje pokazuju da jedan broj projekata nije realizovan zbog nedovoljno izučenih pretpostavki u dijelu sagledavanja urbanističko tehničkih uslova, planske dokumentacije i revidovane projektne dokumentacije.

5. Imovina

Preporučuje se da potrošačke jedinice vode posebnu evidenciju pokretnih i nepokretnih stvari u svom knjigovodstvu, na osnovu vjerodostojne dokumentacije, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet države i razvrstavanju imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.

Neophodno je obezbijediti dosljednu primjenu Zakona o imovini i Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj imovini, u dijelu koji se odnosi na obavezu unošenja podataka na propisane obrazce i njihovo dostavljanje nadležnom državnom organu – Upravi za imovinu. U skladu sa čl. 11. Pravilnika o rokovima i vršenju popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem („Sl. list CG” br. 34/09 od 29.05.2009.g) neophodno je sačiniti izvještaj o izvršenom popisu.

Preporučuje se da se poslovi investiciono tehničkog održavanja povjeravaju Upravi za imovinu čiji je to uredbom definisani zadatak i koja je organizaciono, stručno i kadrovski osposobljena. U praksi se često koriste skuplja rješenja povjeravajući te poslove drugim pravnim i fizičkim licima.

6. Javne nabavke

Preporučuje se da potrošačke jedinice, koje to nijesu uradile, imenuju lice za obavljanje poslova službenika za javne nabavke u skladu sa članom 58. Zakona o

javnim nabavkama i da blagovremeno donose Plan javnih nabavki u skladu sa zakonski utvrđenim rokovima uz obaveznu dostavu Upravi za javne nabavke.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da javne nabavke realizuju primjenom odgovarajućeg postupka u odnosu na prirodu i procijenjenu vrijednost predmeta javne nabavke, u skladu sa članom 20. i članom 21. Zakona o javnim nabavkama („Sl. list CG“ br. 42/11).

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da u skladu sa članom 30. Zakona o javnim nabavkama obezbijede da godišnji obim javnih nabavki realizovanih neposrednim sporazumom ne prelazi propisani limit.

Preporučuje se svim potrošačkim jedinicama da obezbijede tačno evidentiranje potrebnih podataka o dodijeljenim javnim nabavkama i na taj način omoguće sastavljanje potpunog i tačnog Izvještaja, u skladu sa članom 117. i članom 118. Zakona o javnim nabavkama.

7. Praćenje realizacije

U odnosu na 19 subjekata obuhvaćenih pojedinačnim revizijama u periodu oktobar 2012-oktobar 2013. godine, Državna revizorska institucija je u konačnim izvještajima o izvršenim pojedinačnim revizijama dala preporuke i mjere, koje su sadržane u drugom dijelu Godišnjeg izvještaja Institucije.

Potrebno je da Vlada i dalje prati realizaciju svih preporuka Državne revizorske institucije radi eliminisanja utvrđenih nepravilnosti kod subjekata revizije i unapređenja njihovog rada i o tome kvartalno izvještava Skupštinu Crne Gore.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet će, u skladu sa Poslovníkom Skupštine Crne Gore, održati kontrolna saslušanja sa predstavnicima onih subjekata revizije Državne revizorske institucije za 2012. godinu, koji su dobili negativno mišljenje.

Broj: 33/13-6/8

EPA 287 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

19.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu.

2. U Crnoj Gori je u izvještajnoj godini ostvaren napredak u poštovanju ljudskih prava i sloboda.

Broj 00-72/13-10/7

EPA 151 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

20.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2011. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2011. godinu.

Broj 00-72/12-34/3

EPA 17 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

21.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Godišnjeg izvještaja o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu hartija od vrijednosti u 2012. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ZAKLJUČAK
O USVAJANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O RADU KOMISIJE ZA
HARTIJE OD VRIJEDNOSTI I STANJU NA TRŽIŠTU HARTIJA OD
VRIJEDNOSTI U 2012. GODINI

Usvaja se Izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu hartija od vrijednosti u 2012. godini.

Broj: 00-72/13-18/7

EPA 181 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

22.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Finansijskih iskaza Komisije za hartije od vrijednost za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

Z A K L J U Ć A K

Prihvataju se Finansijski iskazi Komisije za hartije od vrijednosti za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-18/6

EPA 181 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

23.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o finansijskom poslovanju sa Izvještajem ovlašćenog revizora i Izvještaja o radu Agencije za elektronske medije za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

Z A K L J U Č A K

Prihvata se Izvještaj o finansijskom poslovanju sa Izvještajem ovlašćenog revizora i Izvještaj o radu Agencije za elektronske medije za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-12/3

EPA 164 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

24.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu i Finansijskih iskaza sa izvještajem o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza Agencije za nadzor osiguranja za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

Z A K L J U Č A K

Usvaja se Izvještaj o radu Agencije za nadzor osiguranja za 2012. godinu.

Prihvataju se Finansijski iskazi sa Izvještajem o izvršenoj reviziji iskaza Agencije za nadzor osiguranja za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-15/3

EPA 167 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

25.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu i Finansijskog izvještaja Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

ZAKLJUČAK

Prihvata se Izvještaj o radu i Finansijski izvještaj Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-36/3

EPA 283 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

26.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Finansijskog izvještaja sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

ZAKLJUČAK

Prihvata se Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-38/3

EPA 289 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

27.

Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu i Finansijskog izvještaja Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2012. godinu, dana 23. decembra 2013. godine, usvojila je

Z A K L J U Č A K

Usvaja se Izvještaj o radu i Finansijski izvještaj Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2012. godinu.

Broj: 00-72/13-43/2

EPA 330 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

28.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na osmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2014. godinu, dana 27. decembra 2013. godine, usvojila je

ZAKLJUČKE

1. Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da sagleda mogućnost da iz sredstava Kapitalnog budžeta za 2014. godinu opredijeli neophodna sredstva za izgradnju zgrade Skupštine opštine u novoosnovanoj opštini Petnjica.

2. Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da, do 30. juna 2014. godine, sačini analizu ostvarenja budžetskih prihoda u odnosu na prihode planirane budžetom za 2014. godinu i o tome podnese izvještaj Skupštini.

U slučaju da se ostvari povećanje planiranih poreskih prihoda u odnosu na rashode za prvih pola godine, Vlada će predložiti mjere u cilju povećanja izdataka za socijalna izdavanja, dječije dodatke, tuđu njegu i pomoć, lične invalidnine, subvencije za električnu energiju za domaćinstva sa najnižim primanjima, otpremnine za tehnološke viškove po osnovu pravosnažnih rješenja Fonda rada i ostala prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Broj: 33/13-7/73

EPA 338 XXV

Podgorica, 27. decembar 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

29.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na šestoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, povodom razmatranja Predloga odluke o prihvatanju Aneksa ugovora o dugoročnom zakupu zemljišta, zaključen između Vlade Crne Gore i konzorcijuma Northstar D.O.O Podgorica i Equest capital limited Jersey, UK, dana 27. decembra 2013. godine, usvojila je

ZAKLJUČAK

U cilju zaštite interesa države Crne Gore u izvršenju Ugovora zaključenog između Vlade Crne Gore i konzorcijuma Northstar d.o.o. Podgorica i Equest capital limited Jersey, UK i ANEKSA UGOVORA O DUGOROČNOM ZAKUPU ZEMLJIŠTA, ZAKLJUČENOG IZMEĐU VLADE CRNE GORE I KONZORCIJUMA NORTHSTAR D.O.O. PODGORICA I EQUEST CAPITAL LIMITED YERSEY, UK, Skupština Crne Gore preporučuje Vladi da, pravo investitora (konzorcijuma), a tiče se člana 2 tačka 1 Aneksa Ugovora gdje konzorcijum/ treća strana izvođač ima pravo da registruje svojину na toj zgradi/ vili i zemljištu ispod ili u funkciji vile, uslovi izgradnjom hotela. Dok se ne ispune ti uslovi ta imovina može biti samo predmet dugoročnog zakupa, a ne promjene svojine.

Broj: 00-72/13-41/9

EPA 320 XXV

Podgorica, 27. decembar 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

30.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. novembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI ZA OTUĐENJE
NEPOKRETNOSTI KOJA PRIPADA GLAVNOM GRADU PODGORICA**

1. Daje se prethodna saglasnost Glavnom gradu Podgorica za otuđenje nepokretnosti i to:

- urbanističke parcele broj 117, površine 1.637m², koju čini katastarska parcela broj 3234/3, upisana u listu nepokretnosti broj 1684, KO Doljani, u zahvatu DUP-a "Zlatica B" - Izmjene i dopune, po procijenjenoj vrijednosti od 129,00€m².

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-2654/4

Podgorica, 21. novembra 2013. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

31.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. novembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI ZA OTUĐENJE
NEPOKRETNOSTI KOJE PRIPADAJU OPŠTINI TIVAT**

1. Daje se prethodna saglasnost Opštini Tivat za otuđenje nepokretnosti i to: urbanističke parcele broj 36, u bloku "B", u zahvatu Detaljnog urbanističkog plana "Tivat - Centar", koja odgovara dijelu katastarske parcele broj 3411, površine 574m², upisane u listu nepokretnosti broj 264, KO Tivat, Opština Tivat, po procijenjenoj vrijednosti od 483,00 € po m².

2. Odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-2647/ 4

Podgorica, 21. novembra 2013. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

32.

Na osnovu člana 109 tačka 1 Zakona o sudovima („Službeni list RCG“, br. 5/02 i 49/04 i „Službeni list CG“ br. 22/08, 39/11 i 46/13), po prethodno pribavljenom mišljenju Sudskog savjeta, Ministarstvo pravde donijelo je

IZMJENE I DOPUNE SUDSKOG POSLOVNIKA

Član 1

U Sudskom poslovniku („Službeni list CG“, br. 26/11 i 44/12) u članu 21 stav 4 riječi: „U sudovima u kojima postoje uslovi za vođenje upisnika u elektronskom obliku,“ brišu se.

Član 2

U članu 33 stav 5, članu 156, članu 160 stav 3, članu 173 stav 3, članu 219 stav 8 i članu 408 stav 2 riječi: „u sudovima koji koriste Pravosudni informacioni sistem“ brišu se.

Član 3

Član 48 briše se.

Član 4

U članu 71 stav 1 mijenja se i glasi:
„Predsjednik suda dostavlja godišnji raspored poslova administratoru sistema, najkasnije do 15. januara za tekuću godinu.“
U stavu 2 riječi: „31. decembra“ zamjenjuju se riječima: „20. januara“.

Član 5

U članu 93 stav 1 mijenja se i glasi:
„Dozvolu za razgledanje predmeta u sudovima izdaje sudija, odnosno predsjednik vijeća, a za završene predmete predsjednik suda.“
Stav 2 mijenja se i glasi:
„Ako postoje tehnički i drugi uslovi sud može licima koja su ovlašćena da razgledaju i kopiraju spise omogućiti uvid u određene podatke u predmetu pomoću posebnog modula za pregledanje podataka.“

Član 6

U članu 95 stav 1 riječi: „Ako se rad suda vodi na računaru može se izdati izvod iz upisnika“ zamjenjuju se riječima: „Obavještenje se može dati i izdavanjem izvoda iz upisnika.“

Član 7

U članu 120 stav 1 riječi: „odnosno pisaćoj mašini“ brišu se.

Član 8

U članu 121 stav 4 mijenja se i glasi:
„Sve odluke i akta donijeta u sudu unose se u Pravosudni informacioni sistem.“

Član 9

U članu 124 stav 4 briše se.

Član 10

U članu 127 stav 5 mijenja se i glasi:

„Obnavljanje spisa zasniva se i na podacima unesenim u Pravosudni informacijski sistem.“

Član 11

U članu 136 stav 2 mijenja se i glasi:

„Službena zabilješka unosi se u Pravosudni informacijski sistem kao posebna vrsta akata, a zatim se štampa, potpisuje i uvezuje u spis“.

Član 12

U članu 153 stav 2 mijenja se i glasi:

„Primljena pismena kojima se osniva novi predmet, upisuju se u odgovarajući upisnik odmah po prijemu, redosljedom kojim su primljena uz naznačenje datuma i časa prijema.“

Stav 4 briše se.

U stavu 5 riječi: „Izuzetno od stava 4 ovog člana“ brišu se.

Dosadašnji stav 5 postaje stav 4.

Član 13

U članu 157 stav 4 riječ „crne“ zamjenjuje se riječju „crvene“.

Stav 5 mijenja se i glasi:

„Stari predmeti su predmeti u kojima je od pokretanja postupka proteklo više od tri godine i koji imaju prioritet u rješavanju.“

Stav 6 briše se.

Član 14

Član 159 briše se.

Član 15

U članu 175 stav 4, članu 176 st. 1 i 3 i članu 181 stav 2 riječi: „ili pisaćom mašinom“ u odgovarajućem padežu brišu se.

Član 16

U članu 202 stav 5 mijenja se i glasi:

„Prilikom izrade odluke istovremeno će se odštampati potreban broj prepisa za stranke i sud. Sudska pisarnica će sravniti prepise i napraviti zabilješku o otpremanju.“

Član 17

U članu 203 stav 3 poslije riječi „primjedbe“ dodaju se zarez i riječi: „odnosno u odgovarajuće polje upisnika u elektronskom obliku“.

Član 18

U članu 204 stav 2 riječi: „ili pisaćom mašinom“ i u stavu 4 riječi: „pisaćom mašinom“ brišu se.

Član 19

U članu 205 stav 1 riječi: „računarom ili pisaćom mašinom“ brišu se.

Član 20

U članu 214 stav 4 mijenja se i glasi:

„Podaci o datumu dostave pismena, datumu pokušaja dostave, razlogu neizvršene dostave i napomene vezane uz dostavu unose se u Pravosudni informacijski sistem.“

Član 21

U članu 215 stav 2 mijenja se i glasi:

„Podaci o kretanju spisa nastaju kao rezultat dostave pismena pomoću Pravosudnog informacijskog sistema koji prikazuju hronološki kretanje spisa, uključujući datum slanja i potvrde prijema i organizacionu jedinicu koja šalje i koja prima pismo.“

Član 22

U članu 223 stav 2 mijenja se i glasi:

„Ako se predmet privremeno dostavlja drugom sudu, drugim organizacionim jedinicama suda ili drugom organu, u rubriku za primjedbe u upisniku, odnosno u odgovarajuće polje upisnika u elektronskom obliku, upisuje se kad i kome je predmet dostavljen.“

Član 23

U članu 243 poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„Upisnici u elektronskom obliku i pomoćne knjige vode se u skladu sa programskim rješenjem Pravosudnog informacijskog sistema.“

Dosadašnji stav 5 postaje stav 6.

Član 24

U članu 244 stav 4 riječi: „mogu se voditi“ zamjenjuju se riječima: „vode se“.

Član 25

U članu 248 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„Pogrešni upisi u upisnicima u elektronskom obliku ispravljaju se prema programskom rješenju Pravosudnog informacijskog sistema.“

Član 26

U članu 249 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„Predmeti u upisnicima u elektronskom obliku razvode se kao završeni prema programskom rješenju Pravosudnog informacijskog sistema.“

Član 27

U članu 261 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:

„3) Upisnik za predmete vraćene na ponovni postupak po ustavnoj žalbi „UŽ“ (obrazac broj 52).“

Član 28

Član 262 mijenja se i glasi:

„Osnovni sudovi vode upisnike za:

- krivične predmete, i to za:

- 1) predmete sudije za istragu „Kri“ (obrazac broj 18),
- 2) pripremni postupak prema maloljetnicima „Kim“ (obrazac broj 19),
- 3) prvostepene krivične predmete „K“ (obrazac broj 20),
- 4) predmete u krivičnom postupku prema maloljetnicima „Km“ (obrazac broj 21),
- 5) izdavanje uvjerenja o vođenju krivičnog postupka „Ku“ (obrazac broj 22),
- 6) predmete pomilovanja „Kp“ (obrazac broj 23),
- 7) predmete kontrole optužnice „Kvo“ (obrazac broj 23a),
- 8) ostale predmete krivičnog vijeća van glavnog pretresa „Kv“ (obrazac broj 24),
- 9) razne krivične predmete prema maloljetnicima „Krm“ (obrazac broj 22),
- 10) razne krivične predmete „Kr“ (obrazac broj 22),
- 11) izvršenje krivičnih sankcija „lks“ (obrazac broj 25);

- građanske predmete i to za:

- 1) parnične predmete „P“ (obrazac broj 26),
- 2) parnične predmete male vrijednosti „Mal“ (obrazac broj 27),
- 3) platne naloge „Pl“ (obrazac broj 28),
- 4) predmete izvršenja na osnovu izvršne isprave „I“ (obrazac broj 29),
- 5) predmete izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave „Iv“ (obrazac broj 29a),
- 6) predmete po prigovoru na rješenje o izvršenju „Ip“ (obrazac broj 29b),
- 7) predmete ostavina „O“ (obrazac broj 30),
- 8) složene vanparnične predmete „Rs“ (obrazac broj 31),
- 9) predmete pravne pomoći „Pom“ i „Pom-I“ (obrazac broj 32),
- 10) predmete zadržavanja lica u zdravstvenoj ustanovi „Os“ (obrazac broj 33),
- 11) ovjere „Ov“ i „Ov I“ (obrazac broj 34),
- 12) ovjere isprava namijenjenih za upotrebu u inostranstvu „Ov-i“ i „Ov-x“ (obrazac broj 34),
- 13) razne građanske i vanparnične predmete „R“ (obrazac broj 38).“

Član 29

Član 263 mijenja se i glasi:

„Viši sudovi vode spisnike za:

- krivične predmete, i to za:

- 1) predmete u kojima postupa sudija za istragu „Kri“ (obrazac broj 18),
- 2) pripremni postupak prema maloljetnicima „Kim“ (obrazac broj 19),
- 3) prvostepene krivične predmete „K“ (obrazac broj 20),
- 4) krivični postupak prema maloljetnicima „Km“ (obrazac broj 21),
- 5) razne krivične predmete maloljetnika „Krm“ (obrazac broj 22),
- 6) razne krivične predmete „Kr“ (obrazac broj 22),
- 7) predmete pomilovanja „Kp“ (obrazac broj 23),
- 8) predmete kontrole optužnice „Kvo“ (obrazac broj 23a),
- 9) ostale predmete krivičnog vijeća van glavnog pretresa „Kv“ (obrazac broj 24),
- 10) predmete po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 ZKP „Kvž“ (obrazac broj 23b),
- 11) predmete pravne pomoći „Pom“ i „Pom-I“ (obrazac broj 32),
- 12) drugostepene krivične predmete „Kž“ (obrazac broj 35),
- 13) drugostepene krivične predmete u postupku prema maloljetnicima „Kžm“ (obrazac broj 36);

- predmete specijalizovanog odjeljenja, i to za:

- 1) predmete u kojima postupa sudija za istragu „Kri-S“ (obrazac broj 18),
- 2) prvostepene krivične predmete „K-S“ (obrazac broj 20),
- 3) predmete kontrole optužnice „Kvso“ (obrazac broj 23a),
- 4) ostale predmete krivičnog vijeća van glavnog pretresa „Kv-S“ (obrazac broj 24);
- građanske predmete, i to za:
 - 1) drugostepene parnične predmete „Gž“ i drugostepene parnične predmete u privrednim sporovima „Pž“ (obrazac broj 37),
 - 2) razne građanske i vanparnične predmete „R“ (obrazac broj 38).“

Član 30

U članu 264 poslije tačke 4 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

- „4a) predmete izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave „lv“ (obrazac broj 29a),
- 4b) predmete po prigovoru na rješenje o izvršenju „lp“ (obrazac broj 29b).“

Član 31

U članu 265 poslije tačke 4 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

- „4a) predmete po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 Zakonika o krivičnom postupku „Kvž“ (obrazac broj 23b),
- 4b) predmete po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 Zakonika o krivičnom postupku, u predmetima iz nadležnosti specijalizovanog odjeljenja „Kvsž“ (obrazac broj 23b).“

Član 32

U članu 267 tačka 12 briše se.

Član 33

Član 271 mijenja se i glasi:

„U upisnik „Kim“ upisuju se predmeti u kojima postupa sudija za maloljetnike u izviđaju i pripremnom postupku prema maloljetnicima.“

Član 34

Član 275 mijenja se i glasi:

„U upisnik „Kvo“ upisuju se predmeti u kojima povodom kontrole optužnice odlučuje vijeće.

U upisnik „Kv“ upisuju se svi ostali predmeti u kojima rješava vijeće van glavnog pretresa ukoliko se ne upisuju u upisnik „Kž“, „Kp“ ili „Kvo“.

U upisnik „Kvso“ upisuju se predmeti organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u kojima povodom kontrole optužnice odlučuje vijeće.

U upisnik „Kvs“ upisuju se svi ostali predmeti organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u kojima rješava vijeće van glavnog pretresa, ukoliko se ne upisuju u upisnik „Kžs“ ili „Kvso“.

Član 35

Poslije člana 276 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 276a

U upisnik „Kvž“ upisuju se krivični predmeti u kojima se rješava po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 Zakonika o krivičnom postupku.

U upisnik „Kvsž“ upisuju se krivični predmeti organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u kojima se rješava po žalbi na rješenje vijeća iz člana 24 stav 7 Zakonika o krivičnom postupku.“

Član 36

Član 289 mijenja se i glasi:

„U upisnik „I“ upisuju se predmeti izvršenja kod osnovnih i privrednih sudova na osnovu izvršne isprave i predmeti po predlozima za obezbjeđenje potraživanja prije pokretanja parnice.“

Član 37

Poslije člana 289 dodaju se dva nova člana koja glase:

„Član 289a

U upisnik „Iv“ upisuju se kod osnovnih i privrednih sudova predmeti izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave.

Član 289b

U upisnik „Ip“ upisuju se kod osnovnih i privrednih sudova predmeti izvršenja na rješenja donijeta u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju.“

Član 38

Poslije člana 307 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 307a

U upisnik „Už“ upisuju se predmeti vraćeni na ponovni postupak po ustavnoj žalbi i označavaju se tako što se uz oznaku „Už“ dodaje i ranija oznaka tog predmeta (npr. Už-Rev; Už-Kž; Už-Ip i sl.).“

Član 39

U članu 406 stav 1 riječi: „mogu koristiti“ zamjenjuju se riječju „koriste“.

U stavu 2 riječi: „,po pravilu,“ brišu se.

Član 40

U članu 407 stav 1 riječi: „mogu koristiti“ zamjenjuju se riječju „koriste“.

Član 41

Poslije obrasca broj 23 dodaju se dva nova obrasca koji glase:

UPISNIK
za predmete kontrole optužnice „Kvo“ i „Kvso“
(čl. 262 i 263)
(Format: 300x350 mm)

Redni broj	Datum dostavljanja optužnice vijeću	Odluka vijeća								
		Otklanjanje nedostataka	Dopuna istrage	Sprovođenje istrage	Sudiji za istragu	Oglašavanje nenadležnim	Obustava postupka	Odbačaj optužnice	Optužnica potvrđena	Izdvajanje spisa
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Žalilac i datum žalbe	Odluka po žalbi	Datum pravosnažnosti	Pritvor			Primjedbe
			Određivanje	Produženje	Ukinjanje	
12	13	14	15	16	17	18

UPUTSTVO O NAČINU VOĐENJA UPISNIKA ZA PREDMETE KONTROLE OPTUŽNICE

Ovaj upisnik vode osnovni i viši sudovi.

U ovaj upisnik evidentiraju se optužnice dostavljene vijeću radi kontrole i potvrđivanja.

U kolone 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11 upisuje se znak „x“ u zavisnosti od toga kakvu je odluku donijelo vijeće.

U kolonu 12 upisuje se datum žalbe na odluku vijeća povodom kontrole optužnice i ime i prezime i svojstvo lica koje podnosi žalbu odnosno naznaku da je žalbu uložio državni tužilac.

U kolonu 13 upisuje se odluka višeg suda povodom žalbe na odluku iz kolone 3 do 11.

U kolonu 14 upisuje se datum kad je rješenje povodom kontrole optužnice postalo pravosnažno.

Kolone 15, 16, 17 i 18 popunjavaju se na način što se u odgovarajuću kolonu upisuje datum kad je vijeće povodom kontrole optužnice odredilo, ukinulo ili produžilo pritvor.

UPISNIK

za predmete po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 ZKP-a „Kvž“ i predmete po žalbi na rješenja vijeća iz člana 24 stav 7 ZKP-a u predmetima iz nadležnosti specijalizovanih odjeljenja „Kvsž“
(Član 265)
(Format: 260x380 mm)

Broj i datum	Odluka koja se pobija		Okrivljeni	Žalilac					Datum sjednice vijeća	Odluka			Predmet vraćen	Primjedbe
	Oznaka odluke	Predmet pobijane odluke		Okrivljeni	Tužilac			Drugo lice		Potvrđena	Ukinuta	Preinačena		
					Državni	Privatni	Oštećeni							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

UPUTSTVO O NAČINU VOĐENJA UPISNIKA ZA PREDMETE PO ŽALBI NA RJEŠENJA VIJEĆA IZ ČLANA 24 STAV 7 ZKP-a

Ovaj upisnik vode viši sudovi i Apelacioni sud.

U ovaj upisnik evidentiraju se predmeti u kojima viši sudovi rješavaju u drugom stepenu protiv odluka vijeća iz člana 24 stav 7 ZKP-a osnovnih sudova odnosno u kojim Apelacioni sud rješava u drugom stepenu protiv odluka vijeća iz člana 24 stav 7 ZKP-a viših sudova.

Ako je protiv iste odluke izjavljeno više žalbi sve žalbe upisuju se pod jednim rednim brojem.

U kolonu 2 upisuje se oznaka prvostepene odluke koja se pobija žalbom.

U kolonu 3 upisuju se podaci o čemu je odlučivano u prvom stepenu (npr. određivanje statusa svjedoka saradnika, odluke povodom kontrole optužnice, odluka o trajnom oduzimanju imovine itd.).

U kolonu 4 upisuje se ime i prezime, odnosno naziv svih okrivljenih bez obzira da li su svi izjavili žalbu. Ime se podcrtava crvenom bojom.

U kolonu 5 upisuje se ime i prezime okrivljenog koji je izjavio žalbu.

U kolone 6, 7 i 8 upisuju se ime, prezime odnosno naziv tužioca koji je podnio žalbu.

U kolone 11, 12 i 13 upisuje se znak „x“ zavisno od odluke koja je donijeta.“

Član 42

Poslije obrasca broj 29 dodaju se dva nova obrasca koji glase:

UPISNIK
za predmete izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave „Iv“
(čl. 262 i 246)
(Format: 280x300 mm)

Redni broj	Datum prijema	Sudija	Prezime ime i opština		Predloženo izvršenje	Odluka			Izjavljen prigovor	Postupak dovršen			Primjedba
			Izvršni povjerilac	Izvršni dužnik		Izvršenje dozvoljeno	Predlog odbijen	Predlog odbačen		Sprovedenim izvršenjem	Obustavom postupka	Na drugi način	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

UPUTSTVO O NAČINU VOĐENJA UPISNIKA ZA PREDMETE IZVRŠENJA NA OSNOVU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Ovaj upisnik vode osnovni i privredni sudovi.

U ovaj upisnik evidentiraju se predmeti izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave.

U kolonu 6 upisuje se vrsta predloženog izvršenja onako kako je označeno u predlogu za izvršenje (npr. izvršenje na pokretnim stvarima, izvršenje na novčanom potraživanju itd.).

Kolone 7, 8 i 9 popunjavaju se na način što se u odgovarajuću kolonu upisuje znak „X“.

U kolonu 10 upisuje se znak „X“ ukoliko je izjavljen prigovor na rješenje. Ostali podaci o prigovoru upisuju se u „Ip“ upisnik.

Kolone 11, 12 i 13 popunjavaju se na način što se u odgovarajuću kolonu upisuje znak „X“.

UPISNIK
za predmete po prigovoru na rješenje o izvršenju „Ip“
(čl. 262 i 264)
(Format: 280x300mm)

Redni broj i datum	Oznaka i broj prvostepenog rješenja	Izvršni povjerilac	Izvršni dužnik	Podnosilac prigovora	Odluka u prvom stepenu povodom prigovora				Prigovor	Odluka u drugom stepenu povodom prigovora				Pravosnažnost	
					Odbačen	Upućen nadležnom sudu	Usvojen i obustavljeno izvršenje	Usvojen prigovor i ponovo odlučeno o predlogu		Odbačen	Usvojen i obustavljeno izvršenje	Usvojen i vraćen na ponovno odlučivanje	Postupak nastavljen kao po prigovoru na platni nalog		Odbijen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

UPUTSTVO O NAČINU VOĐENJA UPISNIKA ZA PREDMETE PO PRIGOVORU NA RJEŠENJE O IZVRŠENJU

Ovaj upisnik vode osnovni i privredni sudovi.

U ovaj upisnik upisuju se predmeti po prigovoru na rješenje u izvršnom postupku.

Kolone 6, 7, 8 i 9 popunjavaju se na način što se upisuje znak „x“ u odgovarajuću kolonu ukoliko je o prigovoru rješavao sudija koji je donio prvostepeno rješenje.

U kolonu 10 upisuje se znak „x“ kad je na rješenje iz kolona 6, 7, 8 i 9 izjavljen prigovor.

Kolone 11, 12, 13, 14 i 15 popunjavaju se na način što se upisuje znak „x“ u odgovarajuću kolonu kad je o prigovoru rješavalo vijeće.“

Član 43

Obrazac broj 52 mijenja se i glasi:

UPISNIK
za predmete vraćene na ponovni postupak po ustavnoj žalbi „Už“
(član 261)
(Format: 400x 580 mm)

Redni broj	Dan prijema	Oznaka i broj predmeta na koji se odnosi ustavna žalba	Kratak sadržaj odluke Ustavnog suda	Odluka suda	Primjedbe
1	2	3	4	5	6

UPUTSTVO O NAČINU VOĐENJA UPISNIKA ZA PREDMETE VRAĆENE NA
PONOVI POSTUPAK
PO USTAVNOJ ŽALBI

Ovaj upisnik vode svi sudovi.

U upisnik se evidentiraju svi predmeti u kojima je odluka ukinuta odlukom Ustavnog suda po izjavljenoj ustavnoj žalbi.

Predmeti se označavaju tako što se uz oznaku „Už“ dodaje i ranija oznaka tog predmeta (npr. Už-Rev; Už-Kž; Už-lp i sl.).

U kolonu 4 upisuje se podatak da je usvojena ustavna žalba i ukinuta odluka kao i član Konvencije koji je povrijeđen.

U kolonu 5 upisuje se odluka koju je donio sud u ponovnom postupku.“

Član 44

Ove izmjene i dopune Sudskog poslovnika stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 03-13035/13

Podgorica, 31. decembra 2013. godine

Ministar,
Duško Marković, s.r.

33.

Na osnovu člana 6 Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG”, broj 53/11), Ministarstvo ekonomije donijelo je

PRAVILNIK O BEZBJEDNOSTI LIFTOVA *

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se zahtjevi koje moraju da ispunjavaju liftovi i bezbjedonosne komponente liftova za projektovanje, izradu, ugradnju i stavljanje na tržište, sadržina deklaracije o usaglašenosti i tehničke dokumentacije i postupci za ocjenjivanje usaglašenosti.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik primjenjuje se na liftove i bezbjednosne komponente liftova koje su navedene u Prilogu 4 - Spisak bezbjednosnih komponenti liftova, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na:

- 1) uređaje za dizanje čija brzina nije veća od 0,15 m/s;
- 2) uređaje za dizanje na gradilištu;
- 3) žičare uključujući i uspinjače, za javni ili privatni prevoz ljudi;
- 4) liftove posebno projektovane i izrađene za vojnu ili policijsku namjenu;
- 5) uređaje za dizanje iz kojih se obavlja rad;
- 6) rudarsku opremu za dizanje;
- 7) uređaje za dizanje izvođača za vrijeme izvođenja scenskih predstava;
- 8) uređaje za dizanje ugrađene na prevoznim sredstvima;
- 9) uređaje za dizanje povezane sa mašinama i namijenjene isključivo za pristup radnom mjestu, uključujući mjesta održavanja i pregleda na mašinama;
- 10) vozove sa zupčanikom i zupčastvom letvom;
- 11) pokretne stepenice i pokretne pješačke trake.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju slijedeća značenja:

- 1) **lift** je postrojenje sa kabinom koje opslužuje određene nivoe, krećući se duž krutih vođica sa nagibom pod uglom većim od 15 stepeni prema horizontali, odnosno uređaj za dizanje koji se kreće duž utvrđenog stalnog puta iako se ne kreće duž krutih vođica, a namijenjen je za prevoz:
 - lica;
 - lica i tereta;
 - samo tereta ako je kabina dostupna, odnosno ako lice može ući u kabinu bez poteškoća i ako je kabina opremljena upravljačkim komandama postavljenim unutar kabine ili na dohvat ruke lica unutar kabine;

- 2) **kabina** je dio lifta koji služi za podizanje ili spuštanje lica ili tereta;
- 3) **instalater lifta** je preduzetnik ili pravno lice odgovorno za ugradnju i stavljanje lifta na tržište;
- 4) **stavljanje lifta na tržište** je prva isporuka lifta korisniku;
- 5) **bezbjednosna komponenta** je uređaj (uključujući i elektronske uređaje) ili odbojnik dat u Prilogu 4 ovoga pravilnika a koji služi za za sprječavanje pada kabine ili nekontrolisanog kretanja naviše, zabravljivanje vrata voznog okna, ograničenje prekoračenja brzine i akumulaciju kinetičke energije;
- 6) **stavljanje bezbjednosne komponente na tržište** je ugradnja bezbjednosne komponente u lift prije stavljanja lifta na tržište;
- 7) **proizvođač bezbjednosne komponente** je preduzetnik ili pravno lice odgovorno za projektovanje i izradu bezbjednosne komponente;
- 8) **model lift** je reprezentativni lift čija tehnička dokumentacija pokazuje način na koji će biti ispunjeni bitni bezbjednosni zahtjevi za liftove koji odgovaraju model liftu, koji je određen parametrima utvrđenim za taj model i koji koristi iste bezbjednosne komponente;
- 9) **bitni zahtjevi** su zahtjevi koji se odnose na projektovanje i izradu liftova i bezbjednosnih komponenti datih u Prilogu 1 – Bitni zahtjevi za zaštitu zdravlja i bezbjednosti koji se odnose na projektovanje i izradu liftova i bezbjedonosnih komponenti, koji je sastavni dio ovog pravilnika, a koji se odnose na visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbjednosti potrošača i drugih krajnjih korisnika, zaštite imovine, životne sredine, zdravlja i bezbjednosti na radu;

Stavljanje na tržište i u upotrebu

Član 4

Liftovi se mogu stavljati na tržište i u upotrebu samo ako ispunjavaju bitne zahtjeve i ako ne ugrožavaju zdravlje i bezbjednost lica i imovine i ako se koriste u skladu sa predviđenom namjenom.

Bezbjednosne komponente mogu se stavljati na tržište samo ako ispunjavaju bitne zahtjeve i ako su projektovane i izrađene na način da, nakon njihove ispravne ugradnje u lift, omogućavaju da taj lift ne ugrožava zdravlje i bezbjednost lica i imovine i ako se koriste u skladu sa predviđenom namjenom.

Izlaganje

Član 5

Liftovi i bezbjednosne komponente koje nijesu usaglašene sa zahtjevima iz člana 4 ovog pravilnika mogu se izlagati, odnosno pokazivati na sajmovima, izložbama, prezentacijama i drugim sličnim manifestacijama, samo ako je na njima stavljen vidljiv znak koji označava da one nijesu usaglašene sa zahtjevima iz ovog pravilnika i da se neće stavljati na tržište, odnosno da nijesu za prodaju sve dok instalater lifta, proizvođač bezbjednosnih komponenti ili njihov zastupnik ne obezbjedi usaglašenost sa zahtjevima iz ovog pravilnika.

Za vrijeme izlaganja, odnosno pokazivanja liftova i bezbjednosnih komponenti iz stava 1 ovog člana, preduzimaju se odgovarajuće bezbjednosne mjere radi zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbjednosti ljudi, zaštite imovine i životne sredine.

Pretpostavka usaglašenosti

Član 6

Smatra se da liftovi i bezbjedonosne komponente ispunjava bitne zahtjeve ako su projektovani i izrađeni po crnogorskim standardima kojima su prihvaćeni evropski harmonizovani standardi a čija je lista standarda objavljena u »Službenom listu Crne Gore«.

Postupci za ocjenjivanje usaglašenosti bezbjedonosnih komponenti

Član 7

Prije stavljanja na tržište bezbjednosne komponente, proizvođač bezbjednosnih komponenti mora da:

- 1) obezbijedi model bezbjednosne komponente za pregled tipa u skladu sa Prilogom 5A - Pregled tipa, koji je sastavni dio ovog pravilnika i obezbijedi nadgledano ispitivanje bezbjednosne komponente u slučajno odabranim intervalima od strane prijavljenog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u skladu sa Prilogom 10 - Usaglašenost sa tipom na osnovu interne kontrole proizvodnje i nadgledanog ispitivanja bezbjednosnih komponenti u slučajno odabranim intervalima, koji je sastavni dio ovog pravilnika;
- 2) obezbijedi model bezbjednosne komponente za pregled tipa u skladu sa Prilogom 5A i sprovede postupak obezbjeđenja kvaliteta bezbjednosne komponente u skladu sa Prilogom 7 - Obezbeđenje kvaliteta proizvoda, koji je sastavni dio ovog pravilnika,
- 3) sprovede postupak potpunog obezbjeđenja kvaliteta bezbjednosne komponente, u skladu sa Prilogom 8 - Potpuno obezbjeđenje kvaliteta, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Prije stavljanja bezbjednosne komponente na tržište za koju je sproveden jedan od postupaka iz stava 1 ovog člana proizvođač bezbjednosne komponente:

- 1) sačinjava deklaraciju o usaglašenosti za bezbjednosnu komponentu, koja sadrži podatke iz Priloga 2, kao i specifikacije iz Priloga 7, 8 ili 10, u zavisnosti od postupka za ocjenjivanje usaglašenosti koji je izabran koji su sastavni dio ovog pravilnika;
- 2) stavlja znak usaglašenosti na bezbjednosnu komponentu.

Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik čuva primjerak deklaracije o usaglašenosti iz stava 2 tačka 1 ovog člana, deset godina od dana kada je bezbjednosna komponenta poslednji put izrađena.

Postupci za ocjenjivanje usaglašenosti liftova

Član 8

Sva dozvoljena odstupanja između model lifta i liftova izvedenih prema tom modelu moraju biti u tehničkoj dokumentaciji jasno definisana najvećim i najmanjim vrijednostima. Proračunom i/ili projektnom dokumentacijom je dozvoljeno pokazati sličnost opsega opreme radi zadovoljavanja bitnih zahtjeva.

Prije stavljanja lifta na tržište, mora se sprovesti jedan od sledećih postupaka za ocjenjivanje usaglašenosti lifta, i to:

1) ako je lift projektovan u skladu sa liftom za koga je obavljen pregled tipa iz Priloga 5B- Pregled tipa, koji je sastavni dio ovog pravilnika, lift mora da bude izrađen, ugrađen i ispitan primjenom jednog od sledećih postupaka:

- a) završne kontrole iz Priloga 6 - Završna kontrola, koji je sastavni dio ovog pravilnika;

b) obezbjeđenja kvaliteta za liftove iz Priloga 11- Obezbjeđivanje kvaliteta za liftove, koji je sastavni dio ovog pravilnika, ili

c) obezbjeđenja kvaliteta proizvodnje iz Priloga 13- Obezbjeđivanje kvaliteta proizvodnje, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Postupci za ocjenjivanje usaglašenosti iz tačke 1 ovog stava u fazi projektovanja, kao i u fazi izrade, ugradnje i ispitivanja, mogu da budu sprovedeni na istom liftu.

2) ako je lift projektovan u skladu sa model liftom za koji je obavljen pregled tipa iz Priloga 5B, lift mora da bude izrađen, ispitan i ugrađen primjenom jednog od sljedećih postupaka:

a) završne kontrole iz Priloga 6;

b) obezbeđenja kvaliteta za liftove iz Priloga 11;

c) obezbeđenja kvaliteta proizvodnje iz Priloga 13;

3) ako je lift projektovan u skladu sa liftom za koji je primjenjen postupak potpunog obezbjeđenja kvaliteta za liftove iz Priloga 11- Potpuno obezbjeđivanje kvaliteta za liftove, dopunjen pregledom projekta i ako taj projekat nije u potpunosti usaglašen sa crnogorskim standardima iz člana 6 ovog pravilnika, lift mora da bude izrađen, ugrađen i ispitan dodatno, primjenom jednog od sledećih postupaka:

a) završne kontrole iz Priloga 6;

b) obezbjeđenja kvaliteta za liftove iz Priloga 11;

c) obezbjeđenja kvaliteta proizvodnje iz Priloga 13;

4) pojedinačna verifikacija lifta iz Priloga 9 - Pojedinačna verifikacija lifta, koji je sastavni dio ovog pravilnika, koju sprovodi prijavljen tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti,

5) nakon što je za lift sproveden postupak potpunog obezbjeđenja kvaliteta iz Priloga 12 – Obezbjeđivanje kvaliteta proizvodnje, koji je sastavni dio ovog pravilnika, vrši se dopunski pregled projekta, ako projekat nije u potpunosti usaglašen sa crnogorskim standardima iz člana 6 ovog pravilnika.

Lice odgovorno za projektovanje, u slučajevima iz stava 2 tač. 1, 2 i 3 ovog člana, mora da dostavi licu odgovornom za izradu, ugradnju i ispitivanje lifta svu potrebnu dokumentaciju i obavještenja da bi se rad na izradi, ugradnji i ispitivanju obavio na bezbjedan način.

Prijavljeno tijelo

Član 9

Poslove ocjenjivanja usaglašenosti bezbjednosnih komponenti i liftova iz čl. 7 i 8 ovog pravilnika, može da obavlja imenovano tijelo u skladu sa propisom kojim se uređuje način i postupci ocjenjivanja usaglašenosti sa propisanim tehničkim zahtjevima ako je steklo status prijavljenog tijela u EU.

Znak usaglašenosti

Član 10

Na lift i bezbjedonosne komponente, koji ispunjavaju sve bitne zahtjeve, prije stavljanja na tržište, proizvođač ili njegov zastupnik stavlja znak usaglašenosti "CE" u skladu sa propisom kojim se uređuje oblik, sadržaj i izgled znaka usaglašenosti.

Na bezbjedonosnu komponentu, koja ispunjava sve bitne zahtjeve, prije stavljanja na tržište, proizvođač ili njegov zastupnik stavlja znak usaglašenosti "CE" u skladu sa propisom kojim se uređuje oblik, sadržaj i izgled znaka usaglašenosti.

Znak usaglašenosti iz st. 1 i 2 ovog člana, stavlja se u svaku kabinu lifta kao i na svaku bezbjednosnu komponentu, iz Priloga 4 – Pregled tipa, na vidnom mjestu na način

da bude čitljiv i neizbrisiv kako je to navedeno u Prilogu 1 tačka 5, ovog pravilnika, a ako to nije moguće na naljepnici koja je neraskidivo vezana za bezbjednosnu komponentu.

Na bezbjednosnu komponentu ili lift mogu se stavljati i druge oznake, simboli i natpisi, pod uslovom da se time ne smanjuje vidljivost, čitljivost i/ili značenje znaka usaglašenosti iz st. 1 i 2 ovog člana.

Dokumentacija

Član 11

Uz bezbjednosne komponente i liftove koji se stavljaju na tržište Crne Gore, isporučilac je dužan da priloži: uputstvo za upotrebu, uputstvo za održavanje lifta, uputstvo za spašavanje lica iz lifta, kao i odgovarajuću deklaraciju o usaglašenosti.

Uputstva i deklaracija iz stava 1 ovog člana moraju da budu na crnogorskom jeziku.

Izuzetno, ako bezbjednosna komponenta i lift nijesu proizvedeni u Crnoj Gori, uputstva i deklaracija iz stava 1 ovog člana moraju biti prevedeni na crnogorski jezik, radi njihove pravilne i bezbjedne upotrebe.

Zaštitna klauzula

Član 12

Isporuka ili upotreba bezbjedonosnih komponenti ili liftova koji se stavljaju na tržište Crne Gore, koji ispunjavaju zahtjeve iz ovog pravilnika, na koju je stavljen znak usaglašenosti, koju prati sva propisana dokumentacija i koja se koristi u skladu sa predviđenom namjenom ili u uslovima koji se mogu predvidjeti, može se ograničiti ili zabraniti u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Prestanak primjene

Član 13

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o tehničkim normativima za liftove na električni pogon za vertikalni prevoz lica i tereta („Službeni list SFRJ“, br.16/86, 28/89, 22/92 i „Službeni list SRJ“, br. 47/95 i 14/96), Pravilnika o obaveznom atestiranju liftova na električni pogon za vertikalni prevoz lica i tereta i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ“, broj 27/90), Pravilnika o tehničkim normativima za liftove na električni pogon za kosi prevoz lica i tereta („Službeni list SFRJ“, broj 49/86), Pravilnika o obaveznom atestiranju zavrave vrata voznog okna za liftove i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ“, broj 18/91), Pravilnika o obaveznom atestiranju hvatačkog uređaja za liftove i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ“, broj 18/91), Pravilnika o obaveznom atestiranju graničnika brzina za liftove i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ“, broj 18/91), Pravilnika o obaveznom atestiranju odbojnika koji se upotrebljavaju na liftovima i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ“, broj 18/91) i Pravilnika o tehničkim normativima za fasadne liftove na električni pogon („Službeni list SFRJ“, broj 19/86).

Odložena primjena

Član 14

Odredbe čl. 10 do 13 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. januara 2015. godine.

Broj: 01-2156/3

Podgorica, 31. decembra 2013. godine

Ministar,

Vladimir Kavarić, s.r.

* U ovaj pravilnik prenešena je Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 95/16/EC o liftovima od 29. juna 1995. godine

BITNI ZAHTJEVI ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA I BEZBJEDNOSTI KOJI SE ODNOSU NA PROJEKTOVANJE I IZRADU LIFTOVA I BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI

UVODNE NAPOMENE

Obaveze utvrđene bitnim zahtjevima za zaštitu zdravlja i bezbjednosti primjenjuju se samo ako za liftove i bezbjednosne komponente postoji odgovarajuća opasnost kada se upotrebljavaju u uslovima koje je predvidio instalater lifta ili proizvođač bezbjednosne komponente.

Proizvođač bezbjednosne komponente i instalater lifta vrše procjenu opasnosti kako bi utvrdili sve opasnosti koje se odnose na njihove proizvode, kao i da takvu procjenu uzmu u obzir prilikom projektovanja i izrade bezbjednosnih komponenti i liftova.

1 Opšte napomene

1.1 Primjena propisa o bezbjednosti mašina

Za opasnosti koje nijesu obuhvaćene ovim prilogom primjenjuju se bitni zahtjevi zaštiti zdravlja i bezbjednosti propisa o bezbjednosti mašina.

1.2 Kabina lifta

Kabina mora biti projektovana i izrađena tako da ima prostor i čvrstoću za najveći broj lica i nazivnu nosivost lifta koju je podesio instalater lifta.

U slučaju kada su liftovi namijenjeni za prevoz lica, i gde njihove dimenzije to dozvoljavaju, kabina mora biti projektovana i izrađena tako da svojim karakteristikama ne ograničava ili ne ometa pristup i korišćenje hendikepiranim licima i da omogućiti odgovarajuća prilagođavanja da bi se tim licima olakšalo korišćenje lifta.

1.3 Sredstva za nošenje i oslanjanje

Sredstva za nošenje i/ili oslanjanje kabine, njeni priključni djelovi i svi završni djelovi moraju biti izabrani i projektovani na način da obezbijede odgovarajući nivo opšte bezbjednosti i da se na najmanju moguću mjeru smanji rizik od pada kabine, uzimajući u obzir uslove korišćenja, upotrijebljene materijale i uslove proizvodnje.

Kada se užad ili lanci koriste za nošenje kabine, moraju postojati najmanje dva nezavisna užeta ili lanca, svaki sa sopstvenim sistemom pričvršćenja. Ta užad i lanci ne smiju imati spojeve ili upletna mesta, osim kada je to potrebno za pričvršćivanje ili formiranje omče.

1.4 Kontrola opterećenja (uključujući prekoračenje brzine)

1.4.1 Liftovi moraju biti projektovani, izrađeni i ugrađeni na način da se spriječi normalan polazak ukoliko se prekorači nazivna nosivost lifta.

1.4.2 Lift mora biti opremljen uređajem za praćenje i ograničenje brzine.

Ograničenja iz ove tačke se ne odnose na liftove kod kojih se projektom pogonskog sistema sprečava prekoračenje brzine.

1.4.3 Brzi liftovi moraju biti opremljeni uređajima za praćenje i ograničenje brzine.

1.4.4 Liftovi koje pokreće pogonska užetnjača moraju biti projektovani tako da se obezbijedi stabilnost vučnih užadi na užetnjači.

1.5 Pogonski mehanizam

1.5.1 Svi liftovi za prevoz lica moraju da imaju svoje sopstvene pogonske mehanizme. Ovaj zahtjev se ne odnosi na liftove u kojima su protivtegovi zamijenjeni drugom kabinom.

1.5.2 Instalater lifta mora obezbijediti da pogonski mehanizam lifta i pripadajući uređaji nijesu dostupni, osim u hitnim slučajevima i za održavanje.

1.6 Upravljanje

1.6.1 Upravljački uređaj liftova namijenjenih za upotrebu od strane hendikepiranih lica bez pratioca mora biti odgovarajuće projektovan i postavljen.

1.6.2 Funkcija upravljačkog uređaja mora biti jasno označena.

1.6.3 Pozivna kola grupe liftova mogu biti zajednička ili međusobno povezana.

1.6.4 Električna oprema mora biti instalirana i povezana tako da:

- ne može doći do zamjene sa strujnim kolima koja nemaju direktnu vezu sa liftom;
- se napajanje može isključiti pod opterećenjem;
- kretanje lifta zavisi od električnih bezbjednosnih uređaja u posebnom električnom bezbjednosnom kolu;
- greška u električnim instalacijama ne dovodi do opasne situacije.

2 OPASNOSTI PO LICA IZVAN KABINE

2.1 Lift mora biti projektovan i izrađen tako da obezbijedi da je prostor u kome se kreće kabina nedostupan, osim za održavanje ili u hitnim slučajevima. Prije nego što lice uđe u taj prostor, normalna upotreba lifta mora biti onemogućena.

2.2 Lift mora biti projektovan i izrađen tako da se spriječi opasnost od prignječenja kada je kabina u jednom od svojih krajnjih položaja.

Sprečavanje opasnosti iz stava 1 ove tačke će biti postignuto obezbeđivanjem slobodnog prostora ili skloništa izvan krajnjeg položaja.

U određenim slučajevima, posebno u izgrađenim zgradama i objektima koje su već u upotrebi, gde je nemoguće ispuniti uslove iz stava 1 i 2 ove tačke, moguće je na drugi odgovarajući način dokazivati da su izbjegnuti rizici od opasnosti iz ove tačke.

2.3 Stanice na ulazu i izlazu iz kabine moraju biti opremljene vratima voznog okna odgovarajuće mehaničke otpornosti za predviđene uslove korišćenja.

2.4 Uređaj za zabavljanje mora da spriječi u toku normalnog rada:

- pokretanje kabine, bez obzira da li se namjerno aktivira ili ne, osim ako su sva vrata voznog okna zatvorena i zabavljena;
- otvaranje vrata voznog okna kada se kabina još uvijek kreće i nalazi se van propisane zone pristajanja.

2.5 Sva pristajanja sa otvorenim vratima mogu biti dozvoljena u određenim zonama pod uslovom da je brzina pristajanja regulisana.

3 OPASNOSTI PO LICA U KABINI

3.1 Kabina lifta mora da bude u potpunosti zatvorena zidovima, sa obloženim podovima i plafonima, sa izuzetkom ventilacionih otvora, i vratima po cijeloj visini. Ova vrata moraju biti projektovana i ugrađena tako da ako vrata nijesu zatvorena, kabina ne može da se kreće, osim za kretanja iz tačke 2.5 ovog priloga u slučaju da dođe do zaustavljanja kada se vrata otvore.

Vrata kabine moraju da ostanu zatvorena i zabavljena ako lift stane između dva nivoa, gdje postoji rizik od pada između kabine i okna, ili ako ne postoji okno.

3.2 U slučaju nestanka struje ili otkazivanja određenog dijela lifta, lift mora da ima uređaje za sprečavanje slobodnog pada ili nekontrolisanog kretanja kabine nagore.

Uređaj za sprečavanje slobodnog pada kabine mora da bude nezavisan od sredstva za nošenje kabine.

Uređaj iz stava 2 ove tačke mora da bude u mogućnosti da zaustavi kabinu opterećenu nazivnom nosivošću i pri najvećoj brzini, koju određuje instalater lifta. Bilo koje zaustavljanje izazvano dejstvom ovog uređaja ne smije da prouzrokuje usporavanje štetno po lica u liftu bez obzira na uslove opterećenja.

3.3 Odbojnici moraju da budu postavljeni između dna voznog okna i poda kabine.

U slučaju iz stava 1 ove tačke, slobodan prostor iz tačke 2.2 stav 1 ovog priloga mora da se mjeri pri potpuno sabijenim odbojnicima.

Zahtjev iz stava 2 ove tačke se ne odnosi na liftove kod kojih kabina ne može da uđe u slobodan prostor iz tačke 2.2 stav 1 ovog priloga, zbog konstrukcionog rešenja pogonskog sistema.

3.4 Lift mora da bude projektovan i izrađen tako da je nemoguće njegovo pokretanje ako uređaj iz tačke 3.2 ovog priloga nije u radnom položaju.

4 OSTALE OPASNOSTI

4.1 Vrata voznog okna ili vrata kabine, odnosno i jedna i druga vrata, u slučaju da su vrata automatska, moraju da budu opremljena uređajem za sprečavanje rizika od prignječanja pri njihovom kretanju.

4.2 Vrata voznog okna, kada treba da budu u funkciji zaštite zgrade i objekta od požara, uključujući i ona sa staklenim djelovima, moraju da budu otporna na vatru u pogledu njihovog integriteta i svojstava u odnosu na izolaciju suzbijanja plamena i prenosa toplote.

4.3 Protivtegovi se moraju ugraditi tako da se izbjegne bilo kakav rizik od sudara sa kabinom ili pada na kabinu.

4.4 Liftovi moraju da budu opremljeni odgovarajućim sredstvima tako da se omogući da lica zarobljena u kabini mogu da se oslobode i evakuišu.

4.5 Kabine moraju da budu opremljene sredstvima za obostranu komunikaciju koja će omogućavati stalni kontakt sa službom spašavanja.

4.6 Liftovi moraju da budu projektovani i izrađeni tako da, u slučaju da temperatura u motoru prelazi maksimalnu temperaturu koju je odredio instalater lifta, mogu da dovrše kretanja koja su u toku, kao i da odbiju nove komande.

4.7 Kabina mora biti projektovana i izrađena tako da se obezbijedi dovoljno ventilacije za lica u liftu u toku njegovog kretanja, kao i slučaju dužeg zastoja.

4.8 Kabina treba da bude odgovarajuće osvijetljena kad je u upotrebi, kao i kad su vrata otvorena. U svakom slučaju, mora da bude obezbijeđeno nužno osvetljenje kabine.

4.9 Sredstva komunikacije iz tačke 4.5 ovog priloga i nužno osvetljenje kabine iz tačke 4.8 ovog priloga moraju da budu projektovani i izrađeni tako da funkcionišu i bez normalnog napajanja. Njihov period rada treba da bude dovoljno dug da omogući normalano odvijanje postupka spašavanja.

4.10 Upravljačka strujna kola lifta koja se mogu koristiti u slučaju požara treba da budu projektovana i izrađena tako da se može spriječiti zaustavljanje lifta na određenim nivoima i omogući prioritarno upravljanje liftom od strane spasilačkih ekipa.

5 OZNAČAVANJE

5.1 Pored minimalnih zahtjeva koji treba da budu ispunjeni u skladu propisom kojim se uređuje bezbjednost mašina, svaka kabina mora da ima lako vidljivu natpisnu pločicu koja jasno pokazuje nazivnu nosivost u kilogramima i najveći broj putnika koji mogu da se prevezu liftom.

5.2 Ako je lift projektovan tako da omogući licima zarobljenim u kabini da izađu bez pomoći sa strane, odgovarajuća uputstva moraju biti jasna i vidljiva u kabini.

6. UPUTSTVA ZA UPOTREBU

6.1 Bezbjednosne komponente mora da prati uputstvo na crnogorskom jeziku, tako da sklapanje, povezivanje, podešavanje i održavanje mogu da budu sprovedeni efikasno i bezbedno.

6.2 Svaki lift mora da prati dokumentacija sačinjena na crnogorskom jeziku.

Dokumentacija iz stava 1 ove tačke sadrži, naročito:

- uputstvo sa crtežima i šemama neophodnim za normalnu upotrebu koji se odnose na održavanje, kontrolisanje, popravke, periodične preglede i postupke spašavanja iz tačke 4.4 ovog priloga;
- knjigu održavanja u kojoj se bilježe popravke i po potrebi periodični pregledi.

SADRŽINA DEKLARACIJE O USAGLAŠENOSTI

**A. SADRŽAJ DEKLARACIJE O USAGLAŠENOSTI ZA BEZBJEDNOSNE
KOMPONENTE**

Deklaracija o usaglašenosti bezbjednosne komponente mora da sadrži sledeće informacije:

- naziv, odnosno ime ili prezime, sjedište odnosno prebivalište proizvođača bezbjednosnih komponenti;
- gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta njegovog zastupnika;
- opis bezbjednosne komponente, detalje tipa ili serije, kao i serijski broj bezbjednosne komponente (ako postoji);
- bezbjednosnu funkciju bezbjednosne komponente, ako to jasno ne proizilazi iz opisa bezbjednosne komponente;
- godinu proizvodnje bezbjednosne komponente;
- sve bitne zahtjeve sa kojima je usaglašena bezbjednosna komponenta;
- gdje je to odgovarajuće, oznaku primenjenih crnogorskih standarda iz člana 8 ovog pravilnika;
- gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelu u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovedo pregled tipa u skladu sa članom 11 stav 1 tač. 1 i 2 ovog pravilnika;
- gdje je to odgovarajuće, pozivanje na sertifikat o pregledu tipa koji je izdalo prijavljeno tijelo;
- gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelu u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovedo kontrolu proizvodnje u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika;
- gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelu u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovedo kontrolu sistema obezbjeđivanja kvaliteta primenjenog od strane proizvođača u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 3 ovog pravilnika;
- identifikaciju i potpis ovlašćenog lica, odgovornog za izdavanje Deklaracije o usaglašenosti bezbjednosne komponente u ime proizvođača ili njegovog zastupnika.

Ako deklaraciju o usaglašenosti bezbjednosne komponente sačinjava zastupnik proizvođača, pored njegovog poslovnog imena, odnosno imena ili naziva i adrese njegovog sjedišta, obavezno se navodi i poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresa sjedišta proizvođača bezbjednosne komponente.

B. SADRŽAJ DEKLARACIJE O USAGLAŠENOSTI ZA INSTALIRANI LIFT

Deklaracija o usaglašenosti instaliranog lifta mora da sadrži sledeće informacije:

- poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta instalatera lifta;
- opis lifta, detalje tipa ili serije, serijski broj lifta, kao i adresu zgrade ili objekta gdje je lift ugrađen, odnosno mjesto gde je lift ugrađen;

- godinu ugradnje lifta;
- sve odgovarajuće zahtjeve iz ovog pravilnika sa kojima je lift usaglašen;
- gdje je to odgovarajuće, oznaku primijenjenih crnogorskih standarda iz člana 8 Pravilnika o bezbjednosti liftova;
- gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelu u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovelo pregled tipa u skladu sa članom 8 stav 1 tač. 1 i 2 ovog pravilnika; - gdje je to odgovarajuće, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelau u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovelo pojedinačnu verifikaciju lifta u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 4 ovog pravilnika;
- gdje je to potrebno, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenom tijelu u skladu sa posebnim propisom, koje je sprovelo završnu kontrolu lifta u skladu sa članom 10 stav 1 tačka 1 podtačka a i članom 10 stav tačka 2 podtačka a ovog pravilnika;
- gdje je to potrebno, poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta i identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno registarski broj koji se dodjeljuje prijavljenomg tijelu u skladu sa posebnim propisom, sprovelo sistem obezbjeđivanja kvaliteta primijenjen od strane instalatera u skladu sa članom 10 stav 1 tačka 1 podtačka b i članom 10 stav 1 tačka 2 podtačka b ovog pravilnika;
- identifikaciju i potpis ovlašćenog lica, odgovornog za izdavanje Deklaracije o usaglašenosti bezbjednosne komponente u ime instalatera lifta.

SPISAK BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI LIFTOVA

1. Uređaji za zabavljanje vrata voznog okna.
2. Uređaji za sprečavanje pada kabine ili nekontrolisanog kretanja naviše.
3. Uređaji za ograničenje prekoračenja brzine (graničnici brzine).
4. Odbojnici
 - 4.1 Odbojnici koji akumuliraju kinetičku energiju bez prigušenja, ili sa povratnim prigušenjem.
 - 4.2 Odbojnici sa prigušenjem.
5. Bezbjednosni uređaji ugrađeni u cilindre hidrauličnih instalacija kada se ovi uređaji koriste kao uređaji za sprečavanje pada.
6. Elektronski bezbjednosni uređaji u obliku bezbjednosnih prekidača koji sadrže elektronske komponente.

PREGLED TIPA

(Modul B)

A. PREGLED TIPA BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI

1. Pregled tipa je postupak za ocjenjivanje usaglašenosti kojim prijavljeno tijelo utvrđuje i potvrđuje da reprezentativni primjerak bezbjednosne komponente omogućava liftu, u koji je ta komponenta pravilno ugrađena, da zadovolji odgovarajuće zahtjeve iz ovog pravilnika.

2. Zahtjev za pregled tipa podnosi proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik, prijavljenom tijelu po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži:

- poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta proizvođača bezbjednosne komponente, kao i njegovog zastupnika ako je zahtjev podniet od strane zastupnika, i mjesto gde je bezbjednosna komponenta izrađena;

- pismenu izjavu podnosioca da taj zahtjev nije podniet drugom prijavljenom tijelu.

Uz zahtjev iz stava 1 ove tačke, podnosi se:

- tehnička dokumentacija;

- reprezentativni primjerak bezbjednosne komponente, ili se u zahtjevu navodi tačna lokacija na kojoj se nalazi bezbjednosna komponenta, radi njenog ispitivanja. prijavljeno tijelo može od podnosioca zahtjeva zatražiti, uz obrazloženje, dodatne primjerke bezbjednosne komponente;

3. Tehnička dokumentacija mora da omogući ocjenjivanje usaglašenosti bezbjednosne komponente, kao i da omogući da lift, u kome je ta komponenta pravilno ugrađena, ispunjava sve zahtjeve iz ovog pravilnika.

U mjeri, u kojoj je to neophodno radi ocjenjivanja usaglašenosti, tehnička dokumentacija sadrži:

- opšti opis bezbjednosne komponente, uključujući i područje primjene (posebno moguća ograničenja brzine, opterećenja i snage) i uslove (posebno eksplozivne sredine i izloženost vremenskim uslovima);

- konstrukcione i proizvodne crteže ili šeme;

- bitane zahteve koji se uzimaju u obzir i načine na koji će ti zahtevi da budu zadovoljeni (npr. navođenje odgovarajućeg crnogorskog harmonizovanog standarda iz člana 8 ovog pravilnika koji je primijenjen);

- rezultate svih ispitivanja ili proračuna koje je izvršio ili podgovorio proizvođač;

- primjerak uputstva za sklapanje bezbjednosne komponente;

- aktivnosti, odnosno mjere i radnje preduzete u fazi proizvodnje kako bi se obezbijedilo da serijska proizvodnja bezbjednosne komponente bude u skladu sa ispitanom bezbjednosnom komponentom.

4. Prijavljeno tijelo mora da:

- ispita tehničku dokumentaciju da bi procijenilo u kojoj mjeri ona ispunjava postavljene ciljeve;

- ispita bezbjednosnu komponentu radi provjere njene usaglašenosti sa tehničkom dokumentacijom;

- obavi ili obezbijedi obavljanje odgovarajuće provjere i ispitivanja neophodnih da bi se utvrdilo da li rješenja koja je primijenio proizvođač bezbjednosne komponente zadovoljavaju zahtjeve iz ovog pravilnika tako da omogućavaju bezbjednosnoj komponenti da obavi svoju funkciju kada je pravilno ugrađena u lift.

5. Ako je reprezentativni primjerak bezbjednosne komponente u skladu sa odredbama ovog pravilnika koji se na tu komponentu prijenjuju, prijavljeno tijelo izdaje sertifikat o pregledu tipa podnosiocu zahteva za pregled tipa.

Sertifikat iz stava 1 ove tačke mora da sadrži poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta proizvođača bezbjednosne komponente, zaključke provjere, uslove pod kojima je sertifikat važeći i pojedivosti potrebne za prepoznavanje odobrenog tipa.

Ministarstvo nadležno za imenovanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti iz oblasti liftova, nadležni inspektor, kao i druga imenovana tijela mogu, na njihov zahtjev, da dobiju kopiju sertifikata i, na obrazloženi zahtjev, kopiju tehničke dokumentacije o izvršenim ispitivanjima i proračunima.

6. Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik mora pisanim putem da obavijesti prijavljeno tijelo o svim, pa i najmanjim izmjenama, koje je izvršio ili planira da izvrši na odobroj bezbjednosnoj komponenti, uključujući i nova proširenja ili izmjene koje nijesu navedene u originalnoj tehničkoj dokumentaciji (videti prvu alineju tačke 3 ovog priloga). Imenovano tijelo mora da ispita izmjene i obavijesti podnosioca zahteva da li sertifikat o pregledu tipa ostaje važeći.

7. Prijavljeno tijelo mora da dostavi ministarstvu nadležnom za imenovanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti iz oblasti liftova i nadležnom inspektoru, na njihov zahtev, bitne informacije i dokumentaciju u vezi sa:

- izdatim sertifikatima o pregledu tipa;

- povučenim sertifikatima o pregledu tipa.

Prijavljeno tijelo iz stava 1 ove tačke mora da dostavi drugim imenovanim tijelima bitne informacije u vezi sa sertifikatima o pregledu tipa koje je povukao.

8. Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik mora da čuva uz tehničku dokumentaciju primjerke sertifikata o pregledu tipa i prateću dokumentaciju u periodu od deset 10 godina poslije izrade poslednjeg primjerka bezbjednosne komponente.

Ako ni proizvođač bezbjednosne komponente ni njegov zastupnik, nijesu registrovani u Crnoj Gori, lice koje plasira bezbjednosnu komponentu na tržište Crne Gore mora da obezbijedi dostupnost dokumentacije i isprava iz stava 1 ove tačke, u propisanom roku.

B. PREGLED TIPAA ZA LIFTOVE

1. Pregled tipa je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim prijavljeno tijelo utvrđuje i potvrđuje da model lift, odnosno lift za koji nijesu predviđena proširenja niti izmjene, zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika.

2. Zahtjev za Pregled tipa podnosi instalater lifta prijavljeno tijelo po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži:

- poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta instalatera lifta;
- pismenu izjavu podnosioca da takav zahtjev nije podnijet nijednom drugom prijavljeno tijelo;

Uz zahtjev iz stava 1 ove tačke, podnosi se:

- tehnička dokumentacija;
- u zahtjevu se navodi tačna lokacija na kojoj se model lift može pregledati. Model lift koji se pregleda mora da uključi završne djelove i da bude sposoban da opsluži najmanje tri nivoa (gornji, srednji i donji).

3. Tehnička dokumentacija mora da omogući ocjenjivanje usaglašenosti lifta sa zahtjevima iz ovog pravilnika, kao i jasan opis projekta i rada lifta.

U mjeri u kojoj je to neophodno radi sprovođenja ocjenjivanja usaglašenosti, tehnička dokumentacija treba da sadrži:

- opšti opis reprezentativnog model lifta. Tehnička dokumentacija treba jasno da ukazuje na sva moguća proširenja reprezentativnog modela lifta sa neophodnim crtežima i dijagramima;
- projektnu ili tehnološku dokumentaciju (crteži, šeme i sl.);
- bitne zahtjeve koji su uzeti u obzir i načine za njihovo ispunjavanje (npr. odgovarajući harmonizovani crnogorski standardi);
- primjerak dokumentacije o usaglašenosti bezbjednosnih komponenti koje se koriste u proizvodnji lifta;
- rezultate svih ispitivanja ili proračuna koje je obavio ili podgovorio proizvođač;
- primerak uputstva za upotrebu lifta;
- aktivnosti, odnosno mjere i radnje preduzete u fazi instalacije kako bi se obezbijedilo da serijski proizveden lift bude usaglašen sa zahtjevima iz ovog pravilnika.
- neophodne radnje u fazi instalacije kako bi se obezbijedilo da serijski proizveden lift bude u skladu sa odredbama ovog pravilnika.

4. Prijavljeno tijelo mora da:

- pregleda tehničku dokumentaciju da bi procijenilo koliko ta dokumentacija zadovoljava postavljene ciljeve;
- pregleda reprezentativni model lift da bi provjerilo da li je proizveden u skladu sa tehničkom dokumentacijom;
- obavi ili obezbijedi obavljanje odgovarajuće provjere i ispitivanja koja su neophodna da bi se prijavljeno tijelo uvjerilo da rješenja koja je primijenio instalater lifta zadovoljavaju zahtjeve iz ovog pravilnika i omogućavaju da lift bude usaglašen sa tim zahtjevima.

5. Ako je model lift usaglašen sa zahtjevima iz ovog pravilnika, koji se na njega odnose, prijavljeno tijelo mora da izda sertifikat o pregledu tipa podnosiocu zahtjeva.

Sertifikat iz stava 1 ove tačke mora da sadrži poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta instalatera lifta, zaključke provjere, uslove pod kojima je taj sertifikat važeći i pojedinosti potrebne za prepoznavanje odobrenog tipa.

Ministarstvo nadležno za imenovanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti iz oblasti liftova, nadležni inspektor, kao i druga imenovana tijela mogu na zahtjev, da dobiju primerak sertifikata i tehničke dokumentacije o izvršenim ispitivanjima i proračunima.

6. Instalater lifta mora da obavijesti prijavljeno tijelo o svim, pa i najmanjim izmjenama, koje je izvršio ili planira da izvrši na odobrenom liftu, uključujući sva moguća proširenja ili izmjene koja nijesu navedena u originalnoj tehničkoj dokumentaciji.

Prijavljeno tijelo mora da ispita izmjene i obavijesti podnosioca zahtjeva da li sertifikat o pregledu tipa ostaje važeći.

7. Prijavljeno tijelo na zahtjevorganu državne uprave nadležnom za infrastrukturu kvaliteta iz oblasti liftova i nadležnom inspektoru, dostavlja bitne informacije u vezi sa:

- izdatim sertifikatima o pregledu tipa;
- povučenim sertifikatima o pregledu tipa.

Prijavljeno tijelo iz stava 1 ove tačke mora da dostavi drugim imenovanim tijelima bitne informacije u vezi sa sertifikatima o pregledu tipa koje je povukao.

8. Instalater lifta mora da čuva uz tehničku dokumentaciju primjerke sertifikata o pregledu tipa i dodatnu dokumentaciju u periodu od deset godina poslije izrade poslednjeg lifta u skladu sa reprezentativnim model liftom.

Ako prijavljeno tijelo smatra da je to neophodno, to tijelo može da izda dodatni sertifikat o pregledu tipa, pored originalnog primjerka o pregledu tipa, ili da zatraži od instalatera lifta da podnese novi zahtjev za pregled tipa.

ZAVRŠNA KONTROLA

1. Završna kontrola je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim instalater lifta koji ispuni uslove iz tačke 2 ovog priloga obezbjeđuje i izjavljuje da lift koji se stavlja na tržište zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika.

Instalater lifta stavlja oznaku usaglašenosti u kabinu svakog lifta i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti.

2. Instalater lifta preduzima sve potrebne aktivnosti, odnosno radnje ili mjere da obezbijedi da se lift plasira na tržište u skladu sa model liftom opisanim u sertifikatu o pregledu tipa i bitnim zahtjevima za zaštitu zdravlja i bezbjednosti koji se na njega primjenjuju.

3. Instalater lifta čuva primjerak deklaracije o usaglašenosti za lift i sertifikata o završnoj kontroli lifta iz tačke 6 ovog priloga, deset godina od dana kada je taj lift stavljen na tržište.

4. Prijavljeno tijelo, po izboru instalatera lifta obavlja završnu kontrolu lifta koji treba da se plasira na tržište. Odgovarajuća ispitivanja i provjere koji su definisani crnogorskim harmonizovanim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, ili na drugi način definisani u skladu sa ovim pravilnikom, moraju biti sprovedeni kako bi se obezbijedila usaglašenost lifta sa odgovarajućim bitnim zahtjevima ovog pravilnika.

Ispitivanja i provjere iz stava 1 ove tačke, odnose se naročito na:

a) ispitivanje dokumentacije da bi se provjerilo da je lift u skladu sa reprezentativnim model liftom odobrenim u skladu sa Prilogom 5 odjeljak B;

b) rad lifta, kako praznog tako i sa maksimalnim opterećenjem, da bi se provjerila ispravnost ugradnje i rad bezbjednosnih uređaja (krajnji prekidači, uređaji za zabavljanje, itd.),

c) rad lifta kako sa maksimalnim opterećenjem tako i praznog, kako bi se obezbijedilo ispravno funkcionisanje bezbjednosnih uređaja u slučaju prekida napajanja

d) statičko ispitivanje sa 125% nazivnog opterećenja.

Nazivno opterećenje iz stava 2 alineja d) ove tačke jeste ono koje je navedeno u Prilogu 1 tačka 5.

Poslije ispitivanja iz stava 2 ove tačke, prijavljeno tijelo provjerava da li je došlo do deformacije ili pogoršanja koja mogu narušavati korišćenje lifta.

5. Prijavljeno tijelo mora da dobije i sledeće dokumente:

- glavni projekat cijelog lifta;
- crteže i šeme potrebne za završnu kontrolu, posebno šemu upravljačkih kola;
- primjerak uputstva iz tačke 6.2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Prijavljeno tijelo ne može da zahtijeva detaljnije planove ili preciznije informacije od onih koje su mu date, ako takvi planovi ili informacije nijesu potrebne za potvrđivanje usaglašenosti lifta koji će se plasirati na tržište sa model liftom opisanim u sertifikatu o pregledu tipa.

6. Ako lift zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika, prijavljeno tijelo stavlja ili nalaže da se stavi njegov identifikacioni broj, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz

odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom u EU, pored znaka usaglašenosti u skladu sa Prilogom 3, i sačinjava sertifikat o završnoj kontroli u kome se navode sprovedena ispitivanja i provjere.

Prijavljeno tijelo mora da popuni odgovarajuće stranice u kontrolnoj knjizi iz Priloga 1 tačka 6.2 .

Ako prijavljeno tijelo odbije da izda sertifikat o završnoj kontroli, ono mora navesti razloge za odbijanje i preporučiti načine na koje se usaglašenost može postići. Kada instalater lifta ponovo podnese prijavu za završnu kontrolu, podnosi je istom prijavljenom tijelu.

OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA PROIZVODA

(Modul E)

1. Obezbjedivanje kvaliteta proizvoda je postupak kojim proizvođač sigurnosne komponente, koja ispunjava zahtjeve iz tačke 2. ovog priloga, garantuje i izjavljuje da su sigurnosne komponente usaglašene sa tipom koji je opisan u sertifikatu o pregledu tipa i da ispunjavaju zahtjeve ovog pravilnika koji važe za njih, garantuje i izjavljuje da će sigurnosna komponenta lifta u kojem je pravilno montirana, omogućiti ispunjavanje odredbi ovog pravilnika.

Proizvođač sigurnosne komponente ili njegov ovlašćeni zastupnik mora na svaku sigurnosnu komponentu pričvrstiti oznaku CE i sastaviti Izjavu o usaglašenosti. Uz CE oznaku mora biti upisan identifikacioni broj prijavljenog tijela odgovornog za nadzor, kako je i utvrđeno u tački 4.

2. Prilikom završnog pregleda i ispitivanja sigurnosne komponente, proizvođač mora primjeniti odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta, kao što je utvrđeno u tački 3. i mora da bude nadziran, kao što je utvrđeno u tački 4. ovog priloga.

3. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta

3.1. Proizvođač sigurnosne komponente mora da podnese zahtjev za ocjenu svog sistema obezbjeđivanja kvaliteta izabranom prijavljenom tijelu prema sopstvenom izboru.

Zahtjev mora da sadrži:

- sve bitne informacije za razmatrane sigurnosne komponente;
- dokumentaciju o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta;
- tehničku dokumentaciju za odobrene sigurnosne komponente i izvod sertifikata o EC - pregledu tipa.

3.2. U okviru sistema obezbjeđivanja kvaliteta treba svaku sigurnosnu komponentu pregledati i izvršiti odgovarajuća ispitivanja, prema utvrđenim odgovarajućim standardima navedenim u članu 8. ovog pravilnika, ili se moraju sprovesti odgovarajuća ispitivanja, kako bi se obezbjedila njegova usaglašenost sa odgovarajućim zahtjevima ovog pravilnika.

Svi elementi, zahtjevi i tehničke specifikacije usvojene od strane proizvođača bezbjednosnih komponenti moraju da budu dokumentovani na sistematičan i uredan način u obliku pisanih mjera, postupaka i uputstava. Ova dokumentacija sistema obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi opšte razumjevanje programa kvaliteta, planova, poslovnika i zapisa.

Dokumentacija iz stava 2. ove tačke, mora da sadrži odgovarajući opis:

- (1) ciljeva kvaliteta;
- (2) organizacione strukture, odgovornosti i ovlaštenja za rukovodstvo u pogledu kvaliteta bezbjednosne komponente;
- (3) pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni posle proizvodnje;
- (4) načina provjere efikasnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta;
- (5) zapisa o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izveštaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, itd.

3.3. Prijavljeno tijelo mora da ocijeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta (MEST EN ISO 9001) da bi utvrdilo da li taj sistem ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2 ovog priloga.

Ako su zahtjevi iz tačke 3.2 ovog priloga usaglašeni sa odgovarajućim standardima za proizvod iz člana 8 ovog pravilnika, pretpostavlja se da je i sistem obezbjeđivanja kvaliteta usaglašen sa tim zahtevima.

Prijavljeno tijelo, odnosno odgovarajući tim iz tog organa za provjeru ispunjenosti zahtjeva iz tačke 3.2 ovog priloga mora da ima najmanje jednog člana sa iskustvom u ocjenjivanju koji poznaje tehnologije lifta. Postupak ocjenjivanja usaglašenosti mora da uključi posjetu prostorijama proizvođača bezbjednosne komponente.

Posle sprovednog ocjenjivanja usaglašenosti iz stava 3 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je proizvođaču. Uz odluku se dostavljaju zaključci o izvršenoj kontroli.

3.4. Proizvođač bezbjednosne komponente, sačinjava pismenu izjavu kojom se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proističu iz sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Proizvođač bezbjednosne komponente mora da obezbijedi održavanje sistema obezbjeđenja kvaliteta na odgovarajući i efikasan način.

Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik mora da obavještava prijavljeno tijelo koji je odobrilo (sertifikovao) sistem obezbjeđivanja kvaliteta o svakoj namjeri da izvrši neku izmjenu sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo mora da procijeni predložene izmjene i odluči da li izmenjeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta i dalje ispunjava uslove iz tačke 3.2 ovog priloga ili je neophodno ponovno ocenjivanje.

Poslije procjene iz stava 4 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je proizvođaču. Uz odluku se dostavljaju zaključci o kontroli.

4. Nadzor u okviru odgovornosti prijavljenog tijela

4.1. Cilj nadzora je da se prijavljeno tijelo uvjeri da proizvođač bezbjednosne komponente uredno ispunjava obaveze koje proističu iz odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

4.2. Proizvođač bezbjednosne komponente mora, radi nadzora, da dozvoli prijavljeno tijelo pristup mjestima za kontrolu, za ispitivanje i za skladištenje

bezbjednosnih komponenti, kao i da mu obezbijedi sve potrebne informacije, a naročito da mu omogući pristup:

- dokumentaciji sistema obezbjeđivanja kvaliteta;
- tehničkoj dokumentaciji;

- zapisima o kvalitetu, kao što su izvještaji i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, itd.

4.3. Prijavljeno tijelo mora da periodično vrši nadzor odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta kako bi se osiguralo da proizvođač bezbjednosnih komponenti održava i primenjuje sistem obezbjeđivanja kvaliteta i o tome sačinjava izvještaj. Izvještaj o nadzoru se dostavlja proizvođaču bezbjednosne komponente.

4.4. Osim nadzora iz tačke 4.3 ovog priloga, prijavljeno tijelo može da vrši nenajavljene posjete proizvođaču bezbjednosne komponente.

Za vrijeme posjeta iz stava 1 ove tačke, prijavljeno tijelo može da, ako je potrebno, sprovede ispitivanja ili da obezbijedi da se ispitivanja sprovedu u cilju provjere pravilnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo sačinjava izvještaj o nenajavljenoj posjeti i dostavlja ga proizvođaču bezbjednosne komponente, kao i izvještaj o ispitivanju, ako je ono sprovedeno.

5. Proizvođač bezbjednosne komponente mora, u periodu od deset godina poslije proizvedene poslednje bezbjednosne komponente, da obezbijedi na raspolaganje nadležnom organu:

- dokumentaciju iz tačke 3.1, stav 2 alineja tri ovog priloga;
- dokumentaciju o izmjenama sistema obezbeđivanja kvaliteta iz tačke 3.4 stav 2 ovog priloga;
- odluke i izvještaje prijavljenog tijela iz tačaka 3.4, 4.3 i 4.4 ovog priloga.

6. Prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta ili povuklo odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta dostavlja drugim prijavljenim tijelima sve bitne informacije o tome.

POTPUNO OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA

(Modul H)

1. Potpuno obezbjeđivanje kvaliteta je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim proizvođač bezbjednosne komponente, koji zadovoljava uslove iz tačke 2 ovog priloga, obezbjeđuje i izjavljuje da bezbjednosna komponenta zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika koji se odnose na tu komponentu, kao i da bezbjednosna komponenta koja je pravilno ugrađena u lift omogućava da lift zadovolji zahtjeve iz ovog pravilnika.

Proizvođač ili njegov zastupnik moraju staviti oznaku usaglašenosti na svaku bezbjednosnu komponentu i sačiniti deklaraciju o usaglašenosti. Uz oznaku usaglašenosti stavlja se identifikacioni broj prijavljenog tijela, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom, u skladu sa tačkom 4 ovog priloga.

2. Proizvođač bezbjednosne komponente mora da primijeni odobren sistem obezbjeđivanja kvaliteta za projekat, proizvodnju i završnu kontrolu bezbjednosne komponente i ispitivanja iz tačke 3 ovog priloga. Odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta je predmet provjere-kontrole iz tačke 4 ovog priloga.

3. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta

3.1. Proizvođač bezbjednosne komponente mora da podnese zahtjev za ocjenjivanje svog sistema obezbjeđivanja kvaliteta prijavljenom tijelu po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži:

- sve bitne informacije o bezbjednosnoj komponenti;
- dokumentaciju o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta,

3.2. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi usaglašenost bezbjednosne komponente sa zahtjevima iz ovog pravilnika koji se odnose na tu komponentu i omogući da lift u koji je ta komponenta pravilno ugrađena zadovolji zahtjeve iz ovog pravilnika.

Svi elementi, zahtjevi i tehničke specifikacije usvojene od strane proizvođača bezbjednosne komponente moraju da budu dokumentovani na sistematičan i uredan način u obliku pisanih mjera, procedura i uputstava.

Dokumentacija u vezi sa sistemom obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi opšte razumijevanje politike kvaliteta i procedura kao što su programi kvaliteta, planovi, uputstva i zapisi.

Dokumentacija iz stava 3 ove tačke mora, naročito, da sadrži odgovarajući opise:

- ciljeva kvaliteta i organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja za rukovodstvo u pogledu projektovanja i kvaliteta bezbjednosne komponente;
- tehničkih specifikacija, uključujući standarde iz člana 8 ovog pravilnika koji će biti primijenjeni, a ako ti standardi neće biti u potpunosti primijenjeni, način koja će biti korišćen da se obezbijedi da bitni zahtjevi iz ovog pravilnika, koji se odnose na tu komponentu, budu ispunjeni;

- tehnike upravljanja i verifikacije projekta, procesa i sistematskih akcija koje će se koristiti prilikom projektovanja bezbjednosne komponente;
- odgovarajućih tehnika proizvodnje, kontrole kvaliteta i obezbjeđivanja kvaliteta, procesa i sistematske akcije koji će se koristiti;
- pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni prije, za vrijeme i poslije proizvodnje, kao i učestalost kojom će se sprovoditi;
- zapisa o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, itd.
- sredstava za praćenje ostvarenja zahtijevanog kvaliteta projektovanja proizvoda i efikasnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

3.3. Prijavljeno tijelo mora da ocijeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta da bi utvrdio da li taj sistem ispunjava uslove iz člana 3.2 ovog priloga.

Ako su zahtjevi iz tačke 3.2 ovog priloga usaglašeni sa odgovarajućim standardima, pretpostavlja se da je i sistem obezbjeđivanja kvaliteta usaglašen sa tim zahtjevima.

Prijavljeno tijelo, odnosno odgovarajući tim iz tog tijela za provjeru-kontrolu mora da ima najmanje jednog člana sa iskustvom u poznavanju i ocenjivanju tehnologije lifta. Postupak ocenjivanja usaglašenosti mora da uključi posjetu prostorijama proizvođača bezbjednosne komponente.

Posle sprovednog ocenjivanja usaglašenosti iz ovog priloga, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je proizvođaču. Uz odluku se dostavljaju zaključci o izvršenoj provjeri-kontroli.

3.4. Proizvođač bezbjednosne komponente, sačinjava pismenu izjavu kojom se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proističu iz sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Proizvođač bezbjednosne komponente mora da obezbijedi održavanje sistema obezbjeđenja kvaliteta na odgovarajući i efikasan način.

Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik mora da obavještava prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta o svakoj namjeri da izvrši neku izmjenu sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo mora da procijeni predložene izmjene i odluči da li izmijenjeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta i dalje ispunjava uslove iz tačke 3.2 ovog priloga ili je neophodno ponovno ocenjivanje.

Poslije procjene iz stava 4 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je proizvođaču. Uz odluku se dostavljaju zaključci o provjeri-kontroli.

4. Nadzor za koji je odgovorno prijavljeno tijelo

4.1. Cilj nadzora je da se prijavljeno tijelo uvjeri da proizvođač bezbjednosne komponente uredno ispunjava obaveze koje proističu iz odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

4.2. Proizvođač bezbjednosne komponente mora, radi provjere-kontrole, da dozvoli prijavljeno tijelo pristup mjestima za kontrolu, za ispitivanje i za skladištenje bezbjednosnih komponenti, kao i da mu obezbijedi sve potrebne informacije, a naročito da mu omogući pristup:

- dokumentaciji sistema obezbjeđivanja kvaliteta;
- zapisima o kvalitetu predviđenim u dijelu sistema kvaliteta koji se odnosi na projektovanje, kao što su rezultati analiza, proračuni, ispitivanja, itd,
- zapisima o kvalitetu predviđenim u dijelu sistema obezbjeđivanja kvaliteta koji se odnosi na proizvodnju, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja itd.

4.3. Prijavljeno tijelo mora da periodično vrši provjere-kontrole kako bi se uvjerilo da proizvođač bezbjednosne komponente primjenjuje i održava sistem obezbjeđivanja kvaliteta i o tome sačinjava izvještaj. Izvještaj o provjeri-kontroli se dostavlja proizvođaču bezbjednosne komponente.

4.4. Osim provjera-kontrola iz tačke 4.3 ovog priloga, prijavljeno tijelo može da vrši nenajavljene posjete proizvođaču bezbjednosne komponente.

Za vrijeme posjeta iz stava 1 ove tačke, prijavljeno tijelo može da, ako je potrebno, sprovede ispitivanja ili da obezbijedi da se ispitivanja sprovedu u cilju provjere pravilnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo sačinjava izvještaj o nenajavljenoj posjeti i dostavlja ga proizvođaču bezbjednosne komponente, kao i izvještaj o ispitivanju, ako je ono sprovedeno.

5. Proizvođač bezbjednosne komponente mora, u periodu od deset godina poslije izrade poslednje bezbjednosne komponente, da obezbijedi na raspolaganje nadležnom organu:

- dokumentaciju iz tačke 3.1 stav 2, alineja dva ovog priloga;
- dokumentaciju o izmjenama sistema obezbjeđivanja kvaliteta iz tačke 3.4 stav 2 ovog priloga;
- odluke i izvještaje prijavljeno tijelo iz tačaka 3.4, 4.3 i 4.4 ovog priloga.

Ako ni proizvođač bezbjednosne komponente ni njegov zastupnik nijesu registrovani na teritoriji Crne Gore, obavezu da tehničku dokumentaciju stavi na raspolaganje nadležnom organu preuzima lice koje stavlja bezbjednosnu komponentu na tržište Crne Gore.

6. Prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta ili povuklo odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta dostavlja drugim Imenovanim tijelima sve bitne informacije o tome.

7. Dokumentacija i korespondencija vezani za postupke potpunog obezbeđivanja kvaliteta moraju da budu sastavljeni na jednom od službenih jezika države članice EU, u kojoj se nalazi sedište prijavljenog organa, ili na jeziku koji je za njega prihvatljiv.

POJEDINAČNA VERIFIKACIJA LIFTA

(Modul G)

1. Pojedinačna verifikacija lifta je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim instalater lifta obezbjeđuje i izjavljuje da je lift koji se stavlja na tržište i za koji je sačinjen sertifikat o usaglašenosti iz tačke 4 ovog priloga usaglašen sa zahtjevima iz ovog pravilnika. Instalater lifta stavlja znak usaglašenosti u kabinu lifta i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti.

2. Instalater lifta podnosi zahtjev za pojedinačnu verifikaciju lifta prijavljenom tijelu po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži:

- poslovno ime, odnosno ime ili naziv, kao i adresu sjedišta instalatera lifta, kao i adresu-lokaciju zgrade ili objekta gdje je lift instaliran;
- pismenu izjavu da isti zahtjev nije podniet drugom prijavljenom tijelu;
- tehničku dokumentaciju.

3. Cilj dostavljanja tehničke dokumentacije je da se omogući analiza usaglašenosti lifta sa zahtjevima iz ovog pravilnika i razumijevanje projekta, instaliranja i funkcionisanja lifta.

Tehnička dokumentacija mora da sadrži:

- opšti opis lifta;
- projektne i proizvodne crteže i šeme;
- bitne zahteve i primijenjena rešenja za njihovo ispunjenje (npr. crnogorski standardi iz člana 8 ovog pravilnika);
- rezultate svih ispitivanja ili proračuna koje je vršio ili podugovorio instalater lifta;
- primjerak uputstva za upotrebu lifta;
- primjerak sertifikata o pregledu tipa o korišćenim bezbjednosnim komponentama.

4. Prijavljeno tijelo mora da ispita tehničku dokumentaciju i lift i da sprovede odgovarajuće ispitivanja kako je navedeno u odgovarajućim crnogorskim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, ili drugo ekvivalentno ispitivanje, radi potvrđivanja usaglašenosti lifta sa odgovarajućim bitnim zahtjevima iz ovog pravilnika.

Ako lift zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika, prijavljeno tijelo stavlja ili dozvoljava da se stavi njegov identifikacioni broj pored CE oznake, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom u EU, i sačinjava sertifikat o usaglašenosti u kome se navode sprovedena ispitivanja.

Prijavljeno tijelo mora da ispuni odgovarajuće stranice u kontrolnoj knjizi iz Priloga 1 tačka 6.2.

Ako prijavljeno tijelo odbije da izda sertifikat o usaglašenosti, ono mora navesti razloge za odbijanje i preporučiti načine na koje se usaglašenost može postići. Kada instalater lifta ponovo podnese prijavu za pojedinačnu verifikaciju, tu prijavu podnosi istom prijavljenom tijelu.

5. Instalater lifta uz tehničku dokumentaciju, čuva i sertifikat o usaglašenosti u periodu od deset godina od datuma stavljanja lifta na tržište.

**USAGLAŠAVANJE SA TIPOM NA OSNOVU INTERNE KONTROLE PROIZVODNJE I
NADGLEDAJNOG ISPITIVANJA BEZBJEDNOSNIH KOMPONENTI U SLUČAJNO
ODABRANIM INTERVALIMA**

(Modul C)

1. Usaglašenost sa tipom je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik obezbjeđuje i izjavljuje da je bezbjednosna komponenta usaglašena sa tipom opisanim u sertifikatu o pregledu tipa i da ispunjava zahtjeve iz ovog pravilnika koji se odnose na tu komponentu, kao i da omogućava da lift u koji je pravilno ugrađena zadovoljava bitne zahtjeve za zaštitu zdravlja i bezbjednosti iz ovog pravilnika.

Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik stavlja znak usaglašenosti na svaku bezbjednosnu komponentu i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti.

2. Proizvođač bezbjednosne komponente preduzima sve neophodne mjere da osigura da proizvodni proces obezbijedi usaglašenost proizvedene bezbjednosne komponente sa tipom opisanim u sertifikatu o ispitivanju tipa i sa zahtjevima iz ovog pravilnika koji se odnose na tu komponentu.

3. Proizvođač bezbjednosne komponente ili njegov zastupnik čuva primjerak deklaracije o usaglašenosti u periodu od deset godina poslije proizvedene posljednje bezbjednosne komponente.

Ako ni proizvođač bezbjednosne komponente ni njegov zastupnik nijesu registrovani na teritoriji Crne Gore, obavezu da tehničku dokumentaciju stavi na raspolaganje nadležnom organu preuzima lice koje plasira bezbjednosnu komponentu na tržište Crne Gore.

4. Prijavljeno tijelo, izabrano od strane proizvođača bezbjednosne komponente, mora da sprovede ili da obezbijedi da se vrše provjere bezbjednosnih komponenti u slučajno odabranim intervalima. Odgovarajući uzorak gotovih bezbjednosnih komponenti, uzetih na licu mjesta od strane prijavljenog tijela, mora biti pregledan i moraju se obaviti odgovarajuća ispitivanja kako je to navedeno u odgovarajućim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, ili se moraju obaviti druga ekvivalentna ispitivanja radi provjere usaglašenosti proizvodnje sa odgovarajućim zahtjevima iz ovog pravilnika. Ako se tokom provjera utvrdi da jedna ili više bezbjednosnih komponenti nijesu usaglašene, prijavljeno tijelo o mora da preduzme odgovarajuće mjere.

Prilikom provjere bezbjednosnih komponenti, provjeravaju se karakteristike koje se definišu međusobnim sporazumom svih prijavljenih tijela koja sprovode postupak ocjenjivanja usaglašenosti iz ovog priloga, pri čemu se uzimaju u obzir osnovne karakteristike bezbjednosnih komponenti navedenih u Prilogu 4. Proizvođač bezbjednosne komponente stavlja na tu komponentu, u toku procesa proizvodnje, identifikacionih broj prijavljenog tijela, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom, samostalno ili na osnovu uputstva tog tijela, ali uvijek pod njegovom odgovornošću.

5. Dokumentacija i korespodencija koji se odnoce na postupke provjere komponenti u slučajno odabranim intervalima, u tački 4. ovog priloga, moraju da budu na službenom jeziku države članice u kojoj se nalazi sjedište prijavljenog tijela, ili na jeziku koji je za njih prihvatljiv.

OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA ZA LIFTOVE

(Modul E)

1. Obezbjedivanje kvaliteta za liftove je postupak ocjenjivanja usaglašenosti u kome instalater lifta, koji zadovoljava zahtjeve iz tačke 2 ovog priloga, obezbjeđuje i izjavljuje da je instalirani lift u skladu sa tipom koji je opisan u sertifikatu o ispitivanju tipa i da zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika koji se odnose na taj lift.

Instalater lifta stavlja oznaku usaglašenosti na svaki lift i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti. Uz oznaku usaglašenosti stavlja se identifikacioni broj prijavljenog tijela, odgovornog za provjeru-kontrolu iz tačke 4 ovog priloga, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom.

2. Instalater lifta mora da primijeni odobren sistem obezbjeđivanja kvaliteta za završnu kontrolu lifta i ispitivanja iz tačke 3 ovog priloga. Odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta je predmet provjere-kontrole iz tačke 4 ovog priloga.

3. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta

3.1 Instalater lifta mora da preda zahtjev za ocenjivanje svog sistema obezbjeđivanja kvaliteta lifta prijavljenom tijelu po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži:

- sve bitne informacije za predviđene liftove.
- dokumentaciju o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta;
- tehničku dokumentaciju odobrenih liftova i primjerak sertifikata o pregledu tipa.

3.2 U okviru sistema obezbjeđivanja kvaliteta, svaki lift mora da bude ispitan u skladu sa odgovarajućim standardima iz člana 8 ovog pravilnika ili se moraju sprovesti druga ekvivalentna ispitivanja kako bi se obezbijedila usaglašenost sa odgovarajućim bitnim zahtjevima iz ovog pravilnika.

Svi elementi, zahtjevi i tehničke specifikacije usvojeni od strane Instalatera lifta moraju da budu dokumentovani na sistematičan i uredan način u obliku pisanih mjera, postupaka i uputstava. Dokumentacija o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi opšte razumijevanje programa kvaliteta, planova, uputstava i zapisa o kvalitetu.

Dokumentacija iz stava 2 ove tačke mora naročito da sadrži odgovarajući opis:

- a) ciljeva kvaliteta;
- b) organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja rukovodstva u pogledu kvaliteta lifta;
- c) pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni prije plasmana na tržište, uključujući, najmanje, ispitivanja iz Priloga 6 tačka 4 podtačka b).
- d) načina provjere efikasnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta;
- e) zapisa o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, itd.

3.3 Prijavljeno tijelo mora da ocijeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta da bi utvrdilo da li taj sistem ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2 ovog priloga.

Ako su zahtjevi iz tačke 3.2 ovog priloga usaglašeni sa odgovarajućim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, pretpostavlja se da je i sistem obezbjeđivanja kvaliteta usaglašen sa tim zahtjevima

Prijavljeno tijelo, odnosno odgovarajući tim iz tog tijela za provjeru-kontrolu ispunjenosti zahtjeva iz tačke 3.2 ovog priloga mora da ima najmanje jednog člana sa iskustvom u ocjenjivanju predmetne tehnologije lifta. Postupak ocjenjivanja usaglašenosti mora da uključi i posjetu prostorijama Instalatera lifta, kao i posjetu zgradi ili objektu ugradnje lifta.

Posle izvršene provjere-kontrole (sprovedenog ocjenjivanja usaglašenosti) iz stava 3 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku o ocjenjivanju usaglašenosti, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je Instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o izvršenoj provjeri-kontroli.

3.4 Instalater lifta sačinjava pismenu izjavu kojom se obavezuje da će ispunjavati zahtjeve koji proističu iz sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Instalater lifta mora da obezbijedi održavanje sistema obezbjeđenja kvaliteta na odgovarajući i efikasan način.

Instalater lifta mora da obavještava prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta o svakoj namjeri da izvrši neku izmjenu sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo mora da procijeni predložene izmjene i odluči da li izmijenjeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta i dalje ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2 ovog priloga ili je neophodno ponovno ocjenjivanje.

Poslije procjene iz stava 4 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku o ocjenjivanju, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o provjeri-kontroli.

4. Nadzor za koji je odgovorno prijavljeno tijelo

4.1 Cilj nadzora je da se prijavljeno tijelo uvjeri da Instalater lifta uredno ispunjava obaveze koje proističu iz odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

4.2 Instalater lifta mora radi nadzora da dozvoli prijavljenom tijelu pristup mjestima za kontrolu i ispitivanje, kao i da mu obezbijedi sve potrebne informacije, a naročito da mu omogući pristup:

- dokumentaciji o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta;
- tehničkoj dokumentaciji;
- zapisima o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, itd.

4.3 Prijavljeno tijelo mora da periodično vrši provjere-kontrole kako bi se uvjerilo da Instalater lifta održava i primjenjuje sistem obezbjeđivanja kvaliteta i o tome sačinjava izvještaj. Izvještaj o provjeri-kontroli se dostavlja instalateru lifta.

4.4 Osim provjera-kontrola iz tačke 4.3 ovog priloga, prijavljeno tijelo može da vrši i nenajavljene posjete na mjestu instaliranja lifta.

Za vrijeme posjeta iz stava 1 ove tačke, prijavljeno tijelo može da, ako je potrebno, sprovede ispitivanja ili da obezbijedi da se ispitivanja sprovedu u cilju provjere pravilnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta, kao i pravilnog funkcionisanja lifta.

Prijavljeno tijelo sačinjava izvještaj o nenajavljenoj posjeti i dostavlja ga Instalateru lifta, kao i izvještaj o ispitivanju, ako je ono sprovedeno.

5. Instalater lifta mora, u periodu od deset godina poslije instaliranja poslednjeg lifta, da obezbijedi na raspolaganje nadležnom organu:

- dokumentaciju iz tačke 3 stav 3.1 alineja dva ovog priloga;
- dokumentaciju o izmjenama sistema obezbjeđivanja kvaliteta iz tačke 3 stav 3.4 ovog priloga;
- odluke i izvještaje od prijavljenog tijela iz stavova 3.4, 4.3 i 4.4 ovog priloga.

6. Prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta ili povuklo odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta dostavlja drugim prijavljenim tijelima sve bitne informacije o tome.

POTPUNO OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA ZA LIFTOVE

(Modul H)

1. Potpuno obezbjeđivanje kvaliteta je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim Instalater lifta, koji ispunjava uslove iz tačke 2 ovog priloga, obezbjeđuje i izjavljuje da lift zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika koje se odnose na taj lift.

Instalater lifta stavlja znak usaglašenosti na svaki lift i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti. Uz znak usaglašenosti stavlja se identifikacioni broj prijavljenog tijela, odgovornog za sprovođenje nadzora iz tačke 4 ovog priloga, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom.

2. Instalater lifta mora da primijeni odobren sistem obezbjeđivanja kvaliteta za projektovanje, proizvodnju, montažu, instaliranje i završnu kontrolu lifta i ispitivanje iz tačke 3 ovog priloga. Odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta je predmet provjere-kontrole iz tačke 4 ovog priloga.

3. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta

3.1 Instalater lifta mora da podnese zahtjev za ocjenjivanje svog sistema obezbjeđivanja kvaliteta prijavljenom tijelu po svom izboru.

Prijava iz stava 1 ove tačke sadrži sve bitne informacije o liftovima, a posebno informacije koje doprinose razumijevanju odnosa između konstrukcije i funkcionisanja lifta i omogućava ocjenjivanje usaglašenosti sa zahtjevima iz ovog pravilnika.

Uz prijavu iz stava 1 ove tačke, dostavlja se dokumentacija o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta.

3.2 Sistem obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi usaglašenost lifta sa zahtjevima iz ovog pravilnika koji se odnose na taj lift.

Svi elementi, zahtjevi i tehničke specifikacije usvojeni od strane instalatera lifta moraju da budu dokumentovani na sistematičan i uredan način u obliku pisanih mjera, procedura i uputstava. Dokumentacija u vezi sa sistemom obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi opšte razumijevanje procedura kao što su programi, planovi, uputstva i zapisi o kvalitetu.

Dokumentacija iz stava 2 ove tačke, mora, naročito, da sadrži odgovarajući opis:

- ciljeva kvaliteta i organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja menadžmenta u pogledu projektovanja i kvaliteta liftova;
- tehničkih projektnih specifikacija, uključujući standarde iz člana 8 ovog pravilnika koji će biti primijenjeni, a ako ti standardi neće biti u potpunosti primijenjeni, sredstva koja će biti korišćena da se obezbijedi da zahtjevi iz ovog pravilnika koji se odnose na liftove budu ispunjeni;
- tehnika upravljanja i verifikacije projekta, procesa i sistematskih akcija koje će se koristiti prilikom projektovanja liftova;
- pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni pri prijemu materijala, komponenti i podsklopova;
- odgovarajućih tehnika montaže, ugradnje i kontrole kvaliteta, procesa i redovnih aktivnosti akcija koje će se koristiti;

- pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni prije (kontrola uslova ugradnje, vozno okno, prostorija sa mašinskim komandama, itd), za vrijeme i poslije instalacije (uključujući, najmanje, ispitivanja iz Priloga 6 tačka 4 podtačka (2));
- zapisa o kvalitetu, kao što su izveštaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izveštaji o kvalifikacijama uključenog osoblja itd.;
- sredstava za praćenje ostvarenja zahtijevanog kvaliteta projektovanja i instaliranja i efikasnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

3.3 Kontrola projektovanja

Kada projekat nije u potpunosti usklađen sa standardima iz člana 8 ovog pravilnika, prijavljeno tijelo mora da utvrdi da li je projekat u skladu sa odredbama ovog pravilnika i ako jeste, da izda instalateru Sertifikat o pregledu projekta, navodeći ograničenja validnosti sertifikata i dajući podatke potrebne za identifikaciju odobrenog projekta.

3.4 Ocjenjivanje sistema obezbjeđivanja kvaliteta

Prijavljeno tijelo mora da ocijeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta da bi utvrdilo da li taj sistem ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2 ovog priloga.

Ako su zahtjevi iz tačke 3.2 ovog priloga, usaglašeni sa odgovarajućim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, pretpostavlja se da je i sistem obezbjeđivanja kvaliteta usaglašen sa tim zahtjevima.

Prijavljeno tijelo, odnosno odgovarajući tim iz tog tijela za provjeru-kontrolu ispunjenosti zahtjeva iz tačke 3.2 ovog priloga mora da ima najmanje jednog člana sa iskustvom u procjeni predmetne tehnologije lifta. Postupak ocjenjivanja usaglašenosti mora da uključi i posjetu prostorijama Instalatera lifta, kao i posjetu objektu, odnosno mestu ugradnje lifta.

Poslije izvršene provjere-kontrole (sprovedenog ocjenjivanja usaglašenosti) iz stava 3 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku o ocjenjivanju usaglašenosti, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o izvršenoj provjeri-kontroli.

Instalater lifta sačinjava pismenu izjavu kojom se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proističu iz sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Instalater lifta mora da obezbijedi održavanje sistema obezbjeđenja kvaliteta na odgovarajući i efikasan način.

Instalater lifta mora da obavještava prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta o svakoj namjeri da izvrši neku izmjenu sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo mora da procijeni predložene izmjene i odluči da li izmijenjeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta i dalje ispunjava zahtjeve iz tačke 3.2 ili je neophodno ponovno ocjenjivanje. ...

Posle procjene iz stava 8 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o provjeri-kontroli.

4. Nadzor za koji je odgovorno prijavljeno tijelo

4.1 Cilj nadzora je da se prijavljeno tijelo uvjeri da instalater lifta uredno ispunjava obaveze koje proističu iz odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

4.2 Instalater lifta mora radi da dozvoli dozvoli prijavljenom tijelu pristup mjestima za projektovanje, proizvodnju, montažu, instaliranje, pregledanje i skladištenje, kao i da mu obezbijedi sve potrebne informacije, a naročito da mu omogući pristup:

- dokumentaciji sistema obezbjeđivanja kvaliteta;
- zapisima o kvalitetu predviđenim u dijelu sistema obezbjeđivanja kvaliteta koji se odnosi na projektovanje, kao što su rezultati analiza, proračuna, ispitivanja, idr.;
- zapisima o kvalitetu predviđenim u dijelu sistema obezbjeđivanja kvaliteta koji se odnose na nabavku i ugradnju, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja idr.

4.3 Prijavljeno tijelo mora da periodično vrši provjere-kontrole kako bi se uverilo da instalater lifta primjenjuje i održava sistem obezbjeđivanja kvaliteta i o tome sačinjava izvještaj. Izvještaj o provjeri-kontroli se dostavlja instalateru lifta.

4.4 Osim provjera-kontrola iz tačke 4.3 ovog priloga, prijavljeno tijelo može da vrši nenajavljene posjete Instalateru lifta.

Za vrijeme posjeta iz stava 1 ove tačke, prijavljeno tijelo može da, ako je potrebno, sprovede ispitivanja ili da obezbijedi da se ispitivanja sprovedu u cilju provjere pravilnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo sačinjava izvještaj o nenajavljenoj posjeti i dostavlja ga instalateru lifta, kao i izvještaj o ispitivanju, ako je ono sprovedeno.

5. Instalater lifta mora, u periodu od deset godina poslije izrade poslednjeg lifta, da obezbijedi na raspolaganje nadležnom organu:

- dokumentaciju iz tačke 3.2 stav 3 ovog priloga;
- izmjene iz tačke 3.4 ovog priloga;
- odluke i izvještaje od prijavljeno tijelo iz tačaka 3.4, 4.3 i 4.4 ovog priloga. Kada instalater lifta nije registrovan u Crnoj Gori obaveze iz stava 1 ove tačke preuzima prijavljeno tijelo.

6. Prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta, ili povuklo odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta, dostavlja drugim prijavljeno tijelo sve bitne informacije o tome.

7. Dokumentacija i korespodencija koji se odnoce na postupke provjere komponenti u slučajno odabranim intervalima, u tački 4. ovog priloga, moraju da budu na službenom jeziku države članice u kojoj se nalazi sjedište prijavljenog tijela, ili na jeziku koji je za njih prihvatljiv.

OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA PROIZVODNJE

(Modul D)

1. Obezbjedivanje kvaliteta proizvodnje je postupak ocjenjivanja usaglašenosti kojim instalater lifta, koji ispunjava uslove iz tačke 2 ovog priloga obezbjeđuje i izjavljuje da lift zadovoljava zahtjeve iz ovog pravilnika koji se odnose na taj lift.

Instalater lifta stavlja znak usaglašenosti na svaki lift i sačinjava deklaraciju o usaglašenosti. Uz znak usaglašenosti stavlja se identifikacioni broj prijavljenog tijela, odgovornog za nadzor iz tačke 4 ovog priloga, odnosno njegov jedinstveni registarski broj iz odgovarajućeg registra koji se vodi u skladu sa posebnim propisom.

2. Instalater lifta mora da primijeni odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta za proizvodnju, montažu, završnu kontrolu lifta i ispitivanja iz tačke 3 ovog priloga. Odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta je predmet provjere-kontrole iz tačke 4 ovog priloga.

3. Sistem obezbjeđivanja kvaliteta

3.1 Instalater lifta mora da podnese zahtjev za ocjenjivanje svog sistema obezbjeđivanja kvaliteta prijavljenom tijelu po svom izboru.

Zahtjev iz stava 1 ove tačke sadrži sve bitne informacije za liftove.

Uz zahtjev iz stava 1 ove tačke, dostavlja se:

- dokumentacija o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta,
- tehnička dokumentacija odobrenog tipa i primjerak sertifikata o pregledu tipa lifta.

3.2 Sistem obezbjeđivanja kvaliteta mora da obezbijedi usaglašenost lifta sa zahtjevima iz ovog pravilnika koji se odnose na taj lift.

Svi elementi, zahtjevi i tehničke specifikacije usvojeni od strane instalatera lifta moraju da budu dokumentovani na sistematičan i uredan način u obliku pisanih mjera, postupaka i uputstava. Dokumentacija o sistemu obezbjeđenja kvaliteta mora da obezbijedi opšte razumijevanje programa, planova, uputstava za postizanje kvaliteta i zapisa o kvalitetu.

Dokumentacija iz stava 2 ove tačke, mora, naročito, da sadrži odgovarajući opis:

- ciljeva kvaliteta i organizacione strukture, odgovornosti i ovlašćenja za rukovodstvo u pogledu kvaliteta liftova;
- tehnike proizvodnje, kontrole kvaliteta i obezbjeđivanja kvaliteta, procese i sistematske akcije koji će se koristiti;
- pregleda i ispitivanja koji će biti sprovedeni prije, za vrijeme i poslije instaliranja;
- zapisa o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja idr;
- sredstava za praćenje ostvarenja zahtijevanog kvaliteta lifta i efikasnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

3.3 Prijavljeno tijelo mora da ocijeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta da bi utvrdilo da li taj sistem ispunjava zahtjeve iz tačke 3. 2 ovog priloga.

Ako su zahtjevi iz tačke 3.2 ovog priloga usaglašeni sa odgovarajućim standardima iz člana 8 ovog pravilnika, pretpostavlja se da je i sistem obezbjeđivanja kvaliteta usaglašen sa tim zahtjevima.

Prijavljeno tijelo, odnosno odgovarajući tim iz tog tijela za provjeru-kontrolu ispunjenosti zahtjeva iz tačke 3.2 ovog priloga mora da ima najmanje jednog člana sa iskustvom u procjeni predmetne tehnologije lifta. Postupak ocjenjivanja usaglašenosti mora da uključi i posjetu prostorijama Instalatera lifta.

Poslije izvršene provjere-kontrole (sprovedenog ocjenjivanja usaglašenosti) iz stava 3 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku o ocjenjivanju usaglašenosti, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je Instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o izvršenoj provjeri-kontroli.

3.4 Instalater lifta sačinjava pismenu izjavu kojom se obavezuje da će ispunjavati obaveze koje proističu iz sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Instalater lifta mora da obezbijedi održavanje sistema obezbjeđenja kvaliteta na odgovarajući i efikasan način.

Instalater lifta mora da obavještava prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta o svakoj namjeri da izvrši neke izmjene sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo mora da procijeni predložene izmjene i odluči da li izmijenjeni sistem obezbjeđivanja kvaliteta i dalje ispunjava uslove iz tačke 3.2 ovog priloga ili je neophodno ponovno ocjenjivanje.

Poslije procjene iz stava 4 ove tačke, prijavljeno tijelo donosi odgovarajuću odluku o ocjenjivanju, koja mora da bude obrazložena, i dostavlja je instalateru lifta. Uz odluku se dostavljaju zaključci o provjeri-kontroli.

4. Nadzor za koji je odgovorno prijavljeno tijelo

4.1. Cilj nadzora je da se prijavljeno tijelo uvjeri da instalater lifta u potpunosti ispunjava obaveze koje proističu iz odobrenog sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

4.2 Instalater lifta mora radi provjere-kontrole da dozvoli prijavljenom tijelu pristup mjestima za proizvodnju, pregled, montažu, instaliranje, ispitivanje i skladištenje, kao i da mu obezbijedi sve potrebne informacije, a naročito da mu omogući pristup :

- dokumentaciji o sistemu obezbjeđivanja kvaliteta;
- zapisima o kvalitetu, kao što su izvještaji o kontrolisanju i podaci o ispitivanju, podaci o etaloniranju, izvještaji o kvalifikacijama uključenog osoblja, idr.

4.3 Prijavljeno tijelo mora da periodično vrši provjere-kontrole kako bi se uvjerilo da Instalater lifta primenjuje i održava sistem obezbjeđivanja kvaliteta i o tome sačinjava izvještaj. Izvještaj o provjeri-kontroli se dostavlja instalateru lifta.

4.4. Osim provjera-kontrola iz tačke 4.3 ovog priloga prijavljeno tijelo može da vrši nenajavljene posjete instalateru.

Za vrijeme posjeta iz stava 1 ove tačke, prijavljeno tijelo može da, ako je potrebno, sprovede ispitivanja ili da obezbijedi da se ispitivanja sprovedu u cilju provjere pravilnog funkcionisanja sistema obezbjeđivanja kvaliteta.

Prijavljeno tijelo sačinjava izvještaj o nenajavljenoj posjeti i dostavlja ga instalateru lifta, kao i izvještaj o ispitivanju, ako je ono sprovedeno.

5. Instalater lifta mora, u periodu od deset godina poslije izrade poslednjeg lifta, da obezbijedi na raspolaganje nadležnom organu:

- dokumentaciju iz tačke 3.1 stav 2 ovog priloga;
- izmjene iz tačke 3.4 stav 3 ovog priloga;
- odluke i izvještaje od prijavljeno tijelo iz tačke 3.4, 4.3 i 4.4 ovog priloga.

6. Prijavljeno tijelo koje je odobrilo sistem obezbjeđivanja kvaliteta, ili povuklo odobreni sistem obezbjeđivanja kvaliteta, dostavlja drugim prijavljenim tijelima sve bitne informacije o tome.

7. Dokumentacija i korespodencija koji se odnoce na postupke provjere komponenti u slučajno odabranim intervalima, u tački 4. ovog priloga, moraju da budu na službenom jeziku države članice u kojoj se nalazi sjedište prijavljenog tijela, ili na jeziku koji je za njih prihvatljiv.

**MINIMALNI KRITERIJUMI KOJE MORA DA ISPUNI IMENOVANO TIJELO ZA
OCJENJIVANJE USAGLAŠENOSTI DA BI STEKLO STATUS PRIJAVLJIVLJENOG
TIJELA U EU**

1. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, njegov direktor i osoblje odgovorno za obavljanje postupaka verifikacije ne mogu da budu projektant, izvođač, dobavljač ili proizvođač bezbjednosnih komponenti ili instalater liftova koji su predmet ocjenjivanja usaglašenosti, odnosno provjere-kontrole ili pregleda lifta, niti zastupnik bilo koje od ovih strana. Takođe, ovo tijelo, njegov direktor i osoblje odgovorno za ocjenjivanje usaglašenosti, odnosno nadgledanje sistema obezbjeđivanja kvaliteta iz čl. 10 i 11 ovog pravilnika ne mogu biti projektant, izvođač, dobavljač ili proizvođač bezbjednosnih komponenti ili instalater liftova koji su predmet ocjenjivanja usaglašenosti, odnosno provjere-kontrole ili pregleda lifta, niti ovlašćeni predstavnik bilo koje od ovih strana. Oni ne mogu da se uključe, bilo direktno ili kao ovlašćeni predstavnici, u projektovanje, izgradnju, marketing ili održavanje bezbjednosnih komponenti ili instaliranje lifta. Ovo ne isključuje mogućnost razmjene tehničkih informacija između proizvođača bezbjednosnih komponenti ili instalatera lifta i nadležnih organa.

2. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti i njegovo osoblje treba da vrše ocjenjivanje usaglašenosti sa najvišim stepenom profesionalnog integriteta i tehničke sposobnosti, i ne smiju biti pod pritiskom niti izloženi podsticajima, posebno finansijskim, koji bi mogli da utiču na njihove odluke ili rezultate kontrole, posebno od strane lica ili grupe lica koja imaju interes u pogledu rezultata ocjenjivanja usaglašenosti.

3. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora da ima na raspolaganju osoblje i objekte potrebne da ispravno obavlja tehničke i administrativne poslove u vezi sa ocjenjivanjem usaglašenosti, i mora da ima odgovarajuću opremu potrebnu za određenu verifikaciju.

4. Osoblje odgovorno za ocjenjivanje usaglašenosti, odnosno provjeru-kontrolu ili pregled lifta, mora da ima:

- solidnu tehničku i stručnu obuku;
- zadovoljavajuće poznavanje uslova za ispitivanja koje obavlja i odgovarajuće iskustvo u takvom ispitivanju;
- sposobnost da sastavlja uvjerenja, evidencije i izvještaje potrebne za potvrdu obavljenih ispitivanja.

5. Nepristrasnost osoblja koje sprovodi ocjenjivanje usaglašenosti, odnosno provjeru-kontrolu ili pregled lifta, mora da bude zagarantovana. Njihova naknada ne smije da zavisi od broja sprovedenih ispitivanja, odnosno provjera-kontrola ili pregleda liftova ili njihovih rezultata.

6. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora da ima zaključen ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu.

7. Osoblje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti dužno je da čuva kao poslovnu tajnu sve informacije koje dobije prilikom obavljanja poslova ocjenjivanja usaglašenosti, odnosno provjere-kontrole ili pregleda lifta u skladu sa svojim opštim aktom o poslovnoj tajni, ovim pravilnikom i drugim propisima.

34.

Na osnovu člana 14 stav 4 Zakona o metrologiji („Službeni list CG”, broj 79/08) i člana 6 Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG”, broj 53/11), Ministarstvo ekonomije donijelo je

P R A V I L N I K O NEPOMIČNIM REZERVOARIMA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se zahtjevi koje moraju da ispunjavaju nepomični rezervoari (u daljem tekstu: rezervoari), način označavanja, postupak ocjene usaglašenosti, ovjeravanje, vrste i rok ovjeravanja rezervoara.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **rezervoar** je rezervoar, namjenjen skladištenju tečnosti pod atmosferskim pritiskom ili povećanim pritiskom koji se koristi za mjerenje zapremine uskladištene tečnosti u funkciji iz člana 13 Zakona o metrologiji;
- 2) **mjerenje zapremine uskladištene tečnosti** je niz operacija u kojima se koriste i mjerni instrumenti za koje nije potrebno da su neposredno pričvršćeni na rezervoaru;
- 3) kalibracija je niz operacija pomoću kojih se uspostavlja odnos između nivoa tečnosti u rezervoaru i zapremine te tečnosti;
- 4) **nazivna zapremina** je zaokružena vrijednost najveće zapremine tečnosti koja se može skladištiti u rezervoaru pri normalnim uslovima upotrebe;
- 5) **mjerni otvor** je otvor na gornjem dijelu rezervoara, koji omogućava mjerenje nivoa tečnosti;
- 6) **mjerna osa** je osa koja prolazi kroz centar mjernog otvora i namijenjena je za ručno ili automatsko mjerenje nivoa tečnosti i po pravilu je vertikalna, a ako nije mora se izvršiti proračun nagnutosti rezervoara.
- 7) **donja referentna tačka** je polazna tačka za mjerenje nivoa tečnosti (visina 0) i predstavlja presjek mjerne ose sa gornjom površinom donje referentne ravni ili sa dnom rezervoara, ako donja referentna ravan ne postoji;
- 8) **donja referentna ravan** je horizontalna ravan ispod mjerne ose na kojoj se nalazi donja referentna tačka;
- 9) **gornja referentna tačka** je referentna tačka koja se nalazi na osi mjerenja i namijenjena je za proračun visine praznog prostora;
- 10) **prazni prostor** je rastojanje između nivoa površine tečnosti i gornje referentne tačke, mjereno na mjernoj osi;
- 11) **referentna visina** je rastojanje između donje i gornje referentne tačke, mjereno na vertikalnoj osi;
- 12) **maksimalna visina punjenja** je maksimalna visina do koje rezervoar može biti napunjen;
- 13) **mrtvi prostor** predstavlja raznu opremu, cijevi i objekte koji svojim oblikom i položajem utiču na zapreminu rezervoara i može biti pozitivni mrtvi prostor (dovodne i odvodne cijevi) koji povećavaju zapreminu rezervoara i negativni mrtvi prostor (grejna tijela) koji smanjuju zapreminu rezervoara;

- 14) **kalibraciona tabela odnosno zapreminska tabela** (u daljem tekstu: tabela zapremine) je prikaz u obliku tabele ili matematičke funkcije $V(h)$, koji predstavlja odnos između visine nivoa tečnosti h i zapremine tečnosti u rezervoaru V na mjernom području;
- 15) **referentna gustina** je gustina tečnosti u rezervoaru za koju je izračunata tabela zapremine;
- 16) **referentna temperatura** je temperatura koja se uzima u obzir pri proračunu tabele zapremine;
- 17) **mjerni opseg rezervoara** kod rezervoara sa tabelom zapremine se računa od zapremine kod visine 0 (visina 0) do njegove nazivne zapremine (najveća visina punjenja);
- 18) **donja granica tačnosti zapremine** je zapremina ispod koje je greška veća od maksimalno dozvoljene greške, uzimajući u obzir oblik rezervoara i kalibracione metode;
- 19) **zapremina na visini 0** je zapremina tečnosti koja se nalazi između dna rezervoara i donje referentne tačke.

Vrste rezervoara

Član 3

Rezervoari mogu biti:

1) prema obliku:

- vertikalni cilindrični rezervoari,
- horizontalni cilindrični rezervoari,
- sferni rezervoari,
- rezervoari sa paralelnim zidovima.

2) u odnosu na položaj ugradnje:

- podzemni rezervoari,
- djelimično ukopani rezervoari i
- nadzemni rezervoari.

3) prema funkcionalnosti:

- otvoreni rezervoari,
- zatvoreni rezervoari,
- rezervoari s membranskim krovom,
- rezervoari pod pritiskom i
- rezervoari sa plivajućim krovom (samo kod vertikalnih cilindričnih rezervoara).

4) u odnosu na radnu temperaturu tečnosti u rezervoaru:

- rezervoari bez zagrijavanja tečnosti,
- rezervoari sa zagrijavanjem tečnosti sa ili bez termičke izolacije i
- rezervoari sa hlađenjem tečnosti sa ili bez termičke izolacije.

5) prema načinu mjerenja nivoa tečnosti:

- rezervoari sa jednom oznakom nazivne zapremine,
- rezervoari sa nivokaznom cijevi sa mjernim lenjirom ili nivokaznim staklom sa mjernim lenjirom,
- rezervoari sa ručnim očitavanjem (mjerni lenjir ili potopna mjerna traka) i
- rezervoari sa automatskim mjerenjem nivoa tečnosti.

Dozvoljena mjerna nesigurnost

Član 4

Maksimalna dozvoljena proširena mjerna nesigurnost tabele zapremine rezervoara je:

- 1) $\pm 0,2\%$ od zapremine vertikalnih cilindričnih rezervoara kalibrisanih geometrijskom metodom,
- 2) $\pm 0,3\%$ od zapremine horizontalnih ili nagnutih cilindričnih rezervoara kalibrisanih geometrijskom metodom,
- 3) $\pm 0,3\%$ od zapremine rezervoara kalibrisanih korišćenjem volumetrijske metode,

4) $\pm 0,5\%$ od zapremine sfernih rezervoara kalibriranih geometrijskom metodom.

Maksimalna dozvoljena proširena mjerna nesigurnost odnosi se na zapremine date u tabeli zapremine u opsegu između donje granice tačnosti zapremine i nazivne zapremine.

Maksimalna proširena mjerna nesigurnost ne uključuje nesigurnost zapremine na visini 0.

Način izrade rezervoara

Član 5

Rezervoar mora biti izrađen na način da oblik i konstrukcija rezervoara i svih njegovih dijelova i materijala od kojih je napravljen obezbijedi odgovarajuću otpornost rezervoara na atmosferske i druge spoljne uticaje i otpornost na dejstvo tečnosti uskladištene u rezervoaru, a naročito zaštitu od trajnih deformacija koje bi mogle promijeniti njegovu zapreminu prilikom korišćenja.

Rezervoar mora biti opremljen sa odgovarajućim uređajima odnosno konstruisan na način kojim se sprječava gubitak skladištene tečnosti.

Rezervoar mora biti stabilno postavljen na podlogu.

Donja i gornja referentna tačka rezervoara trebaju da budu izgrađene na način da njihova pozicija ostaje stabilna, bez promjena, u odnosu na zapreminu tečnosti ili spoljne uticaje.

Rezervoar mora da ima najmanje jedan mjerni otvor.

Oblik rezervoara mora biti izrađen na način da spriječi formiranje vazdušnih džepova prilikom punjenja ili zaostajanje tečnosti nakon pražnjenja rezervoara.

Pristupi do donje referentne ravni i mogućih mrtvih prostora u ili van rezervoara moraju biti zaštićeni.

Ispitivanje rezervoara se vrši pod pritiskom.

Natpisi i oznake

Član 6

Natpisi i oznake na rezervoaru moraju biti jasni, čitljivi i postavljeni na način da pružaju tačne informacije svim korisnicima nepomičnog rezervoara.

Rezervoar mora imati natpisnu pločicu koja je lako vidljiva i pričvršćena za rezervoar na odgovarajućem mjestu.

Natpisna pločica treba da bude izrađena od materijala otpornih na uslove pod kojima se koristi rezervoar.

Natpisna pločica mora da sadrži sljedeće informacije:

- 1) naziv proizvođača;
- 2) godinu proizvodnje ili rekonstrukcije rezervoara;
- 3) maksimalnu visinu punjenja;
- 4) referentnu visinu;
- 5) tip rezervoara ili identifikacionu oznaku;
- 6) nazivnu zapreminu rezervoara.

Postavljenu natpisnu pločicu na rezervoaru potrebno je zaštititi žigom, osim ako tu pločicu nije moguće ukloniti bez uništenja.

Mjerne jedinice koje se koriste u natpisima i oznakama na rezervoaru moraju biti u skladu sa propisom kojim se uređuje sistem mjernih jedinica u Crnoj Gori.

Pregled rezervoara

Član 7

Postupak pregleda rezervoara obuhvata:

- 1) pregled metroloških uslova iz člana 4 ovog pravilnika,
- 2) pregled tehničke dokumentacije rezervoara,
- 3) ispunjenje tehničkih zahtjeva iz člana 5 ovog pravilnika,

- 4) provjeru natpisa i oznaka iz člana 6 ovog pravilnika,
- 5) kalibraciju rezervoara,
- 6) provjeru zaštitnih oznaka,
- 7) zapisnik sa pregleda rezervoara,
- 8) uvjerenje o ovjeravanju.

Troškovi pregleda i ispitivanja

Član 8

Troškovi pregleda i ispitivanja rezervoara obračunavaju se u skladu sa propisom kojim se utvrđuju visina i način plaćanja naknade iz oblasti metrologije.

Kalibracija rezervoara

Član 9

Kalibracija rezervoara sprovodi se :

- 1) geometrijskom metodom,
- 2) volumetrijskom metodom, ili
- 3) kombinacijom geometrijske i volumetrijske metode.

Prije kalibracije rezervoar mora biti očišćen i ne smije biti pod pritiskom.

Ispunjenje uslova iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje podnosilac zahtjeva za ovjeravanje rezervoara.

Prilikom vršenja kalibracije rezervoara, podnosilac zahtjeva za ovjeravanje rezervoara dostavlja dokumentaciju iz člana 11 stav 3 ovog pravilnika.

Standardne metode za sprovođenje kalibracije rezervoara date su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Ako na zidovima rezervoara ima deformacija (izbočine), koje ne dozvoljavaju upotrebu geometrijskih metoda za kalibraciju cijelog rezervoara, za kalibraciju se mora koristiti kombinacija volumetrijskih i geometrijskih metoda ili samo volumetrijska metoda.

Tabela zapremine važi za tečnosti koje imaju referentnu gustinu.

Za tečnosti sa drugačijim gustinama tabela zapremine se koristi na način dat u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Zapisnik o pregledu rezervoara

Član 10

Prilikom pregleda rezervoara nadležni službenik organa nadležnog za metrologiju sačinjava zapisnik o pregledu rezervoara.

Zapisnik iz stava 1 ovog člana, osim podataka sadržanih u propisu o načinu utvrđivanja ispunjenosti metroloških zahtjeva za zakonska mjerila, mora da sadrži i sljedeće podatke:

- 1) masu plivajućeg krova ili membrane kontakta, ako postoje,
- 2) mjernu nesigurnost u oblasti podizanja plivajućeg krova ili kontakt membrane,
- 3) referentnu visinu vertikalnog rezervoara,
- 4) podatak o položaju mjerne ose,
- 5) rastojanje ispod referentne tačke od dna,
- 6) nazivnu zapreminu,
- 7) zapreminu pri visini 0,
- 8) ugao nagiba rezervoara,
- 9) tabelu zapremina za poznate korake Δh ili za funkciju $V(h)$ sa informacijom da li je uračunat uticaj plivajućeg krova,
- 10) referentnu temperaturu,
- 11) referentnu gustinu tečnosti,

- 12) mjernu nesigurnost tabele zapremine,
- 13) kalibracionu metodu koja se koristi,
- 14) grafičku šemu koja pokazuje položaj mjernih otvora i donje i gornje referentne tačke, ako ih ima,
- 15) grafičku šemu rezervoara sa označenim položajem mjernih otvora i donje i gornje referentne tačke za vertikalne cilindrične rezervoara.

Ovjeravanje rezervoara

Član 11

Na rezervoare se primjenjuje prvo, redovno i vanredno ovjeravanje.

Za ovjeravanje rezervoara podnosi se zahtjev, a svaki rezervoar se mora neposredno ovjeravati.

Uz zahtjev za prvo ovjeravanje rezervoara dostavlja se:

- 1) plan koji sadrži tehnički crtež cijelog rezervoara sa opisom svih komponenti i njihovih dimenzija,
- 2) opis mjernog otvora i donje i gornje referentne tačke, ako ih ima,
- 3) opis položaja mrtve zapremine,
- 4) opis položaja izbočina i udubljenja na stranama rezervoara, gdje one postoje,
- 5) detalji plivajućih krovova, ako ih ima, uključujući i njihove mase,
- 6) detalje o instalaciji opreme za mjerenje nivoa tečnosti u rezervoaru,
- 7) predlog mjesta za zaštitnu oznaku,
- 8) predlog sadržaja natpisne pločice,
- 9) mjesto postavljanja natpisne pločice na rezervoaru,
- 10) rezultate testa rezervoara pod pritiskom na pritisak kao i rezultate testa drugih rezervoara protiv izlivanja tečnosti.

Uz zahtjev za redovno i vanredno ovjeravanje rezervoara dostavlja se grafička šema rezervoara sa označenim položajem mjernih otvora i položajem donjih i gornjih referentnih tačaka za vertikalne rezervoare.

Na postupak redovnog i vanrednog ovjeravanja rezervoara primjenjuje se postupak pregleda iz člana 7 ovog pravilnika, osim u pogledu provjere tehničke dokumentacije rezervoara i ispunjenosti tehničkih zahtjeva iz člana 11 ovog pravilnika koji se odnosi samo na promjene nakon poslednjeg ovjeravanja rezervoara.

Prestanak primjene

Član 12

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o metrološkim uslovima za vertikalne cilindrične rezervoare („Službeni list SFRJ“ broj 3/85).

Stupanje na snagu

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj:0904-2509/4

Podgorica, 25. decembra 2013. godine

Ministar,
dr **Vladimir Kavarić**, s.r.

METODE ZA KALIBRACIJU REZERVOARA

Metode za kalibraciju rezervoara utvrđene su u crnogorskim standardima i to:

ISO 4267-2 Nafta i tečni naftni derivati - Proračun količine nafte - 2 dio: Dinamička mjerenja (ISO 4267-2),

ISO 5024 Nafta i tečni naftni gasovi - Mjerenje - Standardni referentni uslovi,

MEST ISO 4512 Nafta i tečni naftni derivati - Oprema za mjerenje nivoa tečnosti u rezervoarima,

MEST ISO 4269 Nafta i tečni naftni derivati - kalibracija rezervoara za mjerenje nivoa tečnosti - Postupne metode za mjerenje zapremine,

MEST ISO 7507-1 Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija vertikalnih cilindričnih rezervoara - 1 dio: "Strapping" metoda,

MEST ISO 7507-2 Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija vertikalnih cilindričnih rezervoara - 2 dio: Optička linearna referentna metoda,

MEST ISO 7507-3 Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija vertikalnih cilindričnih rezervoara - 3 dio: Optička triangulacija metoda,

MEST ISO 7507-4 Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija vertikalnih cilindričnih rezervoara - 4 dio: Unutrašnja elektro-optička metoda mjerenja dužine,

MEST ISO 7507-5 Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija vertikalnih cilindričnih rezervoara - 5 dio: Spoljašnja elektro-optička metoda mjerenja dužine,

MEST 4269:2001 – Nafta i tečni naftni derivati – Kalibracija rezervoara za mjerenje nivoa tečnosti - dodatne metode za volumetrijska mjerenja,

MEST 12917-1 – Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija horizontalnih cilindričnih rezervoara - 1dio: Manuelna metoda,

MEST 12917-2 – Nafta i tečni naftni derivati - Kalibracija horizontalnih cilindričnih rezervoara - 2 dio: Unutrašnja elektro-optička metoda mjerenja dužine.

POSTUPAK ZA MJERENJE ZAPREMINE TEČNOSTI SKLADIŠTENE U REZERVOARU

Postupak za mjerenje zapremine tečnosti u rezervoaru obuhvata:

- 1) mjerenje prosječne temperature, T , tečnosti koja se nalazi u rezervoaru,
- 2) mjerenje visine slobodnog nivoa tečnosti h na kojoj je zapremina $V_T(h)$ određena na temperaturi T putem vrijednosti navedenih u Tabeli zapremine,
- 3) izbor reprezentativnog uzorka sadržaja rezervoara i na osnovu uzorka određivanje gustine tečnosti ρ_T ,
- 4) ako se temperatura tečnosti pri uzimanju uzorka promijeni na T' (zbog kasnijeg uzimanja uzorka), vrši se konvertovanje gustine tečnosti iz tabele u gustinu tečnosti na temperaturi T .
- 5) Izračunavanje mase tečnosti iz sledeće jednačine:

$$M_T = V_T \times \rho_T$$

iz jednačine za jednakost mase zapremine se izračuna V_0 pri referentnoj gustini ρ_0 prema sledećoj jednačini:

$$V_0 = \frac{V_T \times \rho_T}{\rho_0}$$

35.

Na osnovu člana 6 Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG”, broj 53/11), Ministarstvo ekonomije donijelo je

**PRAVILNIK
O ELEKTRIČNOJ OPREMI NAMIJENJENOJ ZA UPOTREBU U OKVIRU
ODREĐENIH NAPONSKIH GRANICA***

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bitni zahtjevi koje treba da ispunjava električna oprema namijenjena za upotrebu u okviru određenih naponskih granica, pretpostavka usaglašenosti, stavljanje znaka usaglašenosti i druga pitanja od značaja za tu električnu opremu.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik primjenjuje se na električnu opremu namijenjenu za upotrebu u okviru raspona nazivnih izmjeničnih napona između 50 V do 1000 V i u okviru raspona nazivnih istosmjernih napona između 75 V do 1500 V (u daljem tekstu: električna oprema).

Izuzeci od primjene

Član 3

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na:

- 1) električnu opremu namijenjenu za upotrebu u potencijalno eksplozivnim atmosferama;
- 2) električnu opremu namijenjenu za radiologiju i medicinske svrhe;
- 3) djelove električne opreme za teretne liftove i liftove namijenjene za prevoz lica;
- 4) brojače električne energije;
- 5) utikače i utičnice za kućnu upotrebu;
- 6) upravljačke uređaje za električne ograde;
- 7) električnu opremu za namjensku upotrebu na brodovima, avionima i željeznicama koja je usaglašena sa bezbjedonosnim zahtjevima koje su propisale odgovarajuće međunarodne organizacije;
- 8) električnu opremu namijenjenu izvozu u treće zemlje.

Zahtjevi bezbjednosti

Član 4

(1) Električna oprema može se stavljati na tržište samo ako ispunjava bitne zahtjeve bezbjednosti, proizvedena je u skladu sa pravilima dobre prakse u oblasti bezbjednosti proizvoda koja se primjenjuje u Crnoj Gori, i ako ne ugrožava bezbjednost ljudi, domaćih životinja i imovine, pod uslovom da je ispravno ugrađena, održavana i da se koristi za predviđenu namjenu.

(2) Bitni zahtjevi bezbjednosti, iz stava 1 ovog člana, utvrđeni su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Stavljanje na tržište bez ograničenja

Član 5

Električna oprema koja ispunjava zahtjeve propisane ovim pravilnikom stavlja se na tržište bez ikakvih ograničenja.

Zahtjevi za korisnike električne opreme

Član 6

Energetski subjekti koji su, u smislu zakona kojim se uređuje energetika, nadležni za distribuciju električne energije, ne mogu korisnicima električne opreme postavljati strožije tehničke zahtjeve za električnu opremu od zahtjeva utvrđenih članom 4 ovog pravilnika za priključak na mrežu električne energije ili za napajanje električnom energijom.

Pretpostavka usaglašenosti

Član 7

(1) Smatra se da električna oprema ispunjava bitne zahtjeve iz člana 4 ovog pravilnika, ako je izrađena po crnogorskim standardima kojima su prihvaćeni evropski harmonizovani standardi i čija je lista objavljena u »Službenom listu Crne Gore«.

(2) Postupak ocjenjivanja usaglašenosti proizvoda sa standardima iz stava 1 ovog člana, sprovodi proizvođač na način utvrđen u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(3) Ako ne postoje standardi iz stava 1 ovog člana, smatra se da električna oprema ispunjava bitne zahtjeve iz člana 4 ovog pravilnika, ako je usaglašena sa zahtjevima bezbjednosti proizvoda Međunarodne komisije za pravila za odobravanje električne opreme (International Commission on the Rules for the Approval of Electrical Equipment - CEE) ili Međunarodne elektrotehničke komisije (International Electrotechnical Commission - IEC).

Stavljanje znaka usaglašenosti

Član 8

(1) Na električnu opremu koja je usaglašena sa zahtjevima iz ovog pravilnika proizvođač ili njegov zastupnik prije njenog stavljanja na tržište stavlja znak usaglašenosti **CE** i deklaraciju usaglašenosti u skladu Prilogom 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(2) U slučaju spora, radi dokazivanja usaglašenosti električne opreme isporučilac može podnijeti isprave usaglašenosti koje potvrđuju usaglašenost električne opreme sa zahtjevima iz člana 4 ovog pravilnika, koja je izdata od prijavljenih tijela za ocjenu usaglašenosti.

(3) Ako se na električnu opremu primjenjuju zahtjevi drugih propisa kojima je predviđeno stavljanje znaka CE, stavljeni znak CE označava da je ta oprema usaglašena i sa zahtjevima tih propisa.

(4) Znak CE potvrđuje usaglašenost samo sa onim propisima koje je proizvođač primijenio u postupku ocjenjivanja usaglašenosti i usklađenosti proizvoda, u kom slučaju se podaci o primjenjenim propisima navode u dokumentima, obavještenjima i uputstvima koje ti propisi zahtijevaju, a koji se prilažu uz električnu opremu.

Način stavljanja znaka usaglašenosti

Član 9

(1) Znak usaglašenosti stavlja se na električnu opremu a ako to nije moguće zbog njene prirode znak usaglašenosti stavlja se na ambalažu, uputstvo ili na garantni list, na vidljiv, lako čitljiv i neizbrisiv način.

(2) Na električnu opremu ne mogu se stavljati oznake čiji bi sadržaj mogao da navede treća lica da se radi o znaku CE.

(3) Na električnu opremu se mogu stavljati druge oznake, ako se time ne smanjuje vidljivost i čitljivost znaka usaglašenosti.

Odložena primjena

Član 10

Odredbe člana 8 st. 1, 2, 3 i člana 9 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Značenje termina u prelaznom periodu

Član 11

(1) Zastupnikom, u smislu ovog pravilnika, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji smatraće se se pravno, odnosno fizičko lice koje ima sjedište, odnosno prebivalište u Evropskoj uniji.

(2) Deklaracija o usaglašenosti, u smislu ovog pravilnika, od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, smatraće se EC Deklaracijom o usaglašenosti.

Prestanak primjene propisa

Član 12

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena:

- 1) Pravilnika o tehničkim i drugim zahtevima za električne akumulacione zagrejače vode („Službeni list SRJ”, broj 5/99);
- 2) Pravilnika o tehničkim i drugim zahtevima za električne izvore svetlosti („Službeni list SCG”, broj 44/05);
- 3) Naredbe o obaveznom atestiranju elektronskih aparata za domaćinstvo i sličnu upotrebu („Službeni list SFRJ”, broj 8/87);
- 4) Naredbe o obaveznom atestiranju grla za sijalice sa navojem („Službeni list SFRJ”, broj 43/88);
- 5) Naredbe o obaveznom atestiranju električnih aparata za domaćinstvo („Službeni list SFRJ”, broj 43/88);
- 6) Naredbe o obaveznom atestiranju transformatora za razdvajanje i sigurnosnih transformatora za razdvajanje („Službeni list SFRJ”, broj 43/88);
- 7) Naredbe o obaveznom atestiranju elektroenergetskih izolovanih provodnika i kablova („Službeni list SFRJ”, broj 43/88);
- 8) Naredbe o obaveznom atestiranju sklopki za naprave („Službeni list SFRJ”, broj 43/88).

Stupanje na snagu

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore” a primjenjivaće se od 1.januara 2015.godine.

Broj:01-2156/2

Podgorica, 31. decembra 2013. godine

Ministar,
dr Vladimir Kavarić, s.r.

* U ovaj pravilnik prenešena je Direktiva Evropskog Parlamenta i Savjeta 2006/95/EC od 12. decembra 2006. godine o električnoj opremi namijenjenoj za upotrebu u okviru određenih naponskih granica.

BITNI ZAHTJEVI BEZBJEDNOSTI ZA ELEKTRIČNU OPREMU NAMIJENJENU ZA UPOTREBU U OKVIRU ODREĐENIH NAPONSKIH GRANICA

1. Opšti uslovi

Na električnoj opremi ili ako to nije moguće na dokumentu koji prati opremu moraju biti označene bitne karakteristike, čije poznavanje i poštovanje obezbjeđuje da se ta oprema upotrebljava bezbjedno i u skladu sa predviđenom namjenom.

Na električnoj opremi ili ako to nije moguće, na ambalaži moraju biti jasno naznačeni poslovno ime proizvođača ili robne marke.

Električna oprema i njene komponente moraju biti proizvedene na način da se mogu bezbjedno i pravilno sastavljati i spajati.

Električna oprema mora biti projektovana i proizvedena tako da obezbjeđuje zaštitu od opasnosti iz tač.2 i 3 ovog Priloga pod uslovom da se ta oprema upotrebljava u skladu sa predviđenom namjenom i da se pravilno održava.

2. Zaštita od opasnosti koje mogu nastati od električne opreme

U skladu sa tačkom 1 ovog Priloga moraju se primijeniti tehničke mjere koje obezbjeđuju:

- a) zaštitu ljudi i domaćih životinja od povreda ili druge štete koju može izazvati direktni ili indirektni kontakt s električnom opremom;
- b) da ne nastaju toplotni efekti, električni lukovi ili zračenja koja bi mogla predstavljati rizik;
- c) odgovarajuću zaštitu ljudi i domaćih životinja i imovine od neelektričnih opasnosti za koje je iz prakse poznato da ih izaziva električna oprema;
- d) da izolacija bude odgovarajuća za predvidljive situacije.

3. Zaštita od opasnosti koje mogu izazvati spoljašnji uticaji na električnu opremu

U skladu sa tačkom 1 ovog Priloga, moraju se primijeniti tehničke mjere koje obezbjeđuju da:

- a) električna oprema ispunjava očekivane mehaničke zahtjeve tako da ne dovodi u opasnost ljude, domaće životinje i imovinu;
- b) električna oprema bude otporna na nemehaničke utjecaje u predvidljivim spoljašnjim uslovima tako da ne dovodi u opasnost ljude, domaće životinje i imovinu;
- c) električna oprema ne dovodi u opasnost ljude, domaće životinje i imovinu u predvidljivim uslovima preopterećenja.

UNUTRAŠNJA KONTROLA PROIZVODNJE

1. Unutrašnja kontrola proizvodnje

Unutrašnja kontrola proizvodnje je postupak kojim proizvođač ili njegov zastupnik osnovan u Crnoj Gori, koji izvršava obaveze u skladu sa tačkom 2 ovog priloga, garantuje i izjavljuje da električna oprema ispunjava zahtjeve propisane ovim pravilnikom.

Proizvođač i njegov zastupnik osnovan u Crnoj Gori, stavlja znak CE na svaku električnu opremu i sačinjava pisanu Deklaraciju o usaglašenosti.

2. Izrada i čuvanje tehničke dokumentacije

Proizvođač mora sačiniti tehničku dokumentaciju iz tačke 3 ovog Priloga koju čuva na teritoriji Crne Gore, radi davanja na raspolaganje nadležnom inspekcijskom organu. Tehnička dokumentacija se čuva najmanje 10 godina od dana proizvodnje poslednje takve električne opreme.

Ako proizvođač ili njegov zastupnik nije osnovan u Crnoj Gori obaveze iz ove tačke izvršava lice koje isporučuje električnu opremu na tržištu Crne Gore.

3. Sadržaj tehničke dokumentacije

Tehnička dokumentacija mora da omogući ocjenjivanje usaglašenosti električne opreme sa zahtjevima propisanim ovim pravilnikom.

Tehnička dokumentacija, pored podataka o idejnom projektu, o proizvodnji i upotrebi električne opreme naročito sadrži:

- opšti opis električne opreme,
- proizvodne nacрте, šeme sastavnih djelova, podsklopova, strujnih kola, itd.,
- opise i potrebna objašnjenja za razumijevanje tih proizvodnih nacрта i šema upotrebe električne opreme,
- popis primijenjenih standarda u cjelosti ili djelimično, kao i i opise rješenja kojima se obezbjeđuje bezbjednost kao i usaglašenost elektoične opreme u skladu sa ovim pravilnikom, ako standardi nijesu bili primijenjeni,
- rezultate projektnih proračuna obavljenih prilikom ispitivanja projektovanja,
- izvještaje o ispitivanju.

Primjerak Deklaracije o usaglašenosti čuva se zajedno sa tehničkom dokumentacijom.

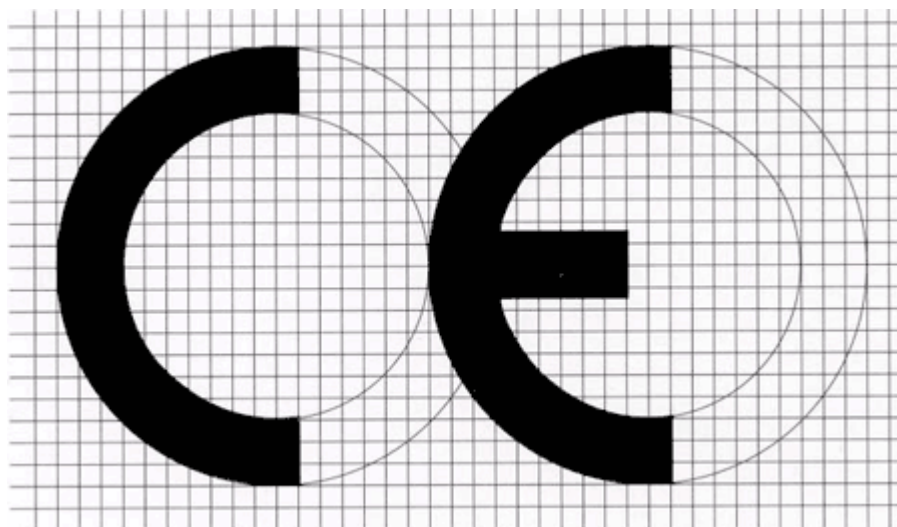
4. Mjere koje preduzima proizvođač

Proizvođač preduzima sve potrebne mjere da bi proizvodni postupak obezbijedio usaglašenost proizvodnje električne opreme s tehničkom dokumentacijom iz tačke 2 ovog priloga kao i sa zahtjevima propisanim ovim pravilnikom.

ZNAK CE I EC DEKLARACIJA O USAGLAŠENOSTI

1. Znak CE

a) Znak CE sastoji se od latiničnih slova “CE,” u sledećem obliku:

b) Visina znaka CE iznosi 5 mm.

2. Odstupanje od dimenzija znaka CE

Ako postoji potreba za stavljanjem znaka CE na poseban način i drugih dimenzija od utvrđenih u tački 1 podtačka b ovog Priloga mora se obezbijediti da:

- se poštuje srazmjernost iz tačke 1 ovog priloga, ako se znak CE smanjuje ili povećava,
- različite komponente znaka CE imaju iste vertikalne dimenzije koje ne smiju biti manje od 5 mm.

3. Deklaracija o usaglašenosti

Deklaracija o usaglašenosti naročito sadrži:

- ime i adresu proizvođača ili zastupnika osnovanog u Crnoj Gori ;
- opis električne opreme;
- upućivanje na harmonizovane standarde;
- po potrebi upućivanje na specifikacije kojima se dokazuje usaglašenost;
- ime i prezime koji je ovlašćen da nastupa u ime proizvođača ili njegovog zastupnika osnovanog u Crnoj Gori;
- posljednje dvije cifre godine u kojoj je stavljen znak CE i
- datum izdavanja znaka usaglašenosti.

36.

Na osnovu člana 25 stav 2 Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Službeni list CG“, broj 35/13) Ministarstvo održivog razvoja i turizma, donijelo je

PRAVILNIK O NAČINU ODREĐIVANJA I GRANICAMA NAJVEĆEG DOPUŠTENOG NIVOA IZLAGANJA OPTIČKOM ZRAČENJU

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način određivanja i granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja optičkom zračenju.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **efektivno ozračenje (E_{eff})** je ozračenje izračunato u rasponu UV talasnih dužina 180 - 400 nm pomnoženo spektralnom funkcijom $S(\lambda)$ (jedinica: $W m^{-2}$);
- 2) **efektivna izloženost izvoru zračenja (H_{eff})** je izloženost izvoru zračenja pomnoženo spektralnom funkcijom $S(\lambda)$, izraženo u džulima po kvadratnom metru (jedinica: $J m^{-2}$);
- 3) **infracrveno zračenje** je optičko zračenje u rasponu talasnih dužina 780 nm – 1mm i dijeli se na IRA (780-1400 nm), IRB (1400-3000 nm) i IRC (3000 nm-1 mm);
- 4) **izlaganje izvoru zračenja (H)** je vremenski integral ozračivanja izražen u džulima po kvadratnom metru (jedinica: $J m^{-2}$);
- 5) **nivo** je kombinacija ozračenja, izloženosti izvoru zračenja i radijancije kojoj je izloženo profesionalno izloženo lice i/ili lice odgovorno za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- 6) **optičko zračenje** je bilo koje elektromagnetno zračenje u rasponu talasnih dužina 100 nm - 1 mm i čiji spektar se dijeli na ultraljubičasto, vidljivo i infracrveno zračenje;
- 7) **ozračenje (E)** je snaga optičkog zračenja koja pada na jedinicu površine ozračenog objekta (jedinica: $W m^{-2}$);
- 8) **radijancija (L)** je gustina snage zračenja koju emituje izvor optičkog zračenja u jedinični prostorni ugao u smjeru prostiranja zračenja (jedinica: $W m^{-2} sr^{-1}$);
- 9) **ultraljubičasto zračenje** je optičko zračenje u rasponu talasnih dužina 100 nm - 400 nm i dijeli se na UVA (315-400 nm), UVB (280-315 nm) i UVC (100-280 nm);
- 10) **vidljivo zračenje** je optičko zračenje u rasponu talasnih dužina 380 nm-780 nm.

Član 3

Granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja zračenju za nekoherentno zračenje, koje nije zračenje iz prirodnih izvora optičkog zračenja i način određivanja granica dati su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 4

Granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja zračenju za lasersko zračenje i način određivanja granica dati su u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 5

Ovaj pravilnik objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 1. jula 2015. godine.

Broj:10-129/48

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Ministar,
Branimir Gvozdenović, s.r.

Granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja zračenju za nekoherentno optičko zračenje

Nivoi izlaganja optičkom zračenju određuju se formulama, koje će se odabrati u zavisnosti od ranga zračenja koje emituje izvor, a rezultati se upoređuju sa odgovarajućim najvećim dopuštenim nivoima izlaganja zračenju iz Tabele 1 ovog priloga.

Tačke (a) do (o) odnose se na odgovarajuće redove u Tabeli 1.

$$a) H_{eff} = \int_0^t \int_{\lambda=180\text{ nm}}^{\lambda=400\text{ nm}} E_{\lambda} S(\lambda, t) d\lambda dt, H_{eff} \text{ je relevantan u rasponu } 180\text{-}400 \text{ nm};$$

$$b) H_{UVA} = \int_0^t \int_{\lambda=315\text{ nm}}^{\lambda=400\text{ nm}} E_{\lambda} S(\lambda, t) d\lambda dt, H_{UVA} \text{ je relevantan u rasponu } 315\text{-}400 \text{ nm};$$

c),

$$d) L_B = \int_{\lambda=300\text{ nm}}^{\lambda=700\text{ nm}} L_{\lambda} B(\lambda) d\lambda, L_B \text{ je relevantan u rasponu } 300\text{-}700 \text{ nm};$$

e),

$$f) E_B = \int_{\lambda=300\text{ nm}}^{\lambda=700\text{ nm}} L_{\lambda} B(\lambda) d\lambda, E_B \text{ je relevantan u rasponu } 300\text{-}700 \text{ nm};$$

g) do

$$l) L_R = \int_{\lambda_1}^{\lambda_2} L_{\lambda} R(\lambda) d\lambda, \text{ prema odgovarajućim vrijednostima } \lambda_1 \text{ i } \lambda_2, \text{ datim u Tabeli 1 ovog priloga};$$

m),

$$n) E_{IR} = \int_{\lambda=780\text{ nm}}^{\lambda=3000\text{ nm}} E_{\lambda} S(\lambda) d\lambda, E_{IR} \text{ je relevantan u rasponu } 780\text{-}3000 \text{ nm};$$

$$o) H_{skin} = \int_0^t \int_{\lambda=380\text{ nm}}^{\lambda=3000\text{ nm}} E_{\lambda} S(\lambda, t) d\lambda dt, H_{skin} \text{ je relevantan u rasponu } 380\text{-}3000 \text{ nm};$$

Upotrebom diskretnih vrijednosti, formule iz stava 1 tač. (a) do (o) ovog priloga mogu se zamijeniti sljedećim formulama:

$$a) E_{eff} = \sum_{\lambda=180\text{ nm}}^{\lambda=400\text{ nm}} E_{\lambda} S(\lambda) \Delta\lambda \text{ i } H_{eff} = E_{eff} \Delta t;$$

$$b) E_{UVA} = \sum_{\lambda=315\text{ nm}}^{\lambda=400\text{ nm}} E_{\lambda} \Delta\lambda \text{ i } H_{UVA} = E_{UVA} \Delta t;$$

c),

$$d) L_B = \sum_{\lambda=300\text{ nm}}^{\lambda=700\text{ nm}} L_{\lambda} B(\lambda) \Delta\lambda;$$

e),

$$f) E_B = \sum_{\lambda=300\text{ nm}}^{\lambda=700\text{ nm}} E_{\lambda} B(\lambda) \Delta\lambda;$$

g) do

$$l) L_R = \sum_{\lambda_1}^{\lambda_2} L_{\lambda} R(\lambda) \Delta\lambda, \text{ prema odgovarajućim vrijednostima } \lambda_1 \text{ i } \lambda_2, \text{ datim u Tabeli 1 ovog priloga};$$

m),

$$n) E_{IR} = \sum_{\lambda=780\text{ nm}}^{\lambda=3000\text{ nm}} E_{\lambda} \Delta\lambda;$$

$$o) E_{skin} = \sum_{\lambda=380\text{ nm}}^{\lambda=3000\text{ nm}} E_{\lambda} \Delta\lambda \text{ i } H_{skin} = E_{skin} \Delta t$$

gdje je:

1. $E_{\lambda}(\lambda, t)$, E_{λ} je spektralno ozračenje ili gustina spektralne snage odnosno snaga izvora zračenja koja pada na jedinicu površine ozračenog objekta (jedinica: $W m^{-2} nm^{-1}$). Vrijednosti $E_{\lambda}(\lambda, t)$ i E_{λ} su dobijene mjerenjem ili ih obezbjeđuje proizvođač opreme;
2. E_{UVA} totalno ozračenje (UVA) je izračunato ozračenje unutar raspona UVA talasne dužine 315 do 400 nm (jedinica: $W m^{-2}$);
3. H_{UVA} izloženost izvoru zračenja je integral vremena i talasne dužine ili suma ozračenja unutar raspona talasne dužine UVA 315 do 400 nm (jedinica: $J m^{-2}$);
4. $S(\lambda)$ spektralna funkcija koja uzima u obzir odnos između talasne dužine i efekata po zdravlje UV zračenja na oko i kožu (Tabela 2);
5. $L_{\lambda}(\lambda)$, L_{λ} spektralna radijancija izvora (jedinica: $W m^{-2} sr^{-1} nm^{-1}$);
6. $R(\lambda)$ spektralna funkcija koja uzima u obzir odnos između talasne dužine i toplotne povrede oka prouzrokovane vidljivim i IRA zračenjem (Tabela 3);
7. L_R efektivna radijancija je izračunata radijancija pomnožena spektralnom funkcijom $R(\lambda)$, (jedinica: $J m^{-2}$);
8. $B(\lambda)$ spektralna funkcija koja uzima u obzir odnos između talasne dužine i fotohemijske povrede oka prouzrokovane zračenjem plavog svijetla (Tabela 3);
9. L_B efektivna radijancija (plavo svijetlo) je izračunata radijancija pomnožena spektralnom funkcijom $B(\lambda)$ (jedinica: $W m^{-2} sr^{-1}$);
10. E_B efektivno ozračenje (plavo svijetlo) je izračunato ozračenje koje je spektralno ograničeno sa $B(\lambda)$ (jedinica: $W m^{-2}$);
11. E_{IR} ukupno ozračenje je izračunato ozračenje unutar raspona infracrvenih talasnih dužina 780 nm -3 000 nm (jedinica: $W m^{-2}$);
12. E_{skin} ukupno ozračenje (vidljivo, IRA i IRB) je izračunato ozračenje unutar raspona vidljivih i infracrvenih talasnih dužina od 380 nm do 3 000 nm (jedinica: $W m^{-2}$);
13. H_{skin} izloženost izvoru zračenja je integral vremena i talasne dužine ili suma ozračenja unutar raspona vidljivih i infracrvenih talasnih dužina 380 -3 000 nm (jedinica: $J m^{-2}$);
14. α ugao posmatranja izvora (angular subtense) je ugao formiran iz vidljivog izvora, posmatran iz neke tačke u prostoru (mrad). Vidljivi izvor je stvaran ili virtuelan objekat koji stvara najmanju moguću sliku na mrežnjači;
15. t , Δt vrijeme, trajanje izloženosti, izraženo u sekundama (s);
16. λ je talasna dužina, izražena u nanometrma (nm);
17. $\Delta\lambda$ je širina pojasa, izražena u nanometrma (nm), koji je izračunat ili izmjeren.

Tabela 1: Granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja optičkom nekoherentnom zračenju

Indeks	Talasna dužina nm	Granična vrijednost izloženosti zračenju	Jedinice	Komentar	Dio tijela	Štetnost
a.	180-400 (UVA, UVB i UVC)	$H_{eff} = 30$ dnevni nivo 8 sati	$[J m^{-2}]$		rožnjača oka konjunktiva sočivo koža	- fotokeratitis - konjunktivitis - nastanak sive mrežnice - eritema - elastoza - karcinom kože
b.	315-400 (UVA)	$H_{UVA} = 10^4$ dnevni nivo 8 sati	$[J m^{-2}]$		očno sočivo	nastanak sive mrežnice
c.	300-700 (plavo svijetlo) vidjeti ¹	$L_B = 10^6/t$ za $t \leq 10\ 000$ s	$L_B: [W m^{-2} sr^{-1}]$ $t: [sekunda]$	za $\alpha \geq 11$ mrad	mrežnjača oka	fotoretinitis
d.	300-700 (plavo svijetlo) vidjeti ¹	$L_B = 100$ za $t > 10\ 000$ s	$[W m^{-2} sr^{-1}]$			
e.	300-700 (plavo svijetlo) vidjeti ¹	$E_B = 100/t$ za $t \leq 10\ 000$ s	$E_B: [W m^{-2}]$ $t: [sekunda]$	za $\alpha < 11$ mrad vidjeti ²		

¹ Raspon od 300-700 nm obuhvata djelove UVB, kompletno UVA i većinu vidljivog zračenja međutim, povezana štetnost je štetnost „plavog svijetla“. Plavo svijetlo obuhvata samo raspon od približno 400-490nm.

² Za tačno fiksiranje vrlo malih izvora sa uglom posmatranja izvora < 11 mrad, L_B se može konvertovati u E_B , što se obično primjenjuje samo na oftalmološke instrumente ili na stabilizovano oko tokom anestezije. Maksimalno „vrijeme zurenja“ pronalazi se pomoću: $t_{max} = 100/E_B$ gdje je E_B izraženo $W m^{-2}$. Zbog pokreta oka tokom normalnih vizuelnih zadataka to ne prelazi 100 s.

f.	300-700 (plavo svijetlo) vidjeti 1	$E_B = 0,01$ $t > 10\,000\text{ s}$	$[W\ m^{-2}]$			
g.	380-1400 (vidljivo i IRA)	$L_R = (2,8 \cdot 10^7) / C\alpha$ za $t > 10\text{ s}$	$[W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$	$C\alpha = 1,7$ za $\alpha \leq 1,7$ mrad	mrežnjača oka	opekotina mrežnjače
h.	380-1400 (vidljivo i IRA)	$L_R = (5 \cdot 10^7) / C\alpha t^{0,25}$ za $10\ \mu s \leq t \leq 10\text{ s}$	$L_R: [W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$ t:[sekunda]	$C\alpha = \alpha$ za $1,7 \leq \alpha \leq 100$ mrad		
i.	380-1400 (vidljivo i IRA)	$L_R = (8,89 \cdot 10^8) / C\alpha$ za $t < 10\ \mu s$	$[W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$	$C\alpha = 100$ za $\alpha > 100$ mrad $\lambda_1 = 380;$ $\lambda_2 = 1400$		
j.	780-1400 (IRA)	$L_R = (6 \cdot 10^6) / C\alpha$ za $t > 10\text{ s}$	$[W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$	$C\alpha = 11$ za $\alpha \leq 11$ mrad	mrežnjača oka	opekotina mrežnjače
k.	780-1400 (IRA)	$L_R = (5 \cdot 10^7) / C\alpha t^{0,25}$ za $10\ \mu s \leq t \leq 10\text{ s}$	$L_R: [W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$ t:[sekunda]	$C\alpha = \alpha$ za $11 \leq \alpha \leq 100$ mrad		
l.	780-1400 (IRA)	$L_R = (8,89 \cdot 10^8) / C\alpha$ za $t < 10\ \mu s$	$[W\ m^{-2}\ sr^{-1}]$	$C\alpha = 100$ za $\alpha > 100$ mrad (mjerenje vidnog polja: 11 mrad) $\lambda_1 = 780;$ $\lambda_2 = 1400$		
m.	780-3000 (IRA i IRB)	$E_{IR} = 18000$ $t^{-0,75}$ za $t \leq 1000\text{ s}$	$E: [W\ m^{-2}]$ t:[sekunda]		rožnjača oka sočivo	opekotina rožnjače nastanak sive mreže
n.	780-3000 (IRA i IRB)	$E_{IR} = 100$ za $t > 1000\text{ s}$	$[W\ m^{-2}]$			
o.	380-3000 (vidljivo, IRA i IRB)	$H_{skin} = 20000$ $t^{0,25}$ za $t < 10\text{ s}$	$H: [J\ m^{-2}]$ t:[sekunda]		koža	opekotina

Tabela 2: S (λ) (bez dimenzije), 180 nm do 400 nm

λ (nm)	S (λ)	λ (nm)	S (λ)	λ (nm)	S (λ)	λ (nm)	S (λ)	λ (nm)	S (λ)
180	0,0120	228	0,1737	276	0,9434	324	0,000520	372	0,000086
181	0,0126	229	0,1819	277	0,9272	325	0,000500	373	0,000083
182	0,0132	230	0,1900	278	0,9112	326	0,000479	374	0,000080
183	0,0138	231	0,1995	279	0,8954	327	0,000459	375	0,000077
184	0,0144	232	0,2089	280	0,8800	328	0,000440	376	0,000074
185	0,0151	233	0,2188	281	0,8658	329	0,000425	377	0,000072
186	0,0158	234	0,2292	282	0,8522	330	0,000410	378	0,000069
187	0,0166	235	0,2400	283	0,8392	331	0,000396	379	0,000066
188	0,0173	236	0,2510	284	0,7908	332	0,000383	380	0,000064
189	0,0181	237	0,2624	285	0,7700	333	0,000370	381	0,000062
190	0,0190	238	0,2744	286	0,7420	334	0,000355	382	0,000059
191	0,0199	239	0,2869	287	0,7151	335	0,000340	383	0,000057
192	0,0208	240	0,3000	288	0,6891	336	0,000327	384	0,000055
193	0,0218	241	0,3111	289	0,6641	337	0,000315	385	0,000053
194	0,0228	242	0,3227	290	0,6400	338	0,000303	386	0,000051
195	0,0239	243	0,3347	291	0,6186	339	0,000291	387	0,000049
196	0,0250	244	0,3471	292	0,5980	340	0,000280	388	0,000047
197	0,0262	245	0,3600	293	0,5780	341	0,000271	389	0,000046
198	0,0274	246	0,3730	294	0,5587	342	0,000263	390	0,000044
199	0,0287	247	0,3865	295	0,5400	343	0,000255	391	0,000042
200	0,0300	248	0,4005	296	0,4984	344	0,000248	392	0,000041
201	0,0334	249	0,4150	297	0,4600	345	0,000240	393	0,000039
202	0,0371	250	0,4300	298	0,3989	346	0,000231	394	0,000037
203	0,0412	251	0,4465	299	0,3459	347	0,000223	395	0,000036
204	0,0459	252	0,4637	300	0,3000	348	0,000215	396	0,000035
205	0,0510	253	0,4815	301	0,2210	349	0,000207	397	0,000033
206	0,0551	254	0,5000	302	0,1629	350	0,000200	398	0,000032
207	0,0595	255	0,5200	303	0,1200	351	0,000191	399	0,000031
208	0,0643	256	0,5437	304	0,0849	352	0,000183	400	0,000030
209	0,0694	257	0,5685	305	0,0600	353	0,000175		
210	0,0750	258	0,5945	306	0,0454	354	0,000167		
211	0,0786	259	0,6216	307	0,0344	355	0,000160		
212	0,0824	260	0,6500	308	0,0260	356	0,000153		
213	0,0864	261	0,6792	309	0,0197	357	0,000147		
214	0,0906	262	0,7098	310	0,0150	358	0,000141		
215	0,0950	263	0,7417	311	0,0111	359	0,000136		
216	0,0995	264	0,7751	312	0,0081	260	0,000130		
217	0,1043	265	0,8100	313	0,0060	261	0,000126		
218	0,1093	266	0,8449	314	0,0042	362	0,000122		
219	0,1145	267	0,8812	315	0,0030	363	0,000118		
220	0,1200	268	0,9192	316	0,0024	364	0,000114		
221	0,1257	269	0,9587	317	0,0020	365	0,000110		
222	0,1316	270	1,0000	318	0,0016	366	0,000106		
223	0,1378	271	0,9919	319	0,0012	367	0,000103		
224	0,1444	272	0,9838	320	0,0010	368	0,000099		
225	0,1500	273	0,9758	321	0,000819	369	0,000096		
226	0,1583	274	0,9679	322	0,000670	370	0,000093		
227	0,1658	275	0,9600	323	0,000540	371	0,000090		

Tabela 3: B (λ), R (λ) (bez dimenzije), 380 nm do 1400 nm

λ (nm)	B (λ)	R (λ)
$300 \leq \lambda < 380$	0,01	-
380	0,01	0,1
385	0,013	0,13
390	0,025	0,25
395	0,05	0,5
400	0,1	1
405	0,2	2
410	0,4	4
415	0,8	8
420	0,9	9
425	0,95	9,5
430	0,98	9,8
435	1	10
440	1	10
445	0,97	9,7
450	0,94	9,4
455	0,9	9
460	0,8	8
465	0,7	7
470	0,62	6,2
475	0,55	5,5
480	0,45	4,5
485	0,32	3,2
490	0,22	2,2
495	0,16	1,6
500	0,1	1
$500 < \lambda \leq 600$	$10^{0,02 \cdot (450 - \lambda)}$	1
$600 < \lambda \leq 700$	0,001	1
$700 < \lambda \leq 1050$	-	$10^{0,002 \cdot (700 - \lambda)}$
$1050 < \lambda \leq 1150$	-	0,2
$1150 < \lambda \leq 1200$	-	$0,2 \times 10^{0,02 \cdot (1150 - \lambda)}$
$1200 < \lambda \leq 1400$	-	0,02

Granice najvećeg dopuštenog nivoa izlaganja zračenju za lasersko zračenje

Najveće dopušteni nivoi izlaganja optičkom zračenju mogu se odrediti na osnovu sljedećih formula. Formula se bira u zavisnosti od talasne dužine i trajanja zračenja koje emituje izvor, a rezultati se upoređuju sa odgovarajućim najvećim dopuštenim nivoima izlaganja zračenju iz Tab. od 2 do 4 ovog priloga.

Koeficijenti korišćeni za izračunavanje u Tab. 1 do 4 ovog priloga dati su u Tabeli 5 ovog priloga, a korekcije za ponovljenu izloženost u Tabeli 6 ovog priloga.

$$E = \frac{dP}{dA} \quad \text{[W m}^{-2}\text{]}$$

$$H = \int_0^t E dt \quad \text{[J m}^{-2}\text{]}$$

gdje je:

dP je snaga [W];

dA je površina [m²];

E(t), E ozračenje ili gustina snage odnosno snaga izvora zračenja koja pada na jedinicu površine, [W m⁻²]. Vrijednosti E(t), E su dobijene mjerenjem ili ih obezbjeđuje proizvođač opreme;

H je izloženost izvoru zračenja (ozračenost) izražena u džulima po kvadratnom metru [J m⁻²];

t je vrijeme, odnosno trajanje izloženosti, izraženo u sekundama [s];

λ je talasna dužina, izražena u nanometrima [nm].

γ - ograničavajući konusni ugao mjerenja vidnog polja [mrad];

γ_m mjerenje vidnog polja [mrad];

α ugao posmatranja izvora [mrad];

ograničavajući otvor - kružna površina po kojoj je usrednjeno ozračenje i izloženost izvoru zračenja;

G integrisana radijancija-integral radijancije po zadatom vremenu izloženosti izražen kao energija zračenja po jedinici površine radijacionog objekta po jediničnom uglu emisije [J m⁻² sr⁻¹].

Tabela 1: Štetnost zračenja

Talasna dužina [nm] λ	Raspon zračenja	Izloženi organ	Štetnost	Tabela graničnih vrijednosti izloženosti
180 do 400	UV	oko	fotohemijsko oštećenje i toplotno oštećenje	2, 3
180 do 400	UV	koža	eritema	4
400 do 700	vidljivo	oko	oštećenje mrežnjače	2
400 do 600	vidljivo	oko	fotohemijsko oštećenje	3
400 do 700	vidljivo	koža	toplotno oštećenje	4
700 do 1400	IRA	oko	toplotno oštećenje	2, 3
700 do 1400	IRA	koža	toplotno oštećenje	4
1400 do 2600	IRB	oko	toplotno oštećenje	2
2600 do 10 ⁶	IRC	oko	toplotno oštećenje	2
1400 do 10 ⁶	IRB, IRC	oko	toplotno oštećenje	3
1400 do 10 ⁶	IRB, IRC	koža	toplotno oštećenje	4

Tabela 2: Granične vrijednosti izloženosti oka laserskom zračenju - Kratko trajanje izloženosti < 10 s

Talasna dužina [nm] vidjeti ³		Trajanje [s]												
		otvor	10 ⁻¹³ - 10 ⁻¹¹	10 ⁻¹¹ - 10 ⁻⁹	10 ⁻⁹ - 10 ⁻⁷	10 ⁻⁷ - 1,8 · 10 ⁻⁵	1,8 · 10 ⁻⁵ - 5 · 10 ⁻⁵	5 · 10 ⁻⁵ - 10 ⁻³	10 ⁻³ - 10 ¹					
UVC	180-280	1 mm zat < 0,3 s; 1,5 · t ^{0,375} za 0,3 < t < 10 s	E = 3 · 10 ¹⁰ · [W m ⁻²] Vidjeti ⁴				H = 30 [J m ⁻²]							
UVB	280-302										H = 40 [J m ⁻²]: ako je t < 2,6 · 10 ⁻⁹ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	303										H = 60 [J m ⁻²]: ako je t < 1,3 · 10 ⁻⁸ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	304										H = 100 [J m ⁻²]: ako je t < 1,0 · 10 ⁻⁷ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	305										H = 160 [J m ⁻²]: ako je t < 6,7 · 10 ⁻⁷ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	306										H = 250 [J m ⁻²]: ako je t < 4,0 · 10 ⁻⁶ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	307										H = 400 [J m ⁻²]: ako je t < 2,6 · 10 ⁻⁵ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	308										H = 630 [J m ⁻²]: ako je t < 1,6 · 10 ⁻⁴ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	309										H = 10 ³ [J m ⁻²]: ako je t < 1,0 · 10 ⁻³ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	310										H = 1,6 · 10 ³ [J m ⁻²]: ako je t < 6,7 · 10 ⁻³ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	311										H = 2,5 · 10 ³ [J m ⁻²]: ako je t < 4,0 · 10 ⁻² onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	312										H = 4,0 · 10 ³ [J m ⁻²]: ako je t < 2,6 · 10 ⁻¹ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	313										H = 6,3 · 10 ³ [J m ⁻²]: ako je t < 1,6 · 10 ⁰ onda H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²] vidjeti ⁵			
	314										H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²]			
UVA	315-400						7 mm				H = 1,5 · 10 ⁻⁴ C _E [J m ⁻²]		H = 2,7 · 10 ⁴ t ^{0,75} C _E [J m ⁻²]	
vidljivo i IRA	400-700	H = 1,5 · 10 ⁻⁴ C _A C _E [J m ⁻²]		H = 2,7 · 10 ⁴ t ^{0,75} C _A C _E [J m ⁻²]		H = 5 · 10 ⁻³ C _A C _E [J m ⁻²]					H = 18 t ^{0,75} C _A C _E [Jm ⁻²]			
	700-1 050	H = 1,5 · 10 ⁻³ C _C C _E [J m ⁻²]		H = 2,7 · 10 ⁵ t ^{0,75} C _C C _E [J m ⁻²]		H = 5 · 10 ⁻² C _C C _E [J m ⁻²]					H = 90 · t ^{0,75} C _C C _E [J m ⁻²]			
	1 050-1 400	E = 10 ¹² [W m ⁻²], vidjeti napomenu ⁴		H = 10 ³ [J m ⁻²]		H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²]								
IRB i IRC	1 400-1 500	E = 10 ¹³ [W m ⁻²], vidjeti napomenu ⁴		H = 10 ⁴ [J m ⁻²]										
	1 500-1 800	E = 10 ¹² [W m ⁻²], vidjeti napomenu ⁴		H = 10 ³ [J m ⁻²]		H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²]								
	1 800-2 600	E = 10 ¹¹ [W m ⁻²], vidjeti napomenu ⁴		H = 100 [J m ⁻²]		H = 5,6 · 10 ³ t ^{0,25} [J m ⁻²]								
	2 600-10 ⁶													

³ Ako je talasna dužina lasera obuhvaćena sa dva nivoa ograničenja, primjenjuje se ona koja je restriktivnija

⁴ Zbog nepostojanja podataka za ove impulsne dužine, ICNIRP preporučuju upotrebu 1 ns ograničenja radijancije.

⁵ Tabela navodi nivoe za jedan impuls lasera. U slučaju višestrukih impulsa, trajanje impulsa lasera koji je u okviru intervala T_{min} (u Tabeli 6) moraju se sabrati tako da se dobijene vrijednosti za vrijeme moraju uvrstiti za t u formulu: 5,6 · 10³ t^{0,25}.

⁶ Ako je 1 400 ≤ λ < 10⁵ nm; prečnik (dijametar) otvora = 1 mm za t ≤ 0,3 s i 1,5 t^{0,375} mm za 0,3 s < t < 10 s; kada je 10⁵ ≤ λ < 10⁶ nm: prečnik (dijametar) otvora = 11 mm.

Tabela 3: Granične vrijednosti izloženosti oka laserskom zračenju - Dugo trajanje izloženosti ≥ 10 s

Talasna dužina [nm] vidjeti ⁷		otvor	Trajanje [s]		
			10^1 - 10^2	10^2 - 10^4	10^4 - $3 \cdot 10^4$
UVC	180-280	3,5 mm	H = 30 [J m ⁻²]		
UVB	280-302		H = 40 [J m ⁻²]		
	303		H = 60 [J m ⁻²]		
	304		H = 100 [J m ⁻²]		
	305		H = 160 [J m ⁻²]		
	306		H = 250 [J m ⁻²]		
	307		H = 400 [J m ⁻²]		
	308		H = 630 [J m ⁻²]		
	309		H = 1,0 · 10 ³ [J m ⁻²]		
	310		H = 1,6 · 10 ³ [J m ⁻²]		
	311		H = 2,5 · 10 ³ [J m ⁻²]		
	312		H = 4,0 · 10 ³ [J m ⁻²]		
	313		H = 6,3 · 10 ³ [J m ⁻²]		
UVA	315-400		H = 10 ⁴ [J m ⁻²]		
vidljivo 400-700	400-600 vidjeti ⁸ fotohemijsko oštećenje mrežnjače	7 mm	H = 100 C _B [J m ⁻²] (γ = 11 mrad) vidjeti ⁹	E = 1C _B [W m ⁻²]: (γ = 1,1 t ^{0,5} mrad) vidjeti ⁹	E = 1C _B [W m ²]: (γ = 110mrad) vidjeti ⁹
	400-700 vidjeti ⁸ termičko oštećenje mrežnjače		ako je $\alpha < 1,5$ mrad ako je $\alpha > 1,5$ mrad i $t \leq T_2$ ako je $\alpha > 1,5$ mrad i $t > T_2$	onda E = 10 [W m ⁻²] onda H = 18 C _E t ^{0,75} [J m ⁻²] onda E = 18 C _E T ₂ ^{-0,25} [W m ⁻²]	

⁷ Ako je talasna dužina ili druga karakteristika lasera obuhvaćena sa dva nivoa ograničenja, primjenjuje se ona koja je restriktivnija.

⁸ Za male izvore koji formiraju ugao posmatranja od 1,5 mrad ili manje vidljiva dvojnog ograničenja E od 400 do 600 nm smanjuju se na termički nivo od $10 \text{ s} \leq t < T_1$ i na fotohemijska ograničenja za duža vremena. Za T_1 i T_2 vidjeti Tabelu 5 ovog priloga. Ograničenja za fotohemijsku štetnost po mrežnjaču mogu se izraziti i kao vremenski integrisana radijancija $G = 10^6 C_B (\text{J m}^{-2} \text{sr}^{-1})$ za $t > 10 \text{ s}$ do $t = 10\,000 \text{ s}$ i $L = 100 C_B (\text{W m}^{-2} \text{sr}^{-1})$ za $t > 10\,000 \text{ s}$. Za izmjerene G i L γ mora se koristiti kao prosječno vidno polje. Službena granica između vidljivog i infracrvenog je 780 nm u skladu sa definicijom CIE. Namjena kolone sa imenima talasnih dužina služi samo u svrhu boljeg pregleda za korisnika. (Oznaku G koristi CEN: oznaku LTL koristi CIE: oznaku Lp koristi IEC i Cenelec.)

⁹ Za mjerenje nivoa izloženosti γ se definiše kako slijedi: ako α (ugao posmatranja izvora) $> \gamma$ (ograničavajući konusni ugao naznačen u zgradama odgovarajuće kolone) tada mjerenje vidnog polja γ_m mora biti data vrijednost γ . Ako je $\alpha < \gamma$, onda izmjereno vidno polje γ_m mora biti dovoljno veliko da u potpunosti uključi izvor, inače nije ograničeno i može biti veće od γ .

IRA	700-1400	7 mm	ako je $\alpha < 1,5$ mrad ako je $\alpha > 1,5$ mrad i $t \leq T_2$ ako je $\alpha > 1,5$ mrad i $t > T_2$	onda $E = 10 C_A C_C$ [W m ⁻²] onda $H = 18 C_A C_C C_E t^{0,75}$ [J m ⁻²] onda $E = 18 C_A C_C C_E T_2^{-0,25}$ [W m ⁻²] ne smije preći 1000 W m ⁻²
IRB i IRC	1400 - 10 ⁶	vidjeti na- pomenu ¹⁰	E = 1 000 [W m ⁻²]	

Tabela 4: Granične vrijednosti izloženosti kože laserskom zračenju

Talasna dužina [nm] vidjeti ¹¹		otvor	Trajanje [s]					
			< 10 ⁻⁹	10 ⁻⁹ -10 ⁻⁷	10 ⁻⁷ -10 ⁻³	10 ⁻³ -10 ¹	10 ¹ -10 ³	10 ³ -3·10 ⁴
UV (A, B, C)	180-400	3,5 mm	E = 3·10 ¹⁰ [W m ⁻²]	Iste granične vrijednosti izloženosti kao za oko				
Vidljivo i IRA	400-700 700-1400	3,5 mm	E = 2·10 ¹¹ [W m ⁻²]	H = 200 C _A	H = 1,1·10 ⁴ C _A t ^{0,25} [J m ⁻²]		E = 2·10 ³ C _A [W m ⁻²]	
	E = 2·10 ¹¹ C _A [W m ⁻²]		[J m ⁻²]					
IRB i IRC	1400- 1500 1500-1800 1800-2600 2600-10 ⁶		E = 10 ¹² [W m ⁻²]	Iste granične vrijednosti izloženosti kao za oko				
	E = 10 ¹³ [W m ⁻²]							
	E = 10 ¹² [W m ⁻²]							
	E = 10 ¹¹ [W m ⁻²]							

¹⁰ Za talasne dužine 1400-10⁵ nm: prečnik (dijametar) otvora = 3,5 mm; za talasnu dužinu 10⁵-10⁶ nm: prečnik (dijametar) otvora = 11 mm

¹¹ Ako je talasna dužina ili druga karakteristika lasera obuhvaćena sa dva nivoa ograničenja, primjenjuje se ona koja je restiktivnija.

Tabela 5: Primijenjeni faktori korekcije i drugi parametri proračuna

Parametri kako su popisani u ICNIRP	Važeći spektralni raspon (nm)	Vrijednost
C_A	$\lambda < 700$	$C_A = 1,0$
	700–1050	$C_A = 10^{0,002(\lambda-700)}$
	1050–1400	$C_A = 5,0$
C_B	400-450	$C_B = 1,0$
	450 - 700	$C_B = 10^{0,02(\lambda-450)}$
C_C	700 - 1150	$C_C = 1,0$
	1150 - 1200	$C_C = 10^{0,018(\lambda-1150)}$
	1200 - 1400	$C_C = 8,0$
T_1	$\lambda < 450$	$T_1 = 10 \text{ s}$
	450 - 500	$T_1 = 10 \cdot 10^{0,02(\lambda-450)} \text{ s}$
	$\lambda > 500$	$T_1 = 100 \text{ s}$
Parametar iz ICNIRP	za biološki efekat	vrijednost
α_{\min}	svi termički efekti	$\alpha_{\min} = 1,5 \text{ mrad}$
Parametar iz ICNIRP	važeći raspon ugla (mrad)	vrijednost
C_E	$\alpha < \alpha_{\min}$	$C_E = 1,0$
	$\alpha_{\min} < \alpha < 100$	$C_E = \alpha / \alpha_{\min}$
	$\alpha > 100$	$C_E = \alpha^2 / (\alpha_{\min} \cdot \alpha_{\max}) \text{ mrad s}$ $\alpha_{\max} = 100 \text{ mrad}$
T_2	$\alpha < 1,5$	$T_2 = 10 \text{ s}$
	$1,5 < \alpha < 100$	$T_2 = 10 \cdot 10^{(\alpha-1,5)/98,5} \text{ s}$
	$\alpha > 100$	$T_2 = 100 \text{ s}$
γ	$t \leq 100$	$\gamma = 11 \text{ [mrad]}$
	$100 < t < 10^4$	$\gamma = 1,1 t^{0,5} \text{ [mrad]}$
	$t > 10^4$	$\gamma = 110 \text{ [mrad]}$

Tabela 6: Korekcije za ponovljenu izloženost

Parametar	Važeći spektralni raspon (nm)	Vrijednost
T_{\min}	$315 < \lambda \leq 400$	$T_{\min} = 10^{-9} \text{ s} (= 1 \text{ ns})$
	$400 < \lambda \leq 1050$	$T_{\min} = 18 \cdot 10^{-6} \text{ s} (= 18 \text{ } \mu\text{s})$
	$1050 < \lambda \leq 1400$	$T_{\min} = 50 \cdot 10^{-6} \text{ s} (= 50 \text{ } \mu\text{s})$
	$1400 < \lambda \leq 1500$	$T_{\min} = 10^{-3} \text{ s} (= 1 \text{ ms})$
	$1500 < \lambda \leq 1800$	$T_{\min} = 10 \text{ s}$
	$1800 < \lambda \leq 2600$	$T_{\min} = 10^{-3} \text{ s} (= 1 \text{ ms})$
	$2600 < \lambda \leq 10^6$	$T_{\min} = 10^{-7} \text{ s} (= 100 \text{ ns})$

Napomena: Svako od tri pravila primjenjuje se na ponovljenu izloženost zračenju iz laserskih sistema ponavljajućeg impulsa ili skeniranja.

1. Izloženost svakom pojedinačnom impulsu zračenja u nizu emisija ne smije prelaziti najviši granični nivo za pojedinačan impuls takvog trajanja impulsa.
2. Izloženost svakoj grupi impulsa (ili podgrupii impulsa u nizu) izvršenom u vremenu t ne smije prelaziti granične vrijednosti izloženosti za vrijeme t .
3. Izloženost svakom pojedinačnom impulsu u grupi impulsa ne smije prelaziti granične vrijednosti za pojedinačan impuls pomnožen faktorom kumulativno-toplotne korekcije $C_p = N^{0,25}$, gdje je N broj impulsa. Ovo se pravilo primjenjuje samo na granične vrijednosti izloženosti za zaštitu od toplotnih povreda, kada se svi impulsi u manje od T_{\min} smatraju jednim pojedinačnim impulsom.

37.

Na osnovu člana 24 stav 3 Zakona o hidrometeorološkim poslovima ("Službeni list CG", br. 26/10 i 30/12), Ministarstvo održivog razvoja i turizma, donijelo je

PRAVILNIK O SADRŽAJU JEDINSTVENE BAZE PODATAKA O STANJU VREMENA, KLIME I VODA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržaj jedinstvene baze podataka o stanju vremena, klime i voda, uključujući i vode mora (u daljem tekstu: jedinstvena baza), i način evidencije, verifikacije, čuvanja i korišćenja tih podataka.

Član 2

Jedinstvena baza sadrži:

1. meteorološke podatke o:

- 1) temperaturi vazduha (terminska, maksimalna, minimalna);
- 2) količini padavina;
- 3) vazdušnom pritisku;
- 4) osunčavanju;
- 5) relativnoj vlažnosti vazduha;
- 6) temperaturi zemljišta na različitim dubinama;
- 7) stanju tla;
- 8) visini sniježnog pokrivača;
- 9) horizontalnoj vidljivosti;
- 10) brzini i smjeru vjetra;
- 11) atmosferskim pojavama;
- 12) oblačnosti;
- 13) pojavama uz oblačnost;
- 14) rodu, vrsti i visini baze oblaka;
- 15) temperaturi vode mora;
- 16) stanju površine mora; i
- 17) smjeru kretanja talasa.

2. hidrološke podatke o:

- 1) hidrometrijskom mjerenju površinskih voda;
- 2) vodostaju; i
- 3) proticaju.

3. podatke o kvalitetu voda o:

- 1) fizičko-hemijskim parametrima vode; i
- 2) mikrobiološkim i saprobiološkim parametrima vode.

Član 3

Evidencija podataka u jedinstvenu bazu vrši se unosom podataka iz:

- 1) dnevnika klimatoloških mjerenja i osmatranja;
- 2) dnevnika mjerenja i osmatranja glavne meteorološke stanice (GMS);
- 3) traka sa registri (heliografske, termohigrografske, pluviografske, barografske trake);
- 4) dnevnika mjerenja i osmatranja površinskih voda;
- 5) dnevnika terenskih izvještaja kvaliteta voda; i
- 6) analitičkih dnevnika.

Podaci iz stava 1 ovog člana unose se nakon primarne kontrole podataka.

Član 4

Verifikacija podataka u jedinstvenoj bazi vrši se primjenom:

- 1) limita;
- 2) kontrole interne konzistencije; i
- 3) prostorne kontrole.

Primjena limita za podatke koji se verifikuje obuhvata upoređivanje sa postojećim vrijednostima limita u jedinstvenoj bazi (minimalna i maksimalna vrijednost, ekstremi).

Primjena kontrole interne konzistencije, vrši se provjerom usklađenosti podataka koji su evidentirani na mjernoj stanici.

Primjena prostorne kontrole za podatke koji se verifikuje, obuhvata upoređivanje sa podacima evidentiranim na prostorno najbližoj mjernoj stanici istih ili sličnih meteoroloških ili hidroloških karakteristika.

Verifikacija podataka vrši se za svaki evidentirani podatak u jedinstvenoj bazi.

Član 5

Podaci iz jedinstvene baze, u pisanoj formi, čuvaju se u skladu sa zakonom kojim je uređena arhivska djelatnost.

Podaci iz jedinstvene baze, u elektronskoj formi, čuvaju se u skladu sa zakonom kojim je uređena informaciona bezbjednost.

Član 6

Podaci iz jedinstvene baze koriste se u realnom vremenu (Real time) i u nerealnom vremenu (Non-real time).

Podaci u realnom vremenu koriste se za:

- izradu analiza, u cilju utvrđivanja trenutnih hidrometeoroloških prilika;
- obavještanje zainteresovanih organa, organizacija i zainteresovane javnosti o stanju meteoroloških i hidroloških prilika; i
- upozorenja nadležnim državnim organima, organima uprave i organima lokalne samouprave, u slučaju vanrednih meteoroloških i hidroloških prilika.

Podaci u nerealnom vremenu koriste se za:

- izradu publikacija-biltena o stanju meteoroloških i hidroloških prilika (mjesečnih, sezonskih, godišnjih); i
- izradu podloga, studija, projekata, elaborata i druge dokumentacije.

Član 7

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:10-664/13

Podgorica, 30. decembra 2013. godine

Ministar,
Branimir Gvozdenović, s.r.

38.

Na osnovu člana 66 stav 3, člana 71 stav 3 i člana 73 stav 4 Zakona o lijekovima («Službeni list CG», br. 56/11 i 6/13), Ministarstvo zdravlja, donijelo je

P R A V I L N I K
O BLIŽIM USLOVIMA I DOKUMENTACIJI POTREBNOJ ZA ODOBRAVANJE I
SPROVOĐENJE KLINIČKIH ISPITIVANJA LJEKOVA ZA UPOTREBU U
HUMANOJ MEDICINI

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Kliničko ispitivanje lijekova za upotrebu u humanoj medicini odobrava se i sprovodi pod uslovima, na način i po postupku propisanim ovim pravilnikom.

Član 2

Kliničko ispitivanje lijeka obavlja se u skladu sa Smjernicama Dobre kliničke prakse čime se obezbjeđuje zaštita prava, bezbjednost i dobrobit ispitanika, kao i vjerodostojnost rezultata kliničkih ispitivanja.

Klinička ispitivanja se sprovode u skladu sa posljednjom ažuriranom verzijom Smjernica Evropske agencije za lijekove: “Note for Guidance on Good Clinical Practice”.

Uz Smjernice iz stava 2 ovog člana, klinička ispitivanja nad maloljetnim licima sprovode se i u skladu sa Smjernicama Evropske agencije za lijekove: “Clinical Investigation of Medicinal Products in the Paediatric Population”.

Smjernice iz st. 2 i 3 ovog člana, objavljuju se na internet stranici Ministarstva zdravlja i Agencije za lijekove i medicinska sredstva (u daljem tekstu: Agencija).

Član 3

Klinička ispitivanja se sprovode na način da na najmanju moguću mjeru smanje bol, neugodnost, strah i rizik za ispitanika, naročito rizik vezan za mogućnost promjene genetskog zapisa/materijala ispitanika.

Član 4

Ljekovi se klinički ispituju na osnovu postojećih rezultata farmaceutskog i farmakološko-toksikološkog ispitivanja (u daljem tekstu: pretklinička ispitivanja).

Kliničko ispitivanje lijeka obuhvata i neintervencijsko kliničko ispitivanje lijeka, nekomercijalno kliničko ispitivanje lijeka koje sprovode naučno-istraživačke ustanove bez učestvovanja proizvođača lijekova i kliničko ispitivanje biorasploživosti, odnosno bioekvivalencije.

II. POSTUPAK SPROVOĐENJA KLINIČKOG ISPITIVANJA

1. Odobranje kliničkog ispitivanja lijeka

Član 5

Zahtjev sa dokumentacijom za odobranje kliničkog ispitivanja za lijek koji nema dozvolu za stavljanje lijeka u promet (u daljem tekstu: dozvola za lijek) kao i za kliničko ispitivanje koje se ne vrši u skladu sa dozvolom za lijek ili zahtijeva dodatne dijagnostičke

procedure, kao i procedure praćenja koje su utvrđene Protokolom kliničkog ispitivanja lijeka, podnosi se Agenciji.

Zahtjev sa dokumentacijom podnosi se na crnogorskom jeziku.

Dokumentacija iz stava 1 ovog člana podnosi se u elektronskoj i pisanoj formi.

Član 6

Dokumentacija za odobravanje kliničkog ispitivanja sadrži:

- 1) propratno pismo predlagača kliničkog ispitivanja, sa naznakom pravnog lica, odnosno pravnih lica u Crnoj Gori u kojem ili u kojima će se sprovoditi kliničko ispitivanje;
- 2) ispunjen obrazac za odobravanje kliničkog ispitivanja lijeka;
- 3) Protokol kliničkog ispitivanja (u daljem tekstu: Protokol);
- 4) sažetak Protokola;
- 5) pozitivno mišljenje Etičkog komiteta ili izjavu da je identična dokumentacija istovremeno predata i Etičkom komitetu;
- 6) Brošuru za istraživača;
- 7) dosije o ispitivanom lijeku (IMPD), kada lijek nema dozvolu za lijek;
- 8) sažetak karakteristika lijeka koji ima dozvolu za lijek;
- 9) pisanu izjavu stručnog kolegijuma, direktora ili drugog ovlašćenog lica ustanove u kojoj će se vršiti kliničko ispitivanje, da daje saglasnost na imenovanje glavnog istraživača i istraživačkog tima, saglasnost o upotrebi prostora, kadra i opreme prilikom izvođenja kliničkog ispitivanja, kao i da će omogućiti glavnom istraživaču uslove za izvođenje kliničkog ispitivanja i neometan rad oditora, monitora i inspektora dobre kliničke prakse u kliničkom ispitivanju;
- 10) potpisanu izjavu glavnog istraživača da je upoznat sa osobinama lijeka u ispitivanju i sa ciljem ispitivanja, kao i da će ispitivanje sprovoditi u skladu s Protokolom i važećim propisima i Smjernicama Dobre kliničke prakse u kliničkom ispitivanju;
- 11) kratku biografiju i reference glavnog istraživača;
- 12) dokumentaciju o lijeku koji se ispituje, važeći sertifikat Dobre proizvođačke prakse (GMP sertifikat) za lijek koji se klinički ispituje;
- 13) važeći sertifikat Dobre proizvođačke prakse za mjesto proizvodnje biološki aktivne supstance, odnosno izjavu kvalifikovanog lica za puštanje serije lijeka za kliničko ispitivanje kojom potvrđuje da je biološki aktivna supstanca proizvedena u skladu sa GMP;
- 14) dokaz o osiguranju ispitanika od strane predlagača od mogućih štetnih posljedica učestvovanja u kliničkom ispitivanju lijeka;
- 15) obrazac informisanog pristanka, ostale pisane informacije za ispitanika, kao i izvorni tekst, ako se radi o prevodu;
- 16) izvještaj o do sada poznatim neželjenim dejstvima lijeka koji se ispituje, ako postoji, ukoliko nije u sastavu Brošure za istraživača;
- 17) spisak država u kojima je lijek dobio dozvolu za lijek, ako postoji;
- 18) spisak država u kojima je odobreno kliničko ispitivanje istog lijeka, odnosno odobrenja ovlašćenih tijela;
- 19) spisak centara u kojima se vrši isto kliničko ispitivanje, ako je multicentrično;
- 20) spisak predate dokumentacije, sa naznakama verzija i datumima;
- 21) uzorak test liste/CRF;
- 22) TSE sertifikat kojim se potvrđuje da materijal životinjskog ili humanog porijekla koji se koristi u proizvodnji lijeka ne predstavlja rizik za transmisiju spongiformnu encefalopatiju, ukoliko je potreban;

- 23) ovjerenu kopiju ugovora o prenosu ovlaštenja sa naručioca kliničkog ispitivanja na podnosioca zahtjeva, ukoliko se razlikuju;
 - 24) dokaz da su plaćene propisane naknade Agenciji;
 - 25) dodatne informacije koje se odnose na zaštitu zdravlja ispitanika, na zahtjev Agencije;
 - 26) dodatne zahtjeve za lijekove za naprednu terapiju.
- Izuzetno od člana 5 stav 2 ovog pravilnika, dokumentacija iz stava 1 tač. 3, 6, 7, 12, 13, 16, 21, 22 i 26 ovog člana, može se podnijeti i na engleskom jeziku.
- Obrazac iz stava 1 tačka 2 ovog člana, objavljuje se na internet stranici Agencije.

Član 7

Prpratno pismo iz člana 6 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, sadrži:

- 1) logo, naziv i adresu naručioca kliničkog ispitivanja;
- 2) naziv kliničkog ispitivanja;
- 3) predmet/kratak sadržaj zahtjeva za odobravanje kliničkog ispitivanja;
- 4) naziv lijeka koji se klinički ispituje;
- 5) farmaceutski oblik, jačinu, pakovanje lijeka koji se klinički ispituje;
- 6) ime proizvođača;
- 7) datum i potpis odgovornog lica za dokumentaciju za klinička ispitivanja;
- 8) spisak dokumentacije.

Član 8

Protokol sadrži:

- 1) opšte informacije;
- 2) osnovne informacije;
- 3) ciljeve i svrhu ispitivanja;
- 4) plan ispitivanja;
- 5) kriterijume za uključivanje i isključivanje ispitanika (izbor ispitanika);
- 6) podatke o liječenju ispitanika;
- 7) procjenu efikasnosti;
- 8) procjenu bezbjednosti;
- 9) statističke podatke;
- 10) podatke o direktnom pristupu izvornim podacima ili dokumentima;
- 11) podatke o kontroli kvaliteta i obezbjeđenju kvaliteta;
- 12) etičke aspekte ispitivanja;
- 13) podatke o rukovanju podacima i čuvanju dokumentacije;
- 14) podatke o finansiranju i osiguranju ispitanika;
- 15) način objavljivanja rezultata iz kliničkog ispitivanja;
- 16) druge priloge.

Član 9

Brošura za istraživača (u daljem tekstu: Brošura) je dokument koji sadrži pretkliničke i kliničke podatke o ispitivanom lijeku.

Brošura sadrži:

- 1) naslovnu stranu;
- 2) izjavu o povjerljivosti podataka;
- 3) sadržaj;
- 4) sažetak;
- 5) uvod;

- 6) fizička, hemijska i farmaceutska svojstva farmaceutskog oblika lijeka;
- 7) podatke o pretkliničkim ispitivanjima lijeka;
- 8) podatke o djelovanju ispitivanog lijeka na čovjeka;
- 9) zaključak.

Pored podataka iz stava 2 ovog člana, Brošura sadrži informacije o kvalitetu, bezbjednosti i efikasnosti lijeka, kao i dosadašnju ocjenu odnosa koristi i rizika lijeka koji se ispituje.

Informacije iz stava 3 ovog člana, odnose se na lijek koji se klinički ispituje, kao i na komparativni lijek.

Član 10

Detaljni sadržaj Protokola i Brošure, se u formi uputstva, objavljuje na internet stranici Agencije.

Član 11

Agencija izdaje odobrenje nakon dobijanja pozitivnog mišljenja Etičkog komiteta, u zakonom predviđenim rokovima.

Za ksenogene lijekove rokovi za izdavanje odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja mogu biti produženi.

2. Evidentiranje kliničkog ispitivanja lijeka

Član 12

Prije početka ispitivanja lijeka koji ima dozvolu za lijek, predlagač podnosi prijavu Agenciji za neintervencijsko kliničko ispitivanje, koje Agencija evidentira.

Prijava sa dokumentacijom za neintervencijsko ispitivanje bezbjednosti ili efikasnosti lijeka, bez obzira na to da li je predlagač sprovodi dobrovoljno ili na osnovu uslova pod kojima je dobio dozvolu za lijek, podnosi se Agenciji na crnogorskom jeziku.

Član 13

Dokumentacija iz člana 12 stav 2 ovog pravilnika, sadrži:

- 1) propratno pismo iz člana 6 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika;
- 2) ispunjen obrazac za prijavu kliničkog ispitivanja;
- 3) plan ispitivanja;
- 4) odobren sažetak karakteristika lijeka i odobreno uputstvo za lijek;
- 5) pozitivno mišljenje Etičkog komiteta ili izjavu da je identična dokumentacija istovremeno predata i Etičkom komitetu;
- 6) rješenje o izdatoj dozvoli za lijek;
- 7) dokaz da su plaćene propisane naknade Agenciji;
- 8) odluku Komiteta za ocjenu rizika iz oblasti farmakovigilance (Pharmacovigilance Risk Assessment Committee, u daljem tekstu: PRAC) Evropske agencije za lijekove, ako je bio uključen u odlučivanje;
- 9) dodatne informacije koje se odnose na zaštitu zdravlja ispitanika, na zahtjev Agencije.

Dokumentacija iz stava 1 ovog člana podnosi se u elektronskoj i pisanoj formi.

Agencija izdaje potvrdu o evidentiranju neintervencijskog kliničkog ispitivanja lijeka najkasnije 30 dana od dana podnošenja uredne prijave.

Obrazac za prijavu kliničkog ispitivanja iz stava 1 tačka 2 ovog člana, objavljuje se na internet stranici Agencije.

3. Izmjene i dopune kliničkog ispitivanja lijeka

Član 14

Ako tokom sprovođenja kliničkog ispitivanja lijeka nastanu suštinske izmjene i dopune, predviđene zakonom, nosilac odobrenja kliničkog ispitivanja podnosi Agenciji zahtjev sa dokumentacijom za odobravanje suštinskih izmjena i dopuna Protokola, odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka.

Uz zahtjev podnosi se dokumentacija, koja sadrži:

- 1) propratno pismo;
- 2) ispunjen obrazac zahtjeva;
- 3) dokumentaciju koja se odnosi na suštinske izmjene i dopune;
- 4) pozitivno mišljenje Etičkog komiteta;
- 5) dokaz da je PRAC odobrio izmjenu i dopunu (u slučaju postmarketinškog ispitivanja o bezbjednosti ili o efikasnosti lijeka) ako je bio uključen u postupak;
- 6) dokaz da su plaćene propisane naknade Agenciji.

Agencija odobrava suštinske izmjene i dopune Protokola odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka, u roku od 30 dana od prijema zahtjeva.

Obrazac iz stava 2 tačka 2 ovog člana, objavljuje se na internet stranici Agencije.

Član 15

Propratno pismo iz člana 14 stav 2 tačka 1 ovog pravilnika, sadrži:

- 1) logo, naziv i adresu predlagača kliničkog ispitivanja;
- 2) kratko objašnjenje o suštinskim izmjenama i dopunama;
- 3) naziv kliničkog ispitivanja lijeka;
- 4) naziv lijeka koji se klinički ispituje;
- 5) farmaceutski oblik, jačinu i pakovanje lijeka;
- 6) ime proizvođača lijeka;
- 7) spisak dokumentacije;
- 8) datum i potpis odgovornog lica za kliničko ispitivanje lijeka.

Član 16

Nosilac odobrenja kliničkog ispitivanja prijavljuje Agenciji administrativne izmjene i dopune Protokola, odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka.

III . PRAVA I OBAVEZE UČESNIKA U KLINIČKOM ISPITIVANJU

Član 17

Kliničko ispitivanje se sprovodi u zdravstvenoj ustanovi koja ispunjava sljedeće uslove:

- ima istraživački tim koji sprovodi kliničko ispitivanje, kojim rukovodi glavni istraživač sa iskustvom u tom području,
- ima odgovarajući prostor i opremu koji omogućavaju izvođenje kliničkog ispitivanja prema planu kliničkog ispitivanja.

Član 18

Predlagač kliničkog ispitivanja:

- 1) zaključuje sa zdravstvenom ustanovom u kojoj se planira sprovođenje kliničkog ispitivanja ugovor, kojim se određuju: ukupni troškovi sprovođenja kliničkog ispitivanja; troškovi

- koje snosi predlagač, uključujući troškove medicinskih i drugih usluga zdravstvene ustanove u kojoj se sprovodi kliničko ispitivanje; visina naknade namijenjene zdravstvenoj ustanovi, istraživačkom timu i ispitanicima; obaveze predlagača ispitivanja da snosi troškove svih dijagnostičkih postupaka i ispitivanja predviđenih planom ispitivanja;
- 2) priprema dokumentaciju koja je potrebna za dobijanje dozvole za kliničko ispitivanje lijeka, priprema dokumentaciju za prijavljivanje neintervencijskog kliničkog ispitivanja lijeka (uključujući postmarketinško ispitivanje o bezbjednosti ili o efikasnosti lijeka), kao i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za odobravanje suštinskih izmjena i dopuna Protokola, odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka;
 - 3) određuje glavnog istraživača sa kojim potpisuje ugovor koji sadrži i iznos naknade za obavljanje aktivnosti vezanih za kliničko ispitivanje lijeka;
 - 4) pribavlja saglasnost direktora zdravstvene ustanove za upotrebu prostora, kadra i opreme za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka u skladu sa Protokolom, Smjernicama Dobre kliničke prakse i važećim propisima, kao i za neometan nadzor i kontrolu kliničkog ispitivanja;
 - 5) prije početka kliničkog ispitivanja lijeka osigurava ispitanike, za slučaj nastanka štete po zdravlje ispitanika koja je izazvana kliničkim ispitivanjem lijeka, a u skladu s važećim propisima;
 - 6) obavještava glavnog istraživača i Agenciju o svim novim značajnim podacima koji se odnose na lijek koji se klinički ispituje;
 - 7) obezbjeđuje ažuriranje Brošure najmanje jedanput godišnje;
 - 8) obezbjeđuje podatke o kvalitetu lijeka koji se klinički ispituje, kao i podatke o ranije sprovedenom pretkliničkom i kliničkom ispitivanju tog lijeka;
 - 9) obezbjeđuje da je lijek koji se klinički ispituje proizveden u skladu sa GMP;
 - 10) obezbjeđuje da je lijek koji se klinički ispituje obilježen:
 - a. u skladu sa Volume 4 EU Guidelines to Good Manufacturing Practice Medicinal Products for Human and Veterinary Use (Annex 13)
 - b. u slučaju da lijek ima dozvolu za lijek, u skladu s važećim propisima o obilježavanju lijekova;
 - 11) obezbjeđuje da se dokumentacija o kliničkom ispitivanju čuva u skladu sa propisima i da je dostupna Agenciji za potrebe kontrole;
 - 12) obezbjeđuje dovoljnu količinu ispitivanog lijeka za naknadne analize, ako se to pokaže neophodnim i čuva dokumentaciju o analizi i karakteristikama uzoraka proizvedene serije;
 - 13) obezbjeđuje sistem šifriranja ispitivanog lijeka u slijepim ispitivanjima koji omogućava brzu identifikaciju lijeka u hitnim slučajevima, ali i onemogućava da se ispitivanje nepropisno prekine;
 - 14) izvještava Agenciju i Etički komitet o svim ozbiljnim neželjenim dejstvima lijeka u kliničkom ispitivanju;
 - 15) obezbjeđuje ispitaniku potpunu zdravstvenu zaštitu za liječenje određenih bolesti ili stanja koja su posljedica kliničkog ispitivanja lijeka;
 - 16) obezbjeđuje monitora i oditora u kliničkom ispitivanju lijeka;
 - 17) podnosi zahtjev za odobravanje suštinskih izmjena i dopuna kliničkog ispitivanja;
 - 18) obavještava Agenciju o toku sprovođenja kliničkog ispitivanja i administrativnim izmjenama i dopunama, najmanje jednom godišnje, a na zahtjev Agencije i češće;
 - 19) ako je kliničko ispitivanje završeno prije nego što je određeno planom kliničkog ispitivanja ili je privremeno obustavljeno, obavještava Agenciju o tome, u roku od 15 dana, uz navođenje detaljnog objašnjenja uzroka;

20) obavještava Agenciju o završetku kliničkog ispitivanja, u roku od 90 dana, pri čemu se završetkom kliničkog ispitivanja smatra dan posljednjeg pregleda posljednjeg uključenog ispitanika u kliničko ispitivanje;

21) dostavlja Agenciji izvještaj o završenom kliničkom ispitivanju, u roku od godinu dana od završetka kliničkog ispitivanja.

Uputstvo o sačinjavanju izvještaja o završenom kliničkom ispitivanju iz stava 1 tačka 21 ovog člana, objavljuje se na internet stranici Agencije.

Član 19

Glavni istraživač je lice zaposleno u zdravstvenoj ustanovi u kojoj se sprovodi kliničko ispitivanje.

Glavni istraživač je lice sa završenim fakultetom zdravstvenog usmjerenja i ima dokaz o sticanju dodatnog znanja u oblasti kliničkih ispitivanja lijekova (sertifikate o edukaciji iz oblasti kliničkih ispitivanja), kao i najmanje dvije godine radnog iskustva i važeću licencu za rad.

Pomoćni istraživači mogu biti lica sa završenim fakultetom zdravstvenog usmjerenja, a saradnici u istraživačkom timu moraju imati odgovarajuće obrazovanje zdravstvenog usmjerenja.

Član 20

Prije početka kliničkog ispitivanja lijeka, glavni istraživač:

- 1) dostavlja predlagачu kliničkog ispitivanja biografiju i dokumentaciju u skladu sa članom 19 stav 2 ovog pravilnika;
- 2) potpisuje izjavu da je upoznat sa osobinama lijeka koji se klinički ispituje, kao i sa ciljem kliničkog ispitivanja lijeka koje će se izvoditi po predloženom Protokolu, u skladu sa važećim zakonskim propisima;
- 3) sa predlagачem kliničkog ispitivanja potpisuje ugovor o obavljanju aktivnosti vezanih za kliničko ispitivanje lijeka, u skladu sa važećim propisima;
- 4) dostavlja predlagачu kliničkog ispitivanja spisak članova istraživačkog tima kojima je dodijelio obaveze u kliničkom ispitivanju;
- 5) upoznaje članove istraživačkog tima sa ciljevima kliničkog ispitivanja, Protokolom, rezultatima prethodno sprovedenih pretkliničkih i kliničkih ispitivanja lijeka, test listama i blagovremeno ih obavještava o suštinskim izmjenama i dopunama kliničkog ispitivanja lijeka.

Član 21

Glavni istraživač u toku kliničkog ispitivanja:

- 1) određuje datum početka i završetka kliničkog ispitivanja lijeka u dogovoru sa predlagачem, i obavještava predlagачa o prekidu i završetku kliničkog ispitivanja;
- 2) evidentira izdavanje i potrošnju lijekova koji se klinički ispituju za svakog ispitanika (datum, količine, serijske brojeve, rok trajanja i jedinstvenu identifikacionu šifru dodijeljenu ispitivanom lijeku i ispitanicima);
- 3) obezbjeđuje da se lijekovi koji se klinički ispituju čuvaju na način koji navede predlagач i u skladu sa propisima;
- 4) priprema konačni izvještaj o završenom kliničkom ispitivanju lijeka;
- 5) ukoliko je potrebno, predlaže izmjene i dopune Protokola, odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka, a ako se predložene izmjene i dopune odobre, upoznaje ispitanike sa odobrenim izmjenama i dopunama i da nastavlja liječenje u skladu sa tim;
- 6) obavještava predlagачa kliničkog ispitivanja o neželjenim dejstvima lijeka.

Član 22

Glavni istraživač i istraživački tim u toku kliničkog ispitivanja lijeka:

- 1) uključuju dovoljan broj ispitanika, u skladu sa Protokolom;
- 2) daju usmeno i pisano objašnjenje ispitanicima, na njima razumljiv način, o podacima o lijeku koji se klinički ispituje, cilju i planu izvođenja kliničkog ispitivanja, opasnostima i koristima za ispitanika, načinu izbora ispitanika, približnom broju ispitanika i drugim mogućim oblicima liječenja, kao i o prednostima i nedostacima takvog liječenja;
- 3) obezbjeđuju potpisani informisani pristanak ispitanika za učestvovanje u kliničkom ispitivanju lijeka;
- 4) obezbjeđuju ispitaniku odgovarajuću zdravstvenu zaštitu za vrijeme kliničkog ispitivanja i poslije završetka kliničkog ispitivanja, ako se liječenje nastavlja ili ako je bolest ili stanje posljedica kliničkog ispitivanja lijeka;
- 5) obezbjeđuju tačnost, potpunost, čitljivost i ažurnost podataka u vezi sa kliničkim ispitivanjem lijeka, kao i povjerljivost podataka koji su dostupni nadzoru predlagača i kontroli Agencije;
- 6) čuvaju tajnost šifre ispitanika, sprovode postupak randomizacije ako postoji, i obezbjeđuju da se šifra otkrije samo u slučajevima predviđenim Protokolom ili u slučajevima ugrožavanja zdravlja;
- 7) hitno obrazlažu i dokumentuju predlagaču svako prijevremeno dešifrovanje ispitivanog lijeka kod sprovođenja slijepog ispitivanja;
- 8) čuvaju osnovnu dokumentaciju koja se odnosi na klinička ispitivanja;
- 9) prekidaju kliničko ispitivanje ili uvode neophodne izmjene i dopune Protokola, odnosno odobrenja za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka, u slučajevima neposredne opasnosti/ugroženosti ispitanika i o tome obavještavaju predlagača, Etički komitet i Agenciju.

Članovi istraživačkog tima obavještavaju glavnog istraživača o neželjenim dejstvima lijeka koji se klinički ispituje i neželjenim događajima, kao i potrebnim mjerama preduzetim za zaštitu zdravlja ispitanika.

Član 23

Prije početka kliničkog ispitivanja, ispitanika je potrebno usmeno i pisano upoznati sa ciljem i načinom ispitivanja, očekivanim pozitivnim i negativnim efektima ispitivanja, neprijatnostima, rizicima, drugim mogućnostima liječenja, obezbjeđivanjem povjerljivosti ličnih podataka, sa mogućnostima napuštanja kliničkog ispitivanja bilo kada, kao i o načinu i rezultatima takvog ranijeg isključivanja iz kliničkog ispitivanja.

Podaci iz stava 1 ovog člana, moraju se ispitaniku predstaviti na što je moguće jednostavniji način koji odgovara stepenu mogućnosti ispitanika da ih razumije.

Član 24

Kontrolu usaglašenosti sprovođenja kliničkog ispitivanja s Protokolom, Smjernicama Dobre kliničke prakse i važećim propisima vrši Agencija i preduzima mjere potrebne za zaštitu javnog zdravlja.

Agencija vrši kontrolu kliničkog ispitivanja u skladu sa posljednjom ažuriranom verzijom propisa objavljenih na sajtu Evropske komisije: EudraLex Vol 10. Clinical Trial Guidelines Ch IV.

Kontrolu iz stava 1 ovog člana, Agencija sprovodi:

- 1) na mjestima gdje se vrši kliničko ispitivanje;
- 2) u laboratorijama u kojima se vrše analize za kliničko ispitivanje;
- 3) na mjestu proizvodnje lijeka koji se klinički ispituje;

- 4) na lokaciji sponzora i ugovornih strana;
Agencija vrši kontrolu usaglašenosti kliničkog ispitivanja:
- 1) koje se izvodi na teritoriji Crne Gore (prije početka, u toku i nakon završetka kliničkog ispitivanja);
 - 2) kao dio postupka za dobijanje dozvole za lijek;
 - 3) u periodu važenja dozvole za lijek.

Član 25

Agencija može izvršiti kontrolu i na zahtjev predlagača kliničkog ispitivanja.

Agencija može prihvatiti kontrolu kliničkog ispitivanja koju je u skladu sa Smjernicama Dobre kliničke prakse izvela država članica Evropske unije ili druga država sa istim zahtjevima za sprovođenje kliničkih ispitivanja kao u Crnoj Gori.

IV. ZAVRŠNA ODREDBA

Član 26

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 011-204/2013

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Ministar,
prof. dr **Miodrag Radunović**, s.r.

39.

Na osnovu člana 24 stav 7 i člana 132 stav 3 Zakona o lijekovima („Službeni list CG”, br. 56/11 i 6/13), Ministarstvo zdravlja, donijelo je

PRAVILNIK O NAČINU I USLOVIMA OGLAŠAVANJA LJEKOVA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Oglašavanje lijekova opštoj i stručnoj javnosti radi podsticanja propisivanja lijekova, njihovog snabdijevanja, prodaje i potrošnje kao i informisanja o lijekovima od strane proizvođača i nosioca dozvole za lijek, vrši se na način i pod uslovima propisanim ovim pravilnikom.

Član 2

Oglašavanjem lijekova daje se objektivna i naučno dokazana informacija o lijeku, uz poštovanje etičkih normi, u cilju njegove pravilne i racionalne upotrebe, ne dovodeći u zabludu stručnu i opštu javnost.

Oglašavanje lijekova, vrši se pod uslovima iz dozvole za stavljanje lijeka u promet (u daljem tekstu: dozvola za lijek) i u skladu sa sažetkom karakteristika lijeka odobrenom od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva (u daljem tekstu: Agencija).

Član 3

Oglašavanjem lijekova, u smislu ovog pravilnika, ne smatra se:

- 1) obilježavanje spoljnog i unutrašnjeg pakovanja lijeka i sadržaj uputstva za lijek koje je priloženo uz pakovanje;
- 2) korespondencija, uključujući i materijal koji ne služi u promotivne svrhe, a kojom se daje odgovor na određeno pitanje u vezi s pojedinim lijekom;
- 3) objektivne informacije o lijeku i stručni materijal koji se odnosi na promjene u pakovanju, neželjene reakcije na lijek, prodajni katalozi i cjenovnici, pod uslovom da ne sadrže elemente reklamiranja, ukoliko je sadržaj informacija objektivna, relevantna, pouzdana, nepromotivna, razumljiva i potpuno identična sažetku karakteristika lijeka, uputstvu za lijek i pakovanju, koji su odobreni od strane Agencije i čine sastavni dio dozvole za lijek;
- 4) informacije koje se odnose na stanje zdravlja ili bolesti pod uslovom da se ni indirektno ne spominje ime lijeka;
- 5) informacije u toku kampanja imunizacije koje sprovode nadležni organi i zdravstvene ustanove;
- 6) objektivno informisanje na internacionalnim naučnim i stručnim skupovima koji se održavaju u Crnoj Gori o lijeku koji nema dozvolu za lijek u Crnoj Gori ali ima dozvolu za lijek izdatu u zemljama Evropske unije ili zemljama koje imaju iste ili slične zahtjeve za izdavanje dozvole za lijek, ukoliko informisanje nema elemente reklamiranja.

Informacije o lijeku iz stava 1 tačka 3 ovog člana mogu biti dostupne stručnoj i opštoj javnosti.

Član 4

Nosilac dozvole za lijek i pravna lica koja obavljaju proizvodnju i promet lijekova, dužni su da lijekove oglašavaju u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom.

Obaveza iz stava 1 ovog člana, odnosi se na svako pravno ili fizičko lice koje oglašava lijekove ili pruža informacije o lijeku, uključujući njegove terapijske ili profilaktičke osobine.

Član 5

Nosilac dozvole za lijek može da vrši promociju lijeka samostalno, sa drugim, ili preko drugog pravnog lica (u daljem tekstu: uporedna promocija lijeka) u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom.

II. OGLAŠAVANJE LIJEKA OPŠTOJ JAVNOSTI

Član 6

Ljekovi koji se izdaju bez recepta mogu se oglašavati opštoj javnosti, u skladu sa članom 2 ovog pravilnika, ukoliko se ne propisuju i ne izdaju na teret sredstava Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore (u daljem tekstu: Fond).

Član 7

Oglašavanje lijeka iz člana 6 ovog pravilnika, sadrži jasnu informaciju da je proizvod koji se oglašava lijek i sadrži naročito sljedeće podatke:

- ime lijeka i internacionalno nezaštićeno ime, ako lijek sadrži samo jednu aktivnu supstancu;
- način primjene i podatke koji su neophodni za pravilnu upotrebu lijeka;
- vidljivo, čitljivo i razumljivo napisano, nacrtano ili govorno upozorenje pacijentu ili korisniku da pažljivo pročita uputstvo za lijek ili uputstvo na spoljnjem pakovanju lijeka i da se o mogućem riziku i o neželjenim dejstvima lijeka posavjetuje sa ljekarom, farmaceutom ili veterinarom, koje glasi: "Prije upotrebe pažljivo pročitati uputstvo o lijeku. O indikacijama, mjerama opreza i neželjenim dejstvima, posavjetujte se sa svojim ljekarom ili farmaceutom a za veterinarske lijekove – sa veterinarom".

Upozorenje iz stava 1 alineja 3 ovog člana, mora biti istaknuto (upadljivom bojom, uokvireno i sl.) i veličine najmanje jedne desetine reklamne poruke, ispisano slovima odgovarajuće veličine, tako da je upozorenje moguće uočiti i bez teškoća pročitati.

U reklamnim porukama u elektronskim medijima, upozorenje iz stava 1 alineja 3 ovog člana, prikazuje se samostalno i u posebnom kadru, uz prateću razgovjetnu glasovnu poruku identičnog sadržaja.

Kod reklamiranja putem interneta, upozorenje iz stava 1 alineja 3 ovog člana, mora biti sastavni dio početne, odnosno glavne strane internet poruke ili reklame, a ne strane koja se daje kao veza sa glavnom stranom.

Član 8

Reklamna poruka namijenjena opštoj javnosti treba da bude takva da se njome ne stvara utisak:

- da lijek nema neželjenih dejstava;
- da prije uzimanja lijeka nije potrebno konsultovati ljekara, odnosno da se uzimanjem lijeka može izbjeći ljekarski pregled, savjet ili hirurška intervencija, i određivati dijagnozu i pružati savjete o liječenju putem pošte, elektronske pošte ili drugih načina informisanja;
- da uzimanje lijeka garantuje uspjeh u liječenju bolesti;

- da je lijek bolji ili jednako dobar od nekog drugog lijeka;
- da je lijek dobro uzimati i kada nema znakova bolesti odnosno da poboljšava zdravlje;
- da će zdravlje lica koja ne uzima lijek biti narušeno, osim u slučajevima iz člana 3 stav 1 tačka 5 ovog pravilnika;
- da je lijek zbog svog prirodnog porijekla bezbjedan i efikasan;
- da lijek predstavlja prehrambeni, kozmetički ili drugi proizvod opšte upotrebe;
- da proizvod koji nije lijek, ima ljekovita svojstva;
- da se propisani lijek može zamijeniti s drugim lijekom.

Reklamnom porukom iz stava 1 ovog člana ne može se:

- oglašavanje usmjeriti isključivo ili uglavnom na djecu, prikazivati djeca koja uzimaju lijek odnosno kojima je lijek dostupan bez prisustva odraslih lica;
- uključivati preporuke zdravstvenih ili naučnih radnika i lica koje bi zbog svoje popularnosti mogle uticati na korišćenje lijekova;
- koristiti istorije bolesti ili prikazivati dijagnostički postupci koji bi mogli dovesti do pogrešnog samoliječenja ili samodijagnoza;
- pozivati na dokaze o ozdravljenju na neprikladan, uznemiravajući ili obmanjujući način;
- vršiti upotreba neprimjerenih, uznemirujućih ili obmanjujućih izraza i slikovno prikazivati promjene u ljudskom tijelu izazvane bolešću, povređivanjem ili djelovanjem nekog lijeka na ljudsko tijelo ili djelove tijela;
- navoditi obavještenje o uključivanju lijeka na listu lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Fonda, osim u slučajevima iz člana 3 stav 1 tačka 5 ovog pravilnika;
- navoditi cijena lijeka, odnosno cijena koja se obezbjeđuje iz sredstava Fonda.

Član 9

Prilikom reklamiranja lijeka opštoj javnosti, ne mogu se prikupljati i iznositi lični podaci o bolesti određenog lica ili grupe lica, njihovim dijagnozama, terapijskim postupcima koji su primijenjeni u postupku liječenja i lijekovima koji su im propisani.

Član 10

Pri reklamiranju lijeka opštoj javnosti ne navodi se naziv apoteke, veterinarske ustanove i pravnog lica koje vrši promet lijekova na veliko.

Član 11

Organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, odnosno organ državne uprave nadležan za poslove veterinarstva može, u skladu sa zakonom, kada je to u opštem interesu (u slučaju epidemije, epizootije, elementarnih nepogoda odnosno vanrednih stanja), putem medija odnosno na drugi odgovarajući način da obavijesti građane o upotrebi lijekova koji se izdaju na recept.

III. OGLAŠAVANJE LIJEKA STRUČNOJ JAVNOSTI

Član 12

Oglašavanje stručnoj javnosti lijeka koji se izdaje na recept treba da sadrži informacije o lijeku koje su date u skladu sa članom 2 ovog pravilnika.

Podaci o lijeku iz stava 1 ovog člana treba da budu tačni, ažurirani, relevantni i provjerljivi sa navođenjem izvora informacija, i dovoljni da stručnoj javnosti omoguće sopstveni zaključak o terapijskoj vrijednosti lijeka, kao i da sadrže datum kada su sastavljeni ili poslednji put revidirani.

Navodi, tabele ili drugi podaci koji su preuzeti iz medicinskih časopisa ili drugih naučnih radova koji su dio promotivnih materijala o lijeku, vjerno se prenose uz navođenje literature i tačnog izvora informacija.

Pored podataka iz stava 1 ovog člana, promovisanje lijeka može da sadrži i podatke o prodajnoj cijeni lijeka, odnosno cijeni koja se obezbjeđuje iz sredstava Fonda.

Član 13

Pristup materijalima kojima se lijek oglašava stručnoj javnosti u bilo kojem obliku, je ograničen samo na stručnu javnost.

Organizovanje promotivnih skupova vrši se samo za stručnu javnost na način da budu ograničeni na osnovnu svrhu održavanja skupa.

Član 14

Oglašavanje lijeka stručnoj javnosti vrše zaposleni kod nosioca dozvole za lijek, koji imaju odgovarajuća znanja o lijeku i dodatne edukacije potrebne da stručnoj javnosti obezbijede sve potrebne stručne informacije u skladu sa članom 2 ovog pravilnika.

Nosilac dozvole za lijek treba da obezbijedi stalnu edukaciju zaposlenih koji oglašavaju lijekove, kao i provjeru njihovih znanja, radi obezbjeđivanja potpunih, preciznih i tačnih informacija o lijeku koji promovišu i o tome vode evidenciju.

Član 15

Zaposleni iz člana 14 stav 1 ovog pravilnika, treba da prilikom svake posjete stručnoj javnosti, obezbijede poslednji odobreni sažetak karakteristika lijeka za sve lijekove koje predstavljaju.

Lica iz stava 1 ovog člana su dužna da nosiocu dozvole za lijek prenesu sve informacije do kojih su došla u postupku oglašavanja lijeka, posebno podatke o neželjenim dejstvima lijeka.

Član 16

Zaposleni iz člana 14 stav 1 ovog pravilnika, mogu stručnoj javnosti poklanjati samo predmete koji nemaju veću vrijednost, odnosno čija je vrijednost simbolična i koji su u vezi sa medicinskom, stomatološkom, farmaceutskom ili veterinarskom praksom, odnosno djelatnosti poslodavca kod koga su predstavnici stručne javnosti zaposleni.

Stručna javnost ne može steći bilo kakvu korist kao podsticaj za propisivanje, izdavanje, nabavku, odnosno potrošnju lijeka osim predmeta iz stava 1 ovog člana.

Član 17

U postupku oglašavanja lijeka stručnoj javnosti ne može se vršiti:

- podsticanje zdravstvenih radnika i veterinarara, da jedan lijek zamijene drugim lijekom iz iste terapijske grupe bez postojanja jasne medicinske indikacije;
- iznošenje tvrdnje ili zaključka o efikasnosti lijekova koji su predmet kliničkih ispitivanja u zemlji ili inostranstvu, osim u slučaju postmarketinškog neintervencijskog ispitivanja lijeka;
- korišćenje sažetka karakteristika lijeka i uputstva za lijek čija je veličina slova manja od 3 mm, odnosno korišćenje drugog načina štampe koji onemogućava lako čitanje i razumijevanje;
- objavljivanje putem medija informacija koje su namijenjene zdravstvenim radnicima i veterinarima;
- umanjivanje značaja upozorenja o mjerama opreza ili neželjenim dejstvima navedenim u odobrenom sažetku karakteristika lijeka i uputstvu za lijek;
- umanjivanje terapijske vrijednosti nekog drugog lijeka koji ima dozvolu za lijek ili na bilo koji drugi način podsticanje sumnji u vrijednost drugog lijeka;

- korišćenje materijala zaštićenog bilo kojim oblikom zaštite intelektualne svojine bez prethodnog pristanka vlasnika;
- korišćenje razglednica ili drugih oblika pisanih pošiljki čiji sadržaj može biti dostupan i čitljiv drugim licima osim stručnoj javnosti;
- korišćenje telefona, telefaksa, elektronske pošte ili drugih elektronskih sistema lica koja pripadaju stručnoj javnosti, bez prethodnog pristanka da se na taj način oglašavaju ili obavještavaju o svom radu.

Član 18

Stručni i naučni skupovi i predavanja koje organizuju ili finansiraju proizvođači, nosioci dozvole odnosno pravna lica koja vrše promet lijekova na veliko, su edukativnog sadržaja i u skladu sa naučnim dostignućima i ne mogu se organizovati samo radi oglašavanja lijeka.

Svi ostali sadržaji skupova iz stava 1 ovog člana, su propratni u odnosu na glavnu svrhu skupa.

Član 19

Zaposleni iz člana 14 stav 1 ovog pravilnika, mogu zdravstvenim i veterinarskim radnicima koji propisuju odnosno primjenjuju lijekove, na pisani zahtjev, dati besplatan uzorak lijeka pod sljedećim uslovima:

- da lijek ima dozvolu za lijek;
- da je uzorak u najmanjem pakovanju koje se pojavljuje na tržištu za odgovarajuću indikaciju, i da je označen sa napomenom na pakovanju: „Besplatan uzorak, nije za prodaju”;
- da je besplatni uzorak lijeka isključivo namijenjen upoznavanju sa karakteristikama novog lijeka koji se prvi put stavlja u promet;
- da je količina besplatnih uzoraka ograničena na jedno najmanje pakovanje novog lijeka u toku jedne kalendarske godine;
- da besplatan uzorak lijeka ne sadrži opojne droge ili psihotropne supstance;
- da se uz svaki besplatni uzorak lijeka priloži sažetak karakteristika lijeka.

Član 20

Nosilac dozvole za lijek je dužan da vodi evidenciju o svim besplatno podijeljenim uzorcima lijekova sa priloženim zahtjevima zdravstvenih, odnosno veterinarskih radnika.

U evidenciji mora biti naznačeno ime i prezime zdravstvenog ili veterinarskog radnika, naziv zdravstvene ili veterinarske ustanove i datumi kada su besplatni uzorci uručeni.

Član 21

Nosilac dozvole za lijek je dužan da vodi evidenciju i čuva uzorke svih promotivnih materijala i reklamnih poruka koje su korišćene za oglašavanje lijekova, uz navođenje kome su bili namijenjeni, datuma i mjesta njihovog objavljivanja, kao i lica kojima su materijali dostavljeni.

Član 22

Organizatori skupova i predavanja iz člana 18 ovog pravilnika, dužni su da vode evidenciju i da čuvaju podatke o skupovima koje su organizovali ili finansijski podržali.

Član 23

Na oglašavanje tradicionalnog biljnog lijeka koji je upisan u registar koji vodi Agencija, shodno se primjenjuju odredbe ovog pravilnika, stim da obavještenje sadrži i naznaku:

“Tradicionalni biljni lijek za primjenu kod indikacija koje su rezultat isključivo njegove dugotrajne upotrebe i iskustva.”

Član 24

Na oglašavanje homeopatskog lijeka koji je upisan u registar koji vodi Agencija, shodno se primjenjuju odredbe ovog pravilnika stim da obavještenje sadrži i naznaku: „Homeopatski lijek bez odobrene terapijske indikacije. Konsultovati doktora ukoliko simptome potraju.“

Prilikom oglašavanja homeopatskog lijeka koji je upisan u registar Agencije navode se samo podaci koji su odobreni za obilježavanje homeopatskog lijeka.

Član 25

O oglašavanju lijeka koje se vrši suprotno odredbama ovog pravilnika Agencija obavještava nadležnu inspekciju i po potrebi stručnu i opštu javnost.

IV. ZAVRŠNA ODREDBA

Član 26

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 011-205/2013

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Ministar,
prof. dr **Miodrag Radunović**, s.r.

40.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10, 45/11 i 39/13) i člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i „Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE

O IZDAVANJU LICENCE PRIVATNOJ USTANOVI ORGANIZATORU OBRAZOVANJA ODRASLIH „EDUCO CENTAR" U PODGORICI

1. Izdaje se licenca Privatnoj ustanovi Organizatoru obrazovanja odraslih „Educo centar" u Podgorici, za izvođenje Programa obrazovanja odraslih za učenje arapskog jezika, kineskog jezika, ruskog jezika, francuskog jezika, španskog jezika, italijanskog jezika, njemačkog jezika, holandskog jezika i crnogorskog jezika.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj: 07 - 865

Podgorica, 20. septembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

41.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10, 45/11 i 39/13) i člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i „Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O IZDAVANJU LICENCE PRIVATNOJ USTANOVI ORGANIZATORU
OBRAZOVANJA ODRASLIH „VEDUCO" IZ ROŽAJA

1. Izdaje se licenca Privatnoj ustanovi Organizatoru obrazovanja odraslih „VEDUCO" iz Rožaja, za izvođenje Programa obrazovanja odraslih: za sticanje znanja i vještina rada na računaru, za učenje engleskog jezika, za učenje njemačkog jezika, za učenje francuskog jezika, za sticanje preduzetničkih znanja i vještina i za osposobljavanje za zanimanje organizatora/ke rada gerontodomaćina/ca.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj 07-941

Podgorica, 21. novembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

42.

Na osnovu člana 45 stav 2 tačka 10 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, broj 40/10, 46/10 i 06/13), a u vezi sa članom 5 Zakona o visini stope zatezne kamate („Sl. list Crne Gore“, broj 83/09), guverner Centralne banke Crne Gore donio je

**ODLUKU
O UTVRĐIVANJU STOPE ZATEZNE KAMATE ZA PERIOD OD 01.
JANUARA DO 30. JUNA 2014. GODINE**

1. Za period od 1. januara do 30. juna 2014. godine stopa zatezne kamate iznosi 7,25 %.

Br. 0102-33/1

Podgorica, 3. januara 2014. godine

Centralna banka Crne Gore
Guverner,
mr **Milojica Dakić**, s.r.

43.

Na osnovu člana 19 stav 2 Zakona o hartijama od vrijednosti ("Sl. list RCG", br. 59/00 i "Sl. list CG", br. 06/13) i člana 20 stav 3 Statuta Komisije za hartije od vrijednosti ("Sl. list CG", br. 04/13), Komisija za hartije od vrijednosti, na 95. sjednici od 30. decembra 2013. godine, donosi

ODLUKA
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O VISINI NAKNADA ZA RAD
KOMISIJE ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Član 1

U Odluci o visini naknada za rad Komisije za hartije od vrijednosti ("Sl. list CG", broj 54 /13) član 3 mijenja se i glasi:

„Naknade za vršenje nadzora plaćaju:

- 1) Centralna Depozitarna Agencija a.d. 5% od poslovnog prihoda CDA;
- 2) Berza 5% od poslovnog prihoda Berze;
- 3) Ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti 0,03% od ostvarenog prometa po osnovu prodajnih transakcija, i 0,03% po osnovu kupovnih transakcija, a ne manje od 100 EUR po ovlašćenom učesniku na mjesečnom nivou.
- 4) Društva za upravljanje investicionim fondovima - 4.800 EUR za kontrolu godišnjeg i periodičnih izvještaja;
- 5) Zatvoreni investicioni fondovi - 4.800 EUR za kontrolu godišnjeg i periodičnih izvještaja;
- 6) Zajednički investicioni fondovi - 4.800 EUR za kontrolu godišnjeg i periodičnih izvještaja;
- 7) Društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima - 4.800 EUR na godišnjem nivou za posrednu i neposrednu kontrolu;
- 8) Kastodi banke i druga pravna lica za obavljanje kastodi poslova - 3.000 EUR na godišnjem nivou za posrednu i neposrednu kontrolu;
- 9) Depozitarne banke i druga pravna lica za obavljanje depozitarnih poslova - 3.000 EUR na godišnjem nivou za posrednu i neposrednu kontrolu.

Izuzetno od stava 1 tačka 3) ovog člana kod transakcija koje su zaključene za račun Kastodi i Depozitarnih banaka, Ovlašćeni učesnici plaćaju 0,02% od ostvarenog prometa po osnovu prodajnih transakcija i 0,02% po osnovu kupovnih transakcija.

Izuzetno od stava 1 tačka 3) ovog člana transakcije primarne kupoprodaje hartija od vrijednosti ne ulaze u obračun naknade.

Naknade iz stava 1 tač. 1) i 2) ovog člana plaćaju se polugodišnje po obračunu na osnovu šestomjesečnog i godišnjeg finansijskog izvještaja, i to do kraja jula za period januar - jun i do kraja januara za period jul - decembar.

Naknade iz stava 1 tačka 3) ovog člana plaćaju se mjesečno do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec.

Naknade iz stava 1 tač. 4 do 9 ovog člana plaćaju se najkasnije do 30. aprila tekuće godine.”

Član 2

Član 9 mijenja se i glasi:

„Naknade iz člana 3 stav 1 tač. 1) i 2) obračunavaju se izuzimajući prihode koji su ranije bili predmet obračuna naknade, ostvarene u prethodnim obračunskim periodima“

Član 3

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01/1-1777/10-13

Podgorica, 30.12.2013. godine

Komisija za hartije od vrijednosti

Predsjednik Komisije

dr **Zoran Đikanović**, s.r.

44.

Na osnovu člana 55 stav 2 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Sl.list RCG“, br.44/12), Savjet Agencije za nadzor osiguranja na 124. sjednici od 25.12. 2013. donio je

**ODLUKU
O VISINI DOPRINOSA GARANTNOM FONDU ZA 2014.GODINU**

Član 1

Redovni doprinos Garantnom fondu, koji su društva koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju dužna da uplate Udruženju, za 2014.godinu utvrđuje se po stopi od:

- 3% ukupne fakturisane premije za obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu od posljedica saobraćajne nezgode, osiguranje od autoodgovornosti i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovila za štete pričinjene trećim licima,
- 0.3% ukupne fakturisane premije za osiguranje vlasnika odnosno korisnika vazduhoplova za štete pričinjene trećim licima

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u “Sl. listu Crne Gore”.

Broj: 01-1187/4-13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Predsjednik Savjeta,
Branko Vujović, s.r.

45.

Na osnovu čl. 153 stav 6 i 177 tačka 4 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG", broj 78/06 i 19/07, „Službeni list Crne Gore“, broj 45/12), Savjet Agencije za nadzor osiguranja donio je

**PRAVILNIK
O USLOVIMA ZA POLAGANJE, NAČINU POLAGANJA I PROGRAMU STRUČNOG
ISPITA ZA OBAVLJANJE POSLOVA OVLAŠĆENOG AKTUARA**

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se uslovi za polaganje, način polaganja i program stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara (u daljem tekstu: stručni ispit).

Stručni ispit

Član 2

Stručni ispit obuhvata sljedeće predmete (u daljem tekstu: Program stručnog ispita):

1. Finansijska matematika;
2. Vjerovatnoća i matematička statistika;
3. Ekonomija;
4. Računovodstvo osiguranja;
5. Stohastičko modeliranje
6. Modeli doživljenja;
7. Aktuarska matematika I;
8. Aktuarska matematika II;
9. Investicije i upravljanje imovinom;
10. Neživotno osiguranje;
11. Životno osiguranje;
12. Penzijsko osiguranje;
13. Zdravstveno osiguranje;
14. Profesionalizam i etički kodeks;
15. Domaće zakonodavstvo.

Sadržina predmeta iz stava 1 ovog člana nalazi se u Prilogu 1 ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio.

Član 3

Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) organizuje obuku i polaganje stručnog ispita.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, obuku i polaganje predmeta iz člana 2 st 1 tač 1 do 14 može organizovati i institucija ovlašćena od strane Agencije.

Komisija za polaganje stručnog ispita

Član 4

Za organizovanje i polaganje stručnog ispita Savjet Agencije imenuje posebnu komisiju (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija se sastoji od pet članova od kojih je jedan predsjednik, a sačinjavaju je: jedno lice iz Agencije i četiri lica iz reda priznatih stručnjaka iz oblasti osiguranja, aktuarstva i finansija.

Komisija ima sekretara koji se imenuje iz reda zaposlenih u Agenciji.

Komisija ima pravo na naknadu za rad, koju posebnom odlukom utvrđuje Savjet Agencije.

Agencija obezbjeđuje uslove za rad Komisije (prostor i sredstva) i čuva dokumentaciju prikupljenu u postupku obuke za polaganje ispita, održavanja ispita i izdavanja ovlaštenja.

Prijavljivanje stručnog ispita

Član 5

Poziv za prijavljivanje za obuku i polaganje stručnog ispita objavljuje Agencija na svojoj internet stranici.

U pozivu se obavezno navodi i najmanji broj kandidata potreban za organizovanje stručnog ispita.

Prijava za obuku i polaganje stručnog ispita podnosi se Agenciji, na propisanom obrascu koji se –nalazi u Prilogu 2 ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio.

Uz prijavu zainteresovani kandidati dužni su da dostave i sljedeću dokumentaciju:

- ovjerena kopija diplome, kao dokaz o stečenoj visokoj školskoj spremi, za strana lica isprava kojom se dokazuje stepen obrazovanja ekvivalentan stručnom obrazovanju iz alineje 1 ovog stava prevedena od strane sudskog tumača;
- ovjerena kopija lične karte, odnosno kopija biometrijske lične karte, a za strana lica ovjerena kopija pasoša;
- potvrda poslodavca kojom se dokazuje radno iskustvo na aktuarskim poslovima u društvu za osiguranje ili na poslovima kontrole aktuarskih obračuna u organu nadležnom za nadzor osiguranja u trajanju od najmanje tri godine;

Po prijemu prijave, Agencija utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana i na svojoj internet stranici objavljuje spisak kandidata kojima je odobren pristup obuci i polaganju stručnog ispita.

Obuka za polaganje stručnog ispita

Član 6

Agencija na svojoj internet stranici objavljuje informaciju o održavanju obuke iz člana 3 ovog pravilnika najkasnije mjesec dana prije početka obuke.

Prisustvovanje obuci je obavezno.

Obuka za predmet iz člana 2 stav 1 tač.15 ovog pravilnika neće se organizovati.

Polaganje ispita

Član 7

Način polaganja stručnog ispita, po predmetima iz programa iz člana 2 ovog pravilnika i druga organizaciona pitanja u vezi sa obukom i polaganjem ispita utvrđuje Komisija posebnim uputstvom.

Ocjenjivanje i objavljivanje rezultata

Član 8

Predavač određenog predmeta ocjenjuje uspjeh kandidata na sprovedenom ispitu i kandidatu dodjeljuje broj bodova.

Na osnovu dodijeljenog broja bodova Komisija svakom kandidatu opisno ocjenjuje postignuti uspjeh sa „položio“ ili „nije položio“.

Za ocjenu „položio“ potrebno je da kandidat ostvari najmanje 60% od ukupnog broja bodova na ispitu iz pojedinog predmeta.

Kandidat može najviše tri puta da pristupi polaganju pojedinog predmeta. Kandidatu koji u sva tri ispitna roka ne postigne potrebni uspjeh iz pojedinog predmeta, poništava se uspjeh postignut na prethodnim polaganjima iz ostalih predmeta.

Član 9

Agencija na svojoj internet stranici objavljuje spisak kandidata koji su položili određeni predmet.

Kandidat može izvršiti uvid u svoj test odnosno uložiti prigovor na postignuti uspjeh utvrđen na ispitu, najkasnije pet dana od dana objavljivanja rezultata polaganja ispita iz određenog predmeta.

Komisija je dužna da o osnovanosti prigovora iz stava 2 ovog člana odluči u roku od osam dana, od dana prijema prigovora i o svojoj odluci pisano obavijesti podnosioca prigovora.

Nakon svakog ispitnog roka Komisija sačinjava izvještaj koji sadrži sljedeće podatke:

- naziv predmeta i trajanje obuke;
- datum, mjesto i vrijeme održavanja ispita;
- ime, prezime i prebivalište kandidata koji su pristupili polaganju ispita, sa postignutim uspjehom na ispitu;
- datum sačinjavanja izvještaja i potpise predsjednika, članova i sekretara Komisije.

Izvještaj iz stava 4 ovog člana Komisija sačinjava u roku od 10 dana od dana objavljivanja rezultata polaganja i isti dostavlja Agenciji.

Član 10

Stručni ispit se smatra položenim kad kandidat uspješno položi sve predmete iz člana 2 ovog pravilnika.

Kandidatu koji je položio stručni ispit Agencija izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu u roku od 30 dana od dana objavljivanja rezultata polaganja posljednjeg predmeta.

Uvjerenje iz stava 2 ovog člana sadrži:

- ime, prezime, datum i mjesto rođenja kandidata;
- naznaku da je kandidat položio ispit za obavljanje aktuarskih poslova;
- datum izdavanja i broj uvjerenja;
- potpise predsjednika Komisije i predsjednika Savjeta Agencije, kao i pečat Agencije.

Agencija vodi evidenciju izdatih uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

Priznavanje ispita za obavljanje aktuarskih poslova položenog u inostranstvu

Član 11

O priznavanju ispita za obavljanje aktuarskih poslova, položenog u inostranstvu, Komisija odlučuje na sjednici koja se održava dva puta godišnje.

Lice koje je položilo ispit za obavljanje aktuarskih poslova u inostranstvu dostavlja Komisiji zahtjev za priznavanje tog ispita sa sljedećom dokumentacijom:

- potvrdom o položenim predmetima, sa pregledom ocjena, izdatom od strane institucije nadležne za sprovođenje obuke i organizaciju polaganja ispita za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova aktuara;
- nastavnim planom i programom po kojem je vršena obuka po pojedinim predmetima, objavljenim od strane organa nadležnog za organizovanje aktuarske obuke;

- notarskim prevodom svih dokumenata ukoliko su isti napisani na jeziku koji nije u službenoj upotrebi u Crnoj Gori;
- dokaz o uplati naknade utvrđene posebnim aktom Agencije;
- drugom dokumentacijom na zahjev Komisije.

Ispit za obavljanje aktuarskih poslova položen u inostranstvu može se priznati ako postoji najmanje 75% preklapanja programa po kome je taj ispit položen sa sadržinom predmeta stručnog ispita iz člana 2 stav 2 ovoga pravilnika.

Komisija odlučuje o priznavanju cijelog ili dijela ispita za obavljanje aktuarskih poslova položenih u inostranstvu u roku od 30 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave, i obavještava svakog kandidata o preostalim ispitima koje je dužan da položi za dobijanje uvjerenja iz člana 10 stav 3 ovog pravilnika.

Priznavanje ispita položenih na visokoškolskoj instituciji

Član 12

Komisija će priznati pojedine predmete koji su sastavni dio stručnog ispita iz člana 2 ovog pravilnika, položene na nekoj od visokoškolskih institucija, u okviru magistarskih i doktorskih studija, ukoliko postoji najmanje 75% preklapanja programa po kome je taj ispit položen sa sadržinom predmeta stručnog ispita iz člana 2 stav 2 ovoga pravilnika.

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-1187/3-13

Podgorica, 27. 12. 2013. godine

Predsjednik Savjeta
Branko Vujović, s.r.

PRILOG 1:

Program predmeta koji čine sastavni dio stručnog ispita za sticanje zvanja ovlaštenog aktuara

FINANSIJSKA MATEMATIKA

1. Prost i složeni interesni račun.
2. Nominalna, relativna, konformna i efektivna kamatna stopa. Neprekidno ukamaćivanje.
3. Stopa prinosa i diskontna stopa. Utvrđivanje cijena kratkoročnih diskontnih i kamatonosnih hartija od vrednosti.
4. Finansijske rente. Finansijsko-matematički obračuni na kreditnom, eskontnom, hipotekarnom i deviznom tržištu.
5. Diskontovani novčani tokovi- neto sadašnje vrijednosti i prinosi, aktivna i pasivna kamatna stopa, efekti inflacije.
6. Cijene hartija od vrijednosti i prinosi. Kriva prinosa. Volatilitnost. Modeli utvrđivanja cijena akcija i obveznica.
7. Upravljanje rizikom kamatne stope. Duracija, modifikovana duracija i konveksnost.
8. Finansijsko-matematički obračuni na tržištu finansijskih derivata.
9. Dinamički portfolio menadžment. Portfolio osiguravajućih kompanija
10. Stohastička teorija kamate. Stohastički obračuni u finansijama.

VJEROVATNOĆA I MATEMATIČKA STATISTIKA

1. Uvod u teoriju vjerovatnoće
2. Opisna analiza podataka
3. Slučajne promjenljive i njihove karakteristike
4. Funkcije izvodnice
5. Zajednička raspodjela slučajnih promjenljivih
6. Centralna granična teorema i njena primjena
7. Uzorkovanje i statističko zaključivanje
8. Tačkasta ocjena parametara
9. Intervali povjerenja
10. Testiranje statističkih hipoteza
11. Korelaciona i regresiona analiza
12. Analiza varijanse
13. Uslovno očekivanje, uslovna varijansa

EKONOMIJA

1. Uvod u ekonomsku nauku i osnovni pojmovi.
2. Ponuda, tražnja i cijene.
3. Elastičnost i njena primjena
4. Teorija korisnosti i teorija ponašanja potrošača.
5. Proizvodna funkcija. Faktori proizvodnje i njihov međusoban odnos.
6. Teorija i analiza troškova.
7. Makroekonomski indikatori - BDP, inflacija, nezaposlenost, zarade.
8. Štednja, investicije i finansijski sistem.
9. Osnovi fiskalne, monetarne i devizne politike.

10. Makroekonomska politika.
11. Privredni rast i razvoj, privredni ciklusi.
12. Osnovi međunarodne ekonomije.

RAČUNOVODSTVO OSIGURANJA

1. Računovodstveni pojmovi i načela
2. Međunarodni standardi računovodstvenog izvještavanja i primjena standarda u osiguranju
3. Kontni okvir osiguravajućih kompanija
4. Specifičnosti računovodstva osiguravajućih kompanija
5. Računovodstvo neživotnog osiguranja
6. Računovodstvo životnog osiguranja
7. Finansijski izvještaji
8. Analiza finansijskih izvještaja osiguravajućih kompanija
9. Interna i eksterna kontrola finansijskih izvještaja u osiguranju
10. Specifičnost računovodstva penzionog i zdravstvenog osiguranja

STOHAISTIČKO MODELIRANJE

1. Struktura modela i principi aktuarskog modeliranja.
2. Stohastički procesi.
3. Markovljevi lanci.
4. Markovljevi procesi skokova.
5. Analiza vremenskih serija.
6. Braunovo kretanje i difuzije.
7. Uvod u Monte Carlo simulaciju stohastičkih procesa.
8. Proces aktuarskog modeliranja.

MODELI DOŽIVLJENJA

1. Modeli doživljenja i tablice smrtnosti.
2. Procjena distribucije trajanja života – statističko zaključivanje o modelu, mehanizmi cenzurisanja, Kaplan Maierov i Nelson Aalenov procjenitelj, parametarski modeli, Coxov model.
3. Markovljev proces sa dva stanja.
4. Markovljev proces sa više stanja.
5. Binomni i Poissonov model.
6. Izravnjivanje, metode izravnjavanja i statistički testovi.
7. Izloženost riziku.
8. Heterogenost unutar populacije. Selekcija.
9. Izračunavanje vrijednosti osiguranja i renti (aktuarske oznake i primjeri)
10. Premije i rezerve

AKTUARSKA MATEMATIKA I

1. Funkcija dva života.
2. Upotreba funkcija koje uključuju selekciju.
3. Ugovori s promjenljivom naknadom, ugovori za slučaj nesposobnosti za rad i dugoročne njege.
4. Troškovi i udjeli u dobiti ugovora o osiguranju života.
5. Bruto premije i rezerve za ugovore s fiksnom i promjenljivom naknadom.

6. Tehnika diskontovanih nadolazećih troškova.
7. Tehnika udjela u imovini u kontekstu ugovora o životnom osiguranju.
8. Promjene u ugovorima.
9. Troškovi garancija pod ugovorima životnog osiguranja.
10. Smrtnost: selekcija i standardizacija.
11. Proces projekcije populacije i njegove glavne odrednice.
12. Vrijednovanje naknada po ugovorima za slučaj nesposobnosti za rad.

AKTUARSKA MATEMATIKA II

1. Osnovni pojmovi teorije odlučivanja.
2. Bayesova statistika.
3. Distribucije šteta.
4. Modeli rizika.
5. Teorija nesolventnosti.
6. Teorija povjerenja.
7. Jednostavan sistem iskustvenog određivanja premija.
8. Analiza trouglova razvoja.
9. Generalizovani linearni modeli.

INVESTICIJE I UPRAVLJANJE IMOVINOM

1. Vrste ulaganja i njihove karakteristike
2. Tržište kapitala
3. Riziknost ulaganja. Moderna teorija portfelja
4. Vrijednovanje finansijskih instrumenata
5. Institucionalni investitori.
6. Individualni investitori
7. Tehnike razvijanja strategija ulaganja
8. Mjerenje efikasnosti ulaganja
9. Zakonski aspekti i druga ograničenja

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

1. Aktuarski kontrolni ciklus.
2. Principi neživotnog osiguranja (Karakteristike osnovnih tipova ugovora, Tipovi reosiguranja, Tržište neživotnog osiguranja).
3. Rizik i neizvjesnost u neživotnom osiguranju.
4. Podaci i verifikacija podataka.
5. Određivanje premije
6. Metode i baze za određivanje rezervi
7. Određivanje odgovarajućeg reosiguranja
8. Principi ulaganja i usklađivanje imovine i obveza
9. Analiza iskustva

ŽIVOTNO OSIGURANJE

1. Aktuarski kontrolni ciklus.
2. Principi životnog osiguranja - Osnovni tipovi ugovora, metode raspodjele dobiti, tržište životnih osiguranja.
3. Rizik i neizvjesnost u životnom osiguranju
4. Podaci i verifikacija podataka.

5. Određivanje dizajna proizvoda i aktuarskih pretpostavki.
6. Određivanje premije i vrjednovanje ugovora o životnom osiguranju
7. Otkupi i promjene po polisama.
9. Solventnost.
10. Reosiguranje i preuzimanje rizika.
11. Analiza iskustva - Analiza smrtnosti, troškova, povrata na ulaganja; Analiza viška (dobiti).
12. Vrijednost osiguravača za životna osiguranja
13. Potreban kapital

PENZIJSKO OSIGURANJE

1. Penzijsko osiguranje: ciljevi, načela, principi finansiranja
2. Sistem tekućeg finansiranja penzijskog osiguranja – („Pay as you go“ - PAYGO)
3. Sfinansiranje penzijskog osiguranja akumulacijom kapitala („Fully funded system)
4. Sistemi definisanih naknada („defined benefit“)
5. Sistemi definisanih doprinosa („defined contribution“)
6. Tehnike aktuarskih procjena. Demografske projekcije. Finansijske projekcije.
7. Penzijski sistem u Crnoj Gori. Reforma penzijskog sistema.

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

1. Pojam zdravstvenog osiguranja, koncept i sistem zdravstvenog osiguranja.
2. Obavezno zdravstveno osiguranje.
3. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje.
4. Modeli finansiranja zdravstvenog osiguranja.
5. Vrste proizvoda zdravstvenog osiguranja. Proizvodi individualnog i grupnog zdravstvenog osiguranja.
6. Utvrđivanje tarifa i obračun tehničkih rezervi.
7. Organizacija zdravstvenog sistema u Crnoj Gori. Reforma zdravstvenog sistema.

PROFESIONALIZAM I ETIČKI KODEKS

- 1) Karakteristike i standardi profesije aktuaru
 - a. Profesije aktuarstva u svijetu i u regionu
 - b. Specijalizovana znanja i vještine
 - c. Kontinuirani razvoj i edukacija
 - d. Visoki kvalitet savjeta
 - e. Nezavisnost mišljenja
 - f. Objektivnost, integritet i odgovornost
- 2) Međunarodna udruženja aktuaru (IAA, Group Consultatif)
- 3) Nadzorna uloga aktuaru
- 4) Profesionalna uloga aktuaru
 - a. Analiza i rješavanje etičkih izazova
 - b. Prepoznavanje i upravljanje konfliktima
 - c. Priroda savjeta
 - d. Javni interes

DOMAĆE ZAKONODAVSTVO

1. Zakon o osiguranju;
2. Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju;

3. Podzakonska regulativa

- Pravilnik o načinu obračuna margine solventnosti;
- Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničke rezerve i sredstava kapitala društva za osiguranje;
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i posebne životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik;
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija;
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnanje rizika;
- Pravilnik o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete;
- Pravilnik o karakteristikama podređenih dužničkih instrumenata koji se mogu uključiti u dopunski kapital društva za osiguranje;
- Pravilnik o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara.
- Pravilnik o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje.

**PRIJAVA
ZA OBUKU I POLAGANJE STRUČNOG ISPITA ZA OBAVLJANJE POSLOVA OVLAŠĆENOG AKTUARA**

Ime i prezime podnosioca: _____

Adresa: _____

Kontakt telefon: _____

E-mail: _____

Priložena dokumentacija (zaokružiti dostavljeno):

1. Diploma fakulteta ili uvjerenje o diplomiranju (original, ovjerena kopija, prevod od strane ovlaštenog tumača – *podvući dostavljeno*)
2. Dokaz (*podvući dostavljeno*):
 - ovjerena kopija diplome, kao dokaz o stečenoj visokoj školskoj spremi, za strana lica isprava kojom se dokazuje stepen obrazovanja ekvivalentan stručnom obrazovanju iz alineje 1 ovog stava prevedena od strane sudskog tumača;
 - ovjerena kopija lične karte, odnosno kopija biometrijske lične karte, a za strana lica ovjerena kopija pasoša;
 - potvrda poslodavca kojom se dokazuje radno iskustvo na aktuarskim poslovima u društvu za osiguranje ili na poslovima kontrole aktuarskih obračuna u organu nadležnom za nadzor osiguranja u trajanju od najmanje tri godine;
3. Dokaz o plaćenju naknadi za polaganje stručnog ispita

Podgorica, _____ 20__ . godine

Podnosilac prijave

46.

Na osnovu člana 69 st. 2 i 3 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list RCG", 46/07), postupajući po zahtjevu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore, Agencija za nadzor osiguranja donosi

R J E Š E N J E
O DAVANJU SAGLASNOSTI NA IZMJENE SISTEMA TARIFA PREMIJA ZA
OBAVEZNO OSIGURANJE VLASNIKA, ODNOSNO KORISNIKA MOTORNIH VOZILA
OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA

1. Daje se saglasnost na izmjene Sistema tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, predložene od strane Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore dopisom broj 3745/13 od 11. 12. 2013. godine.
2. U Sistemu tarifa, u dijelu II pododjeljak Režijski dodatak, stav 2, riječi „a od 01. januara 2014. godine će iznositi najviše 5% od bruto premije osiguranja“ brišu se.
3. Izmijenjeni Sistem tarifa iz tačke 1 ovog rješenja priložen je uz ovu saglasnost i čini njen sastavni dio.
4. Sistem tarifa iz tačke 1 ovog rješenja primjenjivaće se od 01. januara 2014. godine.
5. Ovo rješenje je konačno i objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 1-1187/5-13
Podgorica, 27. 12. 2013. godine

Predsjednik Savjeta,
Branko Vujović, s.r.

SISTEM TARIFA PREMIJA
ZA OSIGURANJE VLASNIKA ODNOSNO KORISNIKA MOTORNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA

I PREDMET OSIGURANJA

Ovaj Sistem tarifa premija se primjenjuje za osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, u skladu sa Zakonom i Uslovima za osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima (u daljem tekstu: autoodgovornost) za sljedeće grupe vozila:

1. putnička vozila;
2. teretna vozila;
3. autobusi i slična vozila;
4. vučna vozila;
5. specijalna motorna vozila;
6. motocikli i slična vozila;
7. priključna vozila;
8. radna vozila.

II OPŠTE ODREDBE O PREMIJI

Premija osiguranja

- (1) Premija osiguranja koju ugovornik osiguranja plaća sastoji se od funkcionalne premije i premije za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (režijskog dodatka).
- (2) Funkcionalna premija sastoji se od tehničke premije i doprinosa za preventivu.

Visinu godišnje premije osiguranja utvrđuje Udruženje - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Biro).

Tehnička premija

Tehnička premija iznosi 78,74% od bruto premije osiguranja. Koristi se za plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i za druge namjene u skladu sa Zakonom i Uslovima za osiguranje od autoodgovornosti.

Doprinos za preventivu

Doprinos za preventivu iznosi 2% od tehničke premije, odnosno 1,57% od bruto premije. Koristi se za sprovođenje mjera u cilju sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju imovinu i lica.

Režijski dodatak

Režijski dodatak iznosi 25% od tehničke premije, odnosno 19,69% od bruto premije osiguranja. Koristi se za pokriće troškova za sprovođenje osiguranja.

Najveći iznos naknade, odnosno provizije koja se može platiti za poslove posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, kao i za vršenje drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja iznosi do 10% od bruto premije osiguranja.

Bruto premija

Bruto premiju čine tehnička premija, doprinos za preventivu i režijski dodatak. Na bruto premiju obračunava se porez u skladu sa Zakonom.

Osnovi za određivanje tehničke premije

- (1) Određivanje premije vrši se s obzirom na:
 - 1) vrstu i namjenu vozila;
 - 2) tehničke karakteristike vozila (snaga motora, nosivost, radna zapremina motora, broj registrovanih mjesta u vozilu);
 - 3) osnovne tehničke premije, za utvrđivanje iznosa premije, zavisno od vrste i namjene vozila;
 - 4) oblik osiguranja;
 - 5) visinu pokrića;
 - 6) obim pokrića;
 - 7) nemanje šteta odnosno visinu isplaćenih šteta ili broj osiguranih slučajeva, odnosno tehnički rezultat;
 - 8) trajanje osiguranja;
 - 9) druge osnove kako je to naznačeno u ovom Sistemu tarifa premija.
- (2) Polisa osiguranja mora sadržati sve podatke koji utiču na visinu premije.

- (3) U polisu osiguranja obavezno se upisuje datum početka i datum isteka osiguranja, a ako je zaključeno višegodišnje ili dugoročno osiguranje, obavezno se navodi kada svaka godišnja premija dopijeva na naplatu.

Zakruživanje premije

Pri obračunu, premija se zakružuje na način kako je to regulisano odgovarajućim zakonskim propisima.

Vrijeme za koje se računa premija osiguranja

Premija iz ove tarife računa se kao godišnja, ako nije drugačije određeno.

Ako se ugovori da osiguranje traje kraće od godinu dana, premija za kraće trajanje osiguranja iznosi:

do 3 dana	5% od godišnje premije
do 7 dana	10% od godišnje premije
do 15 dana	15% od godišnje premije
do 30 dana	20% od godišnje premije
do 60 dana	30% od godišnje premije
do 90 dana	40% od godišnje premije
do 120 dana	50% od godišnje premije
do 150 dana	60% od godišnje premije
do 180 dana	70% od godišnje premije
do 210 dana	80% od godišnje premije
do 240 dana	90% od godišnje premije
Preko 240 dana	100% od godišnje premije

Stav 2. važi i za proširenje osiguravajućeg pokrivača, ako se vrši obračun premije za period kraći od jedne godine.

Izuzetno, radi usklađivanja trajanja osiguranja s datumom registracije, premija se obračunava srazmjerno vremenskom trajanju (pro rata temporis), tj. ne primjenjuje se tablica iz stava 2. ovog odjeljka.

Premija se ne može obračunati unaprijed za trajanje duže od jedne godine.

III UTVRĐIVANJE PREMIJE ZAVISNO OD OSIGURANOG SLUČAJA

Smanjenje i povećanje premije (bonusi i malusi)

Smanjenje premije, ako nije bilo osiguranog slučaja (bonus), u toku trajanja godišnjeg osiguranja, može iznositi najviše 30% od premije, a povećanje premije (malus), zavisno od broja i visine uzrokovanih šteta 200% na premiju, prema premijskim razredima. Prilikom preuzimanja osiguranika od drugog društva za osiguranje, sistem smanjenja odnosno povećanja (bonusa - malusa) se primjenjuje na osnovu polise i potvrde koja sadrži podatke o prethodnom trajanju osiguranja i broju uzastopnih godina bez šteta, odnosno broja i šteta koje su prouzrokovane u prethodnoj godini trajanja osiguranja.

Društvo za osiguranje obavezno je da osiguraniku koji to zatraži izda potvrdu o navedenim podacima iz stava 1. ovog člana bez naknade.

Smanjenje premije (bonus) vrši se ako osiguranik u protekloj godini osiguranja nije imao pričinjenih šteta iz osnova upotrebe vozila, bilo da je osiguranje imao kod istog ili drugog društva za osiguranje, i za to ima valjane dokaze, s tim da to smanjenje može iznositi najviše 30% od premije osnovnog premijskog razreda za tu vrstu vozila.

Povećanje premije osiguranja malus vrši se ako je osiguranik u prethodnoj godini imao jednu ili više šteta i može iznositi najviše 200% od premije.

Primjena smanjenja i povećanja premije (bonus i malus) počinje godinu dana od početka primjene informacionog sistema koji sadrži podatke vezane za korisnike obaveznih osiguranja u saobraćaju, a do tada je u primjeni isključivo osnovni premijski razred PR4.

Premijski razredi (PR)

1) Svi vlasnici (imaoci) odnosno korisnici motornih i priključnih vozila zavisno od toga da li po prvi put zaključuju osiguranje za motorno ili priključno vozilo, odnosno da li su ili nisu imali šteta razvrstavaju se u odgovarajuće premijske razrede od 1. do 7, odnosno od 1. do 3. oni koji imaju pravo na popust, odnosno od 5. do 7. oni kojima se računa doplata zbog toga što su imali šteta.

2) Premijski razredi i iznosi premije u procentima od premije osnovnog premijskog razreda (100% premije u tabelama premijskih grupa) su:

PREMIJSKI RAZREDI I POSTOTCI OD PREMIJE						
Popust (Bonus)			Osnovni razred	Doplatak (Malus)		
PR 1	PR 2	PR 3	PR 4	PR 5	PR 6	PR 7
% od premije osnovnog premijskog razreda						
70	80	90	100	130	160	200

3) Vlasnici (imaoci), odnosno korisnici motornih i priključnih vozila, koji prvi put zaključuju osiguranje od autoodgovornosti po ovom Sistemu tarifa premija razvrstavaju se u osnovni premijski razred, četvrti (4) i plaćaju punu premiju u iznosu od 100% za određenu vrstu vozila.

4) Odredbe o premijskim razredima iz ove glave Sistema tarifa premija odnose se na osiguranja od autoodgovornosti vlasnika odnosno korisnika svih vrsta vozila iz poglavlja VII ovog Sistema, osim na vozila stranih registracija (granična osiguranja) i posebnih oblika obaveznog osiguranja (glava VIII) izuzimajući stara vozila (oldtajmeri).

5) Vlasnici (imaoci), odnosno korisnici motornih i priključnih vozila razvrstavaju se u odgovarajuće premijske razrede, određene ovim Sistemom tarifa premija, od strane društva za osiguranje, po proteku prve godine osiguranja, na osnovu dobijenih podataka o tome da li su ili nijesu pričinili štetu ili više šteta u protekloj godini osiguranja.

Tako se :

5.1) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu njihovom upotrebom pričinili štetu trećim licima u protekloj godini trajanja osiguranja, razvrstavaju se u treći premijski razred (PR 3);

5.2) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu njihovom upotrebom, uzastopno u protekle dvije godine trajanja osiguranja, pričinili štetu trećim licima, razvrstavaju se u drugi premijski razred (PR 2);

5.3) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu u posljednje tri i preko tri uzastopne godine trajanja osiguranja, njihovom upotrebom pričinili štetu trećim licima, razvrstavaju se u prvi premijski razred (PR 1);

5.4) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji prvi put vrše osiguranje vozila, a prije toga nijesu imali vozilo, niti osiguranje od autoodgovornosti najmanje jednu godinu, prije zaključenja osiguranja, razvrstavaju se u četvrti premijski razred (PR 4), koji je ujedno i osnovni premijski razred;

5.5) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su u toku trajanja prethodne godine osiguranja njihovom upotrebom prouzrokovali jednu štetu trećim licima razvrstavaju se u peti premijski razred (PR 5);

5.6) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su njihovom upotrebom pričinili dvije štete trećim licima u toku prethodne godine osiguranja razvrstavaju se u šesti premijski razred (PR 6);

5.7) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su njihovom upotrebom, u prethodnoj godini osiguranja pričinili tri ili više šteta trećim licima razvrstavaju se u sedmi premijski razred (PR7);

5.8) Raspored u određeni premijski razred (PR) vezan je za vlasnika (imaoca), odnosno korisnika vozila u vezi sa kojim se to pravo stiče i ne prenosi se na novog vlasnika (imaoca) pri kupoprodaji ili prenosu vlasništva odnosno prava korišćenja vozila;

5.9) Vlasnik (imalac), odnosno korisnik vozila raspoređuje se u niži, odnosno viši premijski razred (PR), zavisno od toga, da li je ili ne, njihovom upotrebom, pričinio štetu trećim licima, kada vrši obnovu osiguranja vozila od autoodgovornosti ili vrši osiguranje vozila iste vrste, koje je nabavio kao zamjenu za ranije vozilo koje je do tada koristio i osiguravao, ako to učini u roku od jedne godine od dana isteka prethodnog ugovora o osiguranju od autoodgovornosti

.IV OBIM POKRIĆA

Zadržavanje vozila u inostranstvu

1) Ugovori o osiguranju od autoodgovornosti, pružaju osiguravajuće pokriće za štete pričinjene trećim licima njihovom upotrebom, uz izdavanje "Zelene karte" koju izdaje društvo za osiguranje koje je izdalo ugovor (polisu) o osiguranju od autoodgovornosti, vlasnicima odnosno korisnicima vozila za vrijeme njihovog boravka sa vozilom u inostranstvu u svim zemljama članicama Sistema "Zelene karte".

2) Premija za osiguranje vozila koja koriste domaća privredna društva i druge organizacije prilikom izvođenja građevinskih, montažnih, istraživačkih i sličnih radova na područjima izvan granica Crne Gore, određuje se na osnovu odgovarajuće premije iz ovog Sistema tarifa i faktora za uvećani rizik. Faktori za uvećani rizik za pojedine zemlje, odnosno regione iznose:

Redni broj	Zemlja - Region	Faktori za uvećani rizik
1.	Evropa	6
2.	Bliski istok	10
3.	Srednji istok	10
4.	Daleki istok i Indonezija	10
5.	Sjeverna Afrika	10
6.	Srednja Afrika	10
7.	Južna Afrika	10
8.	Ostale zemlje, odnosno regioni	Faktori se određuju od slučaja do slučaja

Navedeni faktori za uvećani rizik su fiksni i obavezni za sva osiguranja ove vrste.

V VISINA POKRIĆA

Tehnička premija u svim tarifnim grupama, kao i za posebne oblike pokrića važi za najniže osigurane sume koje su utvrđene Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju .

Organizacije za osiguranje mogu ugovarati i veće osigurane iznose uz srazmjerno povećanje premije.

Društva za osiguranje mogu ugovarati i veće osigurane sume po jednom osiguranom slučaju (štetnom događaju) uz srazmjerno povećanje premije i to :

VIŠA SUMA OSIGURANJA	POVEĆANJE PREMIJE
Za 50%	Za 10%
Za 100 %	Za 20%
Za 200%	Za 30%

Ugovaranjem veće sume osiguranja, maksimalna obaveza društva za osiguranje povećava se u istom odnosu za štete na licima i za štete na stvarima. Moguće je ugovoriti i veće sume osiguranja za koje uprava društva za osiguranje određuje procenat povećanja premije.

Pod ugovorenom sumom osiguranja (pokrića) smatra se ukupna naknada, koju društvo za osiguranje može da isplati na ime svih šteta iz jednog osiguranog slučaja (štetnog događaja) za sve štete i povrede na licima i za sve štete na stvarima.

VI ODREĐIVANJE OSNOVNE TEHNIČKE PREMIJE

Osnovna tehnička premija je osnovica za obračun tehničke premije za sva motorna i priključna vozila, primjenom premijskih stopa u procentima na osnovnu tehničke premije po tarifnim grupama i prema premijskim razredima.

Osnovna tehnička premija iznosi 88,00 EUR-a i predstavlja osnovni premijski razred za putnička vozila čija je snaga motora od 33 - 44 kW - 4 (četvrti) premijski razred (PR 4).

Osnovna tehnička premija važi za sva registraciona područja u Crnoj Gori.

Po isteku svake poslovne godine, svakog aprila tekuće godine (najkasnije do 20. aprila), Nacionalni biro osiguravača, obavezan je da utvrdi mjerodavni tehnički rezultat za proteklu godinu u vrsti osiguranja autoodgovornosti, i ako je manji od 70%, umanjice osnovnu tehničku premiju za po 20% za svakih 10% manji tehnički rezultat od 70%, odnosno za 20% povećace osnovnu tehničku premiju ako je tehnički rezultat za proteklu godinu veći od 110% odnosno za po 20% za svakih daljih 10% povećanja tehničkog rezultata. Ako se mjerodavni tehnički rezultat kreće između 70% i 110% osnovna tehnička premija ostaje ista.

Procenat smanjenja za daljih 20% odnosno povećanja za daljih 20% će se primijeniti svake sljedeće godine ako mjerodavni tehnički rezultat bude ispod 70%, odnosno iznad 110%.

VII OBJAŠNJENJE POJMOVA IZ OVOG SISTEMA TARIFA PREMIJA

Po ovoj Tarifi premija, a u skladu sa ECE klasifikacijom vozila, EU direktivama 2007/46/EC i 2001/116/EC i međunarodnim standardom ISO 3833, smatra se da je:

- (a) "putnički automobil" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz lica koje ima najviše 9 registrovanih mjesta i čija najveća dopuštena masa (NDM) ne prelazi 3 500 kg (M1);
- (b) "teretno vozilo" - svako motorno vozilo koje je namijenjeno za prevoz tereta i stvari, (N1, N2, N3);

- (c) "autobus" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz lica koje ima više od 9 registrovanih mjesta (M2 i M3), Klasa I, Klasa II, Klasa III;
- (d) "autobus međugradski" - autobus koji se koristi za međugradski i turistički saobraćaj (M2 i M3), Klasa III (samo sjedeća mjesta);
- (e) "autobus gradski i prigradski" - autobus koji služi za gradski i prigradski saobraćaj, (M2 i M3), Klasa I i Klasa II (sjedeća i stajaća mjesta);
- (f) "trolejbus" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz putnika koje ima više od 9 mjesta i koje je, radi napajanja motora električnom energijom, vezano za električni vodič;
- (g) "sjedlasti tegljač" – motorno vozilo koje kao nadgradnju ima sjedlo - priključak za vuču poluprikolica;
- (h) "traktor" - motorno vozilo konstruisano da vuče, potiskuje ili nosi izmjenjiva oruđa, odnosno da služi za pogon takvih oruđa ili za vuču priključnih vozila;
- (i) "mopedi i motocikli" - motorno vozilo sa dva točka, s bočnom prikolicom ili bez nje, te motorno vozilo na tri točka ako njegova masa ne prelazi 400 kg, "laki četvorocikl" (moped s četiri točka ako je na električni pogon, čija masa praznog vozila ne prelazi 350 kg, ako je pogon na benzinski motor, zapremina motora ne prelazi 50 ccm i snaga motora ne prelazi 4 kW) i "četvorocikl" (motocikl s četiri točka čija masa praznog vozila ne prelazi 550 kg i snaga motora nije veća od 15 kW) (L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7);
- (j) "bicikl s motorom" - vozilo na motorni pogon s dva ili tri točka, čija radna zapremina motora nije veća od 50 ccm i koje na ravnom putu ne može razviti brzinu veću od 50 km na sat;
- (k) "priključno vozilo" - vozilo namijenjeno da ga vuče motorno vozilo, bilo da je konstruisano kao prikolica ili poluprikolica (O1, O2, O3, O4);
- (l) "prikolica" - priključno vozilo konstruisano tako da ukupnu masu preko svojih osovina prenosi na vučno vozilo (O1, O2, O3, O4);
- (m) "poluprikolica" - priključno vozilo bez prednje osovine konstruisano tako da dio ukupne mase prenosi na vučno vozilo preko svog prednjeg dijela kojim se oslanja na vučno vozilo (O2, O3, O4);
- (n) "laka prikolica" - priključno vozilo čija najveća dopuštena masa (NDM) nije veća od 750 kg (O1);
- (o) "radna mašina" - vozilo na motorni pogon čija je osnovna namjena obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom, i koje nije namijenjeno za prevoz lica ili tereta i koje na ravnom putu ne može postići brzinu veću od 30 km/h;
"radno vozilo" - vozilo na motorni pogon čija je osnovna namjena obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom, i koje nije namijenjeno za prevoz lica ili tereta i koje na ravnom putu može postići brzinu veću od 30 km/h;
- (p) "najveća dopuštena masa" (NDM) je masa vozila zajedno sa njegovom nosivošću.

TUMAČENJE OZNAKA IZ PRETHODNOG STAVA U SKLADU SA ECE KLASIFIKACIJOM, EU DIREKTIVAMA 2007/46/EC I 2001/116/EC I MEĐUNARODNIM STANDARDOM ISO 3833.

OZNAKA OPIS KATEGORIJE

L MOPEDI, MOTOCIKLI, LAKI ČETVOROCIKLI I ČETVOROCIKLI

- L1 Motorna vozila sa 2 točka, radne zapremine motora ≤ 50 ccm i brzine ≤ 50 km/h;
- L2 Motorna vozila sa 3 točka, radne zapremine motora ≤ 50 ccm i brzine ≤ 50 km/h;
- L3 Motorna vozila sa 2 točka, radne zapremine motora >50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L4 Motorna vozila sa 3 točka, točkovi asimetrično postavljeni s obzirom na uzdužnu osu vozila, radne zapremine motora > 50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L5 Motorna vozila sa 3 točka, točkovi simetrično postavljeni s obzirom na uzdužnu osu vozila, radne zapremine motora > 50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L6 Motorna vozila sa četiri točka čija masa praznog vozila nije veća od 350 kg što ne uključuje masu baterija ako je riječ o električnim vozilima, i čija najveća konstrukcijska brzina ne prelazi 45 km/h;
- L7 Motorna vozila sa četiri točka (osim lakih četvorocikla) čija masa praznog vozila nije veća od 400 kg (550 kg ako je riječ o vozilima za prevoz tereta), što ne uključuje masu baterija ako je riječ o električnim vozilima i čija najveća neto snaga motora ne prelazi 15 kW.

M PUTNIČKI AUTOMOBILI I AUTOBUSI

Motorna vozila za prevoz lica sa najmanje 4 točka, odnosno motorna vozila sa tri točka ako im je najveća dopuštena masa > 1000 kg.

- M1 Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju još najviše 8 sjedećih mjesta;
- M2 Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju više od 8 sjedećih mjesta i najveće dopuštene mase ≤ 5000 kg;
- M3 Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju više od 8 sjedećih mjesta i najveće dopuštene mase > 5000 kg.

N TERETNA VOZILA

Motorna vozila za prevoz tereta sa najmanje 4 točka, odnosno motorna vozila sa tri točka ako im je najveća dopuštena masa > 1000 kg.

- N1 Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase ≤ 3500 kg;
- N2 Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase > 3500 kg ali ≤ 12000 kg;
- N3 Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase >12000 kg.

O PRIKLJUČNA VOZILA

Prikolice uključujući poluprikolice.

- O1 Jednoosovinske prikolice najveće dopuštene mase: NDM ≤ 750 kg;
- O2 Prikolice i poluprikolice najveće dopuštene mase: 750 kg < NDM ≤ 3500 kg;
- O3 Prikolice i poluprikolice čija je najveća dopuštena masa: 3500 kg < NDM ≤ 10000 kg;
- O4 Prikolice i poluprikolice čija je najveća dopuštena masa: NDM > 10000 kg.

T TRAKTORI SA TOČKOVIMA

- T1 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h, s razmakom točkova na osovini najbližoj vozaču¹ većim od 1150 mm, mase neopterećenog traktora u voznom stanju veće od 600 kg i zračnosti do tla koja nije veća od 1000 mm.
- T2 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h, s najmanjim razmakom točkova manjim od 1150 mm, mase neopterećenog traktora u voznom stanju veće od 600 kg i zračnosti od tla koja nije veća od 600 mm. Međutim, kad je odnos visine težišta traktora (mjereno od tla) i srednje vrijednosti razmaka točkova svake osovine veći od 0,90 - najveća konstrukcijska brzina je ograničena na 30 km/h.
- T3 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h i mase neopterećenog traktora u voznom stanju koja nije veća od 600 kg.
- T4 Traktori na točkovima posebne namjene, najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h.
- T5 Traktori na točkovima najveće konstrukcione brzine veće od 40 km/h.

C TRAKTORI SA GUSJENICAMA

Traktori na gusjenicama čiji su pogon i upravljanje s beskrajnim gusjenicama i čije su kategorije C1 do C5 određene analogno kategorijama T1 do T5.

VIII RAZVRSTAVANJE VOZILA PO TARIFNIM GRUPAMA

Sva vozila koja se mogu osigurati po ovom Sistemu tarifa premija razvrstavaju se u sljedeće tarifne grupe:

1. putnička vozila;
2. teretna vozila;
3. autobusi;
4. vučna vozila;
5. specijalna motorna vozila;
6. motocikli;
7. priključna vozila;
8. radna vozila.

Detaljnija specifikacija vozila po vrsti, namjeni i sl. koja se mogu osigurati po pojedinim tarifnim grupama, navedena je u okviru samih tarifnih grupa.

Premijske stope tehničke premije navedene u tarifnim grupama odnose se na godišnje osiguranje.

Određivanje tehničke premije po tarifnim grupama

Tehnička premija se određuje primjenom premijskih stopa po tarifnim grupama na jedinstvenu osnovnu tehničku premiju, prema odgovarajućem premijskom razredu.

TARIFNA GRUPA 1 – PUTNIČKA VOZILA

¹ Za traktore sa okretnim vozačkim mjestom (okretno sjedište i točak upravljača), osovina najbliža vozaču je ona koja je opremljena gumama najvećeg prečnika.

U ovu grupu su raspoređene kategorije vozila M1 i M1G – putnički automobil sa oblicima nadgradnji: AA – limuzina; AB - vozilo sa zadnjim pokretnim vratima; AC – karavan; AD – kupe; AE – kabriolet; AF - višenamjensko vozilo; SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: auto škola, sportsko, policijsko).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	S n a g a m o t o r a	Premijska stopa
1.	do 22 kw	71,9%
2.	preko 22 - 33 kw	85,9%
3.	preko 33 - 44 kw	100,0%
4.	preko 44 - 55 kw	114,1%
5.	preko 55 - 66 kw	128,1%
6.	preko 66 - 84 kw	146,9%
7.	preko 84-110 kw	175,0%
8.	preko 110-150 kw	207,8%
9.	preko 150-200 kw	230,0%
10.	preko 200kw	250,0%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. taxi vozila	uvećava za 20%;
2. rent – a - car vozila	uvećava za 40%;
3. putničkog automobila vojnog invalida, civilnog invalida rata ili invalida rada koji su prilikom kupovine automobila imali pravo na umanjenje poreza, ali samo jednog vozila	umanjuje za 10%.

NAPOMENA:

- Vozila na tri i četiri točka koja se registruju kao motocikli osiguravaju se kao motocikli po Tarifnoj grupi 6.

TARIFNA GRUPA 2 - TERETNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena vozila kategorija N1, N1G, N2, N2G, N3 i N3G – teretno vozilo sa oblicima nadgradnji: BA – keson (otvoreno); BB – furgon; BD – tegljač sa kukom; SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: auto škola, cistijerna, cistijerna za opasni materijal, šumsko, policijsko, za kontejnere, za životinje); BA, BB, SB/SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: ATP (zamrzivač), prodavnica, za opasni materijal, damper, lift, silos); SF – autolift; (kao npr. teretnjaci svih vrsta, damperi, autocistijerne, autozamrzivači, autosilos, dostavna vozila za prevoz tereta sa ugrađenim uređajima za pretovar i istovar, kao i za hlađenje robe i materijala, namijenjenog transportu i prevozu u radnom procesu ili bez njih).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila nosivosti:

Redni broj	N o s i v o s t	Premijska stopa
1.	do 0,5 t	146,5%
2.	preko 0,5 - 1 t	162,4%
3.	preko 1 - 2 t	254,6%
4.	preko 2 - 3 t	278,9%
5.	preko 3 - 5 t	315,3%
6.	preko 5 - 7 t	363,9%
7.	preko 7-10 t	546,1%
8.	preko 10-15 t	628,7%
9.	preko 15-30 t	731,9%
10.	preko 30 t	810,0%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. teretnog vozila koje povremeno ili stalno služi za prevoz eksplozivnih materijala ili tečnosti i gasova koji su zapaljivi, ili koji mogu da zagade okolinu, a smješteni su u posebnim sudovima (kontejnerima) na tovarnom sanduku	uvećava za 20%;
2. teretnog vozila koje se izdaje u najam bez vozača ("rent – a - car")	uvećava za 40%;

3. "taxi" vozila uvećava za 20%;
4. teretnog vozila za prevoz sladoleda sa uređajem za hlađenje umanjuje za 20%;

NAPOMENA:

1. Vatrogasne cistijerne osiguravaju se kao vatrogasna vozila (po Tarifnoj grupi 5, odnosno 10).

TARIFNA GRUPA 3 - AUTOBUSI I AUTOBUSKE PRIKOLICE

U ovu grupu su raspoređeni autobusi kategorija M2, M2G, M3 i M3G i priključna vozila, namijenjena prevozu lica kategorija O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica; (kao npr. minibusi, autobusi, trolejbusi, kao i autobuski i trolejbuski priključci, namijenjeni prevozu lica).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila prema namjeni i vrsti:

PODGRUPA 1 - Autobusi i autobuske prikolice namijenjene međugradskom javnom saobraćaju i autobusi turističkih organizacija

(Oblici nadgradnji: CI – na jednom nivou, CJ – na dva nivoa, CK – zglobni na jednom nivou, CL – zglobni na dva nivoa, CM – niskopodni na jednom nivou, CN – niskopodni na dva nivoa, CO - zglobni niskopodni na jednom nivou i CP – zglobni niskopodni na dva nivoa; CQ – na jednom nivou, CR – na dva nivoa, CS - zglobni na jednom nivou, CT – zglobni na dva nivoa; CW – na jednom nivou; O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica).

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI	
	- fiksna premija	471,6%
	- premija po registrovanom mjestu	4,9%
2.	AUTOBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	216,9%
	- premija po registrovanom mjestu	3,3%

PODGRUPA 2 - Autobusi, autobuske prikolice namijenjene gradskom i prigradskom javnom saobraćaju

(Oblici nadgradnji: CA - na jednom nivou, CB – na dva nivoa, CC – zglobni na jednom nivou, CD – zglobni na dva nivoa, CE – niskopodni na jednom nivou, CF – niskopodni na dva nivoa, CG - zglobni niskopodni na jednom nivou, CH – zglobni niskopodni na dva nivoa, CI - na jednom nivou, CJ - na dva nivoa, CK – zglobni na jednom nivou, CL – zglobni na dva nivoa, CM – niskopodni na jednom nivou, CN – niskopodni na dva nivoa, CO - zglobni niskopodni na jednom nivou, CP – zglobni niskopodni na dva nivoa, CQ - na jednom nivou, CR - na dva nivoa, CS - zglobni na jednom nivou, CT – zglobni na dva nivoa, CU - na jednom nivou, CV – niskopodni na jednom nivou, CW – na jednom nivou, SG – vozilo za posebne namjene (dodatan opis: autoškola, policijsko); O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica).

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI I TROLEJBUSI	
	- fiksna premija	330,1%
	- premija po registrovanom mjestu	3,4%
2.	AUTOBUSKE I TROLEJBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	151,8%
	- premija po registrovanom mjestu	2,3%

PODGRUPA 3 - Autobusi i autobuske prikolice preduzeća koji nisu namijenjeni javnom saobraćaju, osim autobusa turističkih organizacija

(Oblici nadgradnje iz Podgrupe 1. i Podgrupe 2, a koji su isključivo namijenjeni prevozu zaposlenih)

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI	
	- fiksna premija	259,4%
	- premija po registrovanom mjestu	2,7%
2.	AUTOBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	119,3%
	- premija po registrovanom mjestu	1,8%

NAPOMENE:

1. Pod pojmom "registrovana mjesta" podrazumijevaju se registrovana sjedišta i registrovana mjesta za stajanje, ali ne i sjedište vozača.
2. Zglobni autobus predstavlja cjelinu.
3. Kao vozilo namijenjeno javnom putničkom gradskom i prigradskom saobraćaju podrazumijeva se vozilo koje je konstruktivno predviđeno za takav saobraćaj, ima registrovana mjesta za stajanje i koje ima saobraćajni znak ograničenja brzine na 50 km na čas.

TARIFNA GRUPA 4 - VUČNA VOZILA

Po ovoj tarifnoj grupi osiguravaju se sva vučna vozila bez obzira na namjenu.
Sva vučna vozila razvrstavaju se u dvije podgrupe i to:

PODGRUPA 1 – Traktori sa gumenim točkovima ili na gusjenice, kao i motokultivatori i vozila Unimog, autokari bez teretnog sanduka, elektrotegljači

(Traktori na gumenim točkovima kategorije T1, T2, T3, T4, T5 ili na gusjenice kategorije C1, C2, C3, C4, sa oblicima nadgradnji: FA – poljoprivredni, FB – šumski i SG – za posebne namjene (dodatan opis: autoškola), kao i motokultivatori i vozila Unimog sa oznakom N1, N2 i N3, autokari bez teretnog sanduka, elektrotegljači).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	S n a g a m o t o r a	Premijska stopa
1.	do 18 kw	9,2%
2.	preko 18 - 25 kw	13,8%
3.	preko 25 - 33 kw	18,4%
4.	preko 33 - 44 kw	24,1%
5.	preko 44 - 73 kw	36,7%
6.	preko 73 -100 kw	57,4%
7.	preko 110 -147 kw	80,4%
8.	preko 147 kw	103,3%

NAPOMENA:

1. Premija za prikolice koje vuku vučna vozila određuje se po Tarifnoj grupi 7.

PODGRUPA 2 – Vozila kategorija N2, N2G, N3 i N3G, sjedlasti tegljač

(U ovu podgrupu su raspoređena vozila kategorija N2, N2G, N3 i N3G – teretno vozilo sa oblikom nadgradnje BC – sjedlasti tegljač).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	Snaga motora	Premijska stopa
1.	do 44 kW	254,6%
2.	preko 44 - 73 kW	278,9%
3.	preko 73 - 110 kW	363,9%
4.	preko 110 - 147 kW	546,1%
5.	preko 147 - 200 kW	628,7%
6.	preko 200 - 250 kW	731,9%
7.	preko 250 - 320 kW	810,0%
8.	preko 320 kW	850,0%

NAPOMENE:

1. Sjedlasti tegljač i poluprikolica ne smatraju se cjelinom u smislu ove tarife.
2. Sjedlasti tegljač se osigurava po ovoj tarifnoj grupi, a poluprikolica po Tarifnoj grupi 7.

TARIFNA GRUPA 5 - SPECIJALNA MOTORNA VOZILA

U ovu grupu se raspoređuju specijalna vozila kategorije M, N ili O izvedena za određene funkcije sa posebno uređenom karoserijom, snabdjevenom uređajima ili opremom za obavljanje tih funkcija, a koja su navedena u tabeli.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije zavisno od njihove namjene prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi :

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	Pogrebni automobili koji se upotrebljavaju isključivo za pogrebne povorke u krugu groblja	51,6%
2.	Pogrebni i automobili (kombi, furgon i sl.) koji se upotrebljavaju za sve vrste prevoza pokojnika	83,2%
3.	Sanitetska vozila svih vrsta sa ležajem	61,7%
4.	Policijska vozila posebne namjene i konstrukcije	54,0%
5.	Vozila za odnošenje smeća i fekalija bez uređaja za utovar i istovar	88,2%
6.	Autobusi koji se upotrebljavaju za stanovanje (cirkusi), građ. preduzeća, učionice, dječije jaslice i sl.	103,6%
7.	Vozila za kampovanje	92,0%
8.	Bibliobusi, pokretni šalteri	92,9%
9.	Vozila konstruisana za zabavne parkove sa ugrađenim uređajima	117,4%
10.	Vozila za prevoz košnica	92,0%
11.	Vatrogasna vozila bez radnog uređaja	80,3%
12.	Motorne sanke	25,7%
13.	Ostala vozila	115,0%

NAPOMENE:

- Sanitetska vozila bez ležaja, koja služe za prevoz bolesnika osiguravaju se kao putnički automobili.
- Patrolna policijska vozila osiguravaju se kao putnički automobili, odnosno kao motocikli.
- Osiguranjem od autoodgovornosti nije obuhvaćena odgovornost iz upotrebe uređaja za zabavne parkove, što je potrebno navesti u polisi kojom se osiguravaju vozila konstruisana za zabavne parkove.

TARIFNA GRUPA 6 - MOTOCIKLI

U ovu grupu se raspoređuju kategorije: L1e – bicikl sa motorom (oblik nadgradnje EA - obično, EB – skuter, SG – policijsko, SG – sportsko); L2e - tricikl (oblik nadgradnje ED – sa bočnom prikolicom, EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretni//otvoren, zatvoren, SG – sportski); L3e, L4e – motocikl (oblik nadgradnje EA - obično, EB – skuter, ED – sa bočnom prikolicom, SG – policijsko, SG – sportsko); L5e – tricikl (oblik nadgradnje EF – trike, EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretni//otvoren, zatvoren, SG – za posebne namjene); L6e – laka četvorokolica (oblik nadgradnje EG – putnička//otvorena, zatvorena, EH – teretna//otvorena, zatvorena, SG – za posebne namjene); L7e - četvorokolica (oblik nadgradnje EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretna//otvorena, zatvorena, SG – za posebne namjene), kao i invalidska kolica na električni pogon i vozila na električni ili motorni pogon, namijenjena zabavnim parkovima (go cart itd.).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo sa radnom zapreminom motora:

Redni broj	Zapremina motora	Premijska stopa
1.	do 50 ccm	12,6 %
2.	preko 50 - 100 ccm	20,9 %
3.	preko 100 - 175 ccm	31,4 %
4.	preko 175 - 250 ccm	44,0 %
5.	preko 250 - 500 ccm	71,3 %
6.	preko 500 - 750 ccm	113,3 %
7.	Preko 750 ccm	155,3 %

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

- invalidskih kolica sa motorom
umanjuje za 30%;
- motocikla vojnih invalida, civilnih invalida rata i invalida rada koji su pri kupovini imali povlastice u smislu umanjenja poreza
umanjuje za 10%;
- motocikla koji se izdaju u najam
uvećava za 40%.

NAPOMENE:

- Premije iz ove tarifne grupe važe i za motocikle i skutere sa prikolicom, s tim što se za ove prikolice ne računa posebna premija.
- Vozila na tri i četiri točka koja se registruju kao motocikli (npr. go-cart i sl.) osiguravaju se po ovoj tarifnoj grupi.

TARIFNA GRUPA 7 - PRIKLJUČNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena priključna i polupriključna vozila svih vrsta (uključujući sa poljoprivrednim, radnim, specijalnim i stambenim), kategorija O1, O2, O3, O4 – priključno vozilo; R1 R2, R3, R4 – traktorski priključci; S1 i S2 – zamjenjivi vučni stroj (sa oblicima nadgradnji DA - polupriključak, DB – priključak sa vrtljivom osovinom, DC – priključak sa centralnom osovinom, SE - sa stambenom prikolicom, SG – za posebne namjene), sa ugrađenim radnim uređajima ili bez njih.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila nosivosti:

Redni broj	Nosivost	Premijska stopa
1.	do 1 t	8,1%
2.	preko 1 - 3 t	8,4%
3.	preko 3 - 5 t	8,9%
4.	preko 5 - 10 t	9,7%
5.	preko 10 -15 t	10,9%
6.	preko 15 -20 t	12,0%
7.	preko 20 t	13,2%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. teretne prikolice i poluprikolice koje povremeno i stalno služe za prevoz eksplozivnih materijala, ili tečnosti i gasova koji su zapaljivi, ili koji mogu da zagade okolinu, a smješteni su u posebnim sudovima (kontejnerima) na tovarnom sanduku kao i osiguranje prikolice ili poluprikolice - čistijerone koja povremeno ili stalno služi za prevoz ovih tečnosti gasova;

uvećava se za 20%;

2. poluprikolica za prevoz havarisanih i neispravnih putničkih automobila (osigurava se prema svojoj maksimalnoj nosivosti);

uvećava se za 30%;

3. prikolice koje na radilištima služe za stanovanje, kancelariju, smještaj alata i sl.

umanjuje se za 30%;

4. prikolice na dva točka koje služe kao oslonac za prevoz balvana i drugih dugačkih predmeta, prikolice za prevoz čamaca i motocikla za trke (osiguravaju se prema svojoj maksimalnoj nosivosti)

umanjuje se za 20%;

5. prikolice "Crvenog krsta" i sličnih organizacija koje su namijenjene smještaju u slučaju elementarnih katastrofa (zemljotresa, poplava i sl.)

umanjuje se za 40%.

NAPOMENE:

1. Kamping prikolice, prikolice agregati, prikolice kompresori i prikolice za razne namjene na radilištima, osiguravaju se kao prikolice od 1 tone nosivosti.

2. Po ovoj tarifnoj grupi osiguravaju se i poluprikolice koje služe za prevoz putničkih automobila od proizvođača do skladišta trgovinskog preduzeća, i to prema njihovoj maksimalnoj nosivosti.

TARIFNA GRUPA 8 - RADNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena radna vozila kategorija N1, N1G, N2, N2G, N3 i N3G kao i radne mašine i uređaji, a koja su navedena u tabeli.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za pojedine podgrupe vozila:

Redni broj	Nosivost	Premijska stopa
1.	Vozila za servisnu službu sa ugrađenim radnim uređajima	124,5%
2.	Vozila za polivanje i čišćenje ulice, za odnošenje smeća i fekalija sa uređajima za utovar i istovar, za održavanje električnih instalacija, za čišćenje slivnika za vodu i sl.	71,2%
3.	Vatrogasna vozila sa ugrađenim uređajima	80,3%
4.	Vozila za dubinska bušenja, istraživanja i ostale radove u rudarstvu i naftnoj industriji, vozila za geološka istraživanja, pronalaženje vode i ostala slična radna vozila	75,8%
5.	Kino vozila, vozila za fluorografisanje, vozila za snimanje, vozila radio stanice, reportažna RTV vozila, vozila pokretne ambulante, vozila pokretne radionice, vozila pokretne kuhinje i ostala radna vozila sa specijalnom nadgradnjom	66,8%
6.	Kombajni	57,1%
7.	Samohodne specijalne kosilice i ostale samohodne radne mašine za rad u poljoprivredi	44,6%
8.	Bageri	43,6%
9.	Vozila konstruktivno namijenjena posipanju drumova, vozila konstruktivno namijenjena za uklanjanje snijega, drobilice, motorni i parni valjci i vozila za tabanje snijega	128,8%
10.	Vozila za čišćenje i glačanje leda na klizalištima	64,5%

11. Autodizalice, miješalice za beton, pumpe za pretransport betona, vozila sa uređajima za odnošenje putničkih automobila ("pauci"), vozila sa uređajem za odnošenje kontejnera sa fekalijama i sl., auto - agregati, auto - bušilice, auto - kranovi, auto - vibratori, kopači, vozila za presađivanje drveća, mašine za cementiranje bušotina, podizači, samoutovarivači, skreperi, ubacivači, kompaktori za sabijanje smeća, utovarni prebacivači, utovarne lopate, viljuškari, vozila za ispisivanje oznaka na kolovozu, vozila za planiranje zemljišta, buldožeri, ostala radna motorna vozila u industriji, građevinarstvu i komunalnoj djelatnosti	117,1%
12. Samohodne motorne testere	42,0%
13. Ostala vozila	110,0%

NAPOMENA:

1. Putnički automobili koji služe za servisnu službu osiguravaju se po Tarifnoj grupi 1, kao putnički automobili.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- 1) Ovaj Sistem tarifa premija primjenjuje se prilikom registracije motornih vozila na koje se odnose odredbe Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju.
- 2) Ugovor o osiguranju (polisa) sa iznosima premije manjim od utvrđenih najnižih iznosa premije po ovom Sistemu premija nema karakter urednog ugovora (polise) o osiguranju vozila od autoodgovornosti, i na osnovu takvog ugovora (polise) ne može se izvršiti registracija motornog vozila niti izdati registarske oznake.
- 3) Udruženje vrši kontrolu primjene ovog Sistema tarifa premija i dostavlja svim segmentima Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave koji se bave registracijom motornih vozila, pregled premija za osiguranje od autoodgovornosti ispod kojih se ne može izvršiti registracija i produženje registracije, odnosno koja polisa nema karakter uredne polise o zaključenom ugovoru o osiguranju od autoodgovornosti.
- 4) Sastavni dio ovog Sistema tarifa premija je tabela najniže godišnje premije za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila za štete pričinjene trećim licima.
- 5) Za sve izmjene i dopune ovog Sistema tarifa potrebna je prethodna saglasnost regulatornog organa.
- 6) Ovaj Sistem tarifa stupa na snagu 01. avgusta 2011. godine.

47.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA PROSVJETU, NAUKU,
KULTURU I SPORT SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore bira se dr RADOSAV NIŠAVIĆ.

Broj: 00-74/13-41/1

EPA 373 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

**Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.**

48.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST
SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore bira se dr
RADOSAV NIŠAVIĆ.

Broj: 00-74/13-42/1

EPA 374 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

49.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA ANTIKORUPCIJU
SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore bira se DRAGOSLAV ŠČEKIĆ.

Broj: 00-74/13-46/1

EPA 378 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

50.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

ODLUKU

**O IZBORU JEDNOG ČLANA KOMISIJE ZA PRAĆENJE I KONTROLU
POSTUPKA PRIVATIZACIJE SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Komisije za praćenje i kontrolu postupka privatizacije Skupštine Crne Gore bira se DRAGOSLAV ŠČEKIĆ.

Broj: 00-74/13-47/1

EPA 379 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

51.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O RAZRJEŠENJU I IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA EVROPSKE
INTEGRACIJE SKUPŠTINE CRNE GORE**

Razrješava se dužnosti člana Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore SRĐAN MILIĆ.

Za člana Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore bira se mr DANKO ŠARANČIĆ.

Broj: 00-74/13-44/1

EPA 376 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

52.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA POLITIČKI SISTEM,
PRAVOSUĐE I UPRAVU SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore bira se VELJKO ZARUBICA.

Broj: 00-74/13-37/1

EPA 365 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

53.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNE ČLANICE ODBORA ZA BEZBJEDNOST I ODBRANU
SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za članicu Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore bira se SNEŽANA JONICA.

Broj: 00-74/13-43/1

EPA 375 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

54.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13), Skupština Crne Gore 25. saziva, na sedmoj sednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 23. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I
ISELJENIKE SKUPŠTINE CRNE GORE**

Za člana Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore bira se mr DANKO ŠARANČIĆ.

Broj: 00-74/13-45/1

EPA 377 XXV

Podgorica, 23. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

55.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i čl. 15, 16 i 17 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore“, broj 40/13), Skupštine Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA SAVJETA AGENCIJE ZA
ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST**

Za predsjednika Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje se dr Šaleta Đurović.

Broj: 00-74/13-33/1

EPA 353 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

**Skupština Crne Gore 25. saziva
Predšednik,
Ranko Krivokapić, s.r.**

56.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i čl. 15, 16 i 17 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore“, broj 40/13), Skupštine Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE
KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST**

Za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje se Aleksandar Mijač.

Broj:00-74/13-34/1

EPA 354 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

57.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i čl. 15, 16 i 17 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore“, broj 40/13), Skupštine Crne Gore 25. saziva, na sedmoj šednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 27. decembra 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IMENOVANJU ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE
KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST**

Za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje se Branko Kovijanić.

Broj: 00-74/13-32/1

EPA 352 XXV

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predšednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

58.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27. decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Vesni Jovičević, Višem državnom tužiocu u Podgorici, prestaje funkcija Višeg državnog tužioca u Podgorici, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj 148/2013

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

59.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27. decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Mirku Bulatoviću, Osnovnom državnom tužiocu u Bijelom Polju, prestaje funkcija Osnovnog državnog tužioca u Bijelom Polju, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj 148/2013-1

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

60.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27. decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Gorici Golubović, Osnovnom državnom tužiocu u Beranama, prestaje funkcija Osnovnog državnog tužioca u Beranama, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj 148/2013-3

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

61.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27. decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Vojislavu Grujiću, Osnovnom državnom tužiocu u Kolašinu, prestaje funkcija Osnovnog državnog tužioca u Kolašinu, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj 148/2013-4

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

62.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27.decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Luki Martinoviću, Osnovnom državnom tužiocu na Cetinju, prestaje funkcija Osnovnog državnog tužioca na Cetinju, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj 148/2013-5

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

63.

Na osnovu člana 50 stav 1 i 51 stav 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu ("Sl. list CG", br. 40/08 i 46/13) i člana 46 stav 2 Poslovnika Tužilačkog savjeta ("Sl. list CG", broj 52/11), Tužilački savjet je, na desetoj sjednici održanoj 27. decembra 2013. godine, donio

ODLUKU

Borisu Saviću, Osnovnom državnom tužiocu u Kotoru, prestaje funkcija Osnovnog državnog tužioca u Kotoru, dana 27. decembra 2013. godine, zbog isteka mandata.

TS.broj148/2013-6

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Tužilački savjet
Predsjednik,
Veselin Vučković, s.r.

64.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08 i 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor predsjednika Apelacionog suda CG u Podgorici, objavljenom dana 20.09.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za predsjednika Apelacionog suda CG u Podgorici izabran je:

- MUŠIKA DUJOVIĆ.

Predsjednik suda i sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 234/13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

65.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor jednog sudije Apelacionog suda Crne Gore, objavljenom dana 22.10.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za sudiju Apelacionog suda Crne Gore izabrana je:

- MILENKA ŽIŽIĆ.

Sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 235/13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

66.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor jednog sudije Višeg suda u Podgorici, objavljenom dana 20.09.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za sudiju Višeg suda u Podgorici izabrana je:

- VJERA ŠLJIVANČANIN.

Sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 236/2013

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

67.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor jednog sudije Osnovnog suda u Herceg Novom, objavljenom dana 20.09.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za sudiju Osnovnog suda u Herceg Novom izabran je:

- JOVAN STANKOVIĆ.

Sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 237/13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

68.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor jednog sudije Osnovnog suda u Plavu, objavljenom dana 20.09.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za sudiju Osnovnog suda u Plavu izabrana je:

- MIRJANA KNEŽEVIĆ.

Sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 239/13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

69.

Na osnovu člana 35 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12 i 46/13) i člana 47 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", br. 57/11 i 17/13), odlučujući po oglasu za izbor jednog sudije Osnovnog suda u Ulcinju, objavljenom dana 20.09.2013. godine, Sudski savjet je na IX sjednici, održanoj dana 27.12.2013. godine, donio

**ODLUKU
O IZBORU**

Za sudiju Osnovnog suda u Ulcinju, izabran je:

- GAZMEND KALABREZI.

Sudija stupa na dužnost danom polaganja zakletve.

Su. R. br. 238/13

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Sudski savjet
Predsjednik,
Vesna Medenica, s.r.

KONKURSI - OGLASI

Na osnovu člana 40 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Sl. list RCG“, br. 51/06, 66/06, „Sl. list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12 i 49/13 od 22.10.2013) a u vezi člana 13a Zakona o Sudskom savjetu („Službeni list CG“ br. 13/08, 39/11, 31/12, 46/13 od 02.10.2013. i 51/13 od 1.11.2013) raspisuje

JAVNI POZIV za izbor četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika

Za člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika može biti birano lice koje pored opštih uslova za rad u državnom organu, propisanih članom 32 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, ispunjava i posebne uslove, propisane članom 13a Zakona o Sudskom savjetu:

- da ima najmanje 10 godina radnog iskustva na pravnim poslovima i
- da uživa lični i profesionalni ugled.

Opšti uslovi za rad u državnom organu, koje kandidat treba da ispunjava su:

- da je državljanin Crne Gore;
- da je zdravstveno sposobno za obavljanje poslova radnog mjesta;
- da ima propisani nivo kvalifikacije obrazovanja;
- da nije osuđivan za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za rad u državnom organu;
- da se protiv njega ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

Uz prijavu koja sadrži: ime i prezime, adresu, kratku biografiju kandidata, e-mail adresu i kontakt telefon, kandidati dostavljaju:

- uvjerenje o državljanstvu ili ovjerenu fotokopiju biometrijske lične karte;
- uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za obavljanje poslova radnog mjesta;
- diploma ili uvjerenje o završenom nivou i vrsti obrazovanja;
- uvjerenje nadležnog suda da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti;
- uvjerenje o potrebnom radnom iskustvu;
- i druge dokaze.

Mandat člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika traje četiri godine.

Prijavu na javni poziv sa kompletnom dokumentacijom dostaviti na arhivu Skupštine Crne Gore ili putem pošte na adresu: Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore, Podgorica, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 10, sa naznakom „Za javni poziv za izbor četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.“

Javni poziv biće raspisan u „Službenom listu Crne Gore“ i u štampanim medijima: „Pobjeda“, „Dan“, ND „Vijesti“ i „Dnevne novine“.

Javni poziv biće objavljen na internet stranici Skupštine Crne Gore.

Rok za prijavljivanje kandidata je 15 dana od dana raspisivanja javnog poziva.

Lista prijavljenih kandidata biće objavljena na internet stranici Skupštine Crne Gore, i dostupna javnosti najmanje 10 dana od dana objavljivanja.

Napomene:

- -Uvjerenje nadležnog suda da kandidat nije osuđivan za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za rad u državnom organu pribaviće državni organ, po službenoj dužnosti.

- -Članovi Sudskog savjeta iz reda sudija i uglednih pravnika mogu biti ponovo birani za člana Sudskog savjeta po isteku četiri godine od prestanka prethodnog mandata u Sudskom savjetu.

- -Kandidati koji su se prijavili na javni poziv koji je bio raspisan u novembru mjesecu, u slučaju ponovnog prijavljivanja dužni su dostaviti novu prijavu, ostala dokumentacija se nalazi u arhivi Skupštine.

- Neblagovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

Broj: 00-63-3/14-1

Podgorica, 13. januara 2014. godine

Skupština Crne Gore
Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu
Predsjednik Odbora,
Rifat Rastoder, s.r.

Na osnovu člana 80 Zakona o insolventnosti privrednih društava („Sl.list RCG“, br.06/02 i 02/07) i Rješenja Privrednog suda u Podgorici St.br.177/09 od 07.10.2009.godine, stečajni upravnik „AGROEKONOMIK“ d.o.o u stečaju Podgorica. oglašava

**JAVNO NADMETANJE
ZA PRODAJU IMOVINE STEČAJNOG DUŽNIKA „AGROEKONOMIK“
d.o.o u stečaju Podgorica**

I PREDMET PRODAJE

Predmet prodaje je imovina Dužnika, i to:

Zemljište, upisano u list nepokretnosti br. 550 KO Bandići, potes Mitrovske njive, ukupne površine 2.273 m², a na kat.parcelama: br. 1222/1, površine 1.189m² i br.1223/1, površine 1.084m² (obim prava: svojina 1/1) na kojoj postoji upisano založno pravo-hipoteka u korist Crnogorske Komercijalne Banke AD Podgorica.

Početna a ujedno i najniža cijena je 14.630,00 EUR (slovima: četrnaesthiljadaiišestotrideseteura)

II. NAČIN PRODAJE

Prodaja imovine Dužnika vrši se:

Javnim nadmetanjem-putem pribavljanja pisanih ponuda u zatvorenoj koverti, koje ponuđači dostavljaju u zatvorenoj koverti, na adresu: PRIVREDNI SUD U PODGORICI, ul. IV Proleterske br. 2 neposredno na arhivi Suda ili putem pošte, preporučenom pošiljkom, sa naznakom „ZA JAVNO NADMETANJE „AGROEKONOMIK“ - NE OTVARAJ“.

Razmatraće se sve ponude koje prispiju na naznačenu adresu, najkasnije dana 29. januara 2014.godine do 14.00 časova, a otvaranje punuda će se obaviti istog dana u 15.00 časova, u prisustvu ponuđača koji to žele, u Privrednom sudu u Podgorici-kancelarija broj 26/II-na spratu.

III. PRAVO UČEŠĆA NA JAVNOM NADMETANJU

Pravo da učestvuju na javnom nadmetanju imaju: pravna i fizička lica koja blagovremeno dostave odgovarajuću ponudu i uplate predviđeni depozit.

Depozit: ponuđači (učesnici na javnom nadmetanju) dužni su da uplate depozit, u iznosu od 10% od iznosa početne cijene.

- Uplata depozita vrši se isključivo na žiro račun stečajnog dužnika kod Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica, broj: 510-31510-85 ili se prilaže garancija banke plativa na prvi poziv.

- Dokaz o uplati depozita (u origilnalu ili ovjerenoj kopiji) prilaže se uz ponudu ili mora se predati stečajnom upravniku, najkasnije, prije početka javnog nadmetanja.

Ponuda za učešće na javnom nadmetanju treba da sadrži:

- **Za pravna lica:** firmu i sjedište, broj računa, matični broj (PIB) i PDV broj, fotokopiju registracije. Ponuda mora biti ovjerena i potpisana od lica ovlašćenog za zastupanje.

- **Za fizička lica:** potpisanu prijavu, ime i prezime, adresa stanovanja, JMBG, broj računa i fotokopija lične karte.

Neblagovremene i nepotpune ponude neće se razmatrati.

Prodavac **NEMA OBAVEZU** da sa drugorangiranim ponuđačem zaključi ugovor o kupoprodaji, ali to može učiniti ako je ponuda veća od početne cijene, u slučaju da najpovoljniji ponuđač odustane od kupoprodaje.

Uslovi za održavanje javnog nadmetanja: Javno nadmetanje, održaće se ako najmanje 1 (jedan) ponuđač ispuni propisane uslove.

Predstavnici pravnih lica moraju imati uredna punomoćja, a fizička lica ličnu kartu ili drugu ispravu, pogodnu za identifikaciju.

IV. Imovina Dužnika prodaje se u viđenom stanju, bez prava na naknadnu reklamaciju, a prodaće se ponuđaču

koji ponudi najviši novčani iznos. Brisanje hipoteke izvršiće se odmah nakon uplate kupoprodajne cijene.

Stečajni upravnik donijeće odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača najkasnije u roku od 3 (tri) dana od dana održavanja javnog nadmetanja. Sa najpovoljnijim ponuđačem sačinieće se notarski zapis ugovora o kupoprodaji najkasnije u roku od 7 (sedam) dana od dana donošenje odluke stečajnog upravnika o izboru najpovoljnijeg ponuđača, s tim što je ponuđač dužan, prilikom zaključivanja ugovora priložiti dokaz da je uplatio cjelokupnu kupoprodajnu cijenu, u protivnom gubi pravo na povraćaj depozita.

V. Depozit kupca se zadržava i uračunava u kupoprodajnu cijenu, a u slučaju da kupac odustane od kupovine nepokretnosti, depozit mu se neće vratiti, a ako je umjesto depozita data bankarska garancija, ista će se naplatiti. Ponuđačima, čija ponuda nije prihvaćena izvršiće se povraćaj uplaćenog depozita najkasnije u roku od 3 (tri) dana od odluke stečajnog upravnika o prodaji nepokretnosti.

VI. Porez i svi troškovi vezani za prenos vlasništva padaju na teret kupca.

VII. Kada kupac isplati cijenu, na kupca se prenosi pravo svojine bez tereta i ograničenja i bez obaveza nastalih prije izvršene kupoprodaje.

VIII. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 067 813 134.

Stečajni upravnik,
Nikola Vujačić, s.r.

Na osnovu čl.80 Zakona o insolventnosti privrednih društava („Sl. list RCG“, br.06/02 i 02/07), stečajni upravnik FBE „Zaton“AD u stečaju, Bijelo Polje, objavljuje

JAVNIPOZIV

Za prikupljanje ponuda za sedamnaestu javnu prodaju cjelokupne imovine **Fabrike betonskih elemenata „ZATON“AD u stečaju**, Bijelo Polje, putem prikupljanja pismenih ponuda.

Predmet prodaje su:

1. Nepokretna imovina

- Zemljište P=70.533 m², upisano u LN 485, KO Zaton, Zaton.
- Zemljište P=4.173 m², upisano u LN 486, KO Zaton, sukorišćenje 1/4.
- Poslovni prostor P=22 m² upisan u LN 739, KO B.Polje, ul. N. Merdovića.
- Kancelarski prostor u upravnoj zgradi P=100 m², upisan u LN 487, KO Zaton, Zaton.
- Portirnica P=50 m², upisana u LN 485, KO Zaton, Zaton.
- Proizvodna hala P=5.728 m², upisana u LN485, KO Zaton, Zaton.
- Dodatatak zgrade P=720 m², upisana u LN 485, KO Zaton, Zaton
- Restoran druš.ishrane P=322 m², upisana u LN 485, KO Zaton, Zaton.
- Kotlarnica P=256 m², upisana u LN 485, KO Zaton, Zaton.
- Prateći tehnološki objekti: koš za agregat 3x3x6 m, komada 1 i armirano betonski bunker za betonjerku 30x20x8m, komada 6.

2. Osnovna sredstva, oprema i inventar separacija komplet, drobilično postrojenje komplet, transportna sredstva, građevinske mašine, oprema laboratorije, oprema pogona za galanteriju komplet, betonska baza SB 1000 gradis komplet, kotao i oprema u kotlarnici, stolarske mašine, sitna oprema i dijelovi u magacinu, trafostanica, poslovni inventar u kancelarijama, portirnici i restoranu, materijal i betonska galanterija. Detaljan spisak može se pogledati kod dužnika. Početna cijena cjelokupne imovine iznosi **898.991,00 €**.

Početna cijena predmeta prodaje nije minimalno prihvatljiva vrijednost, niti je na bilo koji drugi način obavezujuća ili opredjeljujuća za ponuđača prilikom određivanja visine ponude.

Od ponuđača sa cijenom većom od početne, za kupca će biti izabran ponuđač sa najpovoljnijom ponudom u pogledu visine cijene. Ako je najviša ponuđena cijena manja od početne cijene, stečajni upravnik će prije prihvatanja takve ponude zatražiti saglasnost Odbora povjerenika i nije u obavezi da prihvati nijednu takvu ponudu.

Pravo učešća imaju sva pravna i fizička lica koja uz ponudu podnesu dokaz o uplati depozita od 89.899,00 € na žiro-račun stečajnog dužnika br. **505-76592-88**.

Ponude u zatvorenim kovertama sa naznakama: „**Ponuda**“ i „**Ne otvaraj**“ dostaviti isključivo poštom na adresu: FBE „Zaton“AD u stečaju, Zaton, B. Polje, najkasnije do 29.01.2014.g.u 15.00 h. Otvaranje ponuda obaviće se 31.01.2014.g.u prostorijama dužnika sa početkom u 13.00 h.

Dovoljan uslov je jedan ponuđač, a za kupca će biti izabran ponuđač koji ponudi najveću cijenu.

Kupac je dužan da sa prodavcem zaključi kupoprodajni ugovor i dostavi dokaz o uplati ugovorenog iznosa u roku od 15 /petnaest/ dana od dana otvaranja ponuda. U protivnom izabrani kupac gubi pravo na povraćaj depozita, a za kupca će biti proglašen drugi najpovoljniji ponuđač, ako ih ima više. Sve troškove i porez, u vezi kupoprodaje snosi kupac.

Ostalim ponuđačima depozit će biti vraćen u roku od 3 (tri) dana od dana otvaranja ponuda.

Imovina se prodaje u viđenom stanju i može se razgledati svakog radnog dana od 8 do 16 h. Informacije na tel. 069/051-382.

Stečajni upravnik,
Remzet Pačarić, dipl. ecc, s.r.

OSNIVANJA

206069 Dana 26.11.2013, pod registarskim brojem 5-0677621/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE EXPORT-IMPORT "DESEN MV" doo Podgorica, 13 jul br. 7 Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 25.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 25.11.2013. Lica u društvu su: VANJA MILIĆ Osnivač, MILIĆ VANJA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205777 Dana 15.11.2013, pod registarskim brojem 5-0676769/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "M.B.S. MONTENEGRO" - KOTOR, Lastva Grbaljska (Kuća Mihović Labuda) Kotor. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 14.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 14.11.2013. Lica u društvu su: ŽIVOTA JEREMIĆ Osnivač, JEREMIĆ ŽIVOTA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205765 Dana 15.11.2013, pod registarskim brojem 5-0677090/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom "BALKAN POLYMER" ZA PROIZVODNJU, TRGOVINU I USLUGE EXPORT-IMPORT BAR, JOVANA TOMAŠEVIĆA G-9, sprat 2 Bar. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 24.10.2013, a datum usvajanja Statuta je 24.10.2013. Lica u društvu su: DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "SREBRANKA" ZA TURIZAM, TRGOVINU I USLUGE - BAR Osnivač, MERZLYAKOV LEONID Ovlašćeni zastupnik, KOROLEVA SVETLANA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205876 Dana 19.11.2013, pod registarskim brojem 5-0676989/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "JOVAN KOMERC" BERANE, Mojsije Zečevića br. 4 Berane. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 18.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 18.11.2013. Lica u društvu su: ĐORĐIJE DRAGOVIĆ Osnivač, VASILJEVIĆ OLEG Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206012 Dana 25.11.2013, pod registarskim brojem 5-0677378/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DOO ZA PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT "PROJLAB" BUDVA, I proleterska bb. (Zgrada Dedić) Budva. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 22.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 22.11.2013. Lica u društvu su: VITALII ZAIKIN Osnivač, ZAIKIN VITALII Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205908 Dana 20.11.2013, pod registarskim brojem 5-0677397/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom "ANAGASTUM" DOO BUDVA, JADRANSKI PUT (ZGRADA NEKSANA 1) BB BUDVA. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 18.11.2013, a datum usvajanja Statuta je

18.11.2013. Lica u društvu su: TOMANOVIĆ MIHAILO Izvršni direktor, NEMANJA DAVIDOVIĆ Osnivač. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205427 Dana 06.11.2013, pod registarskim brojem 5-0675997/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom "IBSSA MONTENEGRO-SOKO" DOO - Danilovgrad, Begovine bb. Danilovgrad. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 04.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 04.11.2013. Lica u društvu su: DRAGAN NIKOLIĆ Osnivač, NIKOLIĆ DRAGAN Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

204110 Dana 27.09.2013, pod registarskim brojem 5-0673300/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "PM 1.4" TIVAT, Obala bb Tivat. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 24.09.2013, a datum usvajanja Statuta je 24.09.2013. Lica u društvu su: ĐURAŠKOVIĆ JELENA Izvršni direktor, DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA USLUGE U POMORSKOM SAOBRAĆAJU I ZA RAZVOJ PROJEKATA O NEKRETNINAMA "ADRIATIC MARINAS" TIVAT Osnivač. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206477 Dana 09.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678704/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "BRIZ ADRIATIK" BUDVA, Velji vinogradi bb. Budva. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 09.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 09.12.2013. Lica u društvu su: DVINIANINOV ANATOLII Izvršni direktor, ANATOLII DVINIANINOV Osnivač, DVINIANINOV ANATOLII Ovlašćeni zastupnik. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206599 Dana 12.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678776/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE "BIEN" DOO PODGORICA, Poslovni centar Kruševac b.b. Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 11.11.2013, a datum usvajanja Statuta je 11.11.2013. Lica u društvu su: EMINA BEŠLIĆ Osnivač, BEŠLIĆ EMINA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206586 Dana 12.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678829/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I USLUGE "NEDELJKOVIĆ GRADNJA" DOO BUDVA, Zgrada Akademije znanja b.b. Budva. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 05.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 05.12.2013. Lica u društvu su: NEDELJKOVIĆ SAŠA Osnivač, SAŠA NEDELJKOVIĆ Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206613 Dana 12.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678833/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA IZGRADNJU, KUPOVINU I PRODAJU NEPOKRETNOSTI "BALTIKA" Bar, Dobre vode, Marelica bb Bar. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 06.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 06.12.2013.

Lica u društvu su: ELEZOVIĆ FADIL Izvršni direktor, VICTOR EVSTAFYEV Osnivač. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206585 Dana 12.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678867/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "NSN MONTENEGRO" BUDVA, PETROVAC, Mirišta b.b. Budva. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 11.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 11.12.2013. Lica u društvu su: KAREVA ANNA Izvršni direktor, ANNA KAREVA Osnivač, KAREVA ANNA Ovlašćeni zastupnik. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206534 Dana 11.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678871/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "AGROINVEST 2014" ZA PROIZVODNJU, PROMET ROBA I USLUGE TIVAT, SELJANOVO C / 1 TIVAT. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 05.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 05.12.2013. Lica u društvu su: VESELIN ERAKOVIĆ Osnivač, PEROVIĆ MILOŠ Izvršni direktor, Ovlašćeni zastupnik. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206597 Dana 12.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678886/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "FETIĆ GRADNJA" DOO PODGORICA, Proleterska br. 51 Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 12.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 12.12.2013. Lica u društvu su: FETIĆ DŽEMAL Izvršni direktor, DŽEMAL FETIĆ Osnivač, FETIĆ DŽEMAL Ovlašćeni zastupnik. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206539 Dana 11.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678814/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DRUŠTVO ZA PROMET, TRGOVINU I USLUGE "DELUX" DOO NIKŠIĆ, STRAŠEVSKA BR.1 / 3 NIKŠIĆ. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 09.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 09.12.2013. Lica u društvu su: ZORANIĆ MITO Izvršni direktor, MITO ZORANIĆ Osnivač, ZORANIĆ MITO Ovlašćeni zastupnik. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206543 Dana 11.12.2013, pod registarskim brojem 5-0678848/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom "ROYAL YACHT" DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET ROBA I USLUGA, EXPORT IMPORT TIVAT, Marići b.b. Tivat. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 10.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 10.12.2013. Lica u društvu su: GORAN MUŠE Osnivač, MUŠE GORAN Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206739 Dana 17.12.2013, pod registarskim brojem 5-0679112/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DOO "MONTE SOUND" ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT - PODGORICA, Sitnička br. 10 Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 04.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 04.12.2013. Lica u društvu su: JELENA MILADINOVIĆ Osnivač, MILADINOVIĆ JELENA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206728 Dana 17.12.2013, pod registarskim brojem 5-0679146/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom "MAKEDONIUM" DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU - BAR, Ilino b.b. Bar. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 16.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 16.12.2013. Lica u društvu su: MICE DAMESKI Osnivač, DAMESKI MICE Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206737 Dana 17.12.2013, pod registarskim brojem 5-0679184/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DOO "EURO KITCHENS" ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT - PODGORICA, DONJA GORICA, Cetinjski put b.b. Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 16.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 16.12.2013. Lica u društvu su: DIZDAR ANĐELA Ovlašćeni zastupnik, ANĐELA DIZDAR Osnivač, DIZDAR ANĐELA Izvršni direktor. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206492 Dana 10.12.2013, pod registarskim brojem 5-0679203/001 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Osnivanje DOO pod nazivom DOO "START - ES" ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT - PODGORICA, Vlada Četkovića bb. Podgorica. Datum zaključivanja ugovora o osnivanju je 06.12.2013, a datum usvajanja Statuta je 06.12.2013. Lica u društvu su: GERINA ELMA Izvršni direktor, ELMA GERINA Osnivač, SABINA ADŽIBULIĆ Osnivač. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

OBAVJEŠTENJA

l.br. 6516/13

Privredni sud u Podgorici, po sudiji Nataši Sekulić u pravnoj stvari izvršnog povjerioca "HYPO-LEASING KARTEN GMBH & CO KG" iz Klagenfurta, ul. Inglitschstrase 5, Austrija, koga zastupaju Dragan Karanović, Dejan Nikolić, Milan Lazić, Ivana Ivanović, advokati iz Beograda, protiv izvršnog dužnika Velimirović Branislav iz Danilovgrada, Ul.Lazarev krst, po predlogu za izvršenje, dana 13.01.2014. godine, donio je

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Izvršnom dužniku Branislavu Velimiroviću iz Danilovgrada sa poslednjom poznatom adresom ul. Lazarev krst, vrši se dostavljanje poziva za ročište Javnim objavljivanjem, za dan 22.01.2014.godine sa početkom u 11,30 časova.

U izvršnom postupku izvršnom dužniku nije bilo moguće dostaviti poziv za ročište za 26.12.2013.godine sa predlogom za izvršenje i prilozima, na adresu ul. Lazarev krst - Danilovgrad.

Poziva se izvršni dužnik, da se u roku od 3 dana, po ovom objavljivanju obrati ovom Sudu

Objavljivanjem se smatra da je uredno izvršeno dostavljanje poziva za ročište za dan 22.01.2014.godine sa početkom u 11,30 časova a negativne posljedice koje mogu nastati snosiće sama stranka.

Ovo objavljivanje izvršiće se u dva uzastopna broja dnevnog lista koje izlazi nateritoriji Crne Gore i u Službenom listu CG, a navedeni poziv za izvršnog dužnika smatra se uredno dostavljenim danom poslednjeg objavljivanja.

PRIVREDNI SUD U PODGORICI

Dana, 13.01.2014. godine

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vansudske prodaje hipotekovanih nepokretnosti - Čvorović Maja, advokat iz Podgorice, u postupku radi namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca Hipotekarna banka ad Podgorica, iz Ugovora o kreditu br. 630-648, od 05.06.2008 godine, u skladu sa Ugovorom o hipoteci, Ov.br. 2957/2008, od 05.06.2008 godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom/hipotekarnom dužniku Novaković Veselinu, sa poslednjom poznatom adresom: Tomaševo bb., Bijelo Polje i hipotekarnim dužnicima Novaković Marku, sa poslednjom poznatom adresom: Lijeska bb., Bijelo Polje i Novaković Draganu, sa poslednjom poznatom adresom: Đačka bb, Zelenika, Herceg Novi, Obavještenja o prvom ročištu vansudske prodaje hipotekovanih nepokretnosti, upisanih u l.n. br.171 KO Lijeska, označenih kao: katastarske parcele br. 465, 471/1, 471/3, 472, 476, 479, 480, 625, 627, 628, 630, zakazanom za dan 22.01.2014. godine, u 12:00 časova, u filijali Hipotekarne banke u Bijelom Polju, ul. Slobode bb. Pozivaju se kreditni i hipotekarni dužnici da kontaktiraju ovlašćeno lice (069 984 705), ili da dođu u prostorije advokatske kancelarije „Čvorović, Minić & Radunović“, u ul. Moskovska

bb, L7, C/3, u Podgorici, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vanskudske prodaje javnim nadmetanjem – Minić Petar, advokat iz Podgorice, u postupku radi namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE AD Podgorica iz Ugovora o kreditu, br. 0102-2542/1, od 30.06.2011 godine, po osnovu Ugovora o hipoteci, Ov.br. 23143/2011, od 01.07.2011 godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku „BONSAI CT“ DOO CETINJE, sa poslednjom poznatom adresom: ul. Pavla Rovinskog br. 16, Cetinje i hipotekarnom dužniku VUJOVIĆ BORKI, sa poslednjom poznatom adresom: ul. Pavla Rovinskog br. 16, Cetinje Obavještenja o raskidu Ugovora o kreditu br. 0102-2542/1, od 30.06.2011 godine i Obavještenja o početku namirenja na nepokretnosti upisanoj u l.n. br. 2450 KO Cetinje I – na kat. parceli br. 2676/1, zgrada br. 5, stambeni prostor, PD2, prizemlje, površine 56 m2, dvosoban stan, svojina Vujović Borke. Pozivaju se ovlašćeno lice kreditnog dužnika i hipotekarni dužnik da kontaktiraju ovlašćeno lice za vanskudske prodaje – advokata Minić Petra (069 459 359), ili da dođu u prostorije advokatske kancelarije „Čvorović,Minić&Radunović“, Moskovska bb, L17, Podgorica, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vanskudske prodaje javnim nadmetanjem – Minić Petar, advokat iz Podgorice, u postupku radi namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE AD Podgorica iz Ugovora o kreditu, br. 0102-2949/1, od 28.07.2011 godine, po osnovu ZALOŽNE IZJAVE, Uzz.br. 3/2011, od 04.08.2011 godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku „FENIX TRADE MONTENEGRO“ DOO PODGORICA, sa poslednjom poznatom adresom: ul.Skopska 88/A, Podgorica i hipotekarnom dužniku POPOVIĆ MILJANU, sa poslednjom poznatom adresom: ul.Skopska 88/A, Podgorica Obavještenja o raskidu Ugovora o kreditu br. 0102-2949/1, od 28.07.2011 godine i Obavještenja o početku namirenja na nepokretnostima upisanim u l.n. br. 3624 KO Podgorica II – kat. parcela br. 2763, sa svim kulturama, objektima i PD-ovima, svojina Popović Miljana. Pozivaju se ovlašćeno lice kreditnog dužnika i hipotekarni dužnik da kontaktiraju ovlašćeno lice za vanskudske prodaje – advokata Minić Petra (069 459 359), ili da dođu u prostorije advokatske kancelarije „Čvorović,Minić&Radunović“, Moskovska bb, L17, Podgorica, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vanskudske prodaje javnim nadmetanjem - Čvorović Maja, advokat iz Podgorice, u postupku radi namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE AD Podgorica iz Ugovora o kreditu, br. 0102-2370/1, od 20.06.2011 godine, po osnovu Ugovora o hipoteci, Ov.br. 21345/11, od 21.06.2011. godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom/hipotekarnom dužniku „ANKER&CO“ DOO PODGORICA, sa poslednjom poznatom adresom (adresa iz CRPS-a): Golubovci bb., Podgorica, obavještenja o sedmom ročištu vanskudske prodaje javnim nadmetanjem hipotekovanih nepokretnosti, upisanih u l.n. br. 3788 KO Golubovci – kat. parcele 12739, sa svim kulturama, objektima na istoj i PD-ovima, koje će se održati dana 31.01.2014. godine, u prostorijama Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore ad Podgorica, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 126/1, Podgorica, sa početkom u 15:00 časova, sa početnom prodajnom cijenom u visini od 56.928,09 €. Poziva se ovlašćeno lice kreditnog/hipotekarnog dužnika da kontaktira ovlašćeno lice za vanskudske prodaje – advokata Čvorović Maju (069 984 705), ili da dođe u prostorije označene advokatske kancelarije, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozorava da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vanskudske prodaje hipotekovanih nepokretnosti – Minić Petar, advokat iz Podgorice, u postupku namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE AD PODGORICA, po Ugovoru o kreditu, br. 0102-2188/1, od 08.06.2011 godine, na osnovu Ugovora o hipoteci, Ov.br. 19709/11, od 09.06.2011 godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku Bojić Darku i hipotekarnom dužniku Bojić Miomiru, oba sa poslednjom poznatom adresom: selo Bare bb., Kolašin, OBAVJEŠTENJA O ŠESTOM ROČIŠTU VANSUDSKE PRODAJE JAVNIM NADMETANJEM hipotekovanih nepokretnosti upisanih u l.n. 19 KO Bare (kat.parcele br. 2513,2514, sa objektima, 2516, 2517 i 2778), zakazanom za dan 25.01.2014. godine, sa ukupnom početnom prodajnom cijenom od 17.032,14 €, u prostorijama hotela „Bjanka“, u Kolašinu, sa početkom u 18:00 časova. Pozivaju se kreditni i hipotekarni dužnik da kontaktiraju ovlašćeno lice za vanskudske prodaje – advokata Minić Petra (069 459 359), ili da dođu u prostorije advokatske kancelarije „Čvorović,Minić&Radunović“, Moskovska bb, L17, Podgorica, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.

Ovlašćeno lice za sprovođenje postupka vanskudske prodaje javnim nadmetanjem – Minić Petar, advokat iz Podgorice, u postupku radi namirenja potraživanja kreditnog/hipotekarnog povjerioca INVESTICIONO-RAZVOJNOG FONDA CRNE GORE AD Podgorica, po Ugovoru o kreditu, br. 0102-1703/1, od 10.05.2011 godine, sa Anexom br. 1, na osnovu Ugovora o hipoteci, Ov.br. 2008/11, od 12.05.2011 godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku Vuković Milojici, sa poslednjom poznatom adresom: Vrtoč polje bb., Šavnik i hipotekarnom dužniku Vuković Savi, sa poslednjom poznatom adresom: Gornja Bukovica, Šavnik, Obavještenja o šestom ročištu vanskudske prodaje javnim nadmetanjem svih hipotekovanih nepokretnosti upisanih u posjedovni list br. 348 KO Gornja Bukovica, koje će se održati dana 25.01.2014. godine, u 11:30 časova, u prostorijama gostione „Lovac“, u Šavniku. Pozivaju se kreditni i hipotekarni dužnik da kontaktiraju ovlašćeno lice za vanskudske prodaje – advokata Minić Petra (069 459 359), ili da dođu u prostorije advokatske kancelarije „Čvorović,Minić&Radunović“, Moskovska bb, L17, Podgorica, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posljedice koje mogu nastati snosi sama stranka.